Standard for the Conservation of Ancient Monuments

มาตรฐานการดูแลโบราณสถาน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

การจัดบริการสาธารณะเป็นภารกิจสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องดำเนินการทั้งตามอำนาจหน้าที่และตามที่ได้รับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ โดยมีหลักการทำงานที่จะต้องยึดถือไว้ว่า “การจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนนั้น จะต้องดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการที่มากขึ้น”

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานหลักในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการบริหารจัดการ และสามารถให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ได้เล็งเห็นความสำคัญของการกำหนดมาตรฐานการบริหารงานและการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติหรือเป็นคู่มือปฏิบัติงานให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจน เพื่อเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ถือปฏิบัติตามแนวทางที่มาตรฐานกำหนดแล้ว ประชาชนไม่ว่าจะอาศัยอยู่ที่ใดในประเทศจะต้องได้รับบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ โดยเท่าเทียมกัน

ในการนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ร่วมกับสถาบันการศึกษา และองค์กรวิชาชีพต่างๆ ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการบริหารงานและการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันพิจารณาจากผู้ที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ อาทิเช่น ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล สมาคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถนำมาตรฐานที่ได้จัดทำขึ้น ไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดบริการสาธารณะได้อย่างแท้จริง

สำหรับ **มาตรฐานการดูแลโบราณสถาน** กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ร่วมกับ **คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร** จัดทำขึ้น โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้ศึกษา ทำความเข้าใจ และนำมาตรฐาน รวมทั้งแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ การบริหารและการบริการสาธารณะให้ดียิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน อันเป็นเป้าหมายที่สำคัญสูงสุดในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สืบต่อไป

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย

สารบัญ

		หน้า
บทที่ 1	**บทนำ**	**1**
	1.1 ความเป็นมา	1
	1.2 วัตถุประสงค์	5
	1.3 ขอบเขตของมาตรฐาน	6
	1.4 คำนิยาม	6
	1.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	8
บทที่ 2	**ความหมายและความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ**	**11**
	2.1 ความหมายและความสำคัญ	11
	2.2 คุณค่าและความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม	27
	2.3 ปัญหาในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม	29
	2.4 แนวทางในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ	30
	2.5 แนวทางการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงปฏิบัติ	34
บทที่ 3	**กรอบแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานด้านการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ**	**35**
	3.1 ภารกิจด้านการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ	35
	3.2 มาตรฐานในการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น	62
บทที่ 4	**ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา**	**67**
	4.1 มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจ	73
	4.2 มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการปฏิบัติ	75
	4.3 มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการเผยแพร่	77
	4.4 มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ	79

สารบัญ

		หน้า
บทที่ 5	**แนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานตามมาตรฐาน**	**81**
	5.1 หลักการทำงานและวางแผน	81
	5.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	81
บรรณานุกรม		**87**
ภาคผนวก		
ภาคผนวก ก	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	89
	1. พระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535)	89
	2. ระเบียบกรมศิลปากร ว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน พ.ศ.2528	112
	3. คำสั่งกระทรวงวัฒนธรรมที่ 157/2547 เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504	117
ภาคผนวก ข	กฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน	128
	1. กฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์และบูรณะโบราณสถานและแหล่งที่ตั้ง หรือ กฎบัตรเวนิช	128
	2. กฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์เมืองและชุมชนเมืองประวัติศาสตร์	133
	3. กฎบัตรเพื่อการปกป้องคุ้มครองและการจัดการมรดกทางโบราณคดี ค.ศ.1990	137
	4. กฎบัตรว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำ ค.ศ.1996	145
	5. กฎบัตรเบอร์ราอิโคโมสออสเตรเลีย	153
	6. กฎบัตรระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	171
	7. กฎบัตรว่าด้วยมรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่น ค.ศ.1999	176
	8. ระเบียบการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศจีน	180

สารบัญ

		หน้า
ภาคผนวก ค	หน่วยงานของสำนักงานศิลปากร กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม	188
ภาคผนวก ง	ทะเบียนโบราณสถานทั่วราชอาณาจักร	201
ภาคผนวก จ	ตัวอย่างโครงการการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น	322
ภาคผนวก ฉ	ตัวอย่างแบบฟอร์มการสำรวจแหล่งโบราณคดี หรือ แหล่งโบราณสถาน	325
ภาคผนวก ช	ตัวอย่างการจัดทำเอกสารโครงการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนา แหล่งโบราณคดี กรณีของบ้านโป่งมะนาว ตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี	327

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมา

โบราณสถานและโบราณวัตถุ จัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและทรัพยากรทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ซึ่งสามารถสะท้อนถึงภูมิปัญญาในการปรับตัวเพื่อดำรงไว้ซึ่งสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ในอดีต อันเป็นความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เป็นอย่างดี ทั่วโลกจึงได้พยายามอนุรักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง และดูแลรักษาโบราณสถานและโบราณวัตถุให้คงอยู่ไม่ให้เสื่อมสลายไปก่อนเวลาอันสมควร

ที่ผ่านมา แม้ว่าในประเทศไทยจะให้ความสำคัญกับโบราณสถานและโบราณวัตถุ แต่การขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนส่วนใหญ่ ทำให้การอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิผลเต็มที่อย่างที่ควรเป็น เนื่องจากโบราณสถานและโบราณวัตถุในประเทศไทยมีเป็นจำนวนมาก แต่ผู้ปฏิบัติงานและงบประมาณมีไม่เพียงพอ กรมศิลปากร ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่และรับผิดชอบภารกิจการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ยังต้องการความสนับสนุนด้านต่างๆ จากองค์กรอื่นๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชน

ทั้งนี้ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ได้ถ่ายโอนภารกิจ การบำรุงรักษาโบราณสถานขั้นพื้นฐาน และการดูแลรักษาโบราณสถานในระดับท้องถิ่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาโบราณสถาน ซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการ ดังนี้

- **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540**

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นที่มาของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดกรอบของสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของประชาชนและองค์กรท้องถิ่น ในเรื่องที่เกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 46 "บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

มาตรา 69 "บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พิทักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

มาตรา 289 "องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น"

ตามรายละเอียดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ได้กระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วม และมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพลิกโฉมหน้าของการอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางศิลปวัฒนธรรม ที่แต่เดิมเป็นหน้าที่ของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวในการดำเนินงาน แต่ต่อไปในอนาคตนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทที่สำคัญต่อไป ซึ่งจะเป็นการแบ่งเบาภารกิจของภาครัฐลงไป และจะเป็นการปลูกฝังให้ประชาชนเห็นความสำคัญของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติและของท้องถิ่นด้วย

- **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542**

มาตรา 16 "ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น"

มาตรา 17 "ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริการส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(20) การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ"

- **แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

กำหนดให้กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ถ่ายโอนภารกิจตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบำรุง ดูแล และรักษาโบราณสถานขั้นพื้นฐาน และโบราณสถานระดับท้องถิ่น ซึ่งมีขอบเขตการถ่ายโอน ดังนี้

1. การดำเนินการในการบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ
2. การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาโบราณสถานขั้นพื้นฐาน โดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน กำกับดูแล และให้คำแนะนำ
3. รัฐให้การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น
4. การถ่ายโอนอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระดับท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีคณะกรรมการของส่วนกลางที่มีผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณากำหนดว่าโบราณสถานและโบราณวัตถุใดมีระดับความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก โดยให้ถ่ายโอนเฉพาะโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และความสำคัญในระดับชุมชนและท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งภารกิจดังกล่าวจัดอยู่ในประเภทของกลุ่มงาน “หน้าที่ที่ต้องทำ”

ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆ นั้น จะมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและจัดการโบราณสถานและโบราณวัตถุที่อยู่ในเขตพื้นที่ของตน สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถสนับสนุนการดูแลรักษาโบราณสถานและโบราณวัตถุได้ โดยพิจารณาให้การสนับสนุนความต้องการด้านต่างๆ ตามที่เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีโบราณสถานอยู่ในพื้นที่เสนอขอมา หรืออาจเป็นผู้เริ่มเสนอให้การสนับสนุนบุคลากรหรืองบประมาณเพื่อดำเนินการกิจกรรมการดูแลรักษาและจัดการโบราณสถานและโบราณวัตถุที่อยู่ในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- **คำสั่งกระทรวงวัฒนธรรม** โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 กระทรวงวัฒนธรรมได้มีคำสั่งที่ 157/2547 เรื่อง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 โดยได้แต่งตั้งผู้บริหารและข้าราชการสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่

(1) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(2) นายกเทศมนตรี

(3) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(4) นายกเมืองพัทยา

(5) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(6) ปลัดเทศบาล

(7) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

(8) ปลัดเมืองพัทยา

โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 10 ทวิ มาตรา 21 และมาตรา 21 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 รายละเอียดของกฎหมายมาตราต่างๆ ดังกล่าวมีดังนี้

มาตรา 10 ทวิ “พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในโบราณสถาน เพื่อตรวจดูว่าได้มีการซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่างๆ ของโบราณสถาน หรือมีการขุดค้นสิ่งใดๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถานหรือไม่ ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดวัตถุที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่าจะเป็นวัตถุที่ได้มาจากการขุดค้นในบริเวณโบราณสถานได้

การตรวจ ยึดหรืออายัดตามความในวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก และเมื่อดำเนินการตรวจ ยึดหรืออายัดแล้ว ในเขตกรุงเทพมหานครให้รายงานต่ออธิบดี ในเขตจังหวัดอื่นให้รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและอธิบดีเพื่อทราบ”

มาตรา 21 “ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่ทำการค้า สถานที่แสดง หรือสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจดูว่าได้มีการปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ หรือเพื่อตรวจดูว่ามีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุหรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือมีสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่มิได้ปฏิบัติตามประกาศที่อธิบดีกำหนดตาม มาตรา 18 ทวิ อยู่ในสถานที่นั้นหรือไม่ และในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามิได้มีการปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุหรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือ สิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่มิได้ปฏิบัติตามประกาศที่อธิบดีกำหนดตาม มาตรา 18 ทวิ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุนั้น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้”

มาตรา 21 ทวิ “ในการปฏิบัติหน้าที่ อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วแต่กรณี ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อเจ้าของ ผู้ครอบครองผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานที่ที่ทำการตรวจสอบ ตามมาตรา 14 ทวิ หรือ มาตรา 21 และให้เจ้าของผู้ครอบครองผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ดังนั้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินภารกิจตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้มาตรฐานเดียวกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีมาตรฐานการดูแลโบราณสถานในส่วนที่เกี่ยวกับการปกป้อง คุ้มครอง ดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และการจัดการดูแลพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดและแนวทางปฏิบัติงานให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางในการวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์และแผนปฏิบัติงาน สำหรับการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการดูแลพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ

1.2.2 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการสำหรับการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการดูแลพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุอันจะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

1.2.3 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกรอบมาตรฐาน ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และขั้นพัฒนาในการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการดูแลพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ

1.3 ขอบเขตของมาตรฐาน

1.3.1 เป็นการจัดทำมาตรฐานการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการดูแลพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

1.3.2 เป็นการจัดทำตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และขั้นพัฒนา ภายใต้กรอบมาตรฐานการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการดูแลพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ

1.4 คำนิยาม

1.4.1 โบราณสถาน* หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ทั้งนี้ให้รวมถึงสถานที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ และอุทยานประวัติศาสตร์ด้วย”

1.4.2 โบราณวัตถุ* หมายความว่า สังหาริมทรัพย์ที่เป็นของโบราณ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซากมนุษย์หรือซากสัตว์ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์ หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือ โบราณคดี”

1.4.3 ศิลปวัตถุ* หมายความว่า สิ่งที่ทำด้วยฝีมืออย่างประณีตและมีคุณค่าสูงทางศิลปะ”

---

* ตามความหมายของพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มาตรา 4

1.4.4 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เดิมมิได้มีการให้นิยามไว้ แต่คนทั่วไปมักเข้าใจว่าหมายถึง “สถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน” เนื่องจากในมาตรา 25 ของพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ระบุไว้ว่า

มาตรา 25 “ให้มีพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเป็นที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน”

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันกรมศิลปากรกำลังดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติซึ่งได้เพิ่มเติมนิยามของ**พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ** โดยให้ความหมายว่า **“สถานที่ที่รัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้เป็นพิพิธภัณฑสถานซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมศิลปากร”**

1.4.5 พิพิธภัณฑสถานประจำท้องถิ่น หมายถึง สถานที่จัดแสดงเรื่องราวต่างๆ และสิ่งของต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงเรื่องราวต่างๆ ของท้องถิ่นที่พิพิธภัณฑสถานนั้นๆ ตั้งอยู่

1.4.6 จดหมายเหตุ หมายถึง เอกสารต้นฉบับของหน่วยงานราชการหรือสถาบันเอกชนที่ไม่ได้ใช้งานแล้ว แต่เป็นเอกสารที่ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีคุณค่าต่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ในด้านประวัติศาสตร์ทุกด้าน ซึ่งสมควรเก็บรักษาไว้

1.4.7 จดหมายเหตุท้องถิ่น เป็นคำที่สามารถเลือกใช้ได้ เพื่อให้มีความหมายถึงเอกสารต้นฉบับของหน่วยงานราชการหรือสถาบันเอกชนที่ไม่ได้ใช้งานแล้ว แต่เป็นเอกสารที่ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีคุณค่าต่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ในด้านประวัติศาสตร์ทุกด้าน ที่เก็บรักษาอยู่ในท้องถิ่น

1.4.8 หอจดหมายเหตุ หมายความว่า อาคารหรือส่วนของอาคารที่เก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ

1.4.9 หอจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น เป็นคำที่สามารถเลือกใช้ เพื่อให้มีความหมายถึงสถานที่ที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งเก็บรักษาเอกสารต้นฉบับของหน่วยงานราชการ หรือสถาบันเอกชนที่ไม่ได้ใช้งานแล้ว แต่เป็นเอกสารที่ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีคุณค่าต่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ในด้านประวัติศาสตร์ทุกด้าน ที่เก็บรักษาอยู่ในท้องถิ่น

1.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานเล่มนี้ได้จัดทำขึ้นภายใต้กรอบกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย รวมทั้งพิจารณาจากกฎบัตรและข้อตกลงสากลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.5.1 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 (ครอบคลุมถึง กฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบต่างๆ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติฉบับนี้)

1.5.2 ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน พ.ศ.2528

1.5.3 อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ (Convention Concerning Protection of the World Cultural and Natural Heritage)

1.5.4 กฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์และบูรณะอนุสรณ์สถานและแหล่งที่ตั้ง (International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites 1964) (พ.ศ.2507) หรือที่นิยมเรียกกันว่า กฎบัตรเวนิช (Venice Charter)

1.5.5 กฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์เมืองและชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ (Washington Charter 1987) (พ.ศ.2530)

1.5.6 กฎบัตรเพื่อการปกป้องคุ้มครองและการจัดการมรดกทางโบราณคดี ค.ศ.1990 (พ.ศ.2533) (จัดทำโดยคณะกรรมการระหว่างประเทศเพื่อการจัดการมรดกทางโบราณคดี (ICAHM) และได้รับความเห็นชอบจากการประชุมสามัญของสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ ครั้งที่ 9 ณ เมืองโลซานน์ ในปี ค.ศ.1990)

1.5.7 กฎบัตรว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำ ค.ศ.1996 (พ.ศ.2539) (รับรองโดยที่ประชุมสามัญของสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ ครั้งที่ 11 ที่เมืองโซเฟีย เดือนตุลาคม ค.ศ.1996)

1.5.8 กฎบัตรเบอร์ราอิโคโมสออสเตรเลีย ค.ศ.1999 (พ.ศ.2542)

1.5.9 กฎบัตรระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (International Cultural Tourism Charter) รับรองในที่ประชุมสามัญครั้งที่ 12 ของ ICOMOS ที่ประเทศเม็กซิโก ตุลาคม ค.ศ.1999 (พ.ศ.2542)

1.5.10 กฎบัตรว่าด้วยมรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่น ค.ศ.1999 รับรองโดยที่ประชุมสามัญของสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ ครั้งที่ 12 ณ ประเทศเม็กซิโก เดือนตุลาคม ค.ศ. 1999 (พ.ศ. 2542)

1.5.11 ระเบียบการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศจีน (Principles for the Conservation of Heritage Sites in China)

บทที่ 2

ความหมายและความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ

2.1 ความหมายและความสำคัญ

2.1.1 โบราณสถาน

1) ความหมาย

โบราณสถานโดยทั่วไป หมายถึง อาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่มีความเก่าแก่ มีประวัติความเป็นมาที่เป็นประโยชน์ทางด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี และยังรวมถึงสถานที่หรือเนินดินที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือมีร่องรอยกิจกรรมของมนุษย์ปรากฏอยู่

2) ความสำคัญ

ในเชิงวิชาการนั้นเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนว่า เราสามารถเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาของมนุษย์สมัยอดีตได้จากโบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งโบราณคดีประเภทต่างๆ นอกจากนี้ เรายังสามารถเรียนรู้ถึงวิธีการ ดิ้นรนขวนขวายและปรับตัวของมนุษย์เพื่อการอยู่รอด เพื่อการดำรงสังคมให้คงอยู่ จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าโบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งโบราณคดีนั้นก็เปรียบได้เสมือนเป็นภาชนะที่บรรจุความรู้นานาประการอยู่มากมายนับไม่ถ้วน ซึ่งคนในปัจจุบันสามารถลอกเลียนหรือประยุกต์เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไม่สิ้นสุด ด้วยเหตุนี้ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และแหล่งโบราณคดีจึงถูกจัดไว้เป็น “ทรัพยากรทางวัฒนธรรม” หรือ “ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม” หรือ “มรดกทางวัฒนธรรม” ของแต่ละชาติ

ในกรณีของประเทศไทยนั้น ก็เห็นความสำคัญนี้และเห็นว่าจำเป็นต้องอนุรักษ์แหล่งโบราณคดี ดังนั้น จึงระบุไว้ในกฎหมายว่า

“ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลงโบราณสถาน หรือขุดค้นสิ่งใดๆ ภายในโบราณสถาน เว้นแต่จะกระทำตามคำสั่งของอธิบดี หรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี และถ้าหนังสืออนุญาตนั้นกำหนดเงื่อนไขไว้ประการใด ก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย”

นอกจากนี้ โบราณสถาน อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สูงค่าของชาติ ยังมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นในด้านต่างๆ ดังนี้

1. เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่แสดงให้เห็นถึงประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเจริญของชุมชนใดชุมชนหนึ่ง รวมไปถึงของชาติ

2. เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สะท้อนเรื่องราวในอดีตของท้องถิ่น อีกทั้งยังให้ข้อมูลในการศึกษาทางวิชาการด้านต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ความสัมพันธ์กับดินแดนอื่นๆ

3. เป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชนและของประเทศชาติ ที่สามารถก่อให้เกิดรายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

4. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

5. เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในสังคม

3) ประเภทของโบราณสถาน

ประเภทของโบราณสถาน ตามที่ระบุไว้ใน “สาระสำคัญของพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535” อาจแยกได้ 2 วิธีคือ

(1) แบ่งแยกโดยพิจารณาตามหลักกรรมสิทธิ์ คือ แบ่งเป็น

(1.1) โบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย

(1.2) โบราณสถานที่ไม่มีเจ้าของ หรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย

(2) แบ่งโดยพิจารณาจากหลักการขึ้นทะเบียน คือ แบ่งเป็น

(2.1) โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียน

(2.2) โบราณสถานที่มิได้ขึ้นทะเบียน

อย่างไรก็ตาม ในบางครั้ง กรมศิลปากร ยังแบ่งประเภทโบราณสถานโดยการใช้เงื่อนไขอื่นๆ อีก เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการโบราณสถาน ดังนี้

(1) แบ่งตามคุณค่าและความสำคัญ

1.1 <u>โบราณสถานระดับชาติ</u> ได้แก่

- โบราณสถานที่มีคุณค่าในด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ศิลปะ สถาปัตยกรรม วิชาการ สังคมหรือชาติพันธุ์วิทยา ฯลฯ ซึ่งมีความสำคัญไม่เฉพาะต่อชุมชนใดชุมชนหนึ่ง

- โบราณสถานที่มีประวัติความเป็นมาเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์และราชสำนัก โดยมีหลักฐานบ่งชี้อย่างชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น พระราชวังโบราณเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา

- โบราณสถานซึ่งมีลักษณะเด่น เป็นตัวแทนขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม หรือ ศิลปกรรมที่มีคุณค่าทางสุนทรียภาพเยี่ยมยอด หรือสามารถบ่งชี้ได้ถึงพัฒนาการทางศิลปะ สถาปัตยกรรม

- โบราณสถานที่มีลักษณะที่หาได้ยาก และมีเหลืออยู่น้อยแหล่งเป็นตัวแทนของรูปแบบใดๆ ที่มีลักษณะเฉพาะ

- โบราณสถานที่ยังมิได้มีการสำรวจ ดำเนินการขุดค้น ขุดแต่งทางโบราณคดี หรือขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

- ซากโบราณสถานซึ่งเป็นโบราณสถานร้างที่มีความเก่าแก่และไม่มีการใช้งานในลักษณะที่สืบเนื่องจากประโยชน์ใช้สอยดั้งเดิมของโบราณสถาน

1.2 <u>โบราณสถานระดับท้องถิ่น</u> ได้แก่

- โบราณสถานที่มีคุณค่าในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะ สถาปัตยกรรม วิชาการ สังคม หรือชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งมีความสำคัญผูกพันเป็นพิเศษเฉพาะต่อชุมชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งเท่านั้น

- โบราณสถานซึ่งมีลักษณะที่นอกเหนือไปจากที่บ่งชี้ได้ถึงความเป็นโบราณสถานระดับชาติ

(2) แบ่งตามลักษณะที่ปรากฏ

2.1 โบราณสถานที่เห็นรูปทรงชัดเจน

องค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม
ตัวอย่างโบราณสถานที่เห็นรูปทรงชัดเจน

2.2 ซากโบราณสถาน หมายถึง สิ่งก่อสร้างหรือสถาปัตยกรรมที่เคยมีรูปทรงและใช้ประโยชน์มาแต่อดีต แต่ปัจจุบันได้เสื่อมสภาพลงจนไม่เห็นรูปทรงที่ชัดเจน แต่ยังมีคุณค่าในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ ตัวอย่างเช่น

- คูเมือง กำแพงเมืองโบราณ เป็นแนวเขตเมืองในสมัยโบราณที่ใช้ป้องกันบ้านเมือง ในขณะเดียวกันก็อาจใช้ประโยชน์ในการกักเก็บน้ำไว้ใช้ คูเมืองและกำแพงเมืองนี้ในสภาพปัจจุบันอาจเปลี่ยนสภาพไปแล้ว แต่เราสามารถเห็นร่องรอยได้อย่างชัดเจนในภาพถ่ายทางอากาศ

ภาพตัวอย่างคูเมืองลำพูน

ตัวอย่างภาพถ่ายทางอากาศซึ่งเห็นร่องรอยคูล้อมรอบเมืองโบราณซับจำปา อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี

- ถนนโบราณ
- เนินดินที่ปกคลุมซากโบราณสถานต่างๆ ตัวอย่างเช่น เนินดินที่ปกคลุมซากเจดีย์ วิหาร สมัยอยุธยาที่ปรักหักพังไปแล้ว เมื่อทำการขุดแต่งลอกดินที่ทับถมออกด้วยหลักวิชาทางโบราณคดี (ขุดแต่ง) ก็จะปรากฏซากสถาปัตยกรรมที่ถูกดินปกคลุมอยู่ได้

วัดป่ากล้วย เมืองกำแพงเพชร ก่อนการขุดแต่ง

วัดป่ากล้วย เมืองกำแพงเพชร ภายหลังการขุดแต่ง

- เนินดินที่มีร่องรอยการอยู่อาศัยมาก่อนในอดีต หรืออาจเป็นแหล่งฝังศพ หรือ แหล่งผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เช่น แหล่งเตาเผา ภาชนะโบราณ แหล่งผลิตเครื่องมือเครื่องใช้โลหะ เป็นต้น หรือที่เรียกโดยรวมว่า แหล่งโบราณคดี ตัวอย่างได้แก่ แหล่งที่อยู่

อาศัยสมัยทวารวดีที่เมืองโบราณบ้านคูเมือง อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี, แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี อันเป็นเนินดินขนาดใหญ่ที่อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ซึ่งได้พบหลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่อาศัยของคนก่อนประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ราว 2,000 – 4,000 ปีมาแล้ว หรือแหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นแหล่งฝังศพของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ อายุประมาณ 2,300 – 3,500 ปีมาแล้ว

- แหล่งประวัติศาสตร์ ได้แก่ สถานที่ที่เคยเกิดเหตุการณ์สำคัญในอดีต และเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่ควรแก่การจดจำและรักษาไว้ เช่น ทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมา ค่ายโพธิ์สามต้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

(3) แบ่งตามวัสดุก่อสร้าง

3.1 โบราณสถานที่สร้างด้วยดิน ได้แก่ กำแพงเมือง คันดิน คูเมือง

คันดินเมืองเชียงใหม่

3.2 โบราณสถานที่สร้างด้วยอิฐ ได้แก่ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ ปรางค์ กำแพงเมือง ประตูเมือง เป็นต้น

เจดีย์วัดธรรมิกราช จ.พระนครศรีอยุธยา
ตัวอย่างโบราณสถานที่สร้างด้วยอิฐ

3.3 โบราณสถานที่สร้างด้วยหินและศิลาแลง ได้แก่ ปราสาทหรือสถาปัตยกรรมที่ได้อิทธิพลเขมร เช่น เจดีย์และโบสถ์วิหารในจังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร เป็นต้น

ปราสาทหินพนมรุ้ง จ.บุรีรัมย์
ตัวอย่างโบราณสถานที่สร้างด้วยหินทราย

3.4 โบราณสถานที่สร้างด้วยไม้ ได้แก่ บ้าน กุฏิ ศาลาการเปรียญ หอไตร หอระฆัง โบสถ์ เป็นต้น

วิหารน้ำแต้ม วัดพระธาตุลำปางหลวง จ.ลำปาง
ตัวอย่างโบราณสถานที่สร้างด้วยไม้

(4) แบ่งตามประโยชน์การใช้สอย

4.1 โบราณสถานร้าง (Dead Monument) หมายถึง สิ่งก่อสร้าง อาคาร สถาปัตยกรรมฯ ที่เป็นโบราณสถาน ที่ปัจจุบันถูกทิ้งร้าง ไม่ได้ใช้ประโยชน์ตามหน้าที่ใช้งานดั้งเดิมดังในอดีต จนกลายเป็นหลักฐานทางโบราณคดี ตัวอย่างเช่น วัดพระศรีมหาธาตุ จังหวัดลพบุรี

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จ.ลพบุรี
ซึ่งไม่ได้เป็นวัดของสมัยปัจจุบันแล้ว

4.2 โบราณสถานที่ยังใช้ประโยชน์ (Living Monument) เป็นโบราณสถานที่ยังคงมีการใช้ประโยชน์ตามหน้าที่ดั้งเดิมจนถึงทุกวันนี้ เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ ป้อมปราการ หรือคูคลอง เป็นต้น

วิหารลายคำ วัดพระสิงห์ จ.เชียงใหม่
ตัวอย่างหนึ่งของโบราณสถาน
ที่ยังใช้ประโยชน์เป็นวิหารของวัดในปัจจุบัน

2.1.2 โบราณวัตถุ

1) ความหมาย

"โบราณวัตถุ หมายความว่า สังหาริมทรัพย์ที่เป็นของโบราณ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซากมนุษย์หรือซากสัตว์ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์ หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี"

ทั้งนี้ คำว่า "โดยอายุ" นั้น กฎหมายมิได้กำหนดไว้เป็นจำนวนปีที่ชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติมักกำหนดว่ามีอายุตั้งแต่ 100 ปีขึ้นไปจึงจัดว่าเป็นโบราณวัตถุ

2) ความสำคัญ

โบราณวัตถุ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการใช้ศึกษาถึงเรื่องราวและพฤติกรรมของคนในอดีต เราอาจทราบถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในอดีตได้จากสิ่งของเหล่านี้ นั่นหมายความว่า โบราณวัตถุสามารถเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อันยาวไกลของผู้คนในอดีต (ตั้งแต่ก่อนที่จะมีการบันทึกเล่าเรื่องราวเป็นลายลักษณ์อักษร) ให้เราได้รู้ ตัวอย่างเช่น เศษเครื่องปั้นดินเผา สามารถเล่าเรื่องราวของมนุษย์ในอดีตได้มาก ตั้งแต่การแสดงให้เห็นถึงความสามารถทางเทคโนโลยีในการผลิต รูปแบบภาชนะซึ่งอาจแสดงให้เห็นถึงความนิยมในกลุ่มชนที่แตกต่างกัน แม้กระทั่งสามารถบอกถึงการติดต่อสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่นต่างๆ และบอกเส้นทางการค้าหรือการคมนาคมกับดินแดนอื่นๆ ได้อีกด้วย

3) ประเภท

การแบ่งประเภทโบราณวัตถุนั้น ตามหลักวิชาการโบราณคดี อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่คือ

(1) โบราณศิลปวัตถุ หรือ โบราณวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น (Artifacts) ได้แก่ สิ่งของเครื่องมือ เครื่องใช้ที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยวัสดุประเภทต่างๆ เช่น เครื่องมือหิน เครื่องปั้นดินเผา เครื่องประดับ ประติมากรรม จิตรกรรม จารึก เป็นต้น

(2) นิเวศวัตถุ หรือโบราณวัตถุที่เป็นของตามธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อม (Ecofacts) ที่ไม่ใช่สิ่งที่มนุษย์สร้างหรือประดิษฐ์ขึ้นโดยตรง แต่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต หรือมีร่องรอยที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมของมนุษย์ เช่น กระดูกสัตว์ เมล็ดพืช ซึ่งเราสามารถนำไปศึกษาถึงสภาพแวดล้อมในอดีตได้

เพื่อเป็นการง่ายในทางปฏิบัติ เราอาจแยกประเภทของโบราณวัตถุได้เป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1. แบ่งตามวัสดุที่ใช้ เช่น
   - โบราณวัตถุประเภทไม้

พระพุทธรูปไม้
พบในเขตจังหวัดน่าน

   - โบราณวัตถุประเภทดินเผา

ภาชนะดินเผาลายเขียนสี
พบที่แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง จ.อุดรธานี

- โบราณวัตถุประเภทโลหะ เป็นต้น

เครื่องมือทำด้วยโลหะสำริด
พบที่แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง จ.อุดรธานี

2. แบ่งตามการใช้งาน เช่น
   - เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เครื่องปั้นดินเผา
   - เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น เครื่องมือล่าสัตว์ เครื่องมือหาปลา เป็นต้น

เครื่องมือล่าสัตว์ ทำด้วยกระดูกสัตว์
พบที่แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า จ.กาญจนบุรี

- เครื่องประดับ เช่น ลูกปัด กำไล เป็นต้น

ลูกปัดทำด้วยหิน
พบที่แหล่งโบราณคดีดอนตาเพชร จ.กาญจนบุรี

ดังนั้นการแบ่งประเภทของโบราณวัตถุจึงไม่ได้กำหนดตายตัว ขึ้นอยู่กับความสะดวกในการแยกแยะจัดกลุ่มโบราณวัตถุในแต่ละแห่ง

2.1.3 ศิลปวัตถุ

1) ความหมาย

"ศิลปวัตถุ มีความหมายแยกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ก. ความหมายตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 หมายความว่า สิ่งที่ทำด้วยฝีมืออย่างประณีตและมีคุณค่าสูงทางศิลปะ"

ข. ความหมายในเชิงวิชาการสากล หมายความว่า วัตถุที่คนประดิษฐ์หรือดัดแปลงขึ้นมาจากวัสดุธรรมชาติชนิดต่างๆ

2) ความสำคัญ

ศิลปวัตถุ มีความสำคัญในลักษณะเดียวกับโบราณศิลปวัตถุ คือ มีประโยชน์สำหรับใช้ศึกษาถึงเรื่องราวและพฤติกรรมของคน โดยเราอาจทราบถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคน ความสามารถทางเทคโนโลยีในการผลิตสิ่งของเครื่องมือใช้สอย ความนิยมรูปแบบศิลปะของกลุ่มชนที่แตกต่างกัน รวมทั้งสามารถบอกถึงการติดต่อสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่นต่างๆ และบอกเส้นทางการค้าหรือการคมนาคมกับดินแดนอื่นๆ ได้

ความแตกต่างระหว่างศิลปวัตถุและโบราณศิลปวัตถุ คือ ศิลปวัตถุเป็นคำกว้างๆ ที่ใช้เรียกวัตถุที่ทำโดยคนในทุกยุคสมัย ในขณะที่โบราณศิลปวัตถุใช้เรียกสิ่งที่ทำโดยคนสมัยโบราณตั้งแต่ 100 ปีขึ้นไป

3) ประเภท

การแบ่งประเภทศิลปวัตถุ สามารถทำได้ในลักษณะเดียวกับการแบ่งประเภทโบราณศิลปวัตถุ คือ แบ่งตามวัสดุที่ใช้ทำ และแบ่งตามหน้าที่หรือประเภทการใช้งาน ทั้งนี้การแบ่งประเภทก็ไม่มีกฎเกณฑ์กำหนดตายตัว แต่ขึ้นอยู่กับความสะดวกในการแยกแยะจัดกลุ่มโบราณวัตถุในแต่ละแห่ง

2.1.4 พิพิธภัณฑ์ประจำท้องถิ่น

1) ความหมาย

พิพิธภัณฑ์ ในความหมายกว้างๆ หมายถึง สถานที่ๆ จัดแสดงสิ่งของต่างๆ อันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่ผู้เข้าชม เป็นสถานที่ที่ให้บริการแก่สังคมและมีส่วนในการพัฒนาสังคม นอกจากนี้พิพิธภัณฑ์ยังควรมีการดูแลรักษา ศึกษาค้นคว้า เผยแพร่และจัดแสดงวัตถุเหล่านั้น

2) ความสำคัญ

พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคนและธรรมชาติ สำหรับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นก็จะเป็นแหล่งปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับท้องถิ่นให้กับคนในชุมชนของตนและเพื่อแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติ และภูมิปัญญาหรือวัฒนธรรมประจำถิ่นนั้นๆ ได้อีกด้วย

ในบางแห่งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนส่งเสริมการท่องเที่ยว

3) ประเภท

พิพิธภัณฑ์แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

(1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หมายถึง “สถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน” และเป็น “สถานที่ที่รัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เป็นพิพิธภัณฑสถานซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมศิลปากร”

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน

(2) พิพิธภัณฑ์สำหรับท้องถิ่น หมายถึง สถานที่ที่เก็บรักษาโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เช่นกันแต่เน้นเป้าหมายหลักคือ จัดแสดงสิ่งของต่างๆ อันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ในท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้รู้จักตนเองมากขึ้น เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้คนในชุมชนนั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเยาวชนที่จะเจริญเติบโตขึ้นมาในภายภาคหน้า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจึงเปรียบเสมือนสถานที่ที่สามารถเล่าประวัติความเป็นมาของผู้คนในชุมชนนั้นได้อย่างชัดเจน ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน และอาจรวมถึงแนวโน้มที่จะเป็นในอนาคตด้วย เรื่องราวในพิพิธภัณฑ์ประจำท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งก็ควรจะต้องสัมพันธ์กับเรื่องราวประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์สังคม และชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นนั้น หรือกล่าวง่ายๆ ก็คือ เนื้อหาในการจัดแสดงสิ่งของในพิพิธภัณฑ์ประจำท้องถิ่น ควรจะต้องแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น

พิพิธภัณฑสถานชุมชนบ้านโป่งมะนาว ตำบลห้วยขุนราม
อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
เป็นตัวอย่างหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ตามมาตรา 46 ที่ให้สิทธิแก่ท้องถิ่นในการจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณีท้องถิ่นด้วยตนเอง ทำให้การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นในแต่ละท้องถิ่นเป็นสิ่งที่กระทำได้ง่ายขึ้น

2.1.5 จดหมายเหตุ และหอจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น

1) ความหมาย

ความหมายและคำจำกัดความเกี่ยวกับจดหมายเหตุตามหลักวิชาสากล มี 3 ประการ คือ

1. เอกสารต้นฉบับ (Original) ที่ไม่ได้ใช้งานแล้วของหน่วยงานราชการหรือสถาบันเอกชน ที่มีคุณค่าสมควรเก็บรักษาไว้ เอกสารประเภทนี้เรียกว่าเอกสารจดหมายเหตุ (Archival)

2. หน่วยงานที่มีหน้าที่รวบรวม จัดเก็บ สงวนรักษาและให้บริการเอกสารจดหมายเหตุเรียกว่า หน่วยงานจดหมายเหตุ (Archival Agency)

3. อาคารหรือส่วนของอาคารที่เก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ เรียกว่าหอจดหมายเหตุ (Archival Repository)

แต่หากจะกล่าวให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นอาจกล่าวได้ว่า จดหมายเหตุ หมายถึงเอกสารต้นฉบับที่มีคุณค่า และ/หรือมีความสำคัญต่อสังคม หรือประเทศชาติ ที่สมควรอนุรักษ์หรือเก็บรักษาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป ยกตัวอย่างเช่น ตำรายาพื้นบ้าน เอกสารใบบอก บันทึกเหตุการณ์สำคัญ หรือแม้แต่จดหมาย หรือบันทึกส่วนบุคคลที่ให้ข้อมูลหรือบอกเรื่องราวที่สำคัญหรือเป็นประโยชน์ต่อสังคม ก็จัดเป็นจดหมายเหตุได้เช่นกัน

2) ความสำคัญ

เอกสารจดหมายเหตุ จัดเป็นข้อมูลสารนิเทศซึ่งเก็บความทรงจำ และการดำเนินงานของเจ้าของเอกสารซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชาติให้คงอยู่ตลอดไป เอกสารจดหมายเหตุจึงเป็นเอกสารที่ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีคุณค่าต่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ในด้านประวัติศาสตร์ทุกด้าน

3) ประเภท

(1) <u>ประเภทของเอกสารจดหมายเหตุ</u> เอกสารจดหมายเหตุจำแนกได้ดังนี้

(1.1) เอกสารจดหมายเหตุประเภทลายลักษณ์อักษร คือ เอกสารที่สื่อข้อความเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่ว่าจะเขียนด้วยมือหรือพิมพ์ลงบนวัสดุรูปแบบต่างๆ เช่น ใบบอก สารตรา หนังสือโต้ตอบ เอกสารการประชุม เป็นต้น

เอกสารการประชุม

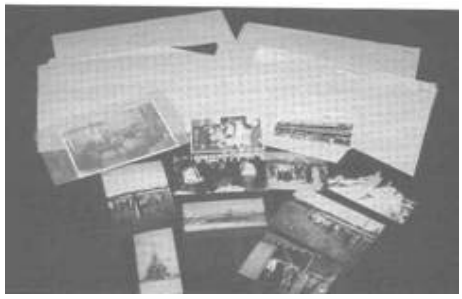
เอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร

(1.2) เอกสารโสตทัศนจดหมายเหตุ คือ เอกสารที่สื่อโดยเสียงหรือภาพ เช่น ภาพถ่าย โปสเตอร์

อัลบั้มภาพจดหมายเหตุ

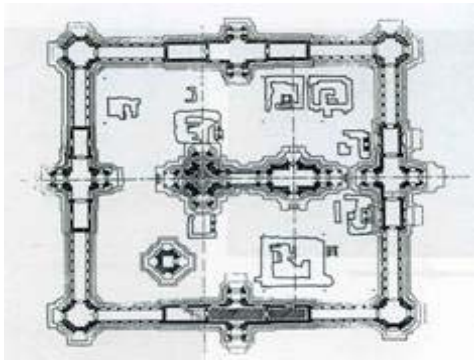

สไลด์เหตุการณ์สำคัญ

(1.3) เอกสารจดหมายเหตุประเภทแผนที่ แผนผัง

แผนที่

แผนผัง

(1.4) เอกสารจดหมายเหตุประเภทวัสดุคอมพิวเตอร์

(2) <u>ประเภทของหอจดหมายเหตุ</u> สำหรับหอจดหมายเหตุ หรือสถานที่เก็บจดหมายเหตุนั้น อาจแบ่งได้อย่างง่ายๆ เป็น 2 ประเภทคือ

(2.1) หอจดหมายเหตุระดับท้องถิ่น

(2.2) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ในส่วนของท้องถิ่นนั้น ในขั้นต้นอาจยังไม่มีความจำเป็นในการจัดตั้งหอจดหมายเหตุ เนื่องจากเอกสารจดหมายเหตุของท้องถิ่นนั้นๆ อาจดำเนินการจัดเก็บในพิพิธภัณฑ์ของท้องถิ่นได้

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ จ.ตรัง

หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ลำลูกกา จ.ปทุมธานี

2.2 <u>คุณค่าและความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม</u>

โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุหรือจดหมายเหตุท้องถิ่นเป็นมรดกที่สำคัญทางวัฒนธรรมและมีคุณค่าต่อประเทศในด้านต่างๆ ทั้งความสำคัญในแง่ของการศึกษาเชิงวิชาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านประวัติศาสตร์-โบราณคดี รวมถึงคุณค่าที่มีผลทางด้านจิตใจและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นด้วย ซึ่งคุณค่าและความสำคัญที่ว่านั้นมีดังนี้

2.2.1 มรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศและของโลก หมายความว่า โบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอายุในท้องถิ่นเป็นหลักฐานสำคัญยืนยันว่าบรรพบุรุษของเราที่อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินนี้มีความเป็นอยู่อย่างไร ทำมาหากินกันอย่างไร มีความเชื่อในศาสนาเช่นใด มีการสืบต่อลงมาจนถึงสมัยของเราได้อย่างไร ซึ่งนับเป็นหลักฐานบ่งบอกความเป็นมาของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี ทำให้เราได้รับประวัติศาสตร์ของชาติทั้งด้านการเมือง การปกครอง การศาสนา การค้าขาย การทำมาหากิน

2.2.2 มรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งแสดงถึงเกียรติ ความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่นและในชาติ หมายความว่า ศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นสิ่งก่อสร้างที่สวยงามตามลักษณะไทย เช่น โบสถ์ วิหาร ศาลา พระราชวัง บ้านไทยภาคต่างๆ หรือรูปปูนปั้น รูปหล่อ รูปแกะสลัก ซึ่งส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวเนื่องในพุทธศาสนา เช่น พระพุทธรูป ลวดลายปูนปั้นประดับเจดีย์ วิหาร ลายแกะสลักไม้แบบไทยสมัยต่างๆ ล้วนเป็นสิ่งยืนยันถึงความเป็นเลิศทางฝีมือในงานศิลปะในแต่ละยุคแต่ละสมัย และจะเห็นได้ว่างานฝีมือดังกล่าวได้สืบทอดต่อเนื่องมาอย่างไม่ขาดสาย แสดงให้เห็นถึงศิลปวัฒนธรรมไทยอันเป็นเกียรติภูมิสูงของเราที่ควรแก่การทำนุบำรุงรักษาไม่ให้สูญหาย

2.2.3 มรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งก่อให้เกิดความรู้สึก ความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่ประชาชนระดับต่างๆ ตั้งแต่ในครอบครัว หมู่บ้าน ท้องถิ่น และระดับประเทศ กล่าวคือ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เนื่องในศาสนาได้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นที่สักการะบูชาของประชาชนจำนวนมากทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ นอกจากนี้ ยังมีศาสนสถานและศาสนวัตถุในสถานที่อื่นๆ อีกมากมายที่ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นมีความศรัทธาเชื่อถือร่วมกัน ก่อให้เกิดประเพณีต่างๆ ในท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถก่อให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวในหมู่ประชาชนท้องถิ่นได้

2.2.4 มรดกทางวัฒนธรรมเป็นหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้าและวิจัย โดยเฉพาะเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของมนุษย์ ความเป็นอยู่ เทคโนโลยี ศาสนา ความเชื่อ การปกครอง การค้าขาย การเดินทาง ตลอดจนการประดิษฐ์คิดค้น ฯลฯ

2.2.5 มรดกทางวัฒนธรรมมีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบัน เพราะในที่แห่งใดมีโบราณสถานหรือแหล่งโบราณคดี ก็จะมีการขุดค้น อนุรักษ์ บูรณะ ตลอดจนการพัฒนาปรับปรุงให้เป็นแหล่งศึกษาและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หากมีการวางแผนสร้างระบบอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา และถนนหนทางเข้าสู่โบราณสถานและหมู่บ้านใกล้เคียง ก็จะมีนักเรียน และนักท่องเที่ยวต่างถิ่นเข้าไปเที่ยวชม ก่อให้เกิดรายได้แก่หมู่บ้านทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งหากโบราณสถานทุกแห่งได้รับการพัฒนาควบคู่ไปกับหมู่บ้านก็จะส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

2.3 ปัญหาในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

โดยทั่วไปแล้ว โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งโบราณคดี รวมทั้งบันทึกประวัติศาสตร์และจดหมายเหตุ ซึ่งถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมนั้น จัดเป็นสิ่งสูงค่าทำนองเดียวกับทรัพยากรธรรมชาติประเภทแร่ธาตุและน้ำมันปิโตรเลียมซึ่งหากใช้อย่างไม่ระมัดระวังแล้วก็จะหมดไปอย่างสิ้นเชิงโดยไม่มีวิธีการใดจะสร้างขึ้นมาทดแทนใหม่ได้ จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องช่วยกันอย่างเต็มกำลังในการอนุรักษ์และสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมให้เป็นสมบัติตกทอดแก่รุ่นลูกหลานสืบไป

อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันดีว่า ในทุกประเทศกำลังประสบปัญหาเรื่องการเสื่อมสลาย หรือปัญหาในการดำเนินการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งโบราณสถาน โบราณวัตถุและแหล่งโบราณคดี

หากจะกล่าวอย่างกว้างๆ แล้ว การเสื่อมสลายของมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยมักเกิดจากสาเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การเสื่อมสลายไปเนื่องจากกระบวนการทางธรรมชาติและกาลเวลา

กรณีนี้ได้แก่ การพังทลายของดิน การชะล้างดิน เนื่องจากการกระทำของน้ำฝน น้ำท่วม แผ่นดินยุบตัว แผ่นดินไหว รวมทั้งจากการกระทำของลมและภูมิอากาศ รวมทั้งความชื้น ความร้อน อุณหภูมิ ฯลฯ นอกจากนี้ ยังเกิดเนื่องจากเป็นกฎของธรรมชาติที่เมื่อกาลเวลาผ่านไปวัตถุต่างๆ ย่อมผุพังเสื่อมสลายรูปลักษณ์เดิม แต่โดยทั่วไปแล้วการเสื่อมสลายเนื่องจากกาลเวลามักเป็นไปอย่างช้าๆ

แม้ว่ากระบวนการทางธรรมชาติสามารถทำให้มรดกทางวัฒนธรรมทุกประเภทต้องเสื่อมสลายไปในที่สุด แต่ก็สามารถใช้ความรู้ทางวิชาการมาดำเนินการเพื่อชะลอการเสื่อมสลายหรือป้องกันการเสื่อมสลายไปก่อนเวลาที่สมควรได้

2. การเสื่อมสลายเนื่องจากการกระทำของคน

การเสื่อมสลายของมรดกทางวัฒนธรรมประเภทโบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งโบราณคดี บันทึกประวัติศาสตร์และจดหมายเหตุ เนื่องจากการกระทำของคน นับเป็นปัญหาใหญ่และมีผลในการทำลายมากที่สุดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้การกระทำที่นำไปสู่การทำลายนั้นก็มีทั้งทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น การก่อสร้างสิ่งใหม่ๆ ทับแหล่งโบราณคดีหรือโบราณสถาน

การขุดดินบริเวณโบราณสถานเพื่อใช้ในการก่อสร้าง หรือการพยายามซ่อมแซมโบราณสถาน-โบราณวัตถุโดยขาดความรู้ เป็นต้น และที่ทำไปโดยจงใจ เช่น การลักลอบขุดหาโบราณวัตถุเพื่อนำไปขายหรือเก็บเป็นของส่วนตัว เป็นต้น

3. การเสื่อมสลายเนื่องจากการกระทำของพืชและสัตว์

รากของพืชที่ขึ้นอยู่ตามแหล่งโบราณคดี โบราณสถาน หรือสิ่งก่อสร้างที่มีความงดงามทางศิลปะ สามารถชอนไชไปตามช่องว่างและรอยต่อส่วนต่างๆของสิ่งก่อสร้างได้ เมื่อพืชเหล่านี้เติบโตมีรากใหญ่ขึ้นก็จะดันให้สิ่งก่อสร้างเกิดรอยแยกจนกระทั่งร้าวและแตกหักหลุดออกไป

ส่วนสัตว์ประเภทมด ปลวก มอด ก็สามารถทำลายส่วนประกอบของโบราณสถานและโบราณวัตถุที่เป็นไม้และอินทรียวัตถุให้สูญสลายไปได้อย่างรวดเร็วมาก รวมทั้งสามารถทำลายบันทึกประวัติศาสตร์และจดหมายเหตุที่ทำด้วยกระดาษ

ในบรรดาสาเหตุเหล่านี้ กล่าวได้ว่าในปัจจุบัน การเสื่อมสภาพเนื่องมาจากการกระทำของคนมีมากที่สุด หรือก่อให้เกิดการทำลายรุนแรงที่สุดต่อมรดกทางวัฒนธรรมทุกประเภท

2.4 แนวทางในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ

การอนุรักษ์ หมายถึง การรักษาให้คงอยู่ตามเดิม ในที่นี้หมายรวมถึงการดูแล ซ่อมแซม สืบทอด คุ้มครอง ป้องกันไม่ให้เสียหาย การอนุรักษ์โบราณสถานที่ดำเนินการกันเป็นสากลอาจแบ่งออกได้เป็น 2 แนวทาง คือ

2.4.1 การอนุรักษ์ด้วยแนวทางด้านกฎหมาย

ประเทศต่างๆ ทั่วโลกล้วนมีกฎหมายด้านการปกป้อง คุ้มครอง และอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุทั้งสิ้น โดยในประเทศไทยนั้น มีพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

มาตรการสำคัญประการหนึ่งในการปกป้อง คุ้มครอง และอนุรักษ์ ตามกฎหมายนี้ได้แก่การประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานและโบราณวัตถุเป็นโบราณสถานหรือโบราณวัตถุของชาติ

2.4.1.1 การขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

ในประเทศไทยนั้น พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 7 ได้กำหนดเรื่องการขึ้นทะเบียนโบราณสถานไว้ว่า “เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาและการควบคุมโบราณสถานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาขึ้นทะเบียนโบราณสถานใดๆ ตามที่อธิบดีเห็นสมควรได้ และให้มีอำนาจกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรเป็นเขตของโบราณสถานโดยให้ถือว่าเป็นโบราณสถานด้วยก็ได้ ประกาศดังกล่าวนี้อธิบดีจะเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมก็ให้กระทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การขึ้นทะเบียนโบราณสถานดังที่กล่าวข้างต้นนั้น ถ้าโบราณสถานนั้นมีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย อธิบดีกรมศิลปากรต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่พอใจก็ให้มีสิทธิร้องต่อศาลภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่อธิบดีแจ้งให้ทราบ ขอให้ศาลมีคำสั่งให้อธิบดีกรมศิลปากรระงับการขึ้นทะเบียนและหรือการกำหนดเขตที่ดินให้เป็นโบราณสถานแล้วแต่กรณีได้ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอต่อศาล หรือศาลมีคำสั่งคดีถึงที่สุดให้ยกคำร้องขอของเจ้าของหรือผู้ครอบครองให้อธิบดีดำเนินการขึ้นทะเบียนได้

จากบทกฎหมายมาตรา 7 ดังกล่าวข้างต้นหากสรุปเป็นหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนได้ดังนี้

1) หลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

(1) อสังหาริมทรัพย์ที่จะขึ้นทะเบียนต้องเป็นโบราณสถานตามบทนิยามของกฎหมายของคำว่า “โบราณสถาน”

(2) อธิบดีกรมศิลปากรเป็นผู้มีอำนาจประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานและมีอำนาจกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรเป็นเขตของโบราณสถาน ซึ่งเขตของโบราณสถานนี้ให้ถือเป็นโบราณสถานด้วย

(3) หากโบราณสถานใดที่อธิบดีกรมศิลปากรจะประกาศขึ้นทะเบียนมีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย อธิบดีกรมศิลปากรต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่พอใจก็ให้ใช้สิทธิร้องต่อศาล

ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่อธิบดีกรมศิลปากรแจ้งให้ทราบ หากศาลมีคำสั่งให้อธิบดีระงับการขึ้นทะเบียนและหรือกำหนดเขตที่ดินให้เป็นโบราณสถาน ก็ให้อธิบดีระงับการขึ้นทะเบียนหรือการกำหนดเขตที่ดิน

หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ได้ร้องขอต่อศาลหรือศาลมีคำสั่งคดีถึงที่สุดให้ยกคำร้องของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง อธิบดีกรมศิลปากรมีอำนาจขึ้นทะเบียนได้

ดังนั้น หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ยื่นคำร้องต่อศาลภายใน 30 วัน ก็ถือว่าสละสิทธิ์ อธิบดีกรมศิลปากรจะประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานต่อไป

(4) อธิบดีกรมศิลปากรมีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนโบราณสถานหรือแก้ไขเพิ่มเติมการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

(5) การประกาศขึ้นทะเบียนหรือประกาศเพิกถอนหรือประกาศแก้ไขเพิ่มเติมการขึ้นทะเบียนโบราณสถานต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(6) โบราณสถานที่อธิบดีกรมศิลปากรได้จัดทำบัญชีและประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ก่อนวันที่พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

2) การขึ้นทะเบียนโบราณสถานที่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครอง

โบราณสถานที่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองซึ่งถูกทิ้งร้างไว้ ยังพบเห็นได้อยู่ทั่วไปตามป่าเขา เมื่อได้มีการตรวจสอบแล้วเห็นว่าสมควรจะขึ้นทะเบียนเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาและการควบคุมโบราณสถานก็ให้อำนาจอธิบดีกรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนได้

นอกจากประกาศขึ้นทะเบียนตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว กฎหมายยังให้อธิบดีกรมศิลปากรมีอำนาจกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรเป็นเขตของโบราณสถาน โดยให้ถือว่าเป็นโบราณสถานด้วยก็ได้

2.4.1.2 การขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ

มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 ของพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 กำหนดกรณีการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุไว้ สรุปสาระได้ว่า หากอธิบดีกรมศิลปากรพิจารณาเห็นว่าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุใด

ซึ่งมิได้อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร มีคุณค่าในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดีเป็นพิเศษ อธิบดีกรมศิลปากรมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้น และเมื่อได้มีการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุใดแล้ว ผู้ใดจะซ่อมแซมแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมศิลปากรเป็นลายลักษณ์อักษร

กรณีที่โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ขึ้นทะเบียนนั้นชำรุด หักพัง เสียหาย หรือสูญหาย หรือมีการย้ายสถานที่เก็บรักษา ให้ผู้ครอบครองโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นแจ้งเป็นหนังสือไปยังอธิบดีกรมศิลปากรภายใน 30 วัน นับแต่วันชำรุด หักพัง เสียหาย สูญหายหรือมีการย้ายสถานที่เก็บรักษา (มาตรา 16)

โดยปรกติแล้ว การขึ้นทะเบียนโบราณสถานหรือโบราณวัตถุนั้น ต้องดำเนินการจัดทำข้อมูลรายละเอียดของโบราณสถานหรือโบราณวัตถุ ที่ต้องการขึ้นทะเบียนให้สมบูรณ์ก่อน จึงเป็นกระบวนการประกอบด้วยหลายขั้นตอนที่ต้องใช้เวลา และงบประมาณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและช่วยเหลือการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้ในขั้นตอนการจัดทำข้อมูลและรายละเอียดประกอบกระบวนการดำเนินการเพื่อขึ้นทะเบียน ซึ่งสามารถสรุปงานที่สามารถมีส่วนร่วมได้ดังนี้

กรณีการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน	กรณีการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ
กระทำได้โดยจัดทำแผนผังโบราณสถานโดยละเอียดตามรูปแบบที่กรมศิลปากรกำหนด แล้วนำเสนอกรมศิลปากรพิจารณาดำเนินการเพื่อประกาศขึ้นทะเบียนต่อไป	กระทำได้โดยจัดทำบัญชีหรือเอกสารแสดงรายละเอียดของโบราณวัตถุประการต่างๆ ตามที่กรมศิลปากรกำหนด แล้วนำเสนอกรมศิลปากรพิจารณาดำเนินการเพื่อประกาศขึ้นทะเบียนต่อไป

2.4.2 การอนุรักษ์ด้วยแนวทางด้านวัฒนธรรม

การอนุรักษ์ โบราณสถานและโบราณวัตถุด้วยแนวทางวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมที่มีการดำเนินการในทุกประเทศเนื่องจากสามารถช่วยให้ลดทอนปัญหาการทำให้โบราณสถานและโบราณวัตถุเสื่อมสภาพได้

โดยทั่วไปแล้ว การอนุรักษ์ด้วยแนวทางวัฒนธรรมได้แก่ การใช้วิธีการและสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนถึงความเป็นมา ความสำคัญ และประโยชน์ของโบราณสถานและโบราณวัตถุ กิจกรรมเหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถขอดำเนินการได้ และเป็นกิจกรรมที่ควรทำหรือสนับสนุนให้มีการทำมากที่สุด เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุในท้องถิ่น

2.5 แนวทางการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงปฏิบัติ

1) ส่งเสริมให้การศึกษาเกี่ยวกับประเภท ความสำคัญ คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมในระบบโรงเรียนทุกระดับ

2) ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัย เรียนรู้และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะที่เป็นแบบอย่างเฉพาะท้องถิ่นต่างๆ โดยเน้นให้มีการสืบทอดความรู้อย่างไม่ขาดสาย

3) ส่งเสริมให้มีการนำเอาประเพณีสำคัญๆ ของชาติและของท้องถิ่นมาปฏิบัติในวาระอันสมควรอย่างสม่ำเสมอ และเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

4) เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรเอกชน ได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา บูรณะปฏิสังขรณ์โบราณสถาน โบราณวัตถุสำคัญๆ ในท้องถิ่น หรือโบราณสถานสำคัญระดับชาติ และสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศ จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน รวมทั้งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

5) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ ทางสื่อมวลชนต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และสื่ออื่นๆ เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญ และคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมและให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์

6) ดำเนินการอนุรักษ์บำรุงดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑ์ และจดหมายเหตุ ตามหลักวิชาการ ภายใต้ความเห็นชอบจากกรมศิลปากร

บทที่ 3

กรอบแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานด้านการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ

มาตรฐานในการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุนั้น จัดเป็นมาตรฐานระบบการจัดการ (Management System Standard) ซึ่งหมายถึง ข้อกำหนดหรือขั้นตอนในการบริหาร กระบวนการทำงานต่างๆ ขององค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

3.1 ภารกิจด้านการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ

ในเอกสาร “คู่มือการดูแลรักษาโบราณสถาน สำหรับการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น” ซึ่งกรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่ เมื่อ พ.ศ. 2548 ได้สรุปภารกิจและกิจกรรมที่กรมศิลปากรดำเนินการถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้เป็นตารางการถ่ายโอนภารกิจ (ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น) เฉพาะในส่วนของงานปกป้อง คุ้มครอง ควบคุม ดูแล รักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

ลำดับที่	ภารกิจ	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ (ปีที่ถ่ายโอน)	ท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอน	โบราณสถานในระดับชุมชนท้องถิ่น	โบราณสถานในระดับชาติ
1.	การบำรุงรักษาโบราณสถานขั้นพื้นฐานโดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน กำกับ ดูแล ให้คำแนะนำ	1. การรักษาความสะอาด เช่น การถากถางวัชพืช และการกำจัดสิ่งกีดขวาง 2. การปกป้อง คุ้มครอง/รักษาความปลอดภัย	2546	- องค์การบริหารส่วนจังหวัด - เทศบาล - องค์การบริหารส่วนตำบล - กรุงเทพมหานคร - เมืองพัทยา - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง	✓	✓
2.	การให้บริการในพื้นที่โบราณสถาน	1. การให้บริการข้อมูลทางวิชาการ 2. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 3. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ 4. การจัดกิจกรรมทางด้านการศึกษาอื่นๆ	2546		✓	✓

ลำดับที่	ภารกิจ	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ (ปีที่ถ่ายโอน)	ท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอน	โบราณสถานในระดับชุมชนท้องถิ่น	โบราณสถานในระดับชาติ
3.	การดูแลรักษาโบราณสถานในระดับท้องถิ่น ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กรมศิลปากรกำหนด	1. การซ่อมแซมเบื้องต้นตามรูปแบบ วัสดุ และวิธีการดั้งเดิม 2. การค้ำยันโบราณสถาน 3. การสงวนรักษา 4. การเสริมความมั่นคงแข็งแรง 5. การบูรณะ 6. การปฏิสังขรณ์ (การสร้างรูปแบบขึ้นใหม่) ส่วนที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์ 7. การประกอบคืนสภาพ หรืออนัสติโลซิส 8. การประยุกต์การใช้สอย	2546	- องค์การบริหารส่วนจังหวัด - เทศบาล - องค์การบริหารส่วนตำบล - กรุงเทพมหานคร - เมืองพัทยา - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง	✓	✗

จากตารางข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ภารกิจทางด้านการดูแลโบราณสถาน ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับถ่ายโอนจากกรมศิลปากร มี 3 ภารกิจ ดังนี้

1) การบำรุงรักษาโบราณสถานขั้นพื้นฐานโดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน กำกับ ดูแล และให้คำแนะนำ

2) การให้บริการในพื้นที่โบราณสถาน

3) การดูแลรักษาโบราณสถานในระดับท้องถิ่น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมศิลปากรกำหนด

อย่างไรก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจรวมการดูแลรักษาโบราณวัตถุในท้องถิ่น และการจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ เป็นภารกิจที่สามารถทำร่วมกับการดูแลโบราณสถานได้

ทั้งนี้ คำอธิบาย ความหมายและลักษณะของภารกิจต่างๆ และกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละภารกิจที่กรมศิลปากรถ่ายโอน รวมทั้งภารกิจเรื่องการดูแลรักษาโบราณวัตถุระดับท้องถิ่น การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 การบำรุงรักษาโบราณสถานขั้นพื้นฐานโดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน กำกับ ดูแล ให้คำแนะนำ

ภารกิจการบำรุงรักษาโบราณสถาน คือ การระวังรักษาโบราณสถานไม่ให้เสื่อมสภาพ หรือหยุดยั้งการเสื่อมสภาพ โดยไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะรูปร่างของโบราณสถาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานรัฐโดยกรมศิลปากรก่อน จึงจะสามารถดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในภารกิจนี้ได้ โดยอาจสามารถดำเนินการได้กับโบราณสถานระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแล และสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐโดยกรมศิลปากร กิจกรรมที่จัดอยู่ภายใต้ภารกิจการบำรุงรักษาโบราณสถาน ได้แก่

1) การรักษาความสะอาด การถากถางวัชพืชและการกำจัดสิ่งกีดขวางในเขตโบราณสถาน เพื่อให้มีความสะอาดเรียบร้อยและป้องกันความเสียหายหรือการเสื่อมสภาพที่อาจเกิดขึ้นจากวัชพืชและสิ่งกีดขวางต่างๆ

<u>กิจกรรมในการถากถางและกำจัดวัชพืช</u>

- หญ้าและวัชพืชขนาดเล็กที่ขึ้นติดอยู่กับโบราณสถานควรกำจัด โดยการถอนด้วยมือหรือใช้เครื่องมือขนาดเล็ก เช่น กรรไกรตัดหญ้า

กรรไกรตัดหญ้า

กรรไกรตัดกิ่งไม้

- สำหรับวัชพืชที่ขึ้นบนพื้นดินในเขตพื้นที่โบราณสถาน อาจใช้มีด พร้า เสียม จอบ เครื่องตัดหญ้าหรือรถตัดหญ้า ทำการถากถางด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดความพลาดพลั้งหรือเกิดความเสียหายขึ้นแก่โบราณสถาน

รถตัดหญ้า

- การกำจัดตะไคร่ที่ขึ้นบนโบราณสถานให้ใช้แปรงขนอ่อนหรือแปรงพลาสติกและน้ำสะอาด
- ในกรณีที่เป็นต้นไม้ พิจารณาได้ใน 3 กรณี คือ

- ต้นไม้ที่ขึ้นบนโบราณสถาน หากเป็นต้นไม้ที่มีประโยชน์อาจขุดเคลื่อนย้ายออกไปได้ แต่ถ้าเป็นต้นไม้ที่ไม่มีประโยชน์จำเป็นต้องตัดโค่น ให้ใช้มีดหรือขวานหรือเลื่อย ตัดโค่นให้ชิดส่วนโคนมากที่สุด หากเป็นต้นไม้ขนาดใหญ่ให้ทำการตัดลิดกิ่งจากส่วนยอดลงมา พึงระวังไม่ให้โบราณสถานเสียหาย ห้ามใช้วิธีฉุด ดึง ถอน เพราะรากต้นไม้ที่ยึดติดกับโบราณสถานอาจทำความเสียหายให้แก่โบราณสถานได้
- ต้นไม้ที่ขึ้นบริเวณโบราณสถาน ให้พิจารณาว่าต้นไม้นั้นเป็นอันตรายต่อโบราณสถานหรือไม่ หากเป็นอันตรายให้ทำการตัดต้น หรือลิดกิ่งก้านเพื่อป้องกันอันตรายและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับโบราณสถานได้
- อนึ่ง หากเป็นต้นไม้หวงห้าม เช่น ต้นสัก ต้นแต็ง ต้นรัง ต้นชิงชัน ต้นยาง ซึ่งกฎหมายห้ามตัดโค่น ต้องขออนุญาตจากป่าไม้จังหวัดหรือป่าไม้อำเภอเสียก่อน

<u>กิจกรรมในการกำจัดสิ่งกีดขวาง</u>

- ชิ้นส่วนโบราณสถานที่แตกหักหลุดร่วงลงมาอยู่บนพื้น ต้องบันทึกรายการและจุดที่ร่วงหล่นก่อนที่จะรวบรวมเคลื่อนย้ายไปจัดเก็บในบริเวณใกล้เคียงที่เหมาะสมและเป็นระเบียบ
- สิ่งของที่ไม่เป็นประโยชน์ให้เคลื่อนย้ายออกจากโบราณสถาน
- จัดเตรียมถังขยะที่มีรูปลักษณ์ที่เหมาะสมให้พอเหมาะ และมีตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสม

2) การปกป้องคุ้มครอง / รักษาความปลอดภัย เป็นการเฝ้าระวังดูแลโบราณสถานมิให้มีการบุกรุกทำลาย หรือ เสื่อมสภาพ

<u>กิจกรรม</u>

- จัดให้มีเวรยาม เฝ้าดูแลโบราณสถานและพื้นที่โดยรอบ เพื่อไม่ให้มีการกระทำใดๆ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่โบราณสถานและพื้นที่ทั้งจากการกระทำของมนุษย์และสัตว์
- เพิ่มมาตรการพิเศษในการรักษาความปลอดภัย เช่น

- ติดตั้งสัญญาณกันขโมยหรือสัญญาณป้องกันอัคคีภัย
- ทำรั้วและเหล็กดัดรอบโบราณสถาน

3.1.2 การให้บริการในพื้นที่โบราณสถาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานรัฐโดยกรมศิลปากรก่อน จึงจะสามารถดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในภารกิจนี้ได้ โดยอาจสามารถดำเนินการได้กับโบราณสถานระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแล รวมทั้งต้องเป็นไปตามระเบียบและข้อแนะนำของกรมศิลปากร

กรมศิลปากรได้กำหนดไว้ว่า ภารกิจการให้บริการในพื้นที่โบราณสถานประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

1) การให้บริการข้อมูลทางวิชาการ

หมายถึง การนำเสนอข้อมูลทางวิชาการแก่สาธารณชน เพื่อความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมถึงการนำชมโบราณสถาน และการจัดทำป้ายสื่อความหมายต่างๆ ทั้งนี้กรมศิลปากรได้กำหนดแนวทางปฏิบัติและเงื่อนไข เกี่ยวกับการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารในพื้นที่โบราณสถานไว้ มีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) การนำเสนอข้อมูลทางวิชาการแก่สาธารณชนจะต้องอยู่บนพื้นฐานแห่งความถูกต้องไม่ขัดแย้งกับข้อมูลที่เป็นทางการของกรมศิลปากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของโบราณสถานระดับชาติ ข้อมูลทางวิชาการของโบราณสถานจะต้องมีการรับรองจากกรมศิลปากรเท่านั้น

(2) การจัดทำป้ายสื่อความหมาย จะต้องเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทการอนุรักษ์โบราณสถานนั้นๆ หากไม่มีแผนแม่บทควรเร่งรัดให้มีการกำหนดแนวทางไว้เป็นหลักปฏิบัติ เนื่องด้วยการจัดทำป้ายสื่อความหมาย นอกจากจะต้องมีใจความที่มีความถูกต้อง อ่านเข้าใจง่ายและสื่อสารได้ชัดเจนแล้ว ยังจะต้องพิจารณาในเรื่องรูปแบบของป้าย ขนาดของป้าย และตำแหน่งที่ตั้ง ที่จะมีความเหมาะสม แตกต่างกันไปในแต่ละแหล่งที่จะต้องพิจารณาเป็นกรณีไป ทั้งนี้จะต้องอยู่ในหลักการที่จะไม่สร้างปัญหากีดขวาง หรือบดบังทัศนียภาพของโบราณสถาน ควรให้มีความกลมกลืนโดยภาพรวมไม่เด่นข่มโบราณสถาน ไม่ตั้งอยู่บนแนวแกนสำคัญ หรือสร้างทับลงบนซากโบราณสถาน

(3) คอยควบคุมไม่ให้มีการติดตั้งป้ายที่เกินความจำเป็น ซ้ำซ้อน อันจะเป็นเหตุให้เกิดความรกรุงรัง กีดขวางทัศนียภาพที่งดงาม และอาจให้ข้อมูลที่ขัดแย้งกัน เมื่อมีการปรับปรุงข้อมูล จัดทำป้ายใหม่ ให้ถอดถอนป้ายเดิมออกทุกครั้ง

(4) ควรออกแบบป้ายสื่อความหมายให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย และที่ตั้งของป้ายเพื่อประโยชน์สูงสุดในการบริการด้านข้อมูล ข่าวสาร

2) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

หมายถึง การประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถาน เพื่อให้ประชาชนเห็นคุณค่า เกิดความรู้สึกหวงแหน และร่วมกันอนุรักษ์ ตลอดจนเพื่อให้รับทราบและเข้าใจการทำงานอนุรักษ์โบราณสถาน

3) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก

หมายถึง การก่อสร้าง และการบริหารจัดการ ดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จะให้มีขึ้นตามแผนแม่บทหรือแผนปฏิบัติการที่มีความเหมาะสมกับโบราณสถานแต่ละแห่ง เช่น อาคารศูนย์ข้อมูล ร้านค้าของที่ระลึก สุขา รวมทั้งการปรับปรุงภูมิทัศน์ การจัดแต่งบริเวณ สวนไม้ประดับ ทางเท้า หรือทางสัญจร เพื่อความสะดวกในการเยี่ยมชม

4) การจัดกิจกรรมทางด้านการศึกษาอื่นๆ

หมายถึง การจัดให้มีกิจกรรมทางด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนทางศิลปวัฒนธรรม การปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย นอกจากนี้ยังรวมถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรการศึกษา การสนับสนุนงานด้านพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ

3.1.3 การดูแลรักษาโบราณสถานระดับท้องถิ่น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมศิลปากรกำหนด

ภารกิจด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน หมายถึง การทำนุบำรุง คุ้มครองป้องกัน บำรุงรักษา ตลอดจนซ่อมแซมบูรณะโบราณสถานให้อยู่ในสภาพที่ดีและมั่นคงแข็งแรง ยับยั้งการชำรุดเสื่อมสภาพ และยืดอายุให้ยืนยาวโดยยังคงคุณค่าไว้ได้ต่อไป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานรัฐโดยกรมศิลปากรก่อน จึงจะสามารถดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในภารกิจนี้ได้ โดยสามารถดำเนินการได้กับโบราณสถานระดับท้องถิ่นเท่านั้น ทั้งนี้ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กรมศิลปากรกำหนด

กิจกรรมที่จัดว่าอยู่ในภารกิจการดูแลรักษาโบราณสถานระดับท้องถิ่น ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กรมศิลปากรกำหนด มีดังนี้

1) การซ่อมแซมเบื้องต้น ตามรูปแบบวัสดุและวิธีการดั้งเดิม

เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ที่สามารถแก้ไขให้ส่วนที่ชำรุดเสียหายเล็กๆ น้อยๆ กลับสู่สภาพที่ดีใช้สอยต่อไปได้ โดยไม่กระทบต่อคุณค่าลักษณะเด่นของโบราณสถานนั้นๆ รวมถึงดำเนินการซ่อมแซมเพื่อบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้น รอการอนุรักษ์ที่เหมาะสมซึ่งต้องการความชำนาญในลำดับต่อไป ควรดำเนินการ ดังนี้

- ก่อนการดำเนินการใดๆ ต้องทำความเข้าใจถึงความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อจะได้แก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด อีกทั้งจะต้องพิจารณาถึงคุณค่าของโบราณสถานนั้นๆ ที่จะไม่เสื่อมค่าลงเมื่อดำเนินการแล้วด้วย
- เมื่อจำเป็นต้องทาสีโบราณสถานใหม่ เนื่องจากสีเดิมเสื่อมหมดสภาพ ให้เลือกใช้สีที่มีคุณภาพดี เหมาะสมกับความเป็นโบราณสถานและสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปให้ยึดถือความกลมกลืนเป็นสำคัญ ต้องมีการตรวจสอบสีดั้งเดิมก่อนและถ้าเป็นไปได้ควรเลือกใช้สีดั้งเดิมนั้นโดยกรรมวิธีในการขูดลอกสี และสีที่ใช้ต้องมั่นใจว่าไม่มีผลเสียต่อวัสดุของโบราณสถาน
- การซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ ให้เลือกใช้รูปแบบ วัสดุและเทคนิคการก่อสร้างตามชนิดส่วนผสม ลักษณะ และวิธีการตามแบบดั้งเดิม หากไม่สามารถทำได้ให้ใช้วัสดุวิธีการในปัจจุบันเข้าช่วยชะลอการเสื่อมสภาพไว้เพื่อรอการดำเนินการอนุรักษ์ที่เหมาะสมในลำดับต่อไป โดยวัสดุและวิธีการที่ใช้นั้นจะต้องมีลักษณะที่สามารถแก้ไขได้โดยไม่ทำให้โบราณสถานเสียหาย พร้อมด้วยการเก็บหลักฐานภาพถ่ายก่อนและหลังการดำเนินการไว้
- ไม่ใช้ปูนซีเมนต์ในการซ่อมแซม ปูนฉาบ ปูนสอ หรือปูนยาแนวของโบราณสถาน เพราะอาจจะทำให้เกิดผลเสียรุนแรงมาก ควรใช้ปูนขาวหมัก ซึ่งเป็นวัสดุที่มีคุณสมบัติไม่ทำลายเนื้อวัสดุของโบราณสถานและยังเป็นเทคนิคแบบโบราณ

- การรั่วซึมของหลังคาควรได้รับการป้องกันเป็นการชั่วคราว ก่อนที่จะซ่อมแซมด้วยวิธีการที่เหมาะสมต่อไป เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายลุกลามไปมาก
- ควรหมั่นตรวจสภาพโบราณสถาน หากพบร่องรอยของปลวกให้รีบกำจัดซ่อมเปลี่ยนไม้ที่เสื่อมสภาพตามรูปแบบดั้งเดิม ทาน้ำยารักษาเนื้อไม้ ย้อมสีเนื้อไม้ และทาสีให้กลมกลืนกับวัสดุดั้งเดิม
- ไม่ควรกระทำการใดๆ ที่นอกเหนือไปจากงานซ่อมแซมเล็กๆ น้อยๆ เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่อาจจะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพของโบราณสถาน

2) การค้ำยันโบราณสถาน

เป็นวิธีการบรรเทาปัญหาเสื่อมสภาพหรือการพังทลายของโบราณสถานที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะดำเนินการอนุรักษ์ที่เหมาะสมในกรณีนั้นๆ ต่อไป จึงควรดำเนินการ ดังนี้

- เมื่อพบว่าโบราณสถานอยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการพังทลาย และอาจเป็นอันตรายต่อประชาชนโดยทั่วไป ระหว่างรอการอนุรักษ์ที่เหมาะสม ควรที่จะต้องทำการค้ำยันไว้ชั่วคราวก่อนโดยเร็ว เพื่อป้องกันมิให้ชิ้นส่วนของโบราณสถานหักพังลงมา
- วัสดุที่ใช้อาจเป็นไม้หรือเหล็ก ซึ่งออกแบบอย่างเหมาะสมให้สามารถประทังหรือยับยั้งการเสื่อมสภาพไว้ได้ชั่วคราว โดยไม่สร้างความเสียหายต่อโบราณสถาน
- ควรใช้รูปแบบของค้ำยันที่จะไม่สร้างปัญหาการกีดขวางหรือบดบังโบราณสถาน

3) การสงวนรักษา

หมายถึง การดูแลรักษาให้โบราณสถานคงอยู่ในสภาพที่ปรากฏอยู่และชะลอการเสื่อมสภาพที่อาจจะเกิดขึ้น ตลอดจนยับยั้งความเสียหายที่กำลังเกิดขึ้นมิให้เสียหายต่อไป โดยมีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง

การสงวนรักษาโบราณสถาน งานประติมากรรม และภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในโบราณสถาน เพื่อชะลอการเสื่อมสภาพและป้องกันมิให้เสียหายต่อไปนั้น ผู้ดำเนินการจะต้องตระหนักถึงวิธีการสงวนรักษาที่ไม่มีผลกระทบใดๆ ดังนั้นการใช้วัสดุทางเคมีเพื่อกำจัดวัชพืช รา ตะไคร่น้ำ กับโบราณสถาน งานประติมากรรมและภาพจิตรกรรมฝาผนังดังกล่าว จึงต้องระมัดระวังถึงผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้การกำจัดปลวกหรือแมลงที่กินเนื้อไม้ที่ต้องใช้วัสดุทางเคมีในการกำจัดก็ต้องพึงระวังเป็นพิเศษอีกด้วย ทางที่ดีควรปรึกษานักวิทยาศาสตร์ผู้มีความรู้ในเรื่องนี้ก่อน

ในกิจกรรมที่ 1)-3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีบุคลากรตามที่กรมศิลปากร (หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่ตามกฎหมาย) กำหนดไว้ เช่น นักโบราณคดี สถาปนิก วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ นักวิชาการช่างศิลป์ และบุคลากรกลุ่มช่างเทคนิค การขออนุญาตดำเนินการต้องจัดส่งรายงานสรุปข้อมูลเบื้องต้น รายงานภาพถ่าย และแบบสภาพโบราณสถานก่อนการอนุรักษ์ต่อกรมศิลปากรเพื่อขออนุมัติดำเนินการทุกครั้ง

4) การเสริมความมั่นคงแข็งแรง

เป็นการใช้วัสดุเสริมหรือเพิ่มเข้าไปในเนื้อวัสดุ หรือช่วยค้ำยันเพื่อให้แน่ใจว่ามีความมั่นคงเพียงพอ

5) การบูรณะ

หมายถึง การซ่อมแซมโบราณสถานโดยคำนึงถึงรูปแบบวัสดุและฝีมือช่างดั้งเดิม รวมทั้งหลักฐานทางโบราณคดีและหลักฐานอื่นๆ ในกรณีที่จำเป็นต้องเสริมสร้างส่วนที่ขาดหายไปต้องทำให้กลมกลืนกับของเดิม ในขณะเดียวกันก็ต้องแสดงถึงความแตกต่างจากวัสดุของเดิมได้

6) การปฏิสังขรณ์

หมายถึง การทำให้โบราณสถานที่เสียรูปร่างคืนสู่สภาพเดิมให้ใกล้เคียงที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยก่อสร้างขึ้นมาใหม่บนพื้นฐานความถูกต้อง และความเป็นจริงของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไม่บิดเบือนลักษณะดั้งเดิม ไม่ว่าจะใช้วัสดุดั้งเดิมหรือวัสดุใหม่

7) การประกอบคืนสภาพ

หรือ “อนัสติโลซิส” (Anastylosis) หมายถึง การสร้างขึ้นใหม่ โดยใช้วัสดุดั้งเดิมของโบราณสถานนำมาประกอบใหม่ ณ ตำแหน่งเดิมด้วยวิธีการก่อสร้างแบบเดิม เช่น การดำเนินการที่ปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา และปราสาทพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์

8) การประยุกต์การใช้สอย

เป็นการปรับเปลี่ยนโบราณสถานเพื่อประโยชน์ใช้สอยใหม่ที่เหมาะสม จากพื้นฐานแนวคิดที่ว่า วิธีการอนุรักษ์สิ่งก่อสร้างที่ดีที่สุดคือ การยังคงใช้ประโยชน์จากอาคารนั้นอยู่ โดยประโยชน์ใช้สอยจะไม่เปลี่ยนแปลงสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าหากมีการเปลี่ยนแปลงก็สามารถแก้ไขกลับคืนสภาพเดิมได้ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบน้อยที่สุด

ในกิจกรรมที่ 4)-8) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมศิลปากรกำหนดไว้ ได้แก่ การมีบุคลากรที่กำหนดและการดำเนินงานตามขั้นตอนการอนุรักษ์ ดังนั้นก่อนการดำเนินการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดส่งรายงานสรุปข้อมูลเบื้องต้น รายงานสรุปข้อมูลทางโบราณคดี แบบสภาพโบราณสถานก่อนการอนุรักษ์และหลังการขุดแต่ง แบบวิเคราะห์โบราณสถานและรายงานอ้างอิงประกอบการวิเคราะห์รูปแบบแบบอนุรักษ์ และรายการประกอบแบบ เพื่อขออนุมัติดำเนินการจากกรมศิลปากร

3.1.4 การดูแลรักษาโบราณวัตถุระดับท้องถิ่น

โบราณวัตถุ ถือเป็นทรัพย์แผ่นดิน ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเท่านั้น ทั้งนี้การดูแลรักษาโบราณวัตถุต้องดำเนินการตามที่กฎหมาย คือ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 กำหนดไว้

ในปัจจุบัน ยังไม่มีข้อกฎหมายกำหนดว่าวัตถุที่มีประวัติความเป็นมาที่เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ต้องมีอายุเท่าใด จึงจัดว่าเป็นโบราณวัตถุ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติแล้วมักพิจารณากำหนดว่าวัตถุที่เคยถูกทอดทิ้งอยู่ ซึ่งไม่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ มีอายุไม่ต่ำกว่า 100 ปี และมีประวัติความเป็นมาที่เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี จึงจัดว่าเป็นโบราณวัตถุ ซึ่งเป็นทรัพย์แผ่นดิน ซึ่งผู้เก็บได้ต้องส่งมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากร หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ

1) การพบโบราณวัตถุ

ในกรณีที่ประชาชนได้พบโบราณวัตถุในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องดำเนินการตามที่กฎหมาย คือ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 กำหนดไว้ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการ ดังนี้

(1) ระงับ หรือ ห้าม หรือ ดำเนินการป้องกัน การขุดหาและเก็บรวบรวมโบราณวัตถุ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากทางรัฐโดยกรมศิลปากร

(2) ให้ผู้ที่เก็บโบราณวัตถุส่งมอบโบราณวัตถุที่เป็นทรัพย์แผ่นดินแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากร หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือ ตำรวจ

(3) แจ้งหน่วยงานของกรมศิลปากรที่รับผิดชอบพื้นที่เพื่อดำเนินการหรือพิจารณาดำเนินการ

(4) ดำเนินการเพื่อส่งมอบโบราณวัตถุที่พบให้แก่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หรือหน่วยงานของกรมศิลปากรที่รับผิดชอบพื้นที่ หรือที่อยู่ใกล้ที่สุด

เนื่องจากโบราณวัตถุ จัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญประเภทหนึ่ง ซึ่งสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาของคนในอดีต ซึ่งเป็นความรู้ที่สามารถประยุกต์มาใช้ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี จึงจำเป็นต้องมีการปฏิบัติงานด้านการจัดการและการดูแลรักษาที่ถูกต้องและเหมาะสม

2) การรวบรวมโบราณวัตถุจากโบราณสถาน-แหล่งโบราณคดี ควรดำเนินการดังนี้

(1) โบราณวัตถุที่เป็นทรัพย์แผ่นดินต้องเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ในกรณีที่จำเป็นต้องรวบรวมโบราณวัตถุออกจากโบราณสถานหรือแหล่งโบราณคดี ควรบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับโบราณวัตถุก่อน โดยบันทึกข้อมูลประการต่างๆ เกี่ยวกับแหล่งโบราณคดี หรือโบราณสถานที่พบโบราณวัตถุนั้นๆ อย่างน้อย ดังนี้

1. ชื่อแหล่งโบราณคดีที่พบโบราณวัตถุ
2. ตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งโบราณคดี ตามเขตการปกครอง
3. ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของแหล่งโบราณคดี
4. ชื่อผู้ครอบครองพื้นที่แหล่งโบราณคดี

5. ประวัติ-นิทาน-ตำนาน-คำบอกเล่าเกี่ยวกับพื้นที่แหล่งโบราณคดีหรือหมู่บ้าน
6. ประเภทของแหล่งโบราณคดี
7. สภาพพื้นที่-ภูมิประเทศ-สิ่งแวดล้อม-พืชพันธุ์ บริเวณแหล่งโบราณคดี
8. ขนาดและรูปร่างลักษณะของแหล่งโบราณคดี
9. ประวัติการค้นพบแหล่งโบราณคดี-โบราณวัตถุ
10. สภาพความสมบูรณ์ หรือการรบกวน-ทำลายแหล่งโบราณคดี
11. ประเภทของโบราณวัตถุและหลักฐานทางโบราณคดีอื่นๆ ที่พบ
12. สถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุที่พบที่แหล่งโบราณคดีนี้
13. บัญชีแสดงรายละเอียดและระบุตำแหน่งที่พบของโบราณวัตถุแต่ละชิ้นที่เก็บมา
14. แผนที่-แผนผัง-ภาพถ่ายของแหล่งโบราณคดี
15. ภาพถ่าย-ภาพวาดของโบราณวัตถุที่พบ
16. ชื่อและที่ติดต่อของผู้สำรวจรวบรวมโบราณวัตถุและบันทึกข้อมูล

(2) การทำทะเบียนโบราณวัตถุ

โบราณวัตถุที่รวบรวมมาจากโบราณสถานหรือแหล่งโบราณคดี ต้องจัดทำทะเบียนที่แสดงประวัติความเป็นมาและสถานที่ที่พบ รวมทั้งแสดงข้อมูลที่เป็นรายละเอียดประการต่างๆ ของโบราณวัตถุนั้นด้วย เช่น หมายเลขทะเบียน วัสดุที่ใช้ทำ ขนาด ตำแหน่งในแหล่งโบราณคดีหรือโบราณสถานที่พบโบราณวัตถุ อายุสมัยของโบราณวัตถุ ภาพถ่ายของโบราณวัตถุ ชื่อผู้ที่รวบรวมโบราณวัตถุมาจากแหล่งโบราณคดี ฯลฯ

(3) การดูแลรักษาโบราณวัตถุ

โบราณวัตถุที่ถูกเคลื่อนย้ายออกจากแหล่งโบราณคดี ควรเก็บรักษาไว้ในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการรักษาความปลอดภัย ซึ่งควรเป็นพิพิธภัณฑสถานที่มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาอยู่ประจำ ทั้งนี้ ในกรณีของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น หรือพิพิธภัณฑสถานชุมชนนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่นี้

โบราณวัตถุที่เก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์ ยังจำเป็นต้องได้รับการปฏิบัติงานสงวนรักษาและดูแลรักษา เพื่อให้คงสภาพอยู่ได้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่เสื่อมสภาพไปก่อนเวลาอันควร แม้ว่าการสงวนรักษาโบราณวัตถุต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ แต่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถปฏิบัติงานสงวนรักษาเบื้องต้นและการดูแลรักษาพื้นฐานได้ เช่น การควบคุมความชื้นและอุณหภูมิในพิพิธภัณฑ์ การทำความสะอาดโบราณวัตถุ การเฝ้าระวังการเสื่อมสภาพโบราณวัตถุ ฯลฯ

(4) การศึกษาโบราณวัตถุและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโบราณวัตถุ

การศึกษาหาความรู้ด้านต่างๆ เกี่ยวกับโบราณวัตถุเป็นสิ่งจำเป็น และการนำความรู้นั้นมาเผยแพร่โดยจัดทำเป็นสื่อเผยแพร่ข้อมูลและความรู้รูปแบบต่างๆ สามารถช่วยให้ประชาชนทั้งในท้องถิ่นและในชุมชนอื่นๆ เกิดความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญและคุณประโยชน์ของโบราณวัตถุต่อชุมชนท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การเกิดความร่วมมือและเครือข่ายในการดูแลรักษาโบราณวัตถุ รวมทั้งโบราณสถานและแหล่งโบราณคดีที่พบโบราณวัตถุเหล่านั้นต่อไป

3.1.5 การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ

ดังที่เราทราบแล้วว่าพิพิธภัณฑ์ซึ่งเป็นสถานที่เก็บรวบรวมโบราณวัตถุและศิลปวัตถุนั้น เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของมนุษย์ในอดีต ดังนั้นการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจึงเป็นประโยชน์ในอันที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ของเยาวชนในท้องถิ่นที่จะเจริญเติบโตขึ้นมาในภายภาคหน้าให้เข้าใจถึงความเป็นมาของบรรพบุรุษของตน เนื่องจากพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการศึกษาที่สามารถเล่าประวัติความเป็นมาของผู้คนในชุมชนนั้นได้อย่างชัดเจน ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน และอาจรวมถึงแนวโน้มที่จะเป็นในอนาคตด้วย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามารถปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับท้องถิ่นให้กับคนในชุมชน อีกทั้งแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาหรือวัฒนธรรมประจำถิ่นนั้นๆ ได้

จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 46 ที่ให้สิทธิแก่ท้องถิ่นในการจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณีท้องถิ่นด้วยตนเอง ทำให้การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นในแต่ละท้องถิ่นเป็นสิ่งที่กระทำได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ ในกรณีที่เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ไม่ได้จัดแสดงโบราณวัตถุที่เป็นทรัพย์แผ่นดิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดตั้งได้

เรื่องราวในพิพิธภัณฑ์ประจำท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง ก็ควรจะต้องสัมพันธ์กับเรื่องราวประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์สังคม และชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นนั้น หรือกล่าวง่ายๆ ก็คือ เนื้อหาในการจัดแสดงสิ่งของในพิพิธภัณฑ์ประจำท้องถิ่นควรจะต้องแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น

ส่วน**หอจดหมายเหตุ**ท้องถิ่นนั้น ในขั้นต้นอาจยังไม่มีความจำเป็นในการจัดตั้ง เนื่องจากเอกสารจดหมายเหตุของแต่ละท้องถิ่นอาจมีจำนวนไม่มากนัก อาจดำเนินการจัดเก็บในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นได้ หรืออาจมีการรวบรวมไว้ในส่วนของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

หากกล่าวโดยสรุปแล้ว พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ควรมีภารกิจหลักดังนี้

1. จัดแสดงสิ่งของต่างๆ อันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ในท้องถิ่นนั้นๆ
2. จัดทำระบบทะเบียนและฐานข้อมูลของสิ่งของที่จัดแสดง รวมทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่น
3. เผยแพร่เรื่องราวและความรู้เกี่ยวกับสิ่งของที่จัดแสดง
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งของที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์และการเผยแพร่ความรู้นั้นในรูปแบบต่างๆ

จากภารกิจทั้ง 5 ด้านดังกล่าวสามารถสรุปได้จากตาราง ดังต่อไปนี้

ภารกิจ	กิจกรรม	วิธีการ	บุคลากร / วัสดุอุปกรณ์
1. การบำรุงรักษาโบราณสถานขั้นพื้นฐาน โดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน กำกับดูแล และให้คำแนะนำ	1.1 การรักษาความสะอาด 1.1.1 การถากถางและกำจัดวัชพืช : หญ้าและวัชพืชขนาดเล็กที่ติดกับโบราณสถาน : วัชพืชที่ขึ้นบนพื้นดินในเขตพื้นที่โบราณสถาน : ตะไคร่ที่ขึ้นบนโบราณสถาน : ต้นไม้	: กำจัดโดยการถอนด้วยมือ หรือเครื่องมือตัดหญ้าขนาดเล็ก เช่น กรรไกรตัดหญ้า หรือมีดดายหญ้า : ถากถางด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหาย : ขัดโดยแปรงขนอ่อนหรือแปรงพลาสติกและน้ำสะอาด : หากเป็นต้นไม้ที่มีประโยชน์อาจขุดเคลื่อนย้ายออกไปได้ ถ้าไม่มีประโยชน์ให้ตัดโค่นให้ชิดส่วนโคนมากที่สุด หากเป็นต้นไม้ใหญ่ให้ตัดริดกิ่งส่วนยอด ห้ามใช้วิธีฉุด ดึง ถอน รากต้นไม้ที่ยึดติดกับโบราณสถาน	1.1 ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ขั้นพื้นฐานในการดูแลรักษาโบราณสถาน ทั้งนี้สามารถใช้อุปกรณ์หลากหลายชนิดที่เหมาะสมกับงาน เช่น : กรรไกรตัดหญ้า : มีด พร้า เสียม จอบ เครื่องตัดหญ้าหรือรถตัดหญ้า : แปรงขนอ่อนหรือแปรงพลาสติกและน้ำสะอาด : มีด ขวาน เลื่อย : ถังขยะ

ภารกิจ	กิจกรรม	วิธีการ	บุคลากร / วัสดุอุปกรณ์
		: ต้นไม้ที่ขึ้นบริเวณโบราณสถาน และเป็นอันตรายต่อโบราณสถาน ให้ตัดต้น หรือริดกิ่งก้านเพื่อป้องกันอันตราย : หากเป็นต้นไม้หวงห้าม ซึ่งกฎหมายห้ามตัดโค่น ต้องขออนุญาตจากป่าไม้จังหวัดหรือป่าไม้อำเภอก่อน	
	1.1.2 การกำจัดสิ่งกีดขวาง : ชิ้นส่วนโบราณสถานแตกหักร่วงลงมาอยู่บนพื้น	: ให้บันทึกรายการและจุดที่ชิ้นส่วนโบราณสถานร่วงหล่นก่อนที่จะรวบรวมเคลื่อนย้ายไปจัดเก็บในบริเวณที่เหมาะสม	
	: สิ่งของที่ไม่เป็นประโยชน์	: ให้เคลื่อนย้ายออกจากโบราณสถาน	
	: การจัดเตรียมถังขยะ	: จัดเตรียมถังขยะที่มีรูปลักษณ์เหมาะสม พอเหมาะ และมีตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสม	

ภารกิจ	กิจกรรม	วิธีการ	บุคลากร / วัสดุอุปกรณ์
	1.2 การปกป้องคุ้มครอง/รักษาความปลอดภัย 1.2.1 การจัดเวรยาม 1.2.2 เพิ่มมาตรการพิเศษ	: จัดเวรยามเฝ้าดูแลโบราณสถานและพื้นที่โดยรอบ เพื่อป้องกันความเสียหายทั้งจากการกระทำของมนุษย์และสัตว์ : ติดตั้งสัญญาณกันขโมยหรือสัญญาณป้องกันอัคคีภัย : ทำรั้วและเหล็กดัดรอบโบราณสถาน	1.2 ควรมีบุคลากรที่สามารถเฝ้าดูแล และป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับโบราณสถานได้ ในบางกรณีที่จำเป็นอาจติดตั้งสัญญาณกันขโมย
2. การให้บริการในพื้นที่โบราณสถาน	2.1 การให้บริการข้อมูลทางวิชาการ 2.2 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	: จัดทำเอกสารและสื่อนำเสนอข้อมูลทางวิชาการที่เป็นทางการและได้รับการรับรองจากกรมศิลปากรแล้ว : จัดทำป้ายสื่อความหมายที่เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนแม่บท หรือแผนการบริหารจัดการโบราณสถานแห่งนั้นๆ	ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถาน เช่น นักเรียนในท้องถิ่นที่ผ่านการอบรมความรู้ทางวิชาการ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นโดยได้รับความร่วมมือด้านข้อมูลและความรู้ทางวิชาการจากกรมศิลปากร

ภารกิจ	กิจกรรม	วิธีการ	บุคลากร / วัสดุอุปกรณ์
		: จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมและข้อมูลที่เป็นทางการและได้รับการรับรองจากกรมศิลปากรแล้ว	
	2.3 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก	: จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และการจัดตั้งสิ่งปลูกสร้างใดๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในพื้นที่โบราณสถานจะต้องทำแบบพร้อมรายละเอียดประกอบแบบเพื่อขออนุมัติจากกรมศิลปากรก่อนและดำเนินการได้เมื่อได้รับอนุมัติแล้วเท่านั้น	
	2.4 การจัดกิจกรรมทางด้านการศึกษาอื่นๆ	: การจัดกิจกรรมต่างๆ ในโบราณสถานต้องพิจารณาด้วยว่าจะไม่สร้างความเสียหายให้กับโบราณสถานและต้องได้รับอนุมัติจากกรมศิลปากรก่อน	

ภารกิจ	กิจกรรม	วิธีการ	บุคลากร / วัสดุอุปกรณ์
3. การดูแลรักษาโบราณสถานในระดับท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมศิลปากรกำหนด	3.1 การซ่อมแซมเบื้องต้นตามรูปแบบวัสดุและวิธีการดั้งเดิม	: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมศิลปากรก่อน	3.1 - 3.3 - บุคลากร : หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเองหรือเป็นผู้จัดจ้างให้เอกชนดำเนินการ ต้องมีหรือกำหนดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ในการซ่อมแซมดูแลรักษาโบราณสถาน เช่น นักโบราณคดี สถาปนิก นักวิทยาศาสตร์ ฯลฯ มาร่วมในการดำเนินการด้วย ทั้งนี้ ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีบุคลากรประจำที่มีคุณสมบัติดังกล่าว ให้ขอรับการสนับสนุนจากกรมศิลปากรหรือสถาบันการศึกษา - วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถใช้ได้มีหลากหลายประเภทและลักษณะ โดยสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่ดำเนินการ

ภารกิจ	กิจกรรม	วิธีการ	บุคลากร / วัสดุอุปกรณ์
	: การทาสี	: เมื่อจำเป็นต้องทาสีโบราณสถานใหม่ ให้เลือกใช้สีที่มีคุณภาพดี เหมาะสมกับความเป็นโบราณสถานและสภาพแวดล้อม และสีที่ใช้ต้องไม่มีผลเสียต่อวัสดุของโบราณสถาน	: สี แปรงทาสี ลูกกลิ้ง
	: การซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ หรือการชะลอการเสื่อมสภาพ	: การซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ ให้เลือกใช้รูปแบบ วัสดุและเทคนิคการก่อสร้างตามชนิดส่วนผสม ลักษณะ และวิธีการดั้งเดิม หากไม่สามารถทำได้ให้ใช้วัสดุวิธีการในปัจจุบันเข้าช่วย ชะลอการเสื่อมสภาพเพื่อรอการอนุรักษ์ที่เหมาะสม โดยวัสดุและวิธีการที่ใช้จะต้องมีลักษณะที่สามารถแก้ไขได้ โดยไม่ทำให้	

ภารกิจ	กิจกรรม	วิธีการ	บุคลากร / วัสดุอุปกรณ์
		โบราณสถานเสียหาย และเก็บหลักฐาน ภาพถ่ายก่อน-หลัง การดำเนินการไว้	
	: การซ่อมแซมโดยการฉาบ สอ หรือยาแนว	: ควรใช้ปูนขาวหมักในการซ่อมแซม ฉาบ สอ หรือยาแนว โบราณสถาน เพราะมีคุณสมบัติที่ไม่ทำลายเนื้อวัสดุของโบราณสถาน : หากหลังคารั่วซึม ควรป้องกันเป็นการชั่วคราวก่อน	: ปูนขาวหมัก : ถังปูน : เกรียง
	: การตรวจสอบสภาพทั่วไป	: หมั่นตรวจสภาพโบราณสถาน และไม่กระทำการใดๆ ที่อาจมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพของโบราณสถาน	
	3.2 การค้ำยันโบราณสถาน	: เมื่อพบว่าโบราณสถานเสี่ยงต่อการพังทลาย จะต้องทำการค้ำยันไว้ชั่วคราวก่อนการอนุรักษ์ที่เหมาะสม	: ควรมีบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการค้ำยันโบราณสถาน เช่น สถาปนิก วิศวกร

ภารกิจ	กิจกรรม	วิธีการ	บุคลากร / วัสดุอุปกรณ์
		: ควรใช้วัสดุค้ำยันที่ไม่สร้างความเสียหายต่อโบราณสถาน : การค้ำยันจะต้องไม่กีดขวางหรือบดบังโบราณสถาน	: วัสดุค้ำยัน เช่น ไม้ เหล็ก ฯลฯ
	3.3 การสงวนรักษา	: ศึกษาและดูแลรักษาโบราณสถานตามวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม	: ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ในการสงวนรักษาโบราณสถาน เช่น นักวิทยาศาสตร์
	3.4 การเสริมความมั่นคงแข็งแรง	: ใช้วัสดุเสริมหรือเพิ่มเข้าไปในเนื้อวัสดุ หรือช่วยค้ำยันเพื่อให้โบราณสถานมีความมั่นคงเพียงพอ	3.4 - 3.8 - บุคลากร : หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเองหรือเป็นผู้จัดจ้างให้เอกชนดำเนินการ ต้องมีหรือกำหนดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน เช่น นักโบราณคดี สถาปนิก ฯลฯ มาร่วมในการดำเนินการด้วย ทั้งนี้ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีบุคลากรประจำที่มีคุณสมบัติดังกล่าว ให้ขอรับการสนับสนุนจาก

ภารกิจ	กิจกรรม	วิธีการ	บุคลากร / วัสดุอุปกรณ์
			กรมศิลปากรหรือสถาบันการศึกษา
	3.5 การบูรณะ	: ซ่อมแซมหรือเสริมสร้างส่วนที่ชำรุดหรือขาดหายไปของโบราณสถานโดยต้องทำให้กลมกลืนกับของเดิม และแสดงความแตกต่างจากวัสดุเดิมด้วย	: ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ในการบูรณะโบราณสถาน เช่น นักโบราณคดี นักวิชาการ ช่างศิลป์
	3.6 การปฏิสังขรณ์	: หากจำเป็นต้องปฏิสังขรณ์โบราณสถาน จะต้องก่อสร้างขึ้นมาใหม่ให้ใกล้เคียงกับสภาพเดิมมากที่สุดเท่าที่จะทำได้	: ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ในการปฏิสังขรณ์โบราณสถาน เช่น นักโบราณคดี นักวิชาการ ช่างศิลป์
	3.7 การประกอบคืนสภาพ (อนัสติโลซิส)	: การสร้างหรือประกอบชิ้นส่วนของโบราณสถานขึ้นใหม่โดยใช้วัสดุดั้งเดิม	: ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ในการทำอนัสติโลซิสโบราณสถาน เช่น วิศวกร สถาปนิก
	3.8 การประยุกต์การใช้สอย	: ปรับเปลี่ยนโบราณสถานเพื่อประโยชน์ใช้สอยด้านอื่นๆ ที่เหมาะสม	: ควรมีบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับโบราณสถาน เช่น นักโบราณคดี

ภารกิจ	กิจกรรม	วิธีการ	บุคลากร / วัสดุอุปกรณ์
4. การดูแลรักษาโบราณวัตถุระดับท้องถิ่น	4.1 การรวบรวมโบราณวัตถุจากโบราณสถาน-แหล่งโบราณคดี	: การสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน-แหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุ	: แบบบันทึกการสำรวจโบราณสถาน-แหล่งโบราณคดี
	4.2 การจัดทำทะเบียนโบราณวัตถุ	: การจัดทำระบบทะเบียน หรือฐานข้อมูลโบราณวัตถุ	: แบบทะเบียนโบราณวัตถุ
	4.3 การดูแลรักษาโบราณวัตถุ	: การตรวจสอบ ดูแลรักษา และดูแลสงวนรักษาโบราณวัตถุระดับเบื้องต้น	: เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
	4.4 การศึกษาโบราณวัตถุและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโบราณวัตถุ	: ให้การสนับสนุนการศึกษาโบราณวัตถุและเผยแพร่ความรู้จากการศึกษา	: เครื่องคอมพิวเตอร์

ภารกิจ	กิจกรรม	วิธีการ	บุคลากร / วัสดุอุปกรณ์
5. การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุท้องถิ่น	5.1 จัดแสดงสิ่งของต่างๆ อันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ในท้องถิ่น	: ออกแบบตู้จัดแสดงและแท่นฐานรองรับวัตถุและสิ่งของต่างๆ ที่จะจัดแสดง	: เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
	5.2 จัดทำระบบทะเบียนและฐานข้อมูลของสิ่งของที่จัดแสดง รวมทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่น	: จัดทำระบบทะเบียนและฐานข้อมูลของสิ่งของที่จัดแสดง รวมทั้งทะเบียนโบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่น	: เครื่องคอมพิวเตอร์ครุภัณฑ์สามัญประจำสำนักงาน
	5.3 เผยแพร่เรื่องราวและความรู้เกี่ยวกับสิ่งของที่จัดแสดง	: จัดทำภาพและคำบรรยายความรู้เกี่ยวกับสิ่งของที่จัดแสดง	
	5.4 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งของที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น และการเผยแพร่ความรู้นั้นในรูปแบบต่างๆ	: ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำสื่อรูปแบบต่างๆ เพื่อเผยแพร่เรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งของที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์	

3.2 มาตรฐานในการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น

การกำหนดมาตรฐานในการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น จำเป็นต้องคำนึงถึงภารกิจที่องค์กรสามารถทำได้ ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายและระเบียบที่กรมศิลปากร ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ตามกฎหมายได้กำหนดไว้

นอกจากนี้ การดำเนินการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านการปกป้อง คุ้มครอง ดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมทั้งการจัดการดูแลพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น ทุกกิจกรรม ในทุกมาตรฐานนั้น ควรมีแนวทางดำเนินการ เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำแผนปฏิบัติงาน/โครงการร่วมกับกรมศิลปากร โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้วย
2. ดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้
3. ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรม
4. นำผลการดำเนินการมาปรับปรุง หรือพัฒนาเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

ทั้งนี้ การดำเนินการกิจกรรมด้านการปกป้อง คุ้มครอง ดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมทั้งการจัดการดูแลพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่นนั้น ควรดำเนินการใน 4 มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนและภารกิจที่สามารถปฏิบัติได้ภายใต้การกำกับดูแล การให้คำแนะนำ และเป็นไปตามกฎระเบียบของกรมศิลปากร ดังนี้

3.2.1 ด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจ

การดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมทั้งการจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น เป็นภารกิจที่ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในชุมชนจึงจะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิผล ซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อทุกฝ่ายมีความเข้าใจในความสำคัญและประโยชน์ของมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ การสร้างความรู้ความเข้าใจจึงเป็นสิ่งจำเป็นและต้องดำเนินการอย่างถูกต้องเหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น

ทั้งนี้ เนื่องจากบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจต้องดำเนินการและริเริ่มการปฏิบัติงานด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมทั้งการจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น มาตรฐานนี้จึงมีจุดมุ่งหมายให้มีกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาให้เป็นทรัพยากรบุคคลด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมทั้งการจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น และสามารถเผยแพร่ความรู้ที่จำเป็นได้ต่อไป

ตัวอย่างกิจกรรมพื้นฐานสำหรับให้ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้แก่ การจัดบรรยาย อบรม สัมมนา หัวข้อที่เกี่ยวข้อง เช่น

- ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น
- ความรู้เรื่องโบราณสถานแห่งต่างๆ ของท้องถิ่น
- วิธีการดูแลรักษาโบราณวัตถุ-โบราณสถานของท้องถิ่น โดยผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น หรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก

นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในองค์กรและประชาชนทั่วไปได้ด้วย ซึ่งกิจกรรมสำหรับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือใช้ประโยชน์ ได้แก่

- การจัดทำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ศูนย์ข้อมูลโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น และเอกสารเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การจัดทำสื่อเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถาน และประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น เช่น หนังสือ วีดีทัศน์ การเผยแพร่ทางวิทยุ (วิทยุชุมชน) หอกระจายข่าว โทรทัศน์ การจัดทำเว็บไซด์ เป็นต้น

3.2.2 <u>ด้านการปฏิบัติ</u>

การปฏิบัติงานด้านการปกป้อง คุ้มครอง ดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมทั้งการจัดการดูแลพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น นอกจากต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจแล้ว ยังควรดำเนินการโดยบุคลากรที่มีประสบการณ์ เพื่อที่จะสามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการได้ทันท่วงที มาตรฐานด้านการ

ปฏิบัติจึงเป็นมาตรฐานที่เน้นด้านการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถปฏิบัติ หรือสามารถจัดหาผู้ปฏิบัติที่เหมาะสมกับกิจกรรมด้านการปกป้อง คุ้มครอง ดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมทั้งการจัดการดูแลพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น

ตัวอย่างกิจกรรมพื้นฐานด้านการปฏิบัติ ได้แก่

- โครงการ / กิจกรรมการรักษาความสะอาดโบราณสถาน หรือกิจกรรมการป้องกันความเสียหายแก่โบราณสถาน เช่น
    1. โครงการถากถาง กำจัดและควบคุมวัชพืชในโบราณสถาน
    2. โครงการกำจัดสิ่งกีดขวางในโบราณสถาน
- โครงการ / กิจกรรม อนุรักษ์ / ปกป้องคุ้มครอง / รักษาความปลอดภัยโบราณสถาน และการจัดทำโครงการ / กิจกรรมเพื่อการดูแลรักษาโบราณสถานอย่างต่อเนื่อง เช่น
    1. โครงการดูแลรักษาโบราณสถานในท้องถิ่น
    2. โครงการสำรวจสภาพและปัญหาโบราณสถาน
    3. โครงการสำรวจสภาพและปัญหาแวดล้อมของโบราณสถาน
    4. โครงการเสริมความมั่นคงให้กับโบราณสถาน

3.2.3 <u>ด้านการเผยแพร่</u>

การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมจะสำเร็จได้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสังคมวงกว้าง ทั้งที่เป็นองค์กร และตัวบุคคล รวมทั้งจากภาครัฐและเอกชน ความร่วมมือเช่นนี้จะเกิดได้เมื่อทุกฝ่ายดังกล่าวมีความเข้าใจและตระหนักว่าตนมีหน้าที่อนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมไว้ให้คนรุ่นต่อไปสามารถใช้เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อส่วนรวมได้ การเผยแพร่ความรู้หรือสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ จึงเป็นสิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ต้องทำและร่วมมือกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักดังกล่าวแก่สาธารณชนทั่วไป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปได้โดยการจัดกิจกรรมให้ความรู้ เช่น

- โครงการ/กิจกรรม จัดทำ หรือสนับสนุนการจัดทำ หรือการปรับปรุง ป้ายสื่อความหมายโบราณสถานในท้องถิ่น

- โครงการ / กิจกรรมการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ / สื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานในท้องถิ่น

- โครงการ / กิจกรรมการจัดโครงการ / การเสวนา หรือประชุม หรือสัมมนา โดยให้ประชาชนท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป มีส่วนร่วมเสนอความเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การดูแลรักษาโบราณสถานในท้องถิ่น ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น โบราณสถานแต่ละแห่งในท้องถิ่น ฯลฯ

- โครงการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างท้องถิ่น ในด้านการดูแลโบราณสถาน

- โครงการสร้างเครือข่ายฐานข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูล ด้านการดูแลรักษาโบราณสถานระหว่างท้องถิ่น

- โครงการสนับสนุนการวิจัยท้องถิ่นศึกษา

3.2.4 <u>ด้านการบริหารจัดการ</u>

การบริหารจัดการ นับเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการภารกิจต่างๆ ของทุกองค์กร รวมทั้งในด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บริหารจัดการงานด้านนี้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น จะสามารถนำไปสู่การได้รับประโยชน์อย่างยั่งยืนจากมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้

การบริหารจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรมประเภทต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ควรเน้นกิจกรรมสำหรับการปรับปรุงโบราณสถาน แหล่งโบราณคดี พิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่น รวมทั้งกิจกรรมสำหรับการสร้างเครือข่ายของแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นระดับต่างๆ ตั้งแต่ ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ระดับภาค จนถึงระดับประเทศ ตัวอย่างกิจกรรม ได้แก่

- การจัดทำแผนแม่บทโบราณสถานแต่ละแห่ง

- การจัดทำแหล่งเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นที่โบราณสถานตั้งอยู่

- การจัดเจ้าหน้าที่/อาสาสมัครเฝ้าระวังและประชาสัมพันธ์โบราณสถาน / แหล่งโบราณคดี / โบราณวัตถุในท้องถิ่น
- การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือหอจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น
- การส่งเสริมการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- การจัดทำแผนที่แหล่งโบราณคดี
- การจัดตั้งกลุ่ม/ชมรม เพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

บทที่ 4
ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำมาตรฐานการดูแลโบราณสถานไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงได้กำหนดตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยได้กำหนดความหมายของตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา ดังนี้

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน หมายถึง ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติในการดูแลโบราณสถาน

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา หมายถึง ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจที่มีการพัฒนายกระดับการดูแลโบราณสถานให้มีประสิทธิภาพและก้าวหน้ามากกว่ามาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจจะกระทำหรือเลือกทำตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ

แนวทางปฏิบัติ ตามตัวชี้วัด อาจใช้แนวทาง PDCA คือ

- **P ย่อมาจาก Plan** หมายถึง การวางแผนโดยกำหนดจุดประสงค์หรือเป้าหมายของการทำงาน (หรือการบริหาร) แล้ววางแผนการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ วิธีการวางแผนแบ่งเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1: การกำหนดเป้าหมาย

ต้องระบุเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยระบุให้ได้ว่า “จะทำอะไร” “เป้าหมายเป็นรูปธรรมหรือเป็นนามธรรม” “กำหนดการที่จะให้บรรลุเป้าหมายนั้น”

ขั้นตอนที่ 2: การจัดทำแผน

จัดทำแผนให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ แผนที่จัดทำจะต้องสอดคล้องกับสภาวะที่เป็นอยู่และสามารถปฏิบัติได้ ซึ่งหมายถึง จะต้องมีข้อมูลรองรับที่ชัดเจนนั่นเอง

ขั้นตอนที่ 3: ตรวจสอบ

ถ้าแผนขาดสาระที่จำเป็นก็จะเป็นแผนที่ไร้ประโยชน์ และเนื่องจากผู้ที่จะต้องปฏิบัติตามแผนไม่ใช่คนเพียงคนเดียวแต่ประกอบด้วยผู้คนที่เกี่ยวข้องอีกจำนวนมาก แผนที่จัดทำขึ้นจึงต้องมีความชัดเจน รัดกุม ใครอ่านแล้วก็สามารถเข้าใจได้ทันที

- **<u>D ย่อมาจาก Do</u>** หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1: ทำความเข้าใจแผน

เนื่องจากผู้ที่ต้องดำเนินการตามแผน คือ ผู้ปฏิบัติงานจึงต้องมีการอธิบายแผนให้เป็นที่เข้าใจตรงกันและทั่วถึงกัน

ขั้นตอนที่ 2: การติดตามการปฏิบัติงาน

ผู้ปฏิบัติงาน คือ ผู้ที่ดำเนินการตามแผนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหารหรือผู้จัดการจึงมีหน้าที่ต้องคอยสอดส่องและติดตามการปฏิบัติงานของทุกคน และให้คำปรึกษาเมื่อจำเป็น

- **<u>C ย่อมาจาก Check หรือการตรวจสอบ</u>** กล่าวได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1: ตรวจสอบสภาพของการดำเนินงาน

เป็นการตรวจสอบว่า การดำเนินงานได้เป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ การตรวจสอบนี้จะรอให้ผู้ปฏิบัติงานมารายงานไม่ได้ ผู้บริหารจะต้องลงไปตรวจสอบด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 2: ตรวจสอบคุณภาพของงาน

เป็นการตรวจสอบคุณภาพของการดำเนินงาน จะต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลว่ามีเหตุผิดปกติเกิดขึ้นหรือไม่ เมื่อทำงานไปได้ระยะหนึ่งอาจมีปัญหาความไม่เข้าใจเกี่ยวกับงานที่ทำ จึงต้องมีการทบทวน เพื่อพบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันแก้ไขอุปสรรคในการดำเนินงาน นอกจากนั้นการตรวจสอบคุณภาพของ “ผลงาน” ด้วยตนเอง และการสอบถามผู้ปฏิบัติงานว่าประสบปัญหาอะไรหรือไม่ ก็เป็นเรื่องสำคัญที่มองข้ามไม่ได้

- **<u>A ย่อมาจาก Action</u>** หมายถึง การวิเคราะห์ แก้ไข ประเมินผลการดำเนินการ ซึ่งแบ่งเป็น 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 กรณีที่พบว่ามีปัญหา

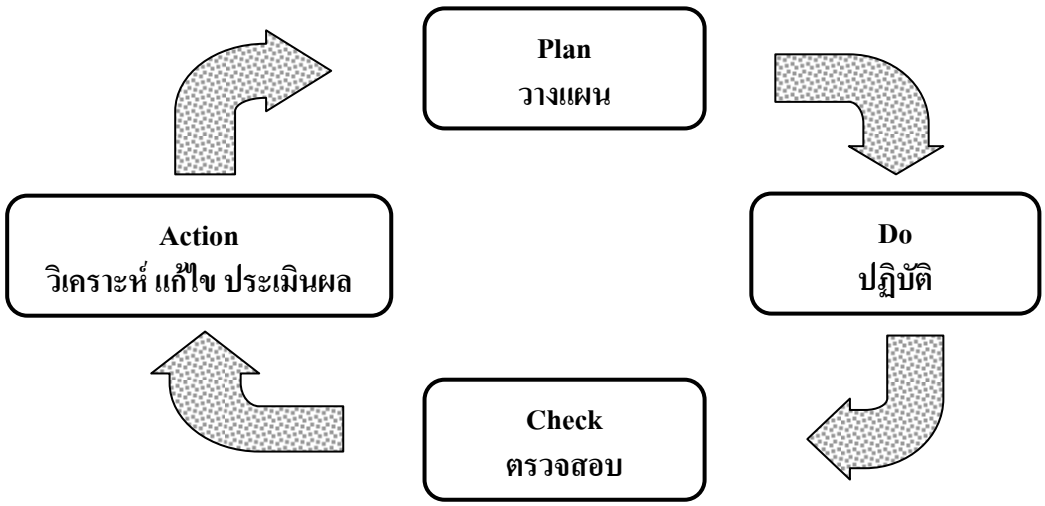
เมื่อตรวจพบว่าเกิดปัญหาขึ้นในการดำเนินงาน จะต้องตรวจหาสาเหตุของปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้ปัญหาเดียวกันเกิดซ้ำอีก และจะต้องทำรายงานสรุปในเรื่องดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลยืนยันการดำเนินการแก้ไขแล้ว

กรณีที่ 2 กรณีที่ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

เมื่อปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย จะต้องมีการทบทวนว่า "เหตุใดจึงปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ" เพื่อสะสมเป็นประสบการณ์หรือองค์ความรู้ในองค์กร และในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป ก็ให้ใช้ประสบการณ์และองค์ความรู้เหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สูงขึ้นต่อไป

โดยทั่วไป **"Action"** ในกรณีที่บรรลุเป้าหมาย มักจะถูกมองข้ามเสมอ ซึ่งทำให้องค์กรขาดการสะสมองค์ความรู้ (know how) จากการปฏิบัติงาน

แผนปฏิบัตินี้สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

การปรับใช้แนวทาง PDCA ในการดูแลโบราณสถาน

แนวทางการดำเนินงานตามแบบ PDCA สามารถใช้ดำเนินการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น ตามกรอบแนวทางการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 4 ด้านดังได้กล่าวแล้วคือ ด้านการให้ความรู้ความเข้าใจ ด้านการปฏิบัติ ด้านการเผยแพร่ และด้านการบริหารจัดการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (P)

ในการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น ตามมาตรฐานทั้ง 4 ด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ นั่นคือ ต้องกำหนดเป้าหมายของแผนว่าคืออะไร เป้าหมายหลักคือประชาชนในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยอาจกำหนดเป้าหมายเป็นทั้งรูปธรรม เช่น ผลที่เป็นตัวเลข สามารถนับได้ ในมาตรฐานทั้ง 4 ด้าน ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีเป้าหมายเป็นตัวเลข อีกอย่างหนึ่งคือเป้าหมายที่เป็นนามธรรม เช่น ในมาตรฐานด้านการให้ความรู้ความเข้าใจ ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน มีเป้าประสงค์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและความสำคัญของโบราณสถานในท้องถิ่นตนเองมากขึ้น แต่เป้าหมายนามธรรมสามารถเปลี่ยนเป็นเป้าหมายรูปธรรม คือ ตัวเลขได้ เช่น การวัดความรู้ ความเข้าใจเรื่องประวัติความเป็นมาและความสำคัญของโบราณสถานของประชาชนออกมาเป็นจำนวนร้อยละ

ในการจัดทำแผน เป้าหมายที่กำหนดไว้ต้องสามารถบรรลุได้จริง สามารถนำมาสู่การปฏิบัติได้จริง เช่น การกำหนดเป้าหมายตามมาตรฐานที่ 1 ด้านการให้ความรู้ความเข้าใจ ดัชนีชี้วัดขั้นพัฒนา คือ การจัดกิจกรรมให้ความรู้ และสนับสนุนให้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมทั้งการจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น โดยแผนการจัดกิจกรรมต้องเป็นแผนที่เข้าใจง่ายและปฏิบัติตามได้ง่าย ที่สำคัญต้องผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (D)

เมื่อกำหนดเป้าหมายและวางแผนการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่นตามมาตรฐานทั้ง 4 ด้านแล้ว ขั้นต่อไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำความเข้าใจแผนที่วางไว้ให้ชัดเจนโดยต้องอธิบายแผนให้ผู้ปฏิบัติทุกระดับชั้นรู้และเข้าใจตรงกัน ทั่วถึงกันแล้วจึงลงมือปฏิบัติ เช่น มาตรฐานที่ 2 ด้านการปฏิบัติ ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทราบถึงขั้นตอนและอำนาจหน้าที่ในการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่นอย่างถูกต้อง โดยอาจขอความรู้และความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ตามกฎหมายให้เป็นที่ปรึกษาโครงการได้ เพื่อความชัดเจนและความเข้าใจที่ตรงกันของผู้ปฏิบัติ และในการปฏิบัติตามแผนนี้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต้องตรวจสอบดูแลการปฏิบัติทุกขั้นตอนอย่างใกล้ชิดด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (C)

ในการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมตามมาตรฐานทั้ง 4 ด้าน ทั้งตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและตัวชี้วัดขั้นพัฒนา เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำลังดำเนินการตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบนั้น สิ่งสำคัญที่สุดในกระบวนการนี้คือ การตรวจสอบการปฏิบัติงานและคุณภาพของงาน โครงการหรือกิจกรรมที่กำลังดำเนินการอยู่ ในขั้นนี้เมื่องานดำเนินไปได้ระยะหนึ่ง ผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรมต้องดูแลว่ามีปัญหาและอุปสรรคใดๆ หรือไม่ ต้องมีการทบทวนแผน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่อาจมีได้

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ แก้ไข ประเมินผลการดำเนินการ (A)

เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่นตามแผน ตามขั้นตอนทั้ง 3 ขั้นที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานทั้ง 4 ด้าน และตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานหรือตัวชี้วัดขั้นพัฒนาจนกระทั่งเสร็จสิ้นโครงการ ขั้นตอนสุดท้ายที่ผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ปฏิบัติงานต้องให้ความสำคัญก็คือ การวิเคราะห์ ประเมินผล โครงการหรือกิจกรรมเพื่อสรุปผลไว้ในการดำเนินการครั้งต่อไป

การวิเคราะห์ ประเมินผลนั้นสามารถกระทำได้โดยประเมินผลตามลำดับระยะเวลาการดำเนินงานหรือตามหัวข้อที่เราสามารถกำหนดขึ้นเพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ ประเมินผล หากพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ ให้ตรวจสอบหาสาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วพร้อมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลไว้ในการดำเนินงานครั้งต่อไป

ในการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมตามมาตรฐานทั้ง 4 ด้าน หากประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดได้ตามแผน ผู้รับผิดชอบและผู้ปฏิบัติงานจะต้องประเมินผลแล้วบันทึกไว้ว่า ความสำเร็จของโครงการเป็นผลของการดำเนินงานแบบใดบ้าง มีปัจจัยใดบ้าง

ที่นำโครงการไปสู่ความสำเร็จ เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมแบบเดิมหรือแบบอื่นๆ ในครั้งต่อไป

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ หมายถึง ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดกิจกรรมในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

- **เชิงปริมาณ** คือ จำนวนที่สามารถวัดเป็นตัวเลขได้ เช่น จำนวนกิจกรรม, จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- **เชิงคุณภาพ** คือ คุณค่าที่ไม่สามารถวัดเป็นจำนวนตัวเลขได้ แต่อาจวัดได้ในลักษณะว่ามี หรือไม่มี เช่น มีการวางแผน-ไม่มีการวางแผน

การประเมินคุณภาพผลการดำเนินการ

การประเมินคุณภาพผลการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ของตัวชี้วัดทุกตัว ทั้งตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนานั้น สามารถประเมินโดยพิจารณาว่ามีการปฏิบัติครบถ้วนหรือไม่ตามขั้นตอนของแนวทาง PDCA ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. มีการทำแผนงาน/แผนกิจกรรม
2. มีการดำเนินการตามแผนงาน/แผนกิจกรรม
3. มีการตรวจสอบ หรือติดตาม หรือวิเคราะห์ หรือประเมินกิจกรรมระหว่างดำเนินการ
4. มีการนำผลการตรวจสอบ หรือติดตาม หรือวิเคราะห์ หรือประเมินกิจกรรมระหว่างดำเนินการมาใช้เพื่อปรับปรุงการดำเนินการ หรือประกอบการสรุปผลการดำเนินการ

ตามแนวทางการประเมินกิจกรรมเช่นนี้ ผลของการประเมินจึงแบ่งออกได้เป็นค่าคะแนน 4 ระดับดังนี้

ได้ค่าคะแนน 1 = มีการดำเนินการขั้นตอนที่ 1

ได้ค่าคะแนน 2 = มีการดำเนินการขั้นตอนที่ 1 และ 2

ได้ค่าคะแนน 3 = มีการดำเนินการขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3

ได้ค่าคะแนน 4 = มีการดำเนินการครบ 4 ขั้นตอน

4.1 มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการหรือส่งเสริมการดำเนินการเพื่อให้บุคลากรในองค์กรฯ และประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่า ความหมายของโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่นในพื้นที่ของตนเอง โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมศิลปากร สถาบันการศึกษา ฯลฯ

ตัวชี้วัด	ตัวอย่างประเภทของโครงการ / กิจกรรม	ขั้นตอนการปฏิบัติ (ตามแนวทาง PDCA)	ดัชนีประเมินผลการดำเนินการ
ขั้นพื้นฐาน 1. จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่นในพื้นที่ของตน 2. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่นในพื้นที่ของตน	1. การบรรยายเรื่องความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่นโดยผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นหรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก 2. การบรรยายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น 3. การบรรยายเรื่องโบราณสถานแต่ละแห่งในท้องถิ่น ฯลฯ	1. ควรจัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับกรมศิลปากร เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง ตรงกับข้อมูลที่เป็นทางการ ซึ่งได้รับการรับรองจากกรมศิลปากรแล้ว โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้วย 2. ดำเนินการกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ 3. ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรม 4. นำผลการดำเนินการมาปรับปรุง หรือพัฒนาเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป	- จำนวนกิจกรรม - จำนวนครั้งที่จัดแต่ละกิจกรรม - จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม - ร้อยละของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความรู้เพิ่มขึ้น - การร่วมแสดงความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น - ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมหรือโครงการ โดยพิจารณาว่ามีหรือไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติ ตามลำดับที่ 1-4 และสรุปผลการประเมินคุณภาพการปฏิบัติเป็นค่าคะแนน 1 - 4

ตัวชี้วัด	ตัวอย่างประเภทของโครงการ / กิจกรรม	ขั้นตอนการปฏิบัติ (ตามแนวทาง PDCA)	ดัชนีประเมินผลการดำเนินการ
<u>ขั้นพัฒนา</u> 1. มีฐานข้อมูลโบราณสถาน โบราณวัตถุและเอกสารเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและภูมิปัญญาในท้องถิ่น 2. มีการส่งเสริมการจัดทำวิชาท้องถิ่นศึกษาด้านประวัติความเป็นมาและความสำคัญของโบราณสถานในท้องถิ่น และประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ทั้งในระบบ และนอกระบบ	1. โครงการจัดทำฐานข้อมูลมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น 2. โครงการจัดทำวิชาท้องถิ่นศึกษา 3. โครงการจัดทำสื่อเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานและประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น (เช่น หนังสือ วีดีทัศน์ การเผยแพร่ทางวิทยุ (วิทยุชุมชน) หอกระจายข่าว โทรทัศน์ การจัดทำเว็บไซต์) ฯลฯ	1. ควรจัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับกรมศิลปากร เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องตรงกับข้อมูลที่เป็นทางการซึ่งได้รับการรับรองจากกรมศิลปากรแล้ว โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้วย 2. ดำเนินการกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ 3. ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรม 4. นำผลการดำเนินการมาปรับปรุง หรือพัฒนาเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป	- จำนวนระเบียนข้อมูล - จำนวนสื่อ - มีวิชาท้องถิ่นศึกษา - จำนวน / ประเภทของรายวิชาท้องถิ่นศึกษา - ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมหรือโครงการ โดยพิจารณาว่ามีหรือไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติตามลำดับที่ 1-4 และสรุปผลการประเมินคุณภาพการปฏิบัติเป็นค่าคะแนน 1 - 4

4.2 มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการปฏิบัติ

การปฏิบัติงานดูแลรักษาโบราณสถาน หมายถึง การทำนุบำรุง คุ้มครองป้องกัน บำรุงรักษา ตลอดจนซ่อมแซมบูรณะโบราณสถานให้อยู่ในสภาพที่ดีและมั่นคงแข็งแรง ยับยั้งการชำรุดเสื่อมสภาพ และยืดอายุให้ยืนยาวโดยยังคงคุณค่าไว้ได้ต่อไป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานรัฐโดยกรมศิลปากรก่อนจึงจะสามารถดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในภารกิจนี้ได้ ทั้งนี้ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กรมศิลปากรกำหนด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบุคลากร หรือ พัฒนาบุคลากร หรือขอรับการสนับสนุนหรือจัดหาผู้มีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับกิจกรรม และเป็นไปตามระเบียบของทางราชการให้ปฏิบัติงานด้านการดูแลรักษาโบราณสถานได้อย่างเหมาะสม

ตัวชี้วัด	ตัวอย่างประเภทของโครงการ / กิจกรรม	ขั้นตอนการปฏิบัติ (ตามแนวทาง PDCA)	ดัชนีประเมินผลการดำเนินการ
<u>ขั้นพื้นฐาน</u> 1. มีโครงการ / กิจกรรมการรักษาความสะอาดโบราณสถาน หรือกิจกรรมการป้องกันความเสียหายแก่โบราณสถาน	1. โครงการถากถางกำจัดและควบคุมวัชพืชในโบราณสถาน 2. โครงการกำจัดสิ่งกีดขวางในโบราณสถาน	1. จัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับกรมศิลปากร โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้วย 2. ดำเนินการกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ 3. ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรม 4. นำผลการดำเนินการมาปรับปรุง หรือพัฒนาเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป	- จำนวนกิจกรรม - ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมหรือโครงการ โดยพิจารณาว่ามีหรือไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติ ตามลำดับที่ 1 – 4 และสรุปผลการประเมินคุณภาพการปฏิบัติเป็นค่าคะแนน 1 - 4

ตัวชี้วัด	ตัวอย่างประเภทของโครงการ / กิจกรรม	ขั้นตอนการปฏิบัติ (ตามแนวทาง PDCA)	ดัชนีประเมินผลการดำเนินการ
<u>ขั้นพัฒนา</u> 1. มีโครงการ / กิจกรรมอนุรักษ์ / ปกป้องคุ้มครอง / รักษาความปลอดภัยโบราณสถาน 2. มีโครงการ / กิจกรรมเพื่อการดูแลรักษาโบราณสถานอย่างต่อเนื่อง	1. โครงการดูแลรักษาโบราณสถานในท้องถิ่น 2. โครงการสำรวจสภาพและปัญหาโบราณสถาน 3. โครงการสำรวจสภาพและปัญหาแวดล้อมของโบราณสถาน 4. โครงการเสริมความมั่นคงให้กับโบราณสถาน ฯลฯ	1. จัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับกรมศิลปากร โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้วย 2. ดำเนินการกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ 3. ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรม 4. นำผลการดำเนินการมาปรับปรุง หรือพัฒนาเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป	- จำนวนกิจกรรม - ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมหรือโครงการ โดยพิจารณาว่ามีหรือไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติ ตามลำดับที่ 1 – 4 และสรุปผลการประเมินคุณภาพการปฏิบัติเป็นค่าคะแนน 1 - 4

4.3 มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการเผยแพร่

การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับโบราณสถานในท้องถิ่นให้แก่ประชาชนในพื้นที่และชุมชนข้างเคียง เป็นสิ่งที่ส่งเสริมการสืบสานมรดกวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาให้แก่ชุมชน และยังเป็นปัจจัยที่สามารถช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ ในการดำเนินการกิจกรรมเพื่อการดูแลรักษาโบราณสถาน

ตัวชี้วัด	ตัวอย่างประเภทของโครงการ / กิจกรรม	ขั้นตอนการปฏิบัติ (ตามแนวทาง PDCA)	ดัชนีประเมินผลการดำเนินการ
ขั้นพื้นฐาน 1. มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงแหล่งโบราณสถานหรือมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้เป็นที่แพร่หลาย 2. มีการจัดกิจกรรม หรือสนับสนุนการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานในท้องถิ่น	1. โครงการ / กิจกรรมการทำสื่อประชาสัมพันธ์ / สื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานในท้องถิ่น 2. โครงการ / กิจกรรมจัดทำหรือสนับสนุนการจัดทำหรือการปรับปรุงป้ายบรรยายข้อมูลหรือป้ายสื่อความหมายโบราณสถานในท้องถิ่น 3. โครงการ / กิจกรรมการเสวนา หรือประชุม หรือสัมมนาโดยให้ประชาชนท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป มีส่วนร่วม	1. ควรจัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับกรมศิลปากร เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องตรงกับข้อมูลที่เป็นทางการซึ่งได้รับการรับรองจากกรมศิลปากรแล้ว โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้วย 2. ดำเนินการกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ 3. ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรม 4. นำผลการดำเนินการมาปรับปรุง หรือพัฒนาเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป	- จำนวนกิจกรรม - ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมหรือโครงการโดยพิจารณาว่ามีหรือไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติ ตามลำดับที่ 1 - 4 และสรุปผลการประเมินคุณภาพการปฏิบัติเป็นค่าคะแนน 1 - 4

ตัวชี้วัด	ตัวอย่างประเภทของโครงการ / กิจกรรม	ขั้นตอนการปฏิบัติ (ตามแนวทาง PDCA)	ดัชนีประเมินผลการดำเนินการ
	เสนอความเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ เช่น การดูแลรักษาโบราณสถานในท้องถิ่น ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น โบราณสถานแต่ละแห่งในท้องถิ่น ฯลฯ		
<u>ขั้นพัฒนา</u> 1. มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์การทำงานด้านการดูแลรักษาโบราณสถานระหว่างท้องถิ่น 2. จัดทำเครือข่ายฐานข้อมูลระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆ ด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุและเอกสารเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. โครงการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างท้องถิ่นในด้านการดูแลโบราณสถาน 2. โครงการสร้างเครือข่ายฐานข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการดูแลรักษาโบราณสถานระหว่างท้องถิ่น 3. โครงการสนับสนุนการวิจัยท้องถิ่นศึกษา	1. ควรจัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับกรมศิลปากร เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง ตรงกับข้อมูลที่เป็นทางการซึ่งได้รับการรับรองจากกรมศิลปากรแล้ว โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้วย 2. ดำเนินการกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ 3. ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรม 4. นำผลการดำเนินการมาปรับปรุง หรือพัฒนาเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป	- จำนวนโครงการ - จำนวนระเบียนข้อมูล - จำนวนผู้ขอใช้ข้อมูล - จำนวน อปท. ที่เข้าร่วมเครือข่าย - ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมหรือโครงการ โดยพิจารณาว่ามีหรือไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติ ตามลำดับที่ 1 - 4 และสรุปผลการประเมินคุณภาพการปฏิบัติเป็นค่าคะแนน 1 - 4

4.4 มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการที่ถูกต้องและเหมาะสม เป็นกิจกรรมสำคัญที่สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์โบราณสถานอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถก่อให้เกิดพัฒนาการด้านการศึกษา ความมั่นคงทางวัฒนธรรม และความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่ท้องถิ่น

ตัวชี้วัด	ตัวอย่างประเภทของโครงการ / กิจกรรม	ขั้นตอนการปฏิบัติ (ตามแนวทาง PDCA)	ดัชนีประเมินผลการดำเนินการ
ขั้นพื้นฐาน 1. มีแผนแม่บทการบำรุงดูแลรักษาโบราณสถาน 2. มีการดำเนินการปรับปรุง หรือพัฒนาโบราณสถานให้เป็นแหล่งเรียนรู้ / ศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในท้องถิ่น 3. มีการเฝ้าระวังการเคลื่อนย้าย และการลักลอบขุดหาโบราณวัตถุจากโบราณสถาน / แหล่งโบราณคดีโดยไม่ได้รับอนุญาต	1. โครงการจัดทำแผนแม่บทการบำรุงดูแลรักษาโบราณสถานแต่ละแห่ง 2. โครงการจัดทำแหล่งเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นที่โบราณสถานตั้งอยู่ 3. การจัดเจ้าหน้าที่/ อาสาสมัครเฝ้าระวังและประชาสัมพันธ์โบราณสถาน / แหล่งโบราณคดี / โบราณวัตถุในท้องถิ่น ฯลฯ	1. จัดทำแผนงาน/ โครงการร่วมกับกรมศิลปากร โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้วย 2. ดำเนินการกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ 3. ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรม 4. นำผลการดำเนินการมาปรับปรุง หรือพัฒนาเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป	- จำนวนกิจกรรม - ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมหรือโครงการ โดยพิจารณาว่ามีหรือไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติ ตามลำดับที่ 1 – 4 และสรุปผลการประเมินคุณภาพการปฏิบัติเป็นค่าคะแนน 1 - 4

ตัวชี้วัด	ตัวอย่างประเภทของโครงการ / กิจกรรม	ขั้นตอนการปฏิบัติ (ตามแนวทาง PDCA)	ดัชนีประเมินผลการดำเนินการ
<u>ขั้นพัฒนา</u> 1. มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น 2. มีการส่งเสริม / สนับสนุนเพื่อให้โบราณสถาน / พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 3. มีการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนงานบริหารจัดการ	1. โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น 2. โครงการส่งเสริมการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 3. โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ฯลฯ	1. จัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับกรมศิลปากร โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้วย 2. ดำเนินการกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ 3. ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรม 4. นำผลการดำเนินการมาปรับปรุง หรือพัฒนาเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป	- ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมหรือโครงการ โดยพิจารณาว่ามีหรือไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติ ตามลำดับที่ 1 - 4 และสรุปผลการประเมินคุณภาพการปฏิบัติเป็นค่าคะแนน 1 - 4

บทที่ 5

แนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานตามมาตรฐาน

แนวทางและขั้นตอนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนงานหรือแผนกิจกรรม ตลอดจนการดำเนินการกิจกรรมตัวชี้วัดต่างๆ ในมาตรฐานแต่ละด้านในการดูแลโบราณสถาน การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น มีแนวคิดพื้นฐาน หลักการทำงาน และแนวทางการดำเนินงานดังนี้

5.1 หลักการทำงาน และวางแผน

ในการทำงาน และวางแผนปฏิบัติงานดูแลโบราณสถาน การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่นควรยึดหลักการดังต่อไปนี้

5.1.1 **การศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถาน แหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุของท้องถิ่น** โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ

5.1.2 **การประสานงาน** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสานงานกับหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม องค์กรทางศาสนา และองค์กรเอกชน เพื่อขอรับคำปรึกษาแนะนำในการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนงาน และกิจกรรมด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น

5.1.3 **การมีส่วนร่วม** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรณรงค์ระดมความคิดเพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาโบราณสถาน การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น

5.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานในการดูแลโบราณสถาน การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องปฏิบัติให้ได้อย่างน้อยที่สุดตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน ส่วนตัวชี้วัดขั้นพัฒนา ขึ้นอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะพิจารณาดำเนินการตามศักยภาพและความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น ตามขั้นตอนต่อไปนี้

5.2.1 ควรจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการบำรุงดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งคณะกรรมการฯ รับผิดชอบการทำงานด้านการบำรุงดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น (ในกรณีที่มี) โดยมีผู้นำศาสนาในชุมชนเป็นที่ปรึกษา และมีคณะกรรมการฯ ซึ่งอาจประกอบด้วย

1.1) นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประธานกรรมการ
1.2) ประธานสภาท้องถิ่น	กรรมการ
1.3) รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการ
1.4) ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	กรรมการ
1.5) ผู้นำชุมชน	กรรมการ
1.6) สภาวัฒนธรรมท้องถิ่น	กรรมการ
1.7) ตัวแทนประชาคม หรือ ปราชญ์ท้องถิ่น	กรรมการ
1.8) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการ
1.9) ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/หัวหน้ากอง/ส่วนช่าง/โยธา	กรรมการและเลขานุการ
1.10) ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/หัวหน้ากอง/ส่วน/การศึกษา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ จำนวนกรรมการ ข้อ 1.3) – 1.7) เป็นไปตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น

แต่หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดที่ไม่มีความพร้อมในการจัดตั้งคณะกรรมการดังกล่าว อาจมอบหมายภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบำรุงดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น ให้คณะทำงานหรือคณะกรรมการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งเพื่อทำงานเชิงบูรณาการในภารกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

2) คณะกรรมการฯ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากท้องถิ่น เพื่อนำมาพิจารณากำหนดแนวทางการจัดทำแผน และเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาข้อเสนอของคณะกรรมการฯ เพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผน

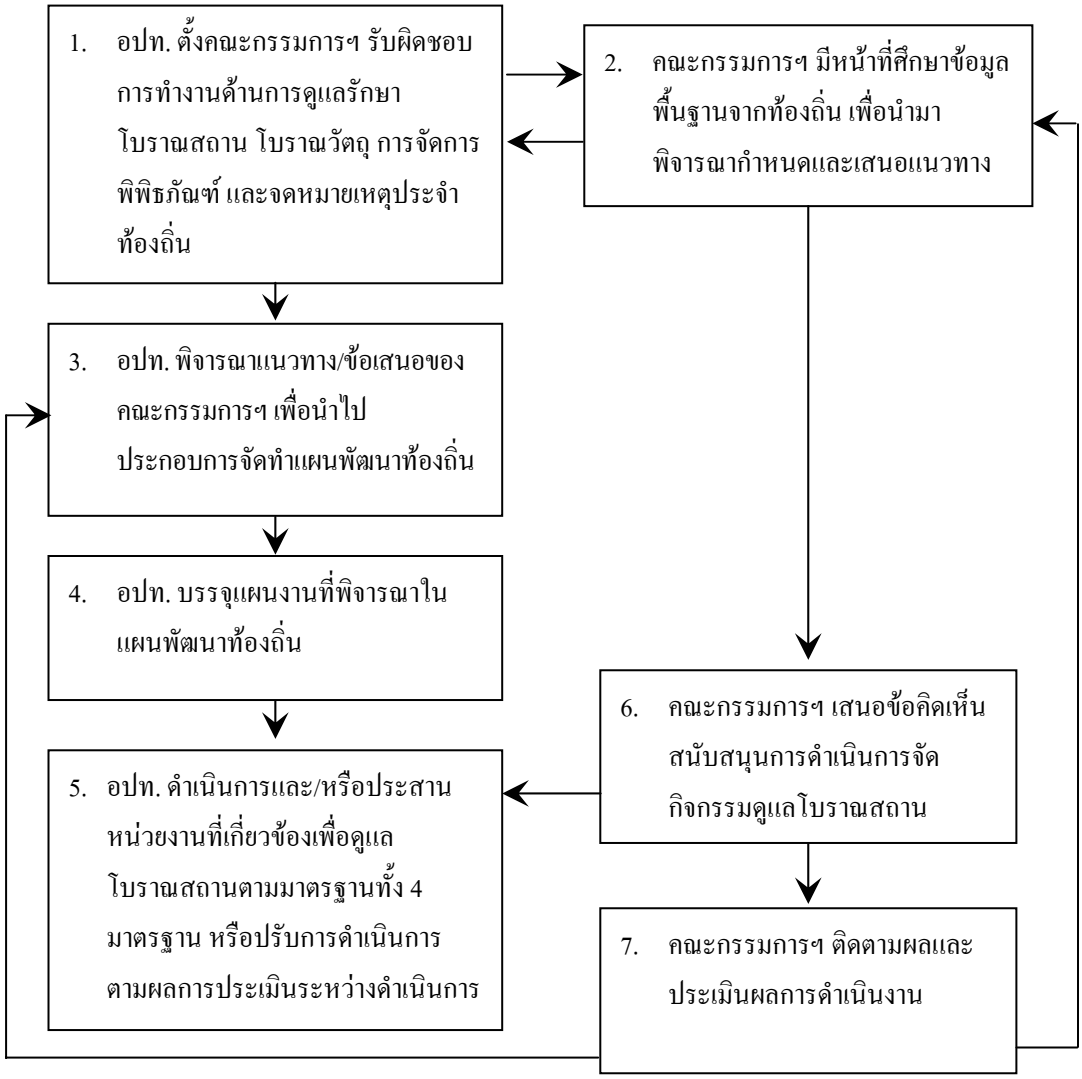
4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรจุแผนงานที่พิจารณาในแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนแม่บทการดูแลโบราณสถาน การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น

5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการ หรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการกิจกรรมการดูแลรักษาโบราณสถาน การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น ตามมาตรฐานทั้ง 4 มาตรฐานที่กำหนด

6) คณะกรรมการฯ เสนอข้อคิดเห็นหรือสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมการดูแลรักษาโบราณสถาน การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น

7) คณะกรรมการฯ ดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินการกิจกรรม/โครงการตามดัชนีชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงแนวทางและแผนการดำเนินการกิจกรรมครั้งต่อๆ ไปของท้องถิ่น

แผนภูมิขั้นตอนการปฏิบัติงาน

5.2.2 จัดโครงการ/กิจกรรม โดยอาจใช้รูปแบบ PDCA (ดูรายละเอียดในบทที่ 4) คือ

1) สำรวจ ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

2) กำหนดโครงการ/กิจกรรมไว้ในแผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติงานประจำปี/แผนแม่บทการดูแลรักษาโบราณสถาน การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น

3) เสนอของบประมาณดำเนินโครงการ/กิจกรรม

4) ตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม

5) จัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมเพื่อขออนุมัติดำเนินการ

6) ดำเนินโครงการ/กิจกรรม

- ติดต่อประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น วิทยากร สถานที่ อาหาร อุปกรณ์
- ประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจทั่วไปทราบ
- ดำเนินการและตรวจสอบการจัดโครงการ/กิจกรรมให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้
- ประเมินผลการจัดโครงการ/กิจกรรม

7) สรุปผลการจัดโครงการ/กิจกรรมตามดัชนีชี้วัดความสำเร็จ พิจารณาผลดี-ผลเสีย ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงพัฒนาโครงการ/กิจกรรมต่อไป

จากมาตรฐานทั้ง 4 มาตรฐาน ในการดูแลรักษาโบราณสถาน การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น ทั้งตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และขั้นพัฒนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดโครงการ/กิจกรรมได้ในลักษณะดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น เช่น สถานศึกษาในท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ให้ข้อมูลและ/หรือเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่น

ผลจากการจัดโครงการ/กิจกรรม มีลักษณะดังนี้

1. ผลที่เป็นนามธรรม เช่น ความรู้จากการจัดอบรมสัมมนา ความร่วมมือและความสามัคคีในการทำกิจกรรมการดูแลรักษาโบราณสถาน การจัดการพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น รวมทั้งกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ ในท้องถิ่น
2. ผลที่เป็นรูปธรรม เช่น ศูนย์ข้อมูล ระบบฐานข้อมูลที่ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ง่ายและสะดวกตลอดเวลา

ทั้งนี้ ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และสอดคล้อง เพื่อประโยชน์สูงสุดของท้องถิ่นเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพยายามดำเนินการเพื่อให้มีบุคลากรประจำขององค์กรตรงตามเงื่อนไขที่กรมศิลปากรกำหนดไว้ว่าต้องมีอยู่ในคณะผู้ดำเนินการกิจกรรมการดูแลรักษาโบราณสถานระดับท้องถิ่น ได้แก่

นักโบราณคดี	คุณวุฒิปริญญาตรี สาขาโบราณคดี
นักวิชาการวัฒนธรรม	คุณวุฒิปริญญาตรี สาขาประวัติศาสตร์ศิลปะ มานุษยวิทยา นักภาษาโบราณสถาน
สถาปนิก	คุณวุฒิปริญญาตรี สาขาสถาปัตยกรรม
วิศวกร	คุณวุฒิปริญญาตรี สาขาวิศวกรรม
นักวิทยาศาสตร์	คุณวุฒิปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์ (เคมี)

(ผู้มีความรู้หรือประสบการณ์ในเรื่องงานอนุรักษ์โบราณสถาน)

นักวิชาการช่างศิลป์	คุณวุฒิปริญญาตรี สาขาศิลปะ

(ผู้มีความรู้ในเรื่องการศึกษาวิเคราะห์โบราณสถาน เช่น นักประวัติศาสตร์)

บุคลากรกลุ่มช่างเทคนิค	คุณวุฒิ ปวช., ปวส. หรือ ปวท. ทางด้าน ช่างสำรวจ ช่างศิลปกรรม ช่างโยธา และช่างเขียนแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ในกรณีที่ยังไม่มีบุคลากรดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรขอรับการสนับสนุนบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่มีผู้มีความรู้ ความสามารถ เช่น กรมศิลปากร สถาบันการศึกษา ฯลฯ

บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติการอนุรักษ์อนุสรณ์สถานและแหล่งโบราณคดี. กรุงเทพฯ, 2533.

กรมศิลปากร. พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 พร้อมด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์สมาพันธ์, 2547.

กรมศิลปากร. วิชาการพื้นฐานการบริหารและจัดการงานจดหมายเหตุ. กรุงเทพฯ, 2542.

จิรา จงกล. พิพิธภัณฑสถานวิทยา. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2532.

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. วิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น. 2542.

สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร. คู่มือการดูแลรักษาโบราณสถาน สำหรับการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมาพันธ์ จำกัด, 2548.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา [online]. Accessed on 15 September 2006. Available from http://www.krisdika.go.th/

ภาคผนวก ก
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติ
โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ
และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
พ.ศ.2504
(แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535)

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ.2504
เป็นปีที่ 16 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ และการพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504"

มาตรา 2[1] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

[1] รก.2504/66/980/29 สิงหาคม 2504

มาตรา 3 ให้ยกเลิก

(1) พระราชบัญญัติว่าด้วยโบราณสถาน ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ และการพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ พุทธศักราช 2477 และ

(2) พระราชบัญญัติว่าด้วยโบราณสถาน ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ และการพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2486

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"โบราณสถาน"[2] หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้างหรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นประโยชน์ในทางศิลปประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ทั้งนี้ ให้รวมถึงสถานที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ และอุทยานประวัติศาสตร์ด้วย

"โบราณวัตถุ" หมายความว่า สังหาริมทรัพย์ที่เป็นของโบราณ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซากมนุษย์หรือซากสัตว์ ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี

"ศิลปวัตถุ"[3] หมายความว่า สิ่งที่ทำด้วยฝีมืออย่างประณีตและมีคุณค่าสูงในทางศิลป"

"สิ่งเทียมโบราณวัตถุ"[4] หมายความว่า สิ่งที่ทำเทียมโบราณวัตถุหรือส่วนของโบราณวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือที่อยู่ในครอบครองของกรมศิลปากร

---

[2] มาตรา 4 บทนิยามคำว่า "โบราณสถาน" แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[3] มาตรา 4 บทนิยามคำว่า "ศิลปวัตถุ" แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[4] มาตรา 4 บทนิยามคำว่า "สิ่งเทียมโบราณวัตถุ" เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

"สิ่งเทียมศิลปวัตถุ"[5] หมายความว่า สิ่งที่ทำเทียมศิลปวัตถุหรือส่วนของศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือที่อยู่ในครอบครองของกรมศิลปากร

"ทำเทียม"[6] หมายความว่า เลียนแบบ จำลอง หรือทำเอาอย่างด้วยวิธีการใดๆ ให้เหมือนหรือคล้ายของจริง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีขนาด รูปลักษณะ และวัสดุอย่างเดิมหรือไม่

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมศิลปากร

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5[7] การออกหนังสืออนุญาตและการออกใบอนุญาตซึ่งอธิบดีต้องกระทำตามพระราชบัญญัตินี้ อธิบดีจะมอบหมายให้ข้าราชการในกรมศิลปากรซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง หรือเทียบเท่าขึ้นไปกระทำแทน หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ใดเป็นผู้กระทำแทนสำหรับท้องที่นั้นก็ได้ การมอบหมายให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อได้มีประกาศมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ใดกระทำการแทนอธิบดีตามความในวรรคหนึ่งแล้ว คำขอรับหนังสืออนุญาตและใบอนุญาตให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ นั้น

มาตรา 6[8] ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม*รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

---

[5] มาตรา 4 บทนิยามคำว่า "สิ่งเทียมศิลปวัตถุ" เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[6] มาตรา 4 บทนิยามคำว่า "ทำเทียม" เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[7] มาตรา 5 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[8] มาตรา 6 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

หมวด 1
โบราณสถาน

มาตรา 7 เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาและการควบคุมโบราณสถานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาขึ้นทะเบียนโบราณสถานใดๆ ตามที่อธิบดีเห็นสมควรได้ และให้มีอำนาจกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรเป็นเขตของโบราณสถาน โดยให้ถือว่าเป็นโบราณสถานด้วยก็ได้ ประกาศดังกล่าวนี้ อธิบดีจะเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมก็ให้กระทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การขึ้นทะเบียนโบราณสถานตามความในวรรคก่อน ถ้าโบราณสถานนั้นมีเจ้าของ หรือมีผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้อธิบดีแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่พอใจ ก็ให้มีสิทธิร้องต่อศาลภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่อธิบดีแจ้งให้ทราบ ขอให้ศาลมีคำสั่งให้อธิบดีระงับการขึ้นทะเบียนและหรือการกำหนดเขตที่ดินให้เป็นโบราณสถานแล้วแต่กรณีได้ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอต่อศาล หรือศาลมีคำสั่งคดีถึงที่สุดให้ยกคำร้องขอของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ให้อธิบดีดำเนินการขึ้นทะเบียนได้

มาตรา 7 ทวิ[9] ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร ภายในเขตของโบราณสถาน ซึ่งอธิบดีได้ประกาศขึ้นทะเบียน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี

ในกรณีที่มีการปลูกสร้างอาคารโดยมิได้รับอนุญาต ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งระงับการก่อสร้างและให้รื้อถอนอาคารหรือส่วนแห่งอาคารนั้นภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันได้รับคำสั่ง

ผู้ใดขัดขืนไม่ระงับการก่อสร้างหรือรื้อถอนอาคารหรือส่วนแห่งอาคารตามคำสั่งอธิบดี มีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน และให้อธิบดีดำเนินการรื้อถอนอาคารหรือส่วนแห่งอาคารนั้นได้ โดยเจ้าของผู้ครอบครองหรือผู้ปลูกสร้างไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายหรือดำเนินคดีแก่ผู้รื้อถอนไม่ว่าด้วยประการใดทั้งสิ้น

[9] มาตรา 7 ทวิ เพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิบัติ ฉบับที่ 308 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พุทธศักราช 2515

สัมภาระที่รื้อถอนถ้าเจ้าของไม่ขนย้ายออกไปจากเขตโบราณสถานภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันรื้อถอนเสร็จให้อธิบดีจัดการขายทอดตลาดสัมภาระนั้น เงินที่ได้จากการขายเมื่อหักค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนและการขายแล้วเหลือเท่าใดให้คืนให้เจ้าของสัมภาระนั้น

มาตรา 8 บรรดาโบราณสถานซึ่งอธิบดีกรมศิลปากรได้จัดทำบัญชีและประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามกฎหมายว่าด้วย โบราณสถาน ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุและการพิพิธภัณฑ์แห่งชาติแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา 9 โบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว และเป็นโบราณสถานที่มีเจ้าของ หรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ชำรุด หักพังหรือเสียหายไม่ว่าด้วยประการใดๆ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโบราณสถานนั้น แจ้งการชำรุดหักพังหรือเสียหายเป็นหนังสือ ไปยังอธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เกิดชำรุดหักพังหรือเสียหายนั้น

มาตรา 9 ทวิ[10] โบราณสถานตาม มาตรา 9 ที่ได้จัดให้มีการเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นเป็นปกติธุระ หรือจัดเก็บผลประโยชน์ใดๆ อันเกิดจากโบราณสถานนั้น ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมทั้งหมด หรือบางส่วนตามที่อธิบดีกำหนด

การกำหนดค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมโบราณสถานตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีแต่งตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน โดยให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองร่วมเป็นกรรมการด้วย

มาตรา 10[11] ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้าย โบราณสถานหรือส่วนต่างๆ ของโบราณสถาน หรือขุดค้นสิ่งใดๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถาน เว้นแต่จะกระทำตามคำสั่งของอธิบดีหรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี และถ้าหนังสืออนุญาตนั้นกำหนดเงื่อนไขไว้ประการใดก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย

[10] มาตรา 9 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[11] มาตรา 10 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

มาตรา 10 ทวิ[12] พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในโบราณสถานเพื่อตรวจดูว่าได้มีการซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลายเคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่างๆ ของโบราณสถาน หรือมีการขุดค้นสิ่งใดๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถานหรือไม่ ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดวัตถุที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่าจะเป็นวัตถุที่ได้มาจากการขุดค้นในบริเวณโบราณสถานได้

การตรวจ ยึดหรืออายัดตามความในวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก และเมื่อดำเนินการตรวจ ยึดหรืออายัดแล้ว ในเขตกรุงเทพมหานครให้รายงานต่ออธิบดี ในเขตจังหวัดอื่นให้รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและอธิบดีเพื่อทราบ

มาตรา 11 โบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วนั้น แม้ว่าจะเป็นโบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือบุคคลใดๆ ทำการซ่อมแซมหรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการบูรณะหรือรักษาไว้ให้คงสภาพเดิมได้ แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบก่อน

มาตรา 12 ในกรณีที่มีการโอนโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้โอนจะต้องแจ้งการโอนเป็นหนังสือโดยระบุชื่อ และที่อยู่ของผู้รับโอน และวันเดือนปีที่โอนไปยังอธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันโอน

ผู้ได้รับกรรมสิทธิ์โบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วโดยทางมรดกหรือโดยพินัยกรรม ต้องแจ้งการได้รับกรรมสิทธิ์ไปยังอธิบดีภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับกรรมสิทธิ์ ในกรณีที่มีผู้ได้รับกรรมสิทธิ์โบราณสถานเดียวกันหลายคน เมื่อได้มีการมอบหมายให้ผู้มีกรรมสิทธิ์รวมคนใดคนหนึ่งเป็นผู้แจ้งการรับกรรมสิทธิ์ และผู้ได้รับมอบหมายได้ปฏิบัติการแจ้งนั้นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้มีกรรมสิทธิ์รวมทุกคนได้ปฏิบัติการแจ้งนั้นแล้วด้วย

มาตรา 13[13] เพื่อประโยชน์ในการรักษาสภาพ ความปลอดภัย ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้ผู้เข้าชมปฏิบัติในระหว่างเข้าชมได้ และจะกำหนดให้ผู้เข้าชมเสียค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นด้วยก็ได้

[12] มาตรา 10 ทวิ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[13] มาตรา 13 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

การจัดให้เข้าชมโบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายโดยเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่น ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 13 ทวิ[14] เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการศึกษาและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม อธิบดีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้บุคคลใดเข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์ในบริเวณโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วและมิใช่เป็นโบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายโดยให้ผู้รับอนุญาตออกค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการทั้งสิ้น และผู้รับอนุญาตต้องจ่ายเงินค่าสิทธิ ค่าตอบแทน และค่าธรรมเนียมอื่นให้แก่กรมศิลปากรเพื่อสมทบกองทุนโบราณคดี ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 2

โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ

มาตรา 14[15] เมื่ออธิบดีเห็นว่าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุใดที่มิได้อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลป ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดีเป็นพิเศษ อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุนั้น

ในกรณีที่อธิบดีเห็นว่าโบราณวัตถุใดไม่ว่าจะได้ขึ้นทะเบียนแล้วหรือไม่ หรือศิลปวัตถุใดที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว สมควรสงวนไว้เป็นสมบัติของชาติ อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นเป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ห้ามทำการค้า และหากเห็นสมควรเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ ให้อธิบดีมีอำนาจจัดซื้อโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นไว้ได้

---

[14] มาตรา 13 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[15] มาตรา 14 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

มาตรา 14 ทวิ[16] เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และการจัดทำทะเบียนโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่มีอายุตั้งแต่สมัยอยุธยาขึ้นไป ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้เขตท้องที่ใดเป็นเขตสำรวจโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้น โดยให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแจ้งปริมาณรูปพรรณและสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุนั้นต่ออธิบดีตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

เมื่อได้มีประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเข้าไปในเคหะสถานของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง หรือสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือระหว่างเวลาทำการเพื่อประโยชน์ในการจัดทำทะเบียน และในกรณีที่เห็นว่าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุใดมีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลป ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีเป็นพิเศษ ให้อธิบดีมีอำนาจดำเนินการตามมาตรา 14 ได้

มาตรา 15 โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วนั้น ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซม แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีและถ้าหนังสืออนุญาตนั้นกำหนดเงื่อนไขไว้ประการใดก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย

มาตรา 16[17] ในกรณีที่โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วชำรุด หักพัง เสียหาย สูญหาย หรือมีการย้ายสถานที่เก็บรักษา ให้ผู้ครอบครองโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นแจ้งเป็นหนังสือไปยังอธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันชำรุด หักพัง เสียหาย สูญหาย หรือมีการย้ายนั้น

มาตรา 17 ในกรณีที่มีการโอนโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วผู้โอนจะต้องแจ้งการโอนเป็นหนังสือโดยระบุชื่อและที่อยู่ของผู้รับโอน และวันเดือนปีที่โอนไปยังอธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันโอน

ผู้ได้รับกรรมสิทธิ์โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วโดยทางมรดกหรือโดยพินัยกรรมต้องแจ้งการได้รับกรรมสิทธิ์ไปยังอธิบดีภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับกรรมสิทธิ์ ในกรณีที่มีผู้ได้รับกรรมสิทธิ์โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุเดียวกันหลายคน เมื่อได้มีการมอบหมายให้ผู้มีกรรมสิทธิ์รวมคนใดคนหนึ่งเป็นผู้แจ้งการรับกรรมสิทธิ์ และผู้ได้รับมอบหมายได้ปฏิบัติการแจ้งนั้นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้มีกรรมสิทธิ์รวมทุกคนได้ปฏิบัติการแจ้งนั้นแล้วด้วย

---

[16] มาตรา 14 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[17] มาตรา 16 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

มาตรา 18[18] โบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน และอยู่ในความดูแลรักษาของกรมศิลปากรจะโอนกันมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมาย แต่ถ้าโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุใดมีเหมือนกันอยู่มากเกินต้องการ อธิบดีจะอนุญาตให้โอนโดยวิธีขายหรือแลกเปลี่ยนเพื่อประโยชน์แห่งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หรือให้เป็นรางวัลหรือเป็นค่าแรงงานแก่ผู้ขุดค้นก็ได้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 18 ทวิ[19] โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากรหรือที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้และมีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลป ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดีเป็นพิเศษ รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นเป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียม

เมื่อได้มีประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว การผลิต การค้า หรือมีไว้ในสถานที่ทำการค้าซึ่งสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียมนั้น ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา และให้ผู้ประสงค์จะผลิตสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียมแจ้งรายการสิ่งที่ตนจะผลิตต่ออธิบดีพร้อมทั้งต้องแสดงให้ปรากฏที่สิ่งที่ตนผลิตนั้นด้วยว่าเป็นสิ่งที่ได้ทำเทียมขึ้น

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคสองแล้ว ให้อธิบดีแจ้งรายชื่อผู้ผลิตและรายการสิ่งเทียมโบราณวัตถุ และสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียมที่จะผลิตนั้นต่ออธิบดีกรมศุลกากรเพื่อประโยชน์ในการส่ง หรือนำออกนอกราชอาณาจักรด้วย

มาตรา 19[20] ผู้ใดประสงค์จะทำการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่มิได้ห้ามทำการค้าตามมาตรา 14 วรรคสอง ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การขอรับใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

---

[18] มาตรา 18 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[19] มาตรา 18 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[20] มาตรา 19 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

ในกรณีที่อธิบดีอนุญาต ให้อธิบดีประกาศรายชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่อธิบดีไม่อนุญาต ผู้ขอรับใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา 19 ทวิ[21] ผู้ใดจะแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุโดยเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่น ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีทราบก่อน และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 19 ตรี[22] ใบอนุญาตตาม มาตรา 19 ให้มีอายุใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปีที่ออกใบอนุญาต ถ้าผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาตให้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต่ออธิบดีก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอแล้วให้ประกอบกิจการต่อไปจนกว่าอธิบดีจะสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่อธิบดีอนุญาต ให้อธิบดีประกาศรายชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่อธิบดีไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ถ้ามีการอุทธรณ์การต่ออายุใบอนุญาต ตามวรรคสามก่อนที่รัฐมนตรีจะมีคำวินิจฉัย รัฐมนตรีจะสั่งอนุญาตให้ประกอบกิจการไปพลางก่อนเมื่อมีคำขอของผู้อุทธรณ์ก็ได้

[21] มาตรา 19 ทวิ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[22] มาตรา 19 ตรี เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

มาตรา 20[23] ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 ต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ทำการค้า และให้ผู้รับใบอนุญาตทำบัญชีรายการโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียมที่อยู่ในความครอบครองของตน และรักษาบัญชีนั้นไว้ ณ สถานที่ดังกล่าว ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 21[24] ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่ทำการค้า สถานที่แสดง หรือสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจดูว่าได้มีการปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ หรือเพื่อตรวจดูว่ามีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุหรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือมีสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่มิได้ปฏิบัติตามประกาศที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา 18 ทวิ อยู่ในสถานที่นั้นหรือไม่ และในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามิได้มีการปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุหรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่มิได้ปฏิบัติตามประกาศที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา 18 ทวิ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุนั้น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้

มาตรา 21 ทวิ[25] ในการปฏิบัติหน้าที่ อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วแต่กรณี ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อเจ้าของ ผู้ครอบครองผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานที่ที่ทำการตรวจสอบตามมาตรา 14 ทวิ หรือมาตรา 21 และให้เจ้าของผู้ครอบครองผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

---

[23] มาตรา 20 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[24] มาตรา 21 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[25] มาตรา 21 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

มาตรา 21 ตรี[26] ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 22[27] ห้ามมิให้ผู้ใดส่งหรือนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุไม่ว่าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นจะเป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนหรือไม่ ออกนอกราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การขอรับใบอนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ศิลปวัตถุที่มีอายุไม่เกินห้าปีและไม่ได้ขึ้นทะเบียนและการนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุผ่านราชอาณาจักร

มาตรา 23 บุคคลใดประสงค์จะส่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่ออธิบดี ในกรณีที่อธิบดีมีคำสั่งไม่อนุญาต ผู้ขอมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีต่อรัฐมนตรีภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ในกรณีอธิบดีเห็นสมควรหรือรัฐมนตรีวินิจฉัยให้ออกใบอนุญาตให้ผู้ยื่นคำขอส่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และเมื่อผู้ยื่นคำขอได้ยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไข วิธีการและข้อกำหนดว่าด้วยการวางเงินประกัน และหรือการชำระค่าปรับตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเกี่ยวแก่การส่งโบราณวัตถุและศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวแล้วก็ให้อธิบดีออกใบอนุญาตให้ผู้ยื่นเรื่องราวส่งหรือนำวัตถุออกนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวได้

[26] มาตรา 21 ตรี เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[27] มาตรา 22 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

มาตรา 23 ทวิ[28] ในกรณีที่มีความจำเป็นที่ต้องส่งหรือนำโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ หรือชิ้นส่วนของโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากรออกนอกราชอาณาจักร เพื่อการศึกษา การวิเคราะห์ การวิจัย การซ่อมแซม หรือประกอบ ให้อธิบดีมีอำนาจส่งหรือนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือชิ้นส่วนของโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวได้ เว้นแต่เป็นชิ้นส่วนของโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ต้องนำไปแปรสภาพหรือทำลายไปโดยกระบวนการวิเคราะห์หรือการวิจัยนั้น อธิบดีจะส่งหรือนำออกนอกราชอาณาจักรโดยไม่ต้องนำกลับก็ได้

มาตรา 24[29] โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ซ่อนหรือฝังหรือทอดทิ้งไว้ในราชอาณาจักรหรือในบริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะโดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ ไม่ว่าที่ที่ซ่อนหรือฝังหรือทอดทิ้งจะอยู่ในกรรมสิทธิ์หรือความครอบครองของบุคคลใดหรือไม่ ให้ตกเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ผู้เก็บได้ต้องส่งมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วมีสิทธิจะได้รับรางวัลไม่เกินหนึ่งในสามแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น

อธิบดีตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนเป็นผู้พิจารณากำหนดค่าของทรัพย์สินและเงินรางวัลตามวรรคหนึ่ง ผู้เก็บได้มีสิทธิอุทธรณ์การกำหนดของคณะกรรมการเป็นหนังสือต่ออธิบดีภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบการกำหนด คำวินิจฉัยของอธิบดีให้เป็นที่สุด

มาตรา 24 ทวิ[30] ในกรณีที่ใบอนุญาตที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้สูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่ออธิบดีภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบการสูญหายหรือถูกทำลาย

การขอรับใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

---

[28] มาตรา 23 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[29] มาตรา 24 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[30] มาตรา 24 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

หมวด 3

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

มาตรา 25 ให้มีพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเป็นที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจะจัดตั้งขึ้น ณ ที่ใด หรือจะให้สถานที่ใดเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติตลอดถึงการถอนสภาพพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่มีอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 26[31] โบราณวัตถุและศิลปวัตถุซึ่งเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินและอยู่ในความดูแลรักษาของกรมศิลปากรนั้น จะเก็บรักษาไว้ ณ สถานที่อื่นใดนอกจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมิได้ แต่ในกรณีที่ไม่อาจหรือไม่สมควรจะนำมาเก็บรักษา ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและได้รับอนุญาตจากอธิบดีแล้วจะเก็บรักษาไว้ ณ พิพิธภัณฑ์อื่น วัด หรือสถานที่ของทางราชการก็ได้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่อธิบดีอนุญาตให้นำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุไปแสดง ณ ที่ใดๆ เป็นการชั่วคราว หรือในกรณีที่อธิบดีมีคำสั่งให้นำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุออกจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเพื่อประโยชน์ในการซ่อมแซมหรือบูรณะ

ในกรณีที่โบราณวัตถุและศิลปวัตถุใดมีเหมือนกันหลายชิ้น อธิบดีจะอนุญาตให้กระทรวง ทบวง กรมใดเป็นผู้เก็บรักษาโบราณวัตถุและศิลปวัตถุนั้นบางชิ้นก็ได้

มาตรา 27[32] เพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัย ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้ผู้เข้าชมปฏิบัติในระหว่างเข้าชมได้และจะกำหนดให้ผู้เข้าชมเสียค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นด้วยก็ได้

---

[31] มาตรา 26 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[32] มาตรา 27 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

หมวด 4

กองทุนโบราณคดี

มาตรา 28 ให้จัดให้มีกองทุนขึ้น เรียกว่า “กองทุนโบราณคดี” เพื่อใช้จ่ายในกิจการอันเป็นประโยชน์แก่โบราณสถานหรือการพิพิธภัณฑ์

มาตรา 29 กองทุนโบราณคดีประกอบด้วย

(1) เงินที่ได้มาตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

(2) เงินผลประโยชน์อันเกิดจากโบราณสถาน

(3) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

(4) เงินทุนกองกลางและเงินทุนตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ และการพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ ซึ่งกรมศิลปากรมีอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 30 การเก็บรักษาและการจ่ายเงินกองทุนโบราณคดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

หมวด 4 ทวิ[33]

การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา 30 ทวิ ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด อธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้มีกำหนดครั้งละไม่เกินหกสิบวัน แต่ในกรณีที่มีการฟ้องผู้รับใบอนุญาตต่อศาลว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อธิบดีจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตไว้จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ได้

[33] หมวด 4 ทวิ การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาต มาตรา 30 ทวิ ถึงมาตรา 30 เบญจ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตใดๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้นไม่ได้

มาตรา 30 ตรี เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้หรือฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้

ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตใดๆ ตามพระราชบัญญัตินี้อีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นสองปีนับตั้งแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา 30 จัตวา คำสั่งพักใช้และคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตทราบ ในกรณีที่ไม่พบตัวหรือบุคคลดังกล่าวไม่ยอมรับคำสั่งให้ปิดคำสั่งไว้ ณ ที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายที่สถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตหรือภูมิลำเนาของผู้รับใบอนุญาตนั้น และให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวได้ทราบคำสั่งนั้นแล้วตั้งแต่วันที่ปิดคำสั่ง

คำสั่งพักใช้และคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและจะโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือโดยวิธีอื่นด้วยก็ได้

มาตรา 30 เบญจ ผู้ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพักใช้หรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้น

หมวด 5

บทกำหนดโทษ

มาตรา 31[34] ผู้ใดเก็บได้ซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ซ่อนหรือฝังหรือทอดทิ้งโดยพฤติการณ์ ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ และเบียดบังเอาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

[34] มาตรา 31 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

มาตรา 31 ทวิ[35] ผู้ใดซ่อนเร้น จำหน่าย เอาไปเสีย หรือรับซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใดๆ ซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุอันได้มาโดยการกระทำความผิดตาม มาตรา 31 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำไปเพื่อการค้า ผู้กระทำผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 32[36] ผู้ใดบุกรุกโบราณสถาน หรือทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งโบราณสถาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำต่อโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 33[37] ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า ทำให้ไร้ประโยชน์หรือทำให้สูญหายซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 34[38] ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 9 มาตรา 12 มาตรา 13 วรรคสอง มาตรา 14 ทวิ มาตรา 16 มาตรา 17 หรือ มาตรา 20 หรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 13 หรือ มาตรา 27 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 35[39] ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 10 หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดไว้ในหนังสืออนุญาตตามมาตรา 10 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

[35] มาตรา 31 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[36] มาตรา 32 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[37] มาตรา 33 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[38] มาตรา 34 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[39] มาตรา 35 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

มาตรา 36[40] ผู้ใดทำการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ห้ามทำการค้าตามประกาศที่ออกตามมาตรา 14 วรรคสอง หรือฝ่าฝืนมาตรา 15 หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดไว้ในหนังสืออนุญาตตามมาตรา 15 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 36 ทวิ[41] ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา 18 ทวิ วรรคสอง หรือไม่แจ้งรายการสิ่งที่ตนผลิตต่ออธิบดี หรือไม่แสดงให้ปรากฏที่สิ่งที่ตนผลิตว่าเป็นสิ่งที่ได้ทำเทียมขึ้นตามมาตรา 18 ทวิ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 37[42] ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 37 ทวิ[43] ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 19 ทวิ หรือประกาศที่ออกตามมาตรา 19 ทวิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 37 ตรี[44] ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

---

[40] มาตรา 36 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[41] มาตรา 36 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[42] มาตรา 37 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[43] มาตรา 37 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[44] มาตรา 37 ตรี เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

มาตรา 38[45] ผู้ใดส่งหรือนำโบราณวัตถุที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนออกนอกราชอาณาจักร อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 22 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 39[46] ผู้ใดส่งหรือนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วออกนอกราชอาณาจักร อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 22 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

บทเฉพาะกาล

มาตรา 40 ให้ผู้ทำการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุให้บุคคลชมโดยเรียกเก็บค่าชมเป็นปกติธุระอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตจากอธิบดีให้ทำการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุให้บุคคลชมภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ความในมาตรา 19 และมาตรา 20 มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ทำการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุหรือแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุให้บุคคลชมโดยเรียกเก็บค่าชมเป็นปกติธุระ ซึ่งได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตโดยถูกต้องตามความในวรรคก่อน ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนถึงวันที่ได้รับใบอนุญาต

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ส. ธนะรัชต์

นายกรัฐมนตรี

---

[45] มาตรา 38 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

[46] มาตรา 39 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

อัตราค่าธรรมเนียม[47]

(1)	ใบอนุญาตตามมาตรา 19	ฉบับละ	20,000	บาท
(2)	ใบอนุญาตตามมาตรา 22			
	(ก) โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุซึ่งกรมศิลปากรเห็นว่ามีอายุตั้งแต่สมัยอยุธยาขึ้นไป ชิ้นละไม่เกิน		2,000	บาท
	(ข) โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุซึ่งกรมศิลปากรเห็นว่ามีอายุต่ำกว่าสมัยอยุธยา ชิ้นละไม่เกิน		1,000	บาท
(3)	ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ	100	บาท
(4)	การต่ออายุใบอนุญาตครั้งละเท่ากับค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนั้น			

[47] อัตราค่าธรรมเนียม แก้ไขโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยโบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ นอกจากมีบทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดต่ำกว่าที่ควรอยู่มากเป็นเหตุให้มีการลักลอบนำโบราณวัตถุและศิลปวัตถุออกนอกประเทศซึ่งเป็นภัยต่อการสงวนวัตถุเช่นว่านั้นแล้ว ยังมีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสมแก่การปฏิบัติจัดการเกี่ยวแก่การพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและการโบราณคดีให้เป็นไปด้วยดีอีกหลายประการ จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวแก่การนี้เสียใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 308 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พุทธศักราช 2515[48]

โดยที่คณะปฏิวัติพิจารณาเห็นว่าโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุซึ่งเป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี ทั้งมีคุณค่าในทางศิลปะ อันเป็นทรัพย์มรดกที่มีค่ายิ่งของชาติได้ถูกทอดทิ้งทำลายสูญหายไปเป็นจำนวนมาก สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ให้รัดกุมยิ่งขึ้น

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535[49]

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยโบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ใช้บังคับในปัจจุบัน มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมและไม่รัดกุมเพียงพอในด้านการคุ้มครองดูแลรักษา การบูรณะ และการซ่อมแซมโบราณสถานโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ และกำหนดอัตราโทษไว้ต่ำมาก ทำให้มีผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการลักลอบบุกรุกขุดค้น และทำลายโบราณสถาน ลักลอบนำหรือส่งโบราณวัตถุ หรือ

[48] รก.2515/190/28พ/13 ธันวาคม 2515

[49] รก.2535/38/12/5 เมษายน 2535

ศิลปวัตถุที่มีคุณค่าทางศิลป ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีออกนอกราชอาณาจักรมากขึ้น นอกจากนี้ ปรากฏว่าในปัจจุบันมีการผลิตและการค้าสิ่งเทียมโบราณวัตถุและสิ่งเทียมศิลปวัตถุเป็นจำนวนมาก สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ การควบคุมการผลิตและการค้าสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสมควรปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับใบอนุญาตและหนังสืออนุญาต อัตราโทษและอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งแก้ไขบทบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกันด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

*พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545[50]

มาตรา 69 ในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 ให้แก้ไขคำว่า “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ” เป็น “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม”

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ได้บัญญัติให้จัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่โดยมีภารกิจใหม่ ซึ่งได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม นั้นแล้ว และเนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้โอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่ โดยให้มีการแก้ไขบทบัญญัติต่างๆ ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่โอนไปด้วย ฉะนั้น เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามหลักการที่ปรากฏในพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้สอดคล้องกับการโอน

[50] รก.2545/102ก/66/8 ตุลาคม 2545

ส่วนราชการ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความชัดเจนในการใช้กฎหมายโดยไม่ต้องไปค้นหาในกฎหมายโอนอำนาจหน้าที่ว่าตามกฎหมายใดได้มีการโอนภารกิจของส่วนราชการหรือผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้นไปเป็นของหน่วยงานใดหรือผู้ใดแล้ว โดยแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้มีการเปลี่ยนชื่อส่วนราชการ รัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการให้ตรงกับการโอนอำนาจหน้าที่ และเพิ่มผู้แทนส่วนราชการในคณะกรรมการให้ตรงตามภารกิจที่มีการตัดโอนจากส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่ รวมทั้งตัดส่วนราชการเดิมที่มีการยุบเลิกแล้ว ซึ่งเป็นการแก้ไขให้ตรงตามพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ระเบียบกรมศิลปากร
ว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน
พ.ศ. 2528

เนื่องด้วยกรมศิลปากรเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุม ดูแล รักษา โบราณสถาน อันเป็นสมบัติและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของชาติ ดังนั้น เพื่อให้การอนุรักษ์โบราณสถานเป็นไปด้วยความถูกต้องทั้งทางด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี รวมทั้งให้มีความสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 จึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมศิลปากร ว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน พ.ศ. 2528”

ข้อ 2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3. ในระเบียบนี้

(1) “การอนุรักษ์” หมายความว่า การดูแล รักษา เพื่อให้คงคุณค่าไว้ และให้หมายรวมถึงการป้องกัน การรักษา การสงวน การปฏิสังขรณ์ และการบูรณะด้วย

ก. การสงวนรักษา หมายความถึง การดูแล รักษาไว้ตามสภาพของเดิมเท่าที่เป็นอยู่ และป้องกันมิให้เสียหายต่อไป

ข. การปฏิสังขรณ์ หมายความถึง การทำให้กลับคืนสู่สภาพอย่างที่เคยเป็นมา

ค. การบูรณะ หมายความถึง การซ่อมแซม และปรับปรุงให้มีรูปทรงลักษณะกลมกลืนเหมือนของเดิมมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แต่ต้องแสดงความแตกต่างของสิ่งที่มีอยู่เดิม และสิ่งที่ทำขึ้นใหม่

(2) “โบราณสถาน” หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี และให้หมายรวมถึง ศิลปวัตถุ ที่ติดตั้งประจำกับอสังหาริมทรัพย์นั้นด้วย

(3) “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่พิจารณา ควบคุม ดูแล การอนุรักษ์โบราณสถาน

ข้อ 4. ก่อนที่จะดำเนินการอนุรักษ์โบราณสถานใดๆ ต้องปฏิบัติดังนี้

(4.1) ทำการสำรวจศึกษาสภาพเดิม และสภาพปัจจุบันของโบราณสถาน ทั้งด้านประวัติการก่อสร้าง และการอนุรักษ์ซึ่งรวมถึงรูปทรง สถาปัตยกรรม การใช้วัสดุ และสภาพความเสียหายที่ปรากฏอยู่ โดยการทำเป็นเอกสาร บันทึกภาพ และทำแผนผังเขียนรูปแบบไว้โดยละเอียด เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับนำมาประกอบการพิจารณาทำโครงการอนุรักษ์ และเป็นเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ต่อไป

(4.2) ทำโครงการอนุรักษ์โบราณสถาน โดยพิจารณาว่าโบราณสถานนั้นมีคุณค่าและลักษณะความเด่นในด้านใดบ้าง อาทิเช่น ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี จิตรกรรม ประติมากรรมหรือสถาปัตยกรรม ฯลฯ เป็นต้น แล้ววางแผนรักษาคุณค่า และความสำคัญที่เด่นที่สุดเป็นหลักไว้ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงคุณค่า และความสำคัญในด้านที่รองลงมาด้วย

(4.3) พิจารณาก่อนว่าโบราณสถานนั้นๆ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้วหรือไม่เพียงใด หากได้ถูกแก้ไขและส่วนแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นใหม่นั้นทำให้คุณค่าของเดิมเสียไป ควรพิจารณารื้อสิ่งที่แก้ไขเพิ่มเติมออก และบูรณะให้เหมือนเดิม

ข้อ 5. การอนุรักษ์โบราณสถานใดๆ ก็ตาม จะต้องคำนึงถึงภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมโดยรอบโบราณสถานนั้นด้วย สิ่งใดที่จะทำลายคุณค่าของโบราณสถานนั้นๆ ให้ดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสมด้วย

ข้อ 6. โบราณสถานที่มีการอนุรักษ์โดยมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขก่อนแล้ว จะต้องพิจารณาศึกษาให้ละเอียดว่าได้บูรณะแก้ไขมาแล้วกี่ครั้ง ผิดถูกอย่างไร ระยะเวลา

นานเท่าใด การอนุรักษ์ใหม่ที่จะทำนี้ไม่จำเป็นจะต้องใช้แบบใดแบบหนึ่งเสมอไป แต่ให้พิจารณาเลือกแบบที่เหมาะสมที่สุดเป็นหลักในการอนุรักษ์ เพื่อให้โบราณสถานนั้นมีคุณค่าและความสำคัญมากที่สุด ทั้งนี้ จะต้องทำเป็นหลักฐานแสดงให้ปรากฏถึงการเปลี่ยนแปลงแก้ไข จะด้วยวิธีการบันทึกเป็นเอกสารเขียนแบบไว้ ทำหุ่นจำลอง หรือโดยวิธีการอนุรักษ์ก็ได้

ข้อ 7. โบราณสถานที่มีคุณค่าความสำคัญเยี่ยมยอด ควรทำแต่เพียงเพิ่มความมั่นคงแข็งแรง หรือสงวนรักษาไว้เท่านั้น

ข้อ 8. การนำวิธีการและเทคนิคฉบับใหม่มาใช้ในงานอนุรักษ์ เพื่อความมั่นคงแข็งแรงจะต้องมีการศึกษาและทดลองจนได้ผลเป็นที่พอใจแล้ว จึงจะนำมาใช้ได้ โดยไม่ทำให้โบราณสถานนั้นเสื่อมคุณค่าไป

ข้อ 9. การต่อเติมเพื่อความมั่นคงแข็งแรงของโบราณสถาน การทำเท่าที่จำเป็นให้ดูเรียบง่าย และมีลักษณะกลมกลืนกับของเดิม

ข้อ 10. ในกรณีที่จำเป็นจะต้องทำชิ้นส่วนของโบราณสถาน ที่ขาดหายไปขึ้นใหม่เพื่อรักษาคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรม และให้การอนุรักษ์โบราณสถานนั้นสามารถดำเนินการได้ต่อไป การทำชิ้นส่วนขึ้นใหม่นั้นอาจทำได้โดยวิธีการออกแบบที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการทำขึ้นใหม่ จะด้วยวิธีการใช้วัสดุต่างๆ กัน การใช้สีต่างกัน หรือการทำพื้นผิวให้ต่างกันกับของเดิมก็ได้ แต่ต้องเป็นไปในลักษณะที่มีความผสมกลมกลืนกับของเดิม

ข้อ 11. การอนุรักษ์ชิ้นส่วนที่มีคุณค่าเยี่ยมยอดทางจิตรกรรม ประติมากรรม และโบราณวัตถุ ซึ่งติดหรืออยู่ประจำโบราณสถานนั้นๆ ทำได้แต่เพียงการสงวนรักษา หรือเพิ่มความมั่นคงแข็งแรงขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อคงคุณค่าของเดิมให้ปรากฏเด่นชัดมากที่สุด ยกเว้น ปูชนียวัตถุที่มีการเคารพบูชาสืบเนื่องมาโดยตลอด และได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการแล้ว

ข้อ 12. ซากโบราณสถานควรอนุรักษ์โดยการรวบรวมชิ้นส่วนต่างๆ ที่มีผู้มาประกอบขึ้นไว้ให้เหมือนเดิม หรืออาจจะเป็นเพียงการรวบรวมชิ้นส่วนต่างๆ มาประกอบขึ้นไว้เป็นบางส่วน สำหรับชิ้นส่วนที่ขาดหายไปซึ่งจำเป็นในการสงวนรักษานั้นก็อาจทำเพิ่มขึ้นใหม่ได้

ข้อ 13. การอนุรักษ์ซากโบราณสถาน ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดีนั้น ทำได้โดยรักษาไว้ตามสภาพเดิมหลังการขุดแต่ง แต่ต้องป้องกันมิให้เสียหายต่อไปด้วยวิธีที่ไม่ทำให้โบราณสถานเสียคุณค่า

ข้อ 14. โบราณสถานที่เป็นปูชนียสถานอันเป็นที่เคารพบูชา ซึ่งเป็นที่รู้จักคุ้นเคยกันดีของประชาชนโดยทั่วไป จะต้องบูรณะไว้โดยไม่มีการแก้ไข เปลี่ยนแปลงลักษณะสี และทรวดทรง ซึ่งจะทำให้โบราณสถานนั้นหมดคุณค่า หรือเสื่อมความศักดิ์สิทธิ์ไป

ข้อ 15. เพื่อป้องกันมิให้ชิ้นส่วนของโบราณสถานที่มีคุณค่าทางศิลปะ ซึ่งรวมถึงประติมากรรม จิตรกรรม และศิลปกรรม เกิดการชำรุดเสียหาย หรือถูกโจรกรรม จะต้องนำชิ้นส่วนนั้นมาเก็บรักษาไว้ในสถานที่อันปลอดภัยและถูกต้องตามกฎหมาย พร้อมทั้งทำแบบจำลองให้เหมือนของเดิมไปประกอบไว้ในที่โบราณสถานนั้นแทน ซึ่งวิธีการนี้จะปฏิบัติได้ก็เมื่อไม่สามารถรักษาได้โดยวิธีอื่นแล้ว

ข้อ 16. โบราณสถานใดที่ยังมีประโยชน์ใช้สอยอยู่ จะกระทำการอนุรักษ์โดยการเสริมสร้างหรือต่อเติมสิ่งที่จำเป็นขึ้นใหม่ก็ได้เพื่อความเหมาะสม ทั้งนี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องทำให้เหมือนของเดิมทีเดียว แต่สิ่งที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่นั้นจะต้องมีลักษณะกลมกลืนและไม่ทำลายคุณค่าของโบราณสถานนั้นๆ

ข้อ 17. โบราณสถานต่างๆ ทั้งที่ขึ้นทะเบียนแล้ว และยังไม่ขึ้นทะเบียน จะต้องมีมาตรการในการบำรุงรักษาไว้ให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง แข็งแรง สวยงามอยู่เสมอ

ข้อ 18. กรณีที่โบราณสถานใดมีสภาพชำรุดทรุดโทรม อาจจะเป็นอันตราย การดำเนินการในเบื้องต้น ควรใช้มาตรการอันเหมาะสมทำการเสริมความมั่นคงแข็งแรงไว้ก่อนที่จะดำเนินการอนุรักษ์เพื่อป้องกันมิให้เสียหายต่อไป

ข้อ 19. ในบางกรณีจะต้องดำเนินการติดต่อขอความร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น หรือสถาบันเอกชนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สมบัติวัฒนธรรมของชาติ

ข้อ 20. งานทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์หรือการขุดค้น จะต้องทำรายงานในรูปของการวิเคราะห์และวิจัย โดยมีภาพประกอบซึ่งเป็นภาพลายเส้นและภาพถ่าย และต้องรายงานสิ่งที่ได้ปฏิบัติทุกขั้นตอนโดยละเอียด เช่น งานแผ้วถาง การจัดบริเวณ งานเสริมความมั่นคงชิ้นส่วนต่างๆ ฯลฯ เป็นต้น และการบันทึกรายงานนี้จะต้องเก็บรักษาไว้ ณ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ข้อ 21. ให้อธิบดีกรมศิลปากร รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 19 สิงหาคม 2528

ทวีศักดิ์ เสนาณรงค์

(นายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์)

อธิบดีกรมศิลปากร

คำสั่งกระทรวงวัฒนธรรม

ที่ 157/2547

เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

เพื่อปรับปรุงการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับการแบ่งส่วนราชการของกระทรวงวัฒนธรรมและกรมศิลปากรตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ.2545 รวมทั้งเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้องดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุของชาติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ประกอบกับมาตรา 126 (3) แห่งพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม จึงยกเลิกคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศก 684/2539 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 ลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.2539 และแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

ก. <u>ข้าราชการสังกัดกรมศิลปากร</u>

(1) อธิบดีกรมศิลปากร

(2) รองอธิบดีกรมศิลปากร

(3) เลขานุการกรมศิลปากร

(4) ผู้อำนวยการสำนัก

(5) นักภาษาโบราณ

(6) นักโบราณคดี

(7) เจ้าหน้าที่บริหารงานโบราณคดี

(8) ภัณฑารักษ์

(9) สถาปนิก

(10) วิศวกรโยธา

(11) นิติกร

(12) นักวิชาการช่างศิลป์ สำนักโบราณคดี สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และสำนักสถาปัตยกรรมและหัตถศิลป์

(13) นายช่างศิลปกรรม สำนักโบราณคดี สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และสำนักสถาปัตยกรรมและหัตถศิลป์

(14) เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง

(15) นายช่างสำรวจ

(16) นายช่างโยธา

ข. <u>ข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม</u>

(1) ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

(2) รองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

(3) ผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม

(4) หัวหน้าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

ค. <u>ข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย</u>

(1) ผู้ว่าราชการจังหวัด

(2) รองผู้ว่าราชการจังหวัด

(3) นายอำเภอ

(4) ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

ง. <u>ข้าราชการสังกัดกองทัพเรือ กระทรวงกลาโหม</u>

(1) ผู้บังคับการเรือ

(2) ผู้ควบคุมเรือ

(3) ผู้บังคับหน่วยเรือตามที่กองทัพเรือกำหนด

จ. <u>ผู้บริหารและข้าราชการสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</u>

(1) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(2) นายกเทศมนตรี

(3) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(4) นายกเมืองพัทยา

(5) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(6) ปลัดเทศบาล

(7) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

(8) ปลัดเมืองพัทยา

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 10 ทวิ มาตรา 21 และมาตรา 21 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 23 เมษายน พ.ศ.2547

(ลงชื่อ) **อนุรักษ์ จุรีมาศ**

(นายอนุรักษ์ จุรีมาศ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

ที่ วธ 0401/2426 กรมศิลปากร
ถนนหน้าพระธาตุ กทม. 10200

24 มิถุนายน 2547

เรื่อง แจ้งคำสั่งกระทรวงวัฒนธรรม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504

เรียน นายกเทศมนตรีทุกเทศบาล

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาคำสั่งกระทรวงวัฒนธรรม ที่ 157/2547 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504
2. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0503/04717 ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2547
3. คำขอมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่
4. สำเนากฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504

ด้วยกระทรวงวัฒนธรรมได้มีคำสั่ง ที่ 157/2547 ลงวันที่ 23 เมษายน พ.ศ.2547 แต่งตั้งผู้บริหารและข้าราชการในสังกัดเทศบาล ได้แก่ นายกเทศมนตรีและปลัดเทศบาล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 รายละเอียดดังปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วยหมายเลข 1 นั้น

ขณะนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการประกาศคำสั่งกระทรวงวัฒนธรรมฉบับดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 121 ตอนพิเศษ 51 ง วันที่ 6 พฤษภาคม 2547 เรียบร้อยแล้ว (สิ่งที่ส่งมาด้วยหมายเลข 2) และเพื่อให้การปฏิบัติงานในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ของท่านและปลัดเทศบาลเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย กรมศิลปากรจึงใคร่ขอให้ท่านและปลัดเทศบาลกรอกคำขอมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่ปรากฏใน

สิ่งที่ส่งมาด้วยหมายเลข 3 พร้อมแนบรูปถ่ายหน้าตรง ครึ่งตัว สวมเครื่องแบบปกติขาวหรือเครื่องแบบปฏิบัติการ ไม่สวมหมวกและแว่นตาดำ ขนาด 3x4 เซนติเมตร จำนวน 2 รูป แล้วจัดส่งมายังกรมศิลปากร สำนักงานเลขานุการกรม เพื่อจัดทำบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 (สิ่งที่ส่งมาด้วยหมายเลข 4) ซึ่งบัตรประจำตัวดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องใช้แสดงในระหว่างปฏิบัติหน้าที่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งคำสั่งกระทรวงวัฒนธรรมที่ 157/2547 ให้ปลัดเทศบาลซึ่งอยู่ในสังกัดของท่านทราบ พร้อมทั้งดำเนินการขอมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กล่าวมาข้างต้นด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **สด แดงเอียด**

(นายสด แดงเอียด)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมศิลปากร

สำนักงานเลขานุการกรม

กลุ่มนิติการ โทร. 0 2225 8958, 0 2222 4566

โทรสาร 0 2226 1751

ที่ วธ 0401/2425 กรมศิลปากร

ถนนหน้าพระธาตุ กทม. 10200

24 มิถุนายน 2547

เรื่อง แจ้งคำสั่งกระทรวงวัฒนธรรม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบล

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาคำสั่งกระทรวงวัฒนธรรม ที่ 157/2547 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504

2. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0503/04717 ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2547

3. คำขอมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่

4. สำเนากฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504

ด้วยกระทรวงวัฒนธรรมได้มีคำสั่ง ที่ 157/2547 ลงวันที่ 23 เมษายน พ.ศ.2547 แต่งตั้งผู้บริหารและข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 รายละเอียดดังปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วยหมายเลข 1 นั้น

ขณะนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการประกาศคำสั่งกระทรวงวัฒนธรรมฉบับดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 121 ตอนพิเศษ 51 ง วันที่ 6 พฤษภาคม 2547 เรียบร้อยแล้ว (สิ่งที่ส่งมาด้วยหมายเลข 2) และเพื่อให้การปฏิบัติงานในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ของท่านและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย กรมศิลปากรจึงใคร่ขอให้ท่านและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกรอกคำขอมีบัตรประจำตัว

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่ปรากฏในสิ่งที่ส่งมาด้วยหมายเลข 3 พร้อมแนบรูปถ่ายหน้าตรง ครึ่งตัว สวมเครื่องแบบปกติขาวหรือเครื่องแบบปฏิบัติการ ไม่สวมหมวกและแว่นตาดำ ขนาด 3x4 เซนติเมตร จำนวน 2 รูป แล้วจัดส่งกลับมายังกรมศิลปากร สำนักงานเลขานุการกรม เพื่อจัดทำบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 (สิ่งที่ส่งมาด้วยหมายเลข 4) ซึ่งบัตรประจำตัวดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องใช้แสดงในระหว่างปฏิบัติหน้าที่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งคำสั่งกระทรวงวัฒนธรรมที่ 157/2547 ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งอยู่ในสังกัดของท่านทราบ พร้อมทั้งดำเนินการขอมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กล่าวมาข้างต้นด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **สด แดงเอียด**

(นายสด แดงเอียด)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมศิลปากร

สำนักงานเลขานุการกรม

กลุ่มนิติการ โทร. 0 2225 8958, 0 2222 4566

โทรสาร 0 2226 1751

คำขอมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ
และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔

เขียนที่ _____

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

๑. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) _____
เกิดวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ อายุ _____ ปี
สัญชาติ _____อยู่บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ตรอก/ซอย _____
ถนน _____ตำบล/แขวง _____
อำเภอ/เขต _____ จังหวัด _____
รหัสไปรษณีย์ _____ หมายเลขโทรศัพท์ _____

๒. รับราชการสังกัด (ส่วน/ฝ่าย/งาน/กลุ่มงาน) _____
(สำนัก/สถาบัน/กอง) _____กรม _____
กระทรวง _____ ตำแหน่ง _____ระดับ _____

๓. ข้าพเจ้า ☐ เคยมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ และได้แนบมาพร้อมนี้แล้ว
☐ ไม่เคยมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่

๔. ข้าพเจ้าทำคำขอยื่นต่ออธิบดีกรมศิลปากร เพื่อขอมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ และได้แนบรูปถ่ายจำนวน ๒ รูป มาพร้อมคำขอนี้แล้ว

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

<u>หมายเหตุ</u> ภาพถ่ายให้ใช้ภาพถ่ายหน้าตรง
ครึ่งตัว สวมเครื่องแบบปกติขาว/เครื่องแบบ (ลงชื่อ) _____ ผู้ขอมีบัตร
ปฏิบัติการ ไม่สวมหมวกและแว่นตาดำ (_____)
ขนาด ๓ x ๕ เซนติเมตร

คำรับรองของผู้บังคับบัญชา*

เขียนที่ _____
วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ข้าพเจ้า _____(๑)
โดย (นาย/นาง/นางสาว) _____ (๒)
ขอรับรองว่าปัจจุบันนี้ (นาย/นาง/นางสาว) _____ (๓)
ยังคงดำรงตำแหน่ง _____ (๔) ระดับ _____
สังกัด (สำนัก/สถาบัน/กอง) _____กรม _____
กระทรวง _____

<u>การกรอกคำรับรองของผู้บังคับบัญชา</u>

(๑) ระบุชื่อส่วนราชการ/หน่วยงาน (ลงชื่อ) _____ (๕)
(๒) ระบุชื่อหัวหน้าส่วนราชการ/หน่วยงาน (_____)
(๓) ระบุชื่อของผู้ยื่นคำขอมีบัตร (ตำแหน่ง) _____
(๔) ระบุตำแหน่งของผู้ยื่นคำขอมีบัตร
ลงลายมือชื่อของหัวหน้าส่วนราชการ/หน่วยงาน ***โปรดพลิกดูคำอธิบายด้านหลัง ☞**

คำอธิบายเกี่ยวกับคำรับรองของผู้บังคับบัญชาท้ายคำขอมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่

คำรับรองของผู้บังคับบัญชาจะใช้ในกรณีที่ผู้ขอมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้

๑. **ข้าราชการสังกัดกรมศิลปากร** ให้ผู้อำนวยการสำนักของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ลงชื่อในคำรับรองของผู้บังคับบัญชา

- **นักภาษาโบราณ**
- **นักโบราณคดี**
- **เจ้าหน้าที่บริหารงานโบราณคดี**
- **ภัณฑารักษ์**
- **สถาปนิก**
- **วิศวกรโยธา**
- **นิติกร**
- **นักวิชาการช่างศิลป์ สังกัดสำนักโบราณคดี สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และสำนักสถาปัตยกรรมและหัตถศิลป์**
- **นายช่างศิลปกรรม สังกัดสำนักโบราณคดี สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และสำนักสถาปัตยกรรมและหัตถศิลป์**
- **เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง**
- **นายช่างสำรวจ**
- **นายช่างโยธา**

๒. **ข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย** ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงชื่อในคำรับรองของผู้บังคับบัญชาให้แก่รองผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

๓. **ข้าราชการสังกัดกองทัพเรือ** กระทรวงกลาโหม ให้ผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้ลงชื่อในคำรับรองของผู้บังคับบัญชา ให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในส่วนของกองทัพเรือที่ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ และผู้บังคับหน่วยเรือตามที่กองทัพเรือกำหนด

๔. **ข้าราชการสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

- **ให้นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ลงชื่อในคำรับรองของผู้บังคับบัญชาให้แก่ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

เลขที่_____
ชื่อ _____
ตำแหน่ง _____
สังกัด _____
พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ
โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔
_____
ลายมือผู้ถือบัตร
_____
อธิบดีกรมศิลปากร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ
และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔
วันออกบัตร_____/_____/_____
บัตรหมดอายุ_____/_____/_____

ภาคผนวก ข

กฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน

1. กฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์และบูรณะโบราณสถานและแหล่งที่ตั้ง หรือ กฎบัตรเวนิช

(เมืองเวนิช พฤษภาคม พ.ศ.2507 หรือ ค.ศ.1964)

โบราณสถานที่ตกทอดกันมาหลายชั่วอายุคนนั้นเปี่ยมด้วยเรื่องราวจากอดีตและคงอยู่มาจนถึงวันนี้เป็นพยานหลักฐานของประเพณีอันเก่าแก่ที่เคยมีมา ประชาชนในปัจจุบันได้มีความสำนึกในเอกภาพของคุณค่าแห่งมนุษยชาติ และมองโบราณสถานในฐานะที่เป็นมรดกของส่วนรวม จึงเป็นที่ยอมรับถึงความรับผิดชอบร่วมกันในอันที่จะปกป้องมรดกเหล่านี้ไว้ให้อนุชนรุ่นต่อไป นับเป็นหน้าที่ของเราที่จะมอบมรดกเหล่านี้โดยคงไว้ซึ่งความเป็นของแท้ดั้งเดิม

ดังนั้น หลักการที่ใช้แนะแนวทางในการสงวนรักษาและบูรณะอาคารโบราณจึงจำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบและจัดทำขึ้นเป็นพื้นฐานในระดับระหว่างประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศจะรับผิดชอบในการนำแผนนี้ไปประยุกต์ใช้ภายใต้กรอบแห่งวัฒนธรรมและประเพณีของตน

การที่ได้กำหนดหลักการเบื้องต้นในด้านนี้เป็นครั้งแรกในกฎบัตรเอเธนส์ ใน พ.ศ.2472 (ค.ศ.1931) ได้นำมาสู่การพัฒนางานในระดับนานาชาติอย่างกว้างขวาง ในส่วนที่เป็นรูปธรรมอาทิ งานเอกสารระดับชาติ งานของสภาพิพิธภัณฑ์ระหว่างประเทศ (ICOM) และยูเนสโก และการจัดตั้งศูนย์ระหว่างประเทศว่าด้วยการศึกษาด้านอนุรักษ์และปฏิสังขรณ์มรดกทางวัฒนธรรม (ICCROM) ด้วยสำนึกที่เพิ่มพูน และมีการศึกษาวิเคราะห์มากขึ้นเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ซึ่งนับวันจะทวีความซับซ้อนและหลากหลาย บัดนี้ถึงเวลาที่จะทบทวนกฎบัตรนี้อีกครั้ง เพื่อทำการศึกษาหลักการที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดและขยายขอบเขตงานในกฎบัตรฉบับใหม่

ด้วยเหตุดังกล่าวที่ประชุมระหว่างประเทศ ครั้งที่ 2 ของสถาปนิกและช่างผู้ปฏิบัติงานกับโบราณสถาน ระหว่างวันที่ 25-31 พฤษภาคม พ.ศ.2507 (ค.ศ.1964) ณ เมืองเวนิช จึงได้ลงมติเห็นชอบดังนี้

คำจำกัดความ

ข้อ 1 แนวคิดเกี่ยวกับโบราณสถานมิได้ครอบคลุมแต่เพียงสิ่งก่อสร้างทางสถาปัตยกรรมเท่านั้น หากรวมถึงบริเวณเมืองหรือชนบทซึ่งเป็นแหล่งที่เราพบหลักฐานของอารยธรรมใดอารยธรรมหนึ่ง หรือพัฒนาการที่สำคัญหรือเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ คำจำกัดความนี้มิได้เจาะจงเฉพาะงานศิลปะที่ยิ่งใหญ่ หากหมายรวมถึงงานธรรมดาสามัญจากอดีตที่ได้เพิ่มพูนความสำคัญในเชิงวัฒนธรรมตามกาลเวลาอีกด้วย

ข้อ 2 การอนุรักษ์และบูรณะโบราณสถานจะต้องนำเอาวิทยาการและเทคนิคในทุกสาขาที่อาจนำมาใช้ในการศึกษาและคุ้มครองมรดกทางสถาปัตยกรรมมาใช้ในการดำเนินการ

ข้อ 3 จุดมุ่งหมายในการอนุรักษ์และบูรณะโบราณสถานอยู่ที่การคุ้มครองโบราณสถานเหล่านั้นในความที่เป็นงานศิลปะไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์

การอนุรักษ์

ข้อ 4 การอนุรักษ์นั้น โบราณสถานจำเป็นจะต้องได้รับการดูแลรักษาอย่างถาวรเป็นพื้นฐาน

ข้อ 5 การอนุรักษ์โบราณสถานจะดำเนินการสะดวกหากโบราณสถานนั้นสามารถสนองวัตถุประสงค์บางประการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย จึงควรสนับสนุนการใช้สอยในลักษณะนี้ แต่จะต้องไม่เปลี่ยนแปลงผังบริเวณหรือการตกแต่งของอาคาร ความต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อการใช้สอยที่เปลี่ยนไปอาจได้รับอนุญาตให้กระทำได้ภายในขอบเขตข้างต้นนี้เท่านั้น

ข้อ 6 การอนุรักษ์โบราณสถานหมายรวมถึงการสงวนรักษาบริเวณแหล่งที่ตั้งในขอบเขตที่เหมาะสมกับขนาดของโบราณสถานด้วย ที่ใดก็ตามที่แหล่งที่ตั้งเดิมยังคงสภาพปรากฏอยู่จะต้องเก็บรักษาไว้ จะยินยอมให้มีสิ่งปลูกสร้างใหม่ มีการรื้อทำลาย หรือมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขที่อาจเปลี่ยนความสัมพันธ์ของมวลและสีในแหล่งที่ตั้งโบราณสถานนั้นไม่ได้

ข้อ 7 โบราณสถานไม่สามารถถูกแยกออกจากประวัติศาสตร์ในส่วนที่โบราณสถานเองเป็นประจักษ์พยาน และไม่สามารถแยกออกจากแหล่งที่ตั้งที่โบราณสถานนั้นถูกสร้างขึ้น จึงไม่อนุญาตให้มีการเคลื่อนย้ายโบราณสถาน ไม่ว่าจะเป็นการย้ายทั้งแหล่งหรือเพียงบางส่วน เว้นแต่เมื่อได้พิสูจน์แล้วด้วยเหตุผลที่สำคัญยิ่งในระดับชาติหรือนานาชาติ

ข้อ 8 งานประติมากรรม งานจิตรกรรมหรือสิ่งตกแต่งซึ่งเป็นองค์ประกอบที่รวมเข้าเป็นโบราณสถานจะถูกแยกออกจากโบราณสถานได้ในกรณีที่เป็นวิธีเดียวเท่านั้นที่จะสงวนรักษาองค์ประกอบนั้นๆ ไว้ได้

การบูรณะ

ข้อ 9 ขั้นตอนของการบูรณะเป็นการดำเนินการที่ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะสาขาวิชา โดยมุ่งที่จะสงวนรักษาและแสดงคุณค่าแห่งสุนทรียภาพและประวัติศาสตร์ของโบราณสถาน รวมทั้งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเคารพต่อวัสดุดั้งเดิมและเอกสารที่เป็นของแท้ การบูรณะจะต้องหยุดทันที ณ จุดที่เราต้องคาดคะเน สันนิษฐาน ในกรณีที่มีความจำเป็นส่วนที่เพิ่มเติมเข้าไปนั้นจะต้องระบุให้ชัดเจนสามารถแยกออกได้จากองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมเดิมของโบราณสถานและมีการประทับตราระบุเวลาที่ดำเนินการ การบูรณะในกรณีใดๆ ก็ตามจะต้องมีการศึกษาทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์เกี่ยวกับโบราณสถานก่อนเสมอ

ข้อ 10 ในกรณีที่เทคนิคที่ใช้มาดั้งเดิมไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การเสริมความมั่นคงแข็งแรงของโบราณสถานอาจสัมฤทธิ์ผลได้โดยการใช้เทคนิคสมัยใหม่ในการอนุรักษ์และการก่อสร้าง ทั้งนี้ประสิทธิภาพของเทคนิคจะต้องมีข้อมูลทางวิชาการยืนยันและมีประสบการณ์การนำมาใช้เป็นเครื่องพิสูจน์

ข้อ 11 จะต้องเคารพสิ่งก่อสร้างในทุกยุคสมัยของโบราณสถาน เพราะเอกภาพของรูปแบบเพียงยุคใดยุคหนึ่งไม่ใช่เป้าหมายของการบูรณะโบราณสถาน เมื่ออาคารประกอบด้วยการก่อสร้างของยุคต่างๆ ซ้อนทับกันไว้ การเปิดเผยให้เห็นชั้นส่วนล่างที่ซ่อนอยู่กระทำได้ในกรณีพิเศษเท่านั้น โดยมีข้อแม้ว่าชั้นที่รื้อออกไปนั้นมีสิ่งที่น่าสนใจอยู่เพียงเล็กน้อยและวัสดุส่วนล่างที่นำเสนอจะต้องมีคุณค่าอย่างสูงทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีและสุนทรียภาพ และอยู่ในสภาพที่ดีพอที่จะดำเนินการได้ การประเมินความสำคัญขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องและการตัดสินใจที่อาจเป็นการทำลายจะขึ้นอยู่กับผู้ที่รับผิดชอบการทำงานเพียงผู้เดียวมิได้

ข้อ 12 การซ่อมแซมแทนที่ส่วนที่ขาดหายไปต้องมีความกลมกลืนกับสภาพโดยรวม แต่ในขณะเดียวกันจะต้องเห็นได้ถึงความแตกต่างไปจากส่วนดั้งเดิม เพื่อที่ว่าการบูรณะจะไม่สร้างหลักฐานทางด้านศิลปะหรือประวัติศาสตร์ที่เป็นเท็จ

ข้อ 13 ไม่สามารถทำการต่อเติมใดใดได้ ยกเว้นแต่ส่วนที่ต่อเติมนั้นไม่มีผลกระทบต่อส่วนที่เป็นจุดสนใจของอาคารโบราณสาน แหล่งที่ตั้งดั้งเดิมของโบราณสถาน สมดุลขององค์ประกอบ และความสัมพันธ์ของโบราณสถานนั้นต่อสิ่งแวดล้อม

แหล่งประวัติศาสตร์

ข้อ 14 จะต้องดูแลแหล่งที่ตั้งของโบราณสถานเป็นพิเศษ เพื่อรักษาลักษณะที่กลมกลืนของโบราณสถานนั้นไว้ และเพื่อให้แน่ใจว่าแหล่งโบราณสถานนั้นมีความชัดเจนและได้รับการนำเสนอในสภาพที่เหมาะสม การอนุรักษ์และบูรณะที่ดำเนินการในแหล่งดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงหลักการต่างๆ ข้างต้นด้วย

การขุดค้น

ข้อ 15 การขุดค้นโบราณสถาน ควรจะดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรฐานตามหลักวิชาการและข้อแนะนำที่กำหนดหลักการระหว่างประเทศสำหรับการขุดค้นทางโบราณคดีซึ่งยูเนสโกมีมติรับรองใน พ.ศ.2499 (ค.ศ.1956)

จะต้องบำรุงรักษาซากโบราณสถานและจะต้องมีมาตรการที่จำเป็นสำหรับการอนุรักษ์อย่างถาวร มีการปกป้องคุ้มครองรูปลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมและวัตถุที่ค้นพบ ยิ่งกว่านั้นจะต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะเอื้ออำนวยต่อการทำความเข้าใจโบราณสถาน และนำเสนอโบราณสถานโดยไม่บิดเบือนความหมายใดๆ

อย่างไรก็ตามก่อนอื่นควรงดเว้นการปฏิสังขรณ์ นอกจากจะใช้วิธีการประกอบคืนสภาพ (อนัสติโลซิส) ซึ่งเป็นการนำชิ้นส่วนที่มีอยู่แต่กระจัดกระจายมาประกอบใหม่เท่านั้น วัสดุที่นำมาใช้ประสานชิ้นส่วนเข้าด้วยกันจะต้องแตกต่างจากวัสดุเดิมเสมอ และจะต้องใช้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็นต่อการอนุรักษ์โบราณสถาน และการทำให้รูปทรงของโบราณสถานกลับสู่สภาพเดิม

เอกสารสิ่งพิมพ์

ข้อ 16 ในการดำเนินงานทุกด้านของการสงวนรักษา การบูรณะหรือการขุดค้นจะต้องมีการบันทึกข้อมูลอย่างชัดเจนในรูปแบบของรายงานการวิเคราะห์วิจารณ์ พร้อมกับผังรูปแบบลายเส้นและรูปถ่ายประกอบเสมอ

ทุกขั้นตอนของการทำงานตั้งแต่ งานแผ้วถาง การเสริมความมั่นคงแข็งแรง การจัดองค์ประกอบใหม่ และการทำให้ผสานกลมกลืน ตลอดจนภาพลักษณ์ทั้งทางด้านเทคนิคและรูปทรงที่เห็นได้ในระหว่างการดำเนินงานจะต้องบันทึกรวบรวมไว้ ต้องเก็บบันทึกรายงานนี้

ไว้ในหอจดหมายเหตุของสถาบันสาธารณะ ให้นักศึกษาวิจัยสามารถค้นคว้าได้ และควรจัดพิมพ์เผยแพร่รายงานนี้ด้วย

คณะบุคคลดังรายนามต่อไปนี้เป็นผู้ร่วมดำเนินการในคณะกรรมาธิการเพื่อร่างกฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์และบูรณะโบราณสถานข้างต้น

Mr. Piero GAZZOLA, Chairman	(อิตาลี)
Mr. Raymond LEMAIRE, Rapporteur	(เบลเยี่ยม)
Mr. Jose BASSEGODA – NONELL	(สเปน)
Mr. Luis BONAVENTE	(โปรตุเกส)
Mr. Djurdje BOSKOVIC	(ยูโกสลาเวีย)
Mr. Hiroshi DAIFUKU	(ยูเนสโก)
Mr. P.L.DE VRIEZE	(เนเธอร์แลนด์)
Mr. Harald LANGBERG	(เดนมาร์ค)
Mr. Mario MATTEUCCI	(อิตาลี)
Mr. Jean MERLET	(ฝรั่งเศส)
Mr. Carlos FLORESMARINI	(เม็กซิโก)
Mr. Roberto PANE	(อิตาลี)
Mr. S.C.J. PAVEL	(เช็กโกสโลวาเกีย)
Mr. Paul PHILIPPOT	(ICCROM)
Mr. Victor PIMENTEL	(เปรู)
Mr. Harold J.PLENDERLEITH	(ICCROM)
Mr. Deoclecio REDIG DE CAMPOS	(วาติกัน)
Mr. Jean SONNIER	(ฝรั่งเศส)
Mr. Francois SORLIN	(ฝรั่งเศส)
Mr. Eustathios STIKAS	(กรีซ)
Mrs. Gertrude TRIPP	(ออสเตรีย)
Mr. Jan ZACHWATOVICZ	(โปแลนด์)
Mr. Mustafa S. ZBISS	(ตูนีเซีย)

2. กฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์เมืองและชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ (Washington Charter 1987) (พ.ศ.2530)

คำนำและคำจำกัดความ

1. ชุมชนเมือง ไม่ว่าจะเป็นชุมชนที่พัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามกาลเวลาหรือชุมชนที่เจริญขึ้นตามแผนพัฒนา เป็นสิ่งแสดงถึงความหลากหลายของสังคมในประวัติศาสตร์

2. กฎบัตรฉบับนี้เกี่ยวข้องครอบคลุมพื้นที่ชุมชนประวัติศาสตร์ทั้งใหญ่และเล็ก ทั้งเมืองและใจกลางเมืองหรือย่านประวัติศาสตร์ รวมถึงสิ่งแวดล้อมของพื้นที่นั้นทั้งที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น นอกเหนือจากบทบาทในฐานะที่เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์แล้ว พื้นที่เหล่านี้ยังเป็นแหล่งรวมคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีนิยมของชุมชนด้วย ทุกวันนี้พื้นที่เหล่านี้หลายแห่งกำลังถูกคุกคาม ทำให้เสื่อมลงทางกายภาพ ทำให้เสียหาย หรือแม้แต่ถูกทำลายจากผลกระทบของการพัฒนาเมืองอันเนื่องมาจากการอุตสาหกรรมในสังคมทุกแห่ง

3. จากการเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าวซึ่งมักจะนำไปสู่ความสูญเสียทั้งด้านวัฒนธรรมสังคม และแม้แต่เศรษฐกิจที่ไม่สามารถแก้ไขได้ สภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (ICOMOS) จึงได้เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องกำหนดกฎบัตรระหว่างประเทศสำหรับเมืองและชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ ที่จะเสริมกฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์และการบูรณะโบราณสถาน หรือโดยทั่วไปถูกเรียกว่า กฎบัตรเวนิช (Venice Charter) ข้อความใหม่นี้ได้อธิบายถึงหลักการ วัตถุประสงค์ และวิธีการที่จำเป็นต่อการอนุรักษ์เมืองและชุมชนเมือง ส่งเสริมให้เกิดความกลมกลืนของทั้งวิถีชีวิตความเป็นส่วนตัวและสังคมชุมชนในพื้นที่นั้นๆ และกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์สมบัติทางวัฒนธรรม ซึ่งก่อให้เกิดความทรงจำแห่งมนุษยชาติ

4. ตามที่กำหนดในข้อแนะนำของ UNESCO ว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองและบทบาทในปัจจุบันของพื้นที่ประวัติศาสตร์ (Warsaw-Nairobi 1976) และในเอกสารระหว่างประเทศอื่นๆ นั้น การอนุรักษ์เมือง และชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ เป็นที่เข้าใจว่า หมายถึง ขั้นตอนที่จำเป็นสำหรับการปกป้อง การอนุรักษ์ และการบูรณะของเมือง และพื้นที่ดังกล่าว เทียบเท่ากับการพัฒนาและการปรับปรุงให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตร่วมสมัย

หลักการและวัตถุประสงค์

1. การอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์ และชุมชนเมืองอื่นๆ จะต้องผสานเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมและของการวางผังเมือง ผังภูมิภาคในทุกระดับเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. คุณลักษณะที่จะต้องสงวนรักษาไว้ประกอบด้วย ลักษณะทางประวัติศาสตร์ของเมือง และชุมชนเมืองและองค์ประกอบทางวัตถุและทางจิตใจซึ่งแสดงถึงลักษณะทางประวัติศาสตร์นี้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ก) รูปแบบแผนผังของเมืองที่เห็นได้จากการแบ่งพื้นที่ดินและโครงข่ายถนน

ข) ความสัมพันธ์ระหว่างอาคารและพื้นที่สีเขียวและพื้นที่โล่ง

ค) รูปลักษณ์ภายในและภายนอกของอาคารที่เห็นได้จากสัดส่วน ขนาด รูปแบบการก่อสร้าง วัสดุ สี และการตกแต่ง

ง) ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองหรือชุมชนเมืองและแหล่งที่ตั้งที่แวดล้อมอยู่ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น

จ) การใช้สอยที่หลากหลายที่มีอยู่ในเมือง หรือชุมชนเมือง ตามกาลเวลา

การกระทำใดๆ ก็ตามต่อคุณลักษณะดังกล่าวมาแล้วนั้นจะต้องคำนึงถึงความเป็นของดั้งเดิมของเมือง และชุมชนเมืองประวัติศาสตร์

3. การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้อาศัยในพื้นที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของแผนงานการอนุรักษ์ และควรได้รับการสนับสนุนการอนุรักษ์เมืองและชุมชนเมืองประวัติศาสตร์จะเกี่ยวข้องกับผู้อยู่อาศัยในพื้นที่เป็นอันดับแรก

4. การอนุรักษ์ในเมืองหรือชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ต้องการความรอบคอบการเข้าดำเนินงานที่เป็นระบบและความมีวินัยควรหลีกเลี่ยงความยึดมั่นในแนวใดแนวหนึ่งเพราะในแต่ละกรณีซึ่งเป็นเอกเทศอาจมีปัญหาที่แตกต่างกันได้

5. การวางแผนการอนุรักษ์เมือง และชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ ควรมีการศึกษาในหลายสาขาวิชา

- แผนการอนุรักษ์ต้องให้ความสนใจปัจจัยทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย โบราณคดี ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม เทคนิคต่างๆ สังคมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์

- ควรระบุ วัตถุประสงค์หลักของแผนการอนุรักษ์ให้ชัดเจน เพื่อให้มาตรการทางกฎหมาย ทางการบริหาร และทางการเงินบรรลุตามวัตถุประสงค์นั้นๆ
- แผนการอนุรักษ์ควรมีเป้าหมายในการสร้างความต่อเนื่องที่กลมกลืนระหว่างชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ และเมืองในส่วนอื่นทั้งหมด
- แผนการอนุรักษ์ควรกำหนดว่าอาคารใดต้องรักษาไว้ อาคารใดควรรักษาไว้ภายใต้ข้อแม้บางประการ อาคารใดที่น่าจะสามารถรื้อถอนได้ ซึ่งจะต้องเป็นกรณีพิเศษจริงๆ
- ก่อนการดำเนินการใดๆ จะต้องเก็บข้อมูลสภาพที่เป็นอยู่โดยละเอียด
- แผนการอนุรักษ์ ควรได้รับการสนับสนุนจากผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ประวัติศาสตร์นั้นๆ

6. เมื่อแผนการอนุรักษ์เป็นที่รับรองแล้ว ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการอนุรักษ์ที่มีความจำเป็นใดๆ ก็ตามควรจะต้องสอดคล้องกับหลักการและเป้าหมายของกฎบัตรนี้ และกฎบัตรเวนิช

7. การบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่องมีความสำคัญมากต่อการอนุรักษ์เมืองและชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ

8. การใช้สอยและกิจกรรมใหม่ควรจะเข้ากันได้กับลักษณะของเมืองและชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ การประยุกต์การใช้สอยพื้นที่เหล่านี้ให้เข้ากับวิถีชีวิตในปัจจุบันต้องมีการดำเนินการหรือการปรับปรุงสาธารณูปโภค สาธารณูปการด้วยความระมัดระวัง

9. การปรับปรุง การพักอาศัยควรเป็นวัตถุประสงค์พื้นฐานข้อหนึ่งของการอนุรักษ์

10. เมื่อมีความจำเป็นต้องก่อสร้างอาคารใหม่หรือต้องปรับปรุงอาคารที่มีอยู่แล้วควรเคารพต่อลักษณะขอบเขตที่ว่างเดิมของพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของสัดส่วนและขนาดที่ดิน ไม่ควรปฏิเสธ การเพิ่มเติมองค์ประกอบต่างๆ ในปัจจุบันที่สอดคล้องกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากสิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างคุณค่าความสมบูรณ์ของพื้นที่ได้

11. ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองหรือชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ควรครอบคลุมถึงเนื้อหาเรื่องการตรวจสอบด้านโบราณคดี และการนำเสนอหลักฐานทางโบราณคดีที่พบอย่างเหมาะสม

12. ต้องมีการควบคุมการจราจรภายในเมืองหรือชุมชนเมืองประวัติศาสตร์และวางผังกำหนดพื้นที่จอดรถ เพื่อไม่ให้สิ่งเหล่านี้สร้างความเสียหายแก่สิ่งปลูกสร้างที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือแก่สภาพแวดล้อมโดยรอบ

13. เมื่อมีการวางผังเมืองหรือผังภูมิภาคซึ่งมีการกำหนดแนวการก่อสร้างทางหลวงสายหลักจะต้องไม่ให้ทางเหล่านั้นผ่านเข้าไปในพื้นที่เมืองหรือชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ แต่ควรปรับปรุงเส้นทางเข้าถึงจากพื้นที่เมืองออกไปสู่ทางหลักเหล่านั้น

14. เมืองประวัติศาสตร์ควรได้รับการปกป้องคุ้มครองจากภัยธรรมชาติและสิ่งรบกวนต่างๆ เช่น มลภาวะ และแรงสั่นสะเทือนเพื่อรักษาสภาพของมรดกวัฒนธรรม และเพื่อความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้อยู่อาศัยเมื่อเกิดภัยธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อเมืองหรือชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ขึ้นจะต้องนำมาตรการในการป้องกันและซ่อมแซมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมตามลักษณะเฉพาะของแต่ละที่ที่เกี่ยวข้อง

15. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรจัดให้มีแผนงานเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ โดยเริ่มจากเด็กในวัยเรียนควรสนับสนุนการปฏิบัติการขององค์กรต่างๆ เพื่อปกป้องคุ้มครองมรดกวัฒนธรรม และควรมีมาตรการช่วยเหลือทางด้านการเงินเพื่อการอนุรักษ์และบูรณะ

16. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเฉพาะทางแก่ผู้ปฏิบัติการอนุรักษ์ในทุกสาขาวิชาชีพ

3. กฎบัตรเพื่อการปกป้องคุ้มครองและการจัดการมรดกทางโบราณคดี ค.ศ.1990 (พ.ศ.2533)

โดยคณะกรรมการระหว่างประเทศเพื่อการจัดการมรดกทางโบราณคดี (ICAHM) และได้รับความเห็นชอบจากการประชุมสามัญของสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ ครั้งที่ 9 ณ เมืองโลซานน์ ในปี ค.ศ.1990

บทนำ

เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าความรู้และความเข้าใจในต้นกำเนิดและพัฒนาการของสังคมมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญขั้นพื้นฐานของมนุษย์ชาติในการบ่งชี้รากฐานทางวัฒนธรรมและสังคม

มรดกทางโบราณคดีเป็นส่วนประกอบของการบันทึกขั้นพื้นฐานของกิจกรรมของมนุษย์ในอดีตดังนั้นการปกป้องคุ้มครองและการจัดการที่เหมาะสมจะทำให้นักโบราณคดีและผู้ทรงคุณวุฒิอื่นๆ สามารถศึกษาและตีความมรดกทางโบราณคดีได้เพื่อประโยชน์ของคนในรุ่นปัจจุบันและในอนาคต

การปกป้องคุ้มครองมรดกทางโบราณคดีไม่สามารถตั้งอยู่บนพื้นฐานการปรับใช้เทคนิคทางวิชาโบราณคดีเท่านั้น แต่ต้องมีพื้นฐานที่กว้างขึ้นในเรื่องความรู้และทักษะตามสายวิชาชีพและวิชาการอื่นๆ ด้วย องค์ประกอบบางอย่างของมรดกทางโบราณคดีอาจเป็นส่วนประกอบของโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม ในกรณีเช่นว่านี้จึงต้องมีการปกป้องคุ้มครองตามมาตรฐานดังที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรเวนิชว่าด้วยการอนุรักษ์และบูรณะโบราณสถานในปี ค.ศ.1966 สำหรับองค์ประกอบอื่นของมรดกทางโบราณคดีซึ่งเป็นส่วนประกอบของประเพณีที่ยังคงอยู่ของผู้คนในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของกลุ่มวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้นถือว่ามีความสำคัญในการปกป้องคุ้มครองและสงวนรักษามรดกทางโบราณคดีนั้นอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวและอื่นๆ การปกป้องคุ้มครองมรดกทางโบราณคดีจึงต้องอยู่บนพื้นฐานความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพของบุคคลจากหลายสาขาวิชาชีพ อีกทั้งยังต้องมีความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ นักวิจัยจากสถาบันการศึกษา บริษัทเอกชนและมหาชนและสาธารณชนทั่วไป ดังนั้น กฎบัตรนี้จึงได้วางหลักการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแง่มุมที่แตกต่างกันของการจัดการมรดกทางโบราณคดีรวมถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐและฝ่ายนิติ

บัญญัติ หลักการเกี่ยวกับการดำเนินการทางวิชาชีพในกระบวนการจัดทำทะเบียนมรดกทางโบราณคดี การสำรวจ การขุดค้น การจัดเก็บข้อมูล การวิจัย การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู การให้ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์มรดกทางโบราณคดีโดยสาธารณชน รวมทั้งการกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องคุ้มครองมรดกทางโบราณคดี

กฎบัตรนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากความสำเร็จของกฎบัตรเวนิชในฐานะที่เป็นแนวทางและแหล่งความคิดสำหรับนโยบายและการปฏิบัติของรัฐบาล ของผู้ทรงคุณวุฒิและมืออาชีพทั้งหลาย

กฎบัตรนี้จะต้องสะท้อนถึงหลักการพื้นฐานและแนวทางปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับกันในระดับโลก ด้วยเหตุนี้เองจึงไม่อาจกล่าวได้ว่ากฎบัตรนี้มีไว้สำหรับปัญหาที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงหรือความเป็นไปได้สำหรับบางประเทศหรือบางภูมิภาคเท่านั้น ดังนั้น กฎบัตรนี้จึงควรได้รับการเพิ่มเติมในระดับประเทศหรือในระดับภูมิภาค ตามหลักการและแนวทางปฏิบัติต่อไปนี้เพื่อสนองกับความต้องการของประเทศหรือภูมิภาคนั้นๆ

ข้อ 1 คำจำกัดความ

"มรดกทางโบราณคดี" คือส่วนของมรดกที่เป็นวัตถุที่ให้ข้อมูลเบื้องต้นตามวิธีการทางโบราณคดี ประกอบด้วยร่องรอยทั้งหมดที่แสดงถึงความมีอยู่ของมนุษย์และรวมทั้งสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกของกิจกรรมของมนุษย์ โครงสร้างที่ถูกละทิ้งและซากที่คงเหลืออยู่ทั้งหลาย (รวมถึงแหล่งโบราณคดีใต้ดินและแหล่งโบราณคดีใต้น้ำ) พร้อมทั้งโบราณวัตถุที่อาจเคลื่อนย้ายได้ซึ่งเป็นส่วนประกอบของแหล่งโบราณสถานนั้น

ข้อ 2 นโยบายการปกป้องคุ้มครองที่ผสานกลมกลืน

มรดกทางโบราณคดีเป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เปราะบางและไม่สามารถสร้างขึ้นใหม่ได้ ดังนั้น จะต้องมีการจัดทำและควบคุมแผนการใช้ที่ดิน เพื่อที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อมรดกทางโบราณคดีให้น้อยที่สุด

นโยบายสำหรับการปกป้องคุ้มครองมรดกทางโบราณคดีควรเป็นส่วนประกอบที่ผสานกลมกลืนของนโยบายที่เกี่ยวกับการใช้ที่ดิน การพัฒนาและการวางแผนเช่นเดียวกันกับนโยบายทางวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมต่างๆ และการศึกษา นโยบายสำหรับการปกป้องคุ้มครองมรดกทางโบราณคดี ควรมีการทบทวนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ การสร้าง

โครงข่ายข้อมูลทางโบราณคดี ควรจะต้องกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเหล่านั้นด้วย การวางนโยบายการปกป้องคุ้มครองมรดกทางโบราณคดีควรจะต้องเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกันในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติและระดับระหว่างประเทศ

การมีส่วนร่วมของสาธารณชนโดยทั่วไปที่มีประสิทธิภาพจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการปกป้องคุ้มครองมรดกทางโบราณคดี ประเด็นนี้เป็นสิ่งสำคัญในกรณีที่กลุ่มคนพื้นเมืองมีความเกี่ยวข้องกับมรดกทางโบราณคดีนั้นด้วย การมีส่วนร่วมต้องมีพื้นฐานอยู่บนความรู้ที่มีความจำเป็นในทุกการตัดสินใจ ดังนั้นการเตรียมข้อมูลต่างๆ เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยทั่วไปจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการปกป้องคุ้มครองที่ผสานกลมกลืน

ข้อ 3 กฎหมายและการเงิน

การปกป้องคุ้มครองมรดกทางโบราณคดีถือเป็นพันธกรณีทางจริยธรรมของมวลมนุษย์ซึ่งสาธารณชนจะต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน พันธกรณีดังกล่าวต้องได้รับการยอมรับผ่านทางกระบวนการนิติบัญญัติที่เกี่ยวข้องและมีการจัดเตรียมเงินทุนที่เพียงพอสำหรับการสนับสนุนโครงการที่มีความจำเป็นต่อการจัดการมรดกทางโบราณคดีที่มีประสิทธิภาพ

มรดกทางโบราณคดีเป็นของส่วนรวมของสังคมมนุษย์ทั้งมวล ดังนั้นจึงควรเป็นหน้าที่ของทุกประเทศในการจัดเตรียมเงินทุนไว้ให้เพียงพอสำหรับการปกป้องคุ้มครอง

บทบัญญัติของกฎหมายควรระบุให้มีการปกป้องคุ้มครองมรดกทางโบราณคดีให้เหมาะสมกับความต้องการกับประวัติศาสตร์และจารีตประเพณีของแต่ละประเทศและภูมิภาคในการจัดเตรียมการปกป้องคุ้มครองมรดกโบราณคดีในสถานที่ตั้งนั้น และการค้นคว้าวิจัยที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง

กฎหมายควรตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่า มรดกทางโบราณคดีคือมรดกของมนุษยชาติทั้งมวลและของกลุ่มผู้คนทั้งหลายไม่จำกัดว่าเป็นของใครหรือชาติหนึ่งชาติใด

ตามกฎหมายควรห้ามมิให้มีการทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือเปลี่ยนแปลงแหล่งโบราณคดีหรือโบราณสถานหรือบริเวณโดยรอบโดยปราศจากความยินยอมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานโบราณคดี

โดยหลักการแล้วกฎหมายควรกำหนดให้มีการสำรวจทางโบราณคดีและการจัดเก็บข้อมูลอย่างเต็มรูปแบบในกรณีที่มีการอนุญาตให้รื้อถอนมรดกทางโบราณคดีนั้นได้

กฎหมายควรตระเตรียมการและกำหนดให้มีการบำรุงรักษา มีการจัดการและการอนุรักษ์มรดกทางโบราณคดีที่เหมาะสม ควรมีบทลงโทษทางกฎหมายที่เพียงพอหากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางโบราณคดี

หากบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดให้มีการปกป้องคุ้มครองเฉพาะองค์ประกอบของมรดกทางโบราณคดีซึ่งอยู่ในบัญชีรายชื่อที่ได้รับเลือกให้ขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย ก็ควรจัดให้มีการปกป้องคุ้มครองแบบชั่วคราวสำหรับโบราณสถานหรือแหล่งโบราณคดีที่ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนหรือที่ได้มีการค้นพบใหม่จนกว่าจะมีการประเมินคุณค่าทางโบราณคดีด้วย

โครงการพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของภัยคุกคามที่ใหญ่หลวงที่มีต่อมรดกทางโบราณคดี ดังนั้นจึงควรระบุในกฎหมายว่า ถือเป็นหน้าที่ของผู้ลงทุนที่จะต้องรับประกันว่าจะมีการศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อมรดกทางโบราณคดีก่อนที่จะมีการดำเนินการตามแผนการพัฒนา โดยมีเงื่อนไขว่าค่าใช้จ่ายในการศึกษาจะต้องรวมอยู่ในค่าใช้จ่ายของโครงการด้วย และควรวางหลักการไว้ในกฎหมายด้วยว่า แผนการพัฒนาควรต้องเป็นไปในแนวทางที่จะลดผลกระทบที่มีต่อมรดกทางโบราณคดีให้มีน้อยที่สุด

ข้อ 4 การสำรวจ

การปกป้องคุ้มครองมรดกทางโบราณคดีต้องอยู่บนพื้นฐานของความรู้ที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ของขอบเขตและธรรมชาติของแหล่ง ดังนั้นการสำรวจทรัพยากรทางโบราณคดีโดยทั่วไปจึงเป็นเครื่องมือการทำงานที่จำเป็นในการพัฒนากลยุทธ์สำหรับการปกป้องคุ้มครองมรดกทางโบราณคดี ผลที่ตามมาคือ การสำรวจทางโบราณคดีจึงถือเป็นงานที่ต้องปฏิบัติเป็นพื้นฐานในการปกป้องคุ้มครองและการจัดการมรดกทางโบราณคดี

ในขณะเดียวกัน การจัดทำบัญชีรายชื่อมรดกทางโบราณคดีจะเป็นการสร้างฐานข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาและการวิจัย ดังนั้นจึงควรถือว่าการจัดทำรายชื่อนี้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและไม่หยุดนิ่ง บัญชีรายชื่อมรดกทางโบราณคดีควรประกอบด้วยข้อมูลหลายระดับของความสำคัญและความน่าเชื่อถือ แม้เป็นเพียงความรู้ที่ผิวเผินก็สามารถเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับมาตรการในการปกป้องคุ้มครองได้

ข้อ 5 การค้นคว้า

ตามหลักการแล้วความรู้ด้านโบราณคดีนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ของมรดกทางโบราณคดี การค้นคว้านั้นจะครอบคลุมถึงวิธีการทุกประเภทนับตั้งแต่วิธีที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับแหล่งโดยการเก็บตัวอย่างไปจนถึงการขุดค้นอย่างเต็มพื้นที่

จะต้องรับเป็นหลักการว่า การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมรดกทางโบราณคดีจะต้องไม่ทำลายหลักฐานทางโบราณคดีมากไปกว่าความจำเป็นเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายในการปกป้องคุ้มครองหรือตามวัตถุประสงค์ทางวิชาการ ดังนั้นเทคนิคที่ไม่ทำให้เกิดความเสียหาย อาทิ การสำรวจทางอากาศและทางภาคพื้นดิน และการเก็บตัวอย่าง ควรได้รับการสนับสนุนเมื่อใดก็ตามที่มีความเป็นไปได้มากกว่าการขุดค้นแหล่งมรดกทางโบราณคดีอย่างเต็มพื้นที่

เป็นที่เข้าใจโดยนัยว่า การขุดค้นมักจะมีความจำเป็นในการคัดเลือกหลักฐานเพื่อนำไปจัดเก็บข้อมูล และสงวนรักษาไว้ ที่อาจมีค่าเท่ากับการทำให้สูญเสียข้อมูลอื่นได้ หรือแม้แต่อาจเป็นการทำลายโบราณสถานทั้งหมดโดยสิ้นเชิง การตัดสินใจที่จะขุดค้นจึงควรมีขึ้นหลังจากที่มีการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนแล้วเท่านั้น

การขุดค้นควรกระทำในแหล่งโบราณคดีหรือโบราณสถานที่ถูกคุกคามโดยการพัฒนา โดยการเปลี่ยนแปลงจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน การปล้นสะดม หรือความเสื่อมสภาพตามธรรมชาติ

ในกรณียกเว้นอาจมีการขุดค้นแหล่งโบราณคดีที่ยังไม่ถูกคุกคามขึ้นได้เพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาในการค้นคว้าวิจัยให้กระจ่าง หรือเพื่อตีความแหล่งโบราณคดีให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการนำเสนอแหล่งโบราณคดีต่อสาธารณชน ในกรณีเช่นนี้การขุดค้นจะต้องกระทำภายหลังการประเมินความสำคัญของแหล่งโบราณคดีตามหลักวิชาการแล้ว การขุดค้นควรกระทำเพียงบางส่วน และเก็บส่วนที่เหลือที่ไม่มีการรบกวนไว้เพื่อการวิจัยต่อไปในอนาคต

ควรจัดทำรายงานที่เป็นไปตามมาตรฐานที่ได้ตกลงกันเพื่อเสนอต่อกลุ่มวิชาการทั่วไป และควรนำมารวมเข้ากับบัญชีรายชื่อมรดกทางโบราณคดีที่เกี่ยวข้องภายในระยะเวลาที่สมควรภายหลังจากการสรุปผลการขุดค้น

การขุดค้นควรดำเนินการตามหลักการที่ระบุไว้ในข้อเสนอแนะของยูเนสโกว่าด้วยหลักการสากลในการปฏิบัติในการขุดค้นทางโบราณคดีของยูเนสโก ค.ศ. 1956 และตามมาตรฐานวิชาชีพทั้งในระดับประเทศและในระดับระหว่างประเทศ

ข้อ 6 การบำรุงรักษาและการอนุรักษ์

เป้าหมายโดยภาพรวมของการจัดการมรดกทางโบราณคดีควรได้แก่ การสงวนรักษาโบราณสถานไว้ ณ บริเวณที่ค้นพบ รวมถึงการอนุรักษ์ การเก็บรักษาข้อมูลและสิ่งของที่ได้รวบรวมไว้ในระยะยาวอย่างเหมาะสม การเคลื่อนย้ายองค์ประกอบของมรดกทางโบราณคดีไปยังแหล่งที่ตั้งใหม่แสดงให้เห็นถึงการฝ่าฝืนหลักการว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางโบราณคดีในบริบทดั้งเดิม หลักการนี้เน้นย้ำถึงความต้องการบำรุงรักษาการอนุรักษ์และการจัดการที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังไม่ควรนำเสนอมรดกทางโบราณคดีโดยปล่อยทิ้งไว้ในสภาพหลังการขุดค้นหากไม่สามารถรับประกันได้ว่ามีมาตรการในการบำรุงรักษาและการจัดการที่เหมาะสมที่จะสามารถอนุรักษ์มรดกทางโบราณคดีเอาไว้ได้ ความเกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นควรได้รับการสนับสนุนในฐานะที่เป็นวิธีส่งเสริมให้มีการบำรุงรักษามรดกทางโบราณคดี หลักการนี้มีความสำคัญเป็นพิเศษ เมื่อเป็นการดำเนินการกับมรดกทางโบราณคดีของกลุ่มคนพื้นเมืองหรือกลุ่มวัฒนธรรมในพื้นถิ่น เพื่อความเหมาะสมในบางกรณีอาจมีการมอบหมายให้กลุ่มคนพื้นเมืองมีความรับผิดชอบในการปกป้องคุ้มครองและการจัดการโบราณสถานและแหล่งโบราณคดีด้วย

โดยข้อจำกัดทางด้านงบประมาณซึ่งในบางครั้งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ จึงต้องกระทำบนพื้นฐานด้วยการเลือกสรรตามความจำเป็น ดังนั้นควรนำการบำรุงรักษานั้นมาปรับใช้กับโบราณสถานหรือแหล่งโบราณคดีตัวอย่างที่ได้รับการประเมินตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แล้วถึงคุณภาพและความเป็นตัวแทนของแหล่ง และไม่ควรจำกัดเฉพาะเพียงโบราณสถานที่มีชื่อเสียงและดึงดูดสายตาเท่านั้น

หลักการที่เกี่ยวข้องของข้อเสนอแนะของยูเนสโก ค.ศ. 1956 ควรนำมาประยุกต์ใช้โดยเคารพต่อการบำรุงรักษาและการอนุรักษ์มรดกทางโบราณคดี

ข้อ 7 การนำเสนอ การให้ข้อมูลและการปฏิสังขรณ์

การนำเสนอมรดกทางโบราณคดีต่อสาธารณชนทั่วไปเป็นวิธีการสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจในต้นกำเนิดและพัฒนาการของสังคมสมัยใหม่ ในขณะเดียวกันก็เป็นวิธีการที่สำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจสำหรับความต้องการในการปกป้องคุ้มครองมรดกทางโบราณคดี

การนำเสนอมรดกทางโบราณคดีและการให้ข้อมูลควรเป็นไปตามข้อมูลจากการตีความซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในปัจจุบัน จึงต้องมีการทบทวนปรับให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ และควรมีวิธีการเข้าถึงข้อมูลเพื่อความเข้าใจในอดีตจากหลายๆ ทาง

การปฏิสังขรณ์มีประโยชน์ใช้สอยที่สำคัญสองประการคือ ในการค้นคว้าวิจัยในเชิงทดลองและในการอธิบายตีความ อย่างไรก็ตามการปฏิสังขรณ์ควรกระทำด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่งเพื่อหลีกเลี่ยงการรบกวนหลักฐานทางโบราณคดีที่ยังหลงเหลืออยู่ และควรคำนึงถึงหลักฐานจากแหล่งที่มาต่างๆ ทั้งหมดเพื่อบรรลุถึงความเป็นของแท้ดั้งเดิม ในกรณีที่มีความเป็นไปได้และมีความเหมาะสมที่จะทำการปฏิสังขรณ์ได้ไม่ควรก่อสร้างทับลงบนซากโบราณคดีเลยทันทีและควรให้สังเกตเห็นได้ถึงความแตกต่างจากซากเดิม

ข้อ 8 คุณสมบัติทางวิชาชีพ

มาตรฐานทางวิชาการระดับสูงในสาขาวิชาต่างๆ มีความสำคัญในการจัดการมรดกทางโบราณคดี ดังนั้นการฝึกอบรมมืออาชีพที่มีคุณภาพในสาขาความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องให้มีจำนวนเพียงพอควรเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของนโยบายทางการศึกษาในทุกประเทศ ความต้องการในการพัฒนาความเชี่ยวชาญในสาขาพิเศษได้เรียกร้องให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศ ควรที่จะได้มีการวางมาตรฐานการฝึกอบรมระดับมืออาชีพ และแนวทางปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงาน และรักษามาตรฐานนั้นไว้

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมด้านวิชาการโบราณคดีควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบายในการอนุรักษ์จากการขุดค้น มาเป็นการสงวนรักษาไว้ ณ บริเวณแหล่งโบราณสถานนั้น และคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ของกลุ่มคนพื้นเมืองมีความสำคัญต่อการสงวนรักษาและทำความเข้าใจมรดกทางโบราณคดีเท่าๆ กันกับการศึกษาโบราณสถานที่มีความโดดเด่น

การปกป้องคุ้มครองมรดกทางโบราณคดีเป็นกระบวนการการพัฒนาที่มีการต่อเนื่องอย่างไม่เคยหยุดนิ่ง ดังนั้นจึงควรมีเวลาเพียงพอสำหรับผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้พัฒนาความรู้ให้ทันสมัย และควรพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมในระดับบัณฑิตศึกษาที่เน้นเรื่องการปกป้องคุ้มครองและจัดการมรดกทางโบราณคดีเป็นพิเศษ

ข้อ 9 ความร่วมมือระหว่างประเทศ

มรดกทางโบราณคดีเป็นของส่วนรวมของมวลมนุษยชาติ ความร่วมมือระหว่างประเทศจึงมีความสำคัญในการพัฒนาและคงไว้ซึ่งมาตรฐานในการจัดการ

มีความต้องการอย่างเร่งด่วนในการสร้างกลไกระหว่างประเทศสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานในสายวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมรดกทางโบราณคดี กลไกนี้กำหนดให้มีการจัดการประชุม การสัมมนา การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ฯลฯ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกและการจัดให้มีศูนย์กลางของภูมิภาคสำหรับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (ICOMOS) ควรส่งเสริมในประเด็นนี้ผ่านทางกลุ่มผู้ชำนาญพิเศษในการวางแผนระยะกลางและระยะยาว

ควรพัฒนาการแลกเปลี่ยนคณะผู้ปฏิบัติงานระหว่างประเทศในฐานะที่เป็นวิธีการยกระดับมาตรฐานการจัดการมรดกทางโบราณคดี

โปรแกรมการให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคในสาขาการจัดการมรดกทางโบราณคดีควรได้รับการพัฒนาภายใต้การอุปถัมภ์ของสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (ICOMOS)

กฎบัตรนี้เขียนขึ้นโดยคณะกรรมาธิการระหว่างประเทศ เพื่อการจัดการมรดกทางโบราณคดี (ICAHM) ซึ่งเป็นคณะกรรมการวิชาการของสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (ICOMOS) ได้รับความเห็นชอบในการประชุมสามัญของสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ.1990

4. กฎบัตรว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำ ค.ศ.1996 (พ.ศ.2539)

รับรองโดยที่ประชุมสามัญของสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ ครั้งที่ 11
ที่เมืองโซเฟีย เดือนตุลาคม ค.ศ.1996

บทนำ

กฎบัตรนี้มุ่งที่จะสนับสนุนการปกป้องคุ้มครองและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำ ทั้งผืนน้ำภายในแผ่นดินและในบริเวณชายฝั่ง ในทะเลน้ำตื้นและในมหาสมุทรลึก กฎบัตรนี้ระบุถึงคุณลักษณะและสถานการณ์ของมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำและควรเป็นที่เข้าใจในฐานะที่เป็นส่วนเสริมของกฎบัตรสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (ICOMOS) ว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองและจัดการมรดกทางโบราณคดี ค.ศ.1990 กฎบัตรฉบับดังกล่าวให้คำนิยาม “มรดกทางโบราณคดี” ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของมรดกที่มีความสำคัญเกี่ยวกับวิธีการทางโบราณคดีในการกำหนดข้อมูลเบื้องต้น ประกอบด้วยร่องรอยการมีอยู่ของมนุษย์ สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกของกิจกรรมของมนุษย์ โครงสร้างที่ถูกละทิ้งและซากวัตถุหลายชนิดที่คงเหลืออยู่ รวมถึงวัตถุทางวัฒนธรรมที่เคลื่อนย้ายได้ที่อยู่ในที่เดียวกัน ตามวัตถุประสงค์ของกฎบัตรฉบับนี้ จึงเป็นที่เข้าใจได้ว่ามรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำหมายถึงมรดกทางโบราณคดีที่อยู่ในสภาวะแวดล้อมใต้น้ำ หรือถูกเคลื่อนย้ายมาจากบริเวณใต้น้ำ ทั้งนี้ให้รวมถึงแหล่งโบราณคดีและโครงสร้างต่างๆ ที่จมอยู่ใต้น้ำ ซากเรือและบริเวณที่มีซากเรือจมรวมบริบทของแหล่งทั้งทางธรรมชาติและทางโบราณคดี

ด้วยลักษณะเฉพาะดังกล่าวมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำจึงเป็นทรัพยากรในระดับระหว่างประเทศ มรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณที่ตั้งที่มีความเชื่อมต่อระหว่างประเทศและมีที่มาจากการติดต่อและการค้าระหว่างประเทศซึ่งเรือและทรัพย์สินบนเรือสูญหายไปในบริเวณที่ไกลจากท่าเรือต้นทางและจุดหมายปลายทาง

งานโบราณคดีมีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยความหมายในเชิงการจัดการทรัพยากรนั้นมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำถือว่ามีอยู่อย่างจำกัดที่สุดและไม่สามารถทำขึ้นใหม่ได้ หากมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำมีส่วนให้เราตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมในอนาคต เราก็ต้องมีความรับผิดชอบทั้งโดยส่วนตัวและโดยส่วนรวมในปัจจุบันเพื่อเป็นหลักประกันให้มรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำคงอยู่ต่อไป

งานโบราณคดีเป็นกิจกรรมสาธารณะทุกคนมีสิทธิรับรู้อดีตเพื่อให้ความรู้แก่ชีวิตของตนเอง และทุกความพยายามในการตัดทอนความรู้เรื่องอดีตเป็นการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคล มรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำมีส่วนสนับสนุนให้เกิดรูปแบบของลักษณะเฉพาะตัว และมีความสำคัญต่อสำนึกของผู้คนในการอยู่ร่วมกันของชุมชน นอกจากนี้หากมีการจัดการที่ละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกแล้วมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำก็จะมีบทบาทสำคัญในเชิงบวกสำหรับการส่งเสริมการพักผ่อนและการท่องเที่ยว

งานโบราณคดีจะดำเนินไปได้ต้องอาศัยงานวิจัย อันเป็นการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมนุษย์ที่มีความหลากหลายในยุคสมัยต่างๆ อีกทั้งยังได้เสนอแนวความคิดใหม่ที่มีความท้าทายเกี่ยวกับชีวิตในอดีต ความรู้และแนวความคิดเช่นนั้นมีส่วนในการทำความเข้าใจชีวิตในปัจจุบัน และด้วยเหตุนี้เองงานโบราณคดีจึงมีส่วนในการคาดคะเนถึงความท้าทายในอนาคตอีกด้วย

กิจกรรมทางทะเลหลายกิจกรรมที่โดยในตัวกิจกรรมเองนั้นอาจเป็นประโยชน์และพึงปรารถนาก็อาจมีผลเสียต่อมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำได้หากมิได้มีการเล็งเห็นผลกระทบนั้น

มรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำอาจได้รับความเสียหายจากการก่อสร้างที่เปลี่ยนแปลงชายฝั่งและพื้นทะเล หรือเปลี่ยนแปลงการไหลของกระแสน้ำ ชั้นดินตะกอน หรือมลพิษ มรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำ อาจได้รับความเสียหายจากการใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่ระมัดระวัง ยิ่งไปกว่านั้นรูปแบบในการเข้าถึงที่ไม่เหมาะสมและผลกระทบที่เพิ่มขึ้นจากการหยิบฉวย“ของที่ระลึก”กลับไปสามารถก่อให้เกิดผลต่อการเสื่อมสภาพของแหล่งได้

การคุกคามหลายประการสามารถถูกขจัดหรือลดลงในแบบยั่งยืนโดยการปรึกษากับนักโบราณคดีตั้งแต่ต้นและจัดทำโครงการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเสียหาย กฎบัตรฉบับนี้มุ่งที่จะช่วยเหลือในการนำความเชี่ยวชาญด้านโบราณคดีที่มีมาตรฐานสูงเข้ามาต้านทานการคุกคามที่มีต่อมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำโดยทันทีและมีประสิทธิภาพ

มรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำถูกคุกคามด้วยกิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ด้วยเช่นกัน เพราะเป็นกิจกรรมที่ให้ผลตอบแทนน้อยสำหรับค่าใช้จ่ายสูง การค้าที่แสวงประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำที่เป็นตัวสินค้าหรือคาดเก็งกำไรนั้น โดยพื้นฐานแล้วไม่สามารถไปด้วยกันได้กับการปกป้อง คุ้มครองและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม กฎบัตรฉบับนี้มุ่งที่จะให้หลักประกันว่า

การสำรวจทางโบราณคดีนั้นมีเป้าหมาย วิธีการศึกษาและสมมติฐานของผลที่จะได้รับที่ชัดแจ้ง เพื่อที่ความมุ่งหมายของแต่ละโครงการจะได้มีความโปร่งใสสำหรับพวกเราทุกคน

ข้อ 1 หลักการพื้นฐาน

การสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำไว้ ณ แหล่งที่ตั้งให้ถือเป็นทางเลือกอันดับแรก

การเข้าถึงของสาธารณชนควรได้รับการสนับสนุน

เทคนิคที่ไม่เป็นการทำลาย การสำรวจที่ไม่เป็นการรบกวนและการเก็บตัวอย่างควรได้รับการสนับสนุนมากกว่าการขุดค้น

การสำรวจทางโบราณคดีต้องไม่ส่งผลร้ายต่อมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำเกินความจำเป็นสำหรับเป้าหมายในการวิจัยของโครงการ

การสำรวจทางโบราณคดีต้องหลีกเลี่ยงการรบกวนโดยไม่จำเป็นต่อโครงกระดูกมนุษย์หรือแหล่งโบราณคดีที่ได้รับความเคารพนับถือ

การสำรวจทางโบราณคดีต้องทำควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลที่มากเพียงพอ

ข้อ 2 แผนงานโครงการ

ก่อนดำเนินการสำรวจทางโบราณคดีต้องมีการเตรียมการและคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- วัตถุประสงค์ในการวิจัยของโครงการ
- วิธีการและเทคนิคที่จะนำมาใช้
- งบประมาณที่คาดว่าจะได้รับ
- ตารางระยะเวลาการดำเนินการจนสิ้นสุดโครงการ
- การจัดองค์ประกอบ คุณสมบัติ ความรับผิดชอบและประสบการณ์ของคณะผู้ปฏิบัติงาน
- การอนุรักษ์วัสดุ
- การจัดการและบำรุงรักษาแหล่งโบราณคดี
- การจัดเตรียมเพื่อความร่วมมือกับพิพิธภัณฑ์และสถาบันอื่นๆ
- การจัดเก็บข้อมูล
- สุขภาพและความปลอดภัย

- การเตรียมการจัดทำรายงาน
- การจัดเก็บในหอจดหมายเหตุ รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำที่ได้รับการเคลื่อนย้ายขึ้นมา
- การเผยแพร่ รวมถึงการมีส่วนร่วมของสาธารณชน

แผนงานโครงการควรได้รับการทบทวนและปรับแก้ไขเมื่อมีความจำเป็น การสำรวจทางโบราณคดีต้องกระทำตามแผนงานโครงการ และควรเตรียมพร้อมให้สังคมโบราณคดีโดยทั่วไปสามารถขอข้อมูลจากแผนงานโครงการได้เสมอ

ข้อ 3 เงินทุน

ต้องมีการรับประกันล่วงหน้าก่อนการสำรวจทางโบราณคดีว่ามีเงินทุนเพียงพอที่จะดำเนินการตามแผนงานโครงการให้เสร็จสิ้นทุกขั้นตอน รวมถึงการอนุรักษ์ การเตรียมรายงานและการเผยแพร่ด้วย แผนงานโครงการควรมีแผนเฉพาะหน้าไว้เพื่อรับรองการดำเนินการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำ และสนับสนุนการจัดเก็บข้อมูลในกรณีที่มีเหตุขัดข้องใดๆ กับเงินทุนที่คาดว่าจะได้

เงินทุนสำหรับโครงการจะต้องไม่ได้มาจากการเรียกร้องให้ขายมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำหรือการใช้กลยุทธใดที่จะทำให้มรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำและการจัดเก็บข้อมูลสนับสนุนต้องกระจัดกระจายโดยไม่สามารถกอบกู้กลับมาได้

ข้อ 4 ระยะเวลา

ต้องมีการรับประกันล่วงหน้าก่อนที่จะมีการสำรวจทางโบราณคดีว่ามีระยะเวลาเพียงพอในการทำงาน รวมถึงการอนุรักษ์ การเตรียมรายงานและการเผยแพร่รายงานจนเสร็จสิ้นทุกขั้นตอนตามแผนงานโครงการ แผนงานโครงการควรมีแผนเฉพาะหน้าเพื่อรองรับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำและการจัดเก็บข้อมูลสนับสนุนในกรณีมีการรบกวนในช่วงระยะเวลาที่ได้คาดคะเนไว้

ข้อ 5 วัตถุประสงค์ในการวิจัย วิธีการและเทคนิค

วัตถุประสงค์ในการวิจัยและรายละเอียดของวิธีการและเทคนิคที่จะนำมาใช้ต้องระบุไว้ในแผนงานโครงการ วิธีการที่ใช้ควรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยของการสำรวจทางโบราณคดีและเทคนิคที่ใช้ต้องรบกวนมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

การวิเคราะห์โบราณวัตถุภายหลังงานภาคสนามและการจัดเก็บข้อมูลนับว่าเป็นขั้นตอนการสำรวจทางโบราณคดีประการหนึ่ง จึงต้องมีการเตรียมการเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ระบุในแผนงานโครงการด้วย

ข้อ 6 คุณสมบัติ ความรับผิดชอบและประสบการณ์

ผู้ที่ร่วมในคณะการสำรวจทางโบราณคดีทุกคนต้องมีประสบการณ์และคุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับแต่ละบทบาทในโครงการ บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการอธิบายชี้แจงและมีความเข้าใจในลักษณะงานที่ตนต้องปฏิบัติ

การสำรวจทางโบราณคดีทุกครั้งมีลักษณะเป็นการรุกล้ำมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำ ฉะนั้นต้องกระทำภายใต้ทิศทางและการควบคุมของนักโบราณคดีใต้น้ำที่ได้รับการเสนอชื่อว่ามีคุณสมบัติและประสบการณ์เหมาะสมกับการสำรวจทางโบราณคดีนั้น

ข้อ 7 การสำรวจทางโบราณคดีเบื้องต้น

การสำรวจทางโบราณคดีที่มีลักษณะเป็นการรุกล้ำมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำจะต้องกระทำภายหลังจากการรับฟังข้อมูลที่ได้จากการประเมินถึงความเปราะบาง ความสำคัญและสิ่งที่แฝงอยู่ของแหล่งโบราณคดีนั้น

การประเมินแหล่งโบราณคดีจะต้องครอบคลุมถึงการศึกษาเบื้องหลังของหลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ ลักษณะเฉพาะของสิ่งแวดล้อมและแหล่งโบราณคดีนั้น และผลกระทบจากการรุกล้ำบริเวณที่ได้รับการสำรวจอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน

ข้อ 8 การจัดเก็บข้อมูล

การสำรวจทางโบราณคดีทุกครั้งต้องมีการจัดเก็บข้อมูลตามมาตรฐานวิชาชีพสำหรับการจัดเก็บข้อมูลทางโบราณคดีในปัจจุบัน

การจัดเก็บข้อมูลต้องมีการเตรียมบันทึกของแหล่งโบราณคดีที่เป็นที่เข้าใจได้ ซึ่งรวมถึงที่มาของมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำที่ได้รับการเคลื่อนย้ายหรือนำออกจากบริเวณนั้นเพื่อดำเนินการตรวจสอบ จัดทำบันทึกสนาม แผนงานและภาพวาด รูปถ่ายและบันทึกในรูปแบบของสื่ออย่างอื่น

ข้อ 9 การอนุรักษ์วัตถุ

โปรแกรมการอนุรักษ์วัตถุต้องกำหนดถึงการรักษาซากวัตถุทางโบราณคดีทั้งในระหว่างการสำรวจ ในช่วงรอยต่อและในระยะยาว

การอนุรักษ์วัตถุต้องกระทำตามมาตรฐานของวิชาชีพในปัจจุบัน

ข้อ 10 การจัดการและการบำรุงรักษา

ต้องมีการจัดเตรียมโปรแกรมการจัดการแหล่งโบราณคดี มีรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการในการปกป้องคุ้มครองและการจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำเมื่อสิ้นสุดงานภาคสนาม โปรแกรมการจัดการแหล่งโบราณคดีนี้รวมถึงการให้ข้อมูลแก่สาธารณชน การเตรียมการด้วยเหตุและผลเพื่อรักษาความมั่นคงของแหล่งโบราณคดี การตรวจสอบประเมินผลและปกป้องคุ้มครองแหล่งโบราณคดีให้พ้นจากการถูกรบกวน นอกจากนี้ยังควรมีการสนับสนุนให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำได้ เว้นแต่กรณีการเข้าถึงแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำนั้นไม่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันและการจัดการ

ข้อ 11 สุขภาพและความปลอดภัย

สุขภาพและความปลอดภัยของคณะสำรวจทางโบราณคดีและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญสูงสุด ผู้เข้าร่วมในคณะทุกคนจะต้องปฏิบัติตามนโยบายว่าด้วยความปลอดภัยที่เป็นที่พอใจสำหรับข้อเรียกร้องทางวิชาชีพและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และต้องมีการระบุนโยบายนี้ไว้ในแผนงานโครงการด้วย

ข้อ 12 การจัดทำรายงาน

รายงานขั้นกลางควรทำขึ้นตามตารางเวลาที่ระบุในแผนงานโครงการและเก็บอยู่ในบันทึกที่เกี่ยวข้องที่สาธารณชนจะสามารถขอข้อมูลได้เสมอ

เนื้อความในรายงานควรประกอบด้วยรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

- คำอธิบายวัตถุประสงค์
- คำอธิบายวิธีการศึกษาและเทคนิคที่ใช้
- คำอธิบายผลที่ได้รับ
- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยในอนาคต การจัดการแหล่งโบราณคดีและการดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำที่ได้รับการเคลื่อนย้ายระหว่างการสำรวจทางโบราณคดี

ข้อ 13 การเก็บรักษา

เอกสารบันทึกผลของโครงการซึ่งรวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำที่ได้รับการเคลื่อนย้ายระหว่างการสำรวจทางโบราณคดีและสำเนาของเอกสารข้อมูลสนับสนุนต้องถูกเก็บรวบรวมและรักษาไว้ในสถาบันที่สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้และสามารถจัดเก็บรักษาเอกสารบันทึกผลนั้นเป็นการถาวรได้ และควรมีการตกลงเกี่ยวกับการเตรียมการในการเก็บรักษาเอกสารบันทึกผลก่อนเริ่มต้นการสำรวจทางโบราณคดี โดยระบุไว้ในแผนงานโครงการ โดยที่เอกสารบันทึกผลนี้ควรได้รับการจัดเตรียมตามมาตรฐานทางวิชาชีพในปัจจุบัน

ต้องมีการรับประกันความสมบูรณ์ทางวิชาการของเอกสารบันทึกผล รับประกันว่าการเก็บรวบรวมไว้ในสถาบันต่างๆ จะไม่ถูกขัดขวางไม่ให้มีการวิจัยเพิ่มเติม และจะต้องไม่มีการนำมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำไปค้าขายในฐานะที่เป็นวัตถุที่มีมูลค่าทางการค้า

ข้อ 14 การเผยแพร่

ควรมีการกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวของสาธารณะในผลการสำรวจทางโบราณคดีและในความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำผ่านทางสื่อในการนำเสนอที่แพร่หลาย และไม่ควรจำกัดกลุ่มผู้เข้าชมโดยการกำหนดราคาค่าเข้าชมในอัตราที่สูง

ควรมีการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างชุมชนและกลุ่มคนในท้องถิ่นเช่นเดียวกันกับความร่วมมือกับชุมชนและกลุ่มคนในท้องถิ่นเฉพาะกลุ่มที่มีส่วนร่วมกับแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำที่เกี่ยวข้อง และเป็นการเหมาะสมที่การสำรวจทางโบราณคดีจะต้องกระทำตามความยินยอมและการรับรองของชุมชนและกลุ่มคนในท้องถิ่นนั้น

คณะทำงานจะต้องแสวงหาการมีส่วนร่วมของชุมชนและกลุ่มผลประโยชน์ในการสำรวจทางโบราณคดีในขอบเขตที่ว่าการมีส่วนร่วมนั้นต้องสอดคล้องกับการปกป้องคุ้มครองและการจัดการ ในทางปฏิบัติคณะทำงานควรจัดให้สาธารณชนมีโอกาสที่จะพัฒนาทักษะทางโบราณคดีโดยการฝึกอบรมและให้ความรู้

ควรมีการสนับสนุนความร่วมมือกับพิพิธภัณฑ์และสถาบันอื่นๆ ควรมีการเตรียมการสำหรับการเข้าเยี่ยมชม และควรมีการวิจัยและรายงานโดยสถาบันที่ให้ความร่วมมือไว้ล่วงหน้าก่อนดำเนินการสำรวจทางโบราณคดี และการรวบรวมผลการสำรวจทางโบราณคดีขั้นสุดท้ายจะต้องพร้อมที่จะทำการเผยแพร่โดยเร็วเท่าที่จะเป็นไปได้โดยคำนึงถึงความซับซ้อนของการวิจัยและการรวบรวมเก็บไว้ในบันทึกสาธารณะที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 15 ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ความร่วมมือระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อการปกป้องคุ้มครองและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำและควรได้รับการส่งเสริมเพื่อประโยชน์สำหรับมาตรฐานระดับสูงของการสำรวจและการวิจัย ความร่วมมือระหว่างประเทศควรได้รับการสนับสนุนเพื่อที่นักโบราณคดีและบุคลากรในสาขาวิชาชีพอื่นที่มีความชำนาญเฉพาะทาง ทางด้านการสำรวจแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โปรแกรมแลกเปลี่ยนผู้ปฏิบัติงานในสายวิชาชีพให้ถือว่าเป็นวิธีปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูลที่ดีที่สุด

5. ***กฎบัตร เบอร์ราอิโคโมสออสเตรเลีย***

ประวัติ

อิโคโมสออสเตรเลียปรารถนาที่จะมีกฎบัตรเบอร์ราที่สมบูรณ์ฉบับหนึ่ง ดังนั้นในปี พ.ศ.2542 (ค.ศ.1999) จึงเกิดการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ขึ้น ส่วนกฎบัตรเบอร์ราที่ได้ร่างไว้ 3 ฉบับก่อนหน้านี้ปัจจุบันกลายเป็นเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ไปและอิโคโมสออสเตรเลียไม่ได้ยึดถือปฏิบัติอีกต่อไป ผู้ใดที่ถือใช้กฎบัตรเบอร์ราฉบับปี พ.ศ.2531 (ค.ศ.1988) (หรือฉบับอื่นก่อนฉบับปรับปรุงแก้ไขเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ.2542 (ค.ศ.1999)) ให้ถือว่าไม่ได้ใช้กฎบัตรเบอร์ราตามที่อิโคโมสออสเตรเลียประกาศ ในการนี้สามารถเรียกโดยย่อว่า กฎบัตรเบอร์รา ซึ่งหมายถึงกฎบัตรเบอร์ราอิโคโมสออสเตรเลียฉบับ พ.ศ.2542 (ค.ศ.1999) นั่นเอง

อิโคโมสออสเตรเลีย หรือ สภาการโบราณสถานระหว่างประเทศแห่งออสเตรเลีย ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำงานทางด้านการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมของชาติ ได้ร่างปรับปรุงแก้ไขกฎบัตรเบอร์ราในวาระการประชุมสามัญประจำปี เมื่อเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ.2542 (1999) เพื่อทบทวนกระบวนการอนุรักษ์ที่จะนำมาปฏิบัติได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

ในฉบับปรับปรุงแก้ไขนี้ได้ใช้กระบวนการการอนุรักษ์ที่ทันสมัยซึ่งพัฒนาขึ้นในช่วง 10 ปีให้หลังจากการปรับปรุงแก้ไขกฎบัตรเบอร์ราครั้งล่าสุด

การเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดคือการลดความสำคัญของสิ่งที่จับต้องได้ทั้งในแง่การใช้ประโยชน์โบราณสถานนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างโบราณสถานกับชุมชน และความหมายของโบราณสถานต่อชุมชน

กฎบัตรนี้ย้ำถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจโดยเฉพาะชุมชนที่มีความผูกพันอย่างเหนียวแน่นกับโบราณสถานนั้น ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของร้านขายของตามมุมถนน คนงานในโรงงานหรือผู้ที่ดูแลชุมชนทุกคนควรเล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญของโบราณสถานและควรถือปฏิบัติทั้งในสังคมคนพื้นเมืองหรือสังคมยุโรป

มีการพัฒนาการวางแผนเพื่อใช้ในการตัดสินใจที่จะกระทำการใดๆ เกี่ยวกับมรดกทางสถาปัตยกรรมมากขึ้น โดยมีการใช้ตารางประกอบในตอนท้ายของเอกสารที่ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น

หลังจากที่มีการปรับปรุงแก้ไขกฎบัตรเบอร์ราในปี พ.ศ.2542 (ค.ศ.1999) ร่างกฎบัตรฉบับก่อนๆ (ปี ค.ศ.1988, 1981, 1979) ถือเป็นเอกสารที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ซึ่งได้บันทึกพัฒนาการของทฤษฎีการอนุรักษ์ในประเทศออสเตรเลีย

ในกรณีที่มีคำถามเกี่ยวกับกระบวนการในการร่างกฎบัตรเบอร์ราฉบับใหม่หรือคำถามอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกรุณาติดต่อ เลขานุการอิโคโมสออสเตรเลีย โทรศัพท์ +61 3 9251 7131 โทรสาร +61 3 9251 7158

กฎบัตรเบอร์รา โดยอิโคโมสออสเตรเลียเพื่อการอนุรักษ์สถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม

<u>บทนำ</u>

สืบเนื่องจากกฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์และการบูรณะโบราณสถาน (กฎบัตรเวนิช 1964) การประชุมสามัญของอิโคโมสครั้งที่ 5 ณ กรุงมอสโค ปี พ.ศ.2521 (ค.ศ.1978) การปรับปรุงแก้ไขกฎบัตรเบอร์รา ณ เมืองเบอร์ราประเทศออสเตรเลียเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2522 (ค.ศ.1979) วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2524 (ค.ศ.1981) วันที่ 23 เมษายน พ.ศ.2531 (ค.ศ.1988) และวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ.2542 (ค.ศ.1999)

กฎบัตรเบอร์ราเป็นแนวทางการอนุรักษ์และการจัดการสถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมและเป็นพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของสมาชิกสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศแห่งออสเตรเลีย (Australia ICOMOS)

การอนุรักษ์เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการสถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมและเป็นความรับผิดชอบที่ต่อเนื่อง

<u>กฎบัตรมีขึ้นเพื่อใคร</u>

กฎบัตรเบอร์ราเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ได้มาตรฐานสำหรับผู้ที่ต้องการคำแนะนำเพื่อการตัดสินใจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านนี้รวมทั้งเจ้าของ ผู้จัดการ และผู้ดูแล

<u>การใช้กฎบัตรเบอร์รา</u>

ควรอ่านกฎบัตรทั้งหมด ด้วยข้อต่างๆ จะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ข้อที่เป็นหลักการอนุรักษ์นั้นสามารถพัฒนาต่อได้ในกระบวนการการอนุรักษ์และการปฏิบัติการอนุรักษ์ หัวข้อต่างๆ ถูกแบ่งออกเพื่อให้อ่านง่ายขึ้นไม่ใช่ถูกแบ่งเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกฎบัตร

กฎบัตรเบอร์รามีความหมายในตัวเอง แต่แง่มุมต่างๆ ในการประยุกต์ใช้จะอธิบายเพิ่มเติมในเอกสารของอิโคโมสออสเตรเลีย ซึ่งได้แก่

- คู่มือของกฎบัตรเบอร์ราเรื่องความสำคัญทางวัฒนธรรม
- คู่มือของกฎบัตรเบอร์ราเรื่องนโยบายการอนุรักษ์
- คู่มือของกฎบัตรเบอร์ราเรื่องขั้นตอนในการปฏิบัติเพื่อการศึกษาและการรายงานผล
- ข้อตกลงจรรยาบรรณในเรื่องการอนุรักษ์สถานที่สำคัญ

<u>สถานที่ใดบ้างที่สามารถใช้กฎบัตรเบอร์รา</u>

กฎบัตรเบอร์ราสามารถใช้ได้กับทุกสถานที่ซึ่งมีความสำคัญทางวัฒนธรรมรวมทั้งสถานที่ทางธรรมชาติ สถานที่ที่มีคุณค่าทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์และประวัติศาสตร์ที่สำคัญ

หลักการขององค์กรอื่นๆ อาจมีความเกี่ยวข้องกับกฎบัตรเบอร์ราได้ ซึ่งหมายรวมถึงกฎบัตรมรดกทางธรรมชาติแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Natural Heritage Charter) และ Draft Guidelines for the Protection, Management and Use of Aboriginal and Torres Strait Islander Cultural Heritage Places

<u>ทำไมถึงต้องอนุรักษ์</u>

สถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมพัฒนาความเป็นอยู่ของผู้คนและดลบันดาลให้เกิดสัมพันธ์ที่ดีของชุมชนกับสถานที่นั้นๆ ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน สิ่งเหล่านั้นก็คือบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญเพราะเป็นสิ่งที่จับต้องได้ที่แสดงถึงเอกลักษณ์และประวัติศาสตร์ของออสเตรเลีย อีกทั้งยังสะท้อนถึงเผ่าพันธุ์ที่มีความหลากหลายที่บอกถึงว่าเราคือใคร มาเป็นเราในทุกวันนี้ได้อย่างไร และประเทศออสเตรเลียถือกำเนิดขึ้นมาอย่างไร ซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่ามากและยากที่จะหาอะไรมาทดแทนได้

ควรที่จะมีการอนุรักษ์สถานที่ซึ่งมีความสำคัญทางวัฒนธรรมเพื่อคนในยุคปัจจุบันและอนาคต

กฎบัตรเบอร์รานี้สนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบคอบ โดยที่ดูแลรักษาสถานที่และใช้ประโยชน์จากพื้นที่ตามสมควร ในทางกลับกันก็ควรจะเปลี่ยนแปลงให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อจะรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมนั้นไว้

ข้อ 1	ความหมาย	คำอธิบาย
1.1	*สถานที่* หมายถึง พื้นที่ ที่ดิน ภูมิทัศน์ อาคาร กลุ่มอาคาร รวมถึงส่วนประกอบ องค์ประกอบอื่นๆ ในพื้นที่ว่างและทัศนียภาพ (place)	แนวคิดเรื่องสถานที่ควรจะตีความแบบกว้าง ซึ่งองค์ประกอบอื่นๆ ที่อธิบายในข้อ 1.1 นี้ อาจรวมถึงอนุสรณ์สถาน ต้นไม้ สวน สถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ บริเวณชนบทหรือเมือง เขตอุตสาหกรรม เขตโบราณสถานหรือบริเวณที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และความเชื่อทางศาสนา
1.2	*ความสำคัญทางวัฒนธรรม* หมายถึง คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วิชาการ สังคม สิ่งศักดิ์สิทธิ์ สำหรับคนในยุคปัจจุบันและอนาคต ความสำคัญทางวัฒนธรรม มีอยู่ในตัวสถานที่เอง ในโครงสร้าง บริเวณแวดล้อม การใช้พื้นที่ สมาคม ความหมาย การบันทึก สถานที่เกี่ยวข้อง และวัตถุที่เกี่ยวข้องโบราณสถานอาจมีระดับความสำคัญต่างกันออกไปขึ้นกับแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มคน	ความสำคัญทางวัฒนธรรมคือความสำคัญของมรดกและคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ความสำคัญทางวัฒนธรรมอาจเปลี่ยนแปลงไปตามประวัติศาสตร์ที่ดำเนินต่อไป การทำความเข้าใจความสำคัญทางวัฒนธรรมนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปตามข้อมูลใหม่ๆ ที่ได้มา
1.3	*โครงสร้าง* หมายถึง วัสดุทางกายภาพของโบราณสถานนั้นทั้งหมดรวมทั้งองค์ประกอบต่างๆ สิ่งที่สร้างติดกับโบราณสถาน และวัตถุต่างๆ (fabric)	โครงสร้างนี้ยังรวมถึงการตกแต่งในอาคาร ซากปรักหักพังและวัสดุที่ขุดค้นได้ โครงสร้างยังอาจหมายถึงพื้นที่ที่เป็นองค์ประกอบของโบราณสถานที่มีความสำคัญอีกด้วย
1.4	*การอนุรักษ์* หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่ดูแลรักษาโบราณสถานนั้นไว้ให้คงคุณค่า*ความสำคัญทางวัฒนธรรม*ต่อไป	
1.5	*การบำรุงรักษา* หมายถึง การดูแลป้องกันวัสดุและบริเวณโดยรอบโบราณสถานนั้นๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งต่างจากการซ่อมแซมตรงที่การซ่อมแซมจะเกี่ยวข้องกับการปฏิสังขรณ์และการบูรณะ	ยกตัวอย่างในเรื่องรางน้ำบนหลังคา - การบำรุงรักษา คือ การตรวจดูแลทำความสะอาดรางน้ำทุกวัน

ข้อ 1	ความหมาย	คำอธิบาย
		- การปฏิสังขรณ์ คือ การนำรางน้ำกลับมาใส่ไว้ที่เดิม - การบูรณะ คือ แทนที่ส่วนที่สึกหรอ
1.6	*การสงวนรักษา* หมายถึง การดูแลรักษา*โครงสร้างของโบราณสถาน*ไว้ตามสภาพเดิมและชะลอความเสียหายที่จะเกิดขึ้น	ควรตระหนักว่าโบราณสถานและองค์ประกอบต่างๆ จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา
1.7	*การบูรณะ* หมายถึง การทำให้*โครงสร้างของโบราณสถาน*กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยนำสิ่งที่เพิ่มเติมขึ้นมาออกไปหรือรวบรวมส่วนประกอบที่เหลืออยู่ให้กลับสู่สภาพเดิมโดยไม่ใช้วัสดุใหม่	
1.8	*การปฏิสังขรณ์* หมายถึง การซ่อมแซมให้เหมือนเดิมโดยต่างจากการบูรณะตรงที่ใช้วัสดุที่ทำขึ้นมาใหม่	
1.9	*การประยุกต์การใช้สอย* หมายถึง การปรับปรุงพื้นที่ให้เหมาะแก่การใช้งานที่มีอยู่หรือที่จะมีขึ้น	
1.10	*การใช้* หมายถึง หน้าที่ของโบราณสถานรวมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโบราณสถาน	
1.11	*การใช้งานที่เหมาะสม* หมายถึง การใช้พื้นที่ที่ตระหนักถึง*ความสำคัญทางวัฒนธรรมของโบราณสถาน* เช่น การใช้งานที่ไม่มีผลกระทบหรือมีผลกระทบน้อยต่อความสำคัญทางวัฒนธรรม	
1.12	*บริเวณแวดล้อม* หมายถึง บริเวณโดยรอบโบราณสถานซึ่งรวมถึงบริเวณรอบๆ ทั้งหมดที่มองเห็น	
1.13	*สถานที่เกี่ยวข้อง* หมายถึง สถานที่ที่แสดงถึงความสำคัญทางวัฒนธรรมของสถานที่อื่น	
1.14	*วัตถุที่เกี่ยวข้อง* หมายถึง วัตถุที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมของโบราณสถานนั้น แต่ไม่ได้อยู่ ณ ที่นั้น	

ข้อ 1	ความหมาย	คำอธิบาย
1.15	*สมาคม* หมายถึง องค์กรที่มีความสัมพันธ์พิเศษระหว่างผู้คนกับโบราณสถาน	สมาคมนี้ยังหมายรวมถึงสมาคมที่มีคุณค่าทางสังคม จิตใจ และมีความรับผิดชอบทางวัฒนธรรมต่อพื้นที่
1.16	*ความหมาย* คือ การอธิบายว่าโบราณสถานมีความสำคัญอย่างไร สื่ออะไร ทำให้ระลึกถึงอะไร หรือแสดงออกถึงสิ่งใด	โดยทั่วไปความหมายสัมพันธ์กับสิ่งที่สัมผัสจับต้องไม่ได้ เช่น ความหมายและความทรงจำที่เป็นสัญลักษณ์
1.17	*การตีความ* หมายถึง การนำเสนอความสำคัญทางวัฒนธรรมของโบราณสถานในทุกรูปแบบ	อาจเป็นการตีความการดูแลรักษาโบราณสถานโดยรวม (เช่น การบำรุงรักษา การปฏิสังขรณ์ การบูรณะ) การใช้พื้นที่และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และการอธิบายถึงวัสดุที่ทำขึ้นใหม่ในพื้นที่

ข้อ 2	การอนุรักษ์และการจัดการ	คำอธิบาย
2.1	ควรอนุรักษ์สถานที่ซึ่งมีความสำคัญทางวัฒนธรรม	
2.2	วัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์คือเพื่อคงความสำคัญทางวัฒนธรรมนั้นไว้	
2.3	การอนุรักษ์คือส่วนหนึ่งของการจัดการโบราณสถานที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมที่ดีวิธีหนึ่ง	
2.4	ควรคุ้มครองโบราณสถานที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมและไม่ละเลยหรือปล่อยให้ตกอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม	

ข้อ 3	ข้อควรระวัง	คำอธิบาย
3.1	การอนุรักษ์ต้องอยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างเดิม การใช้สอย ต้องระมัดระวังโดยเปลี่ยนแปลงเฉพาะสิ่งที่ควรจะเปลี่ยนและควรเปลี่ยนให้น้อยที่สุด	สิ่งที่เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงช่วงที่ทำการบำรุงรักษาโบราณสถานถือเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของโบราณสถานนั้นและถือเป็นส่วนหนึ่งของความสำคัญของโบราณสถานนั้น ซึ่งการอนุรักษ์ควรจะให้ข้อมูลตรงนี้
3.2	ไม่ควรบิดเบือนหลักฐานทางกายภาพหรือหลักฐานอื่นๆ ที่มีอยู่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นแก่โบราณสถาน และไม่อาศัยการคาดเดาในการลงมือปฏิบัติ	

ข้อ 4	ข้อควรระวัง	คำอธิบาย
4.1	การอนุรักษ์ควรใช้องค์ความรู้ ทักษะ และหลักเกณฑ์ทุกอย่างเพื่อใช้ในการศึกษาและดูแลรักษาโบราณสถานนั้น	
4.2	การอนุรักษ์โครงสร้างที่มีความสำคัญควรใช้วิธีการและวัตถุดิบตามแบบดั้งเดิม ในบางกรณีวิธีการและวัตถุดิบตามแบบสมัยใหม่สามารถนำมาใช้ได้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์	การใช้วิธีและวัตถุดิบที่ทันสมัยควรได้รับการยอมรับโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือโดยผู้มีประสบการณ์

ข้อ 5	คุณค่า	คำอธิบาย
5.1	การอนุรักษ์โบราณสถานควรพิจารณาทุกแง่มุม ทั้งความสำคัญทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ โดยไม่เน้นเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	กฎบัตรมรดกทางธรรมชาติแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Natural Heritage Charter) มีคำอธิบายการอนุรักษ์โบราณสถานที่มีความสำคัญทางธรรมชาติไว้ในเรื่องคุณค่าทางวิทยาศาสตร์ สังคม สุนทรียศาสตร์ และคุณภาพชีวิต ความสำคัญที่ว่านี้หมายถึงความสำคัญทางด้านระบบนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิศาสตร์ที่มีอยู่ในปัจจุบันและอนาคต
5.2	ลำดับความสำคัญทางวัฒนธรรมนำไปสู่ขั้นตอนการอนุรักษ์ที่แตกต่างกัน	ควรระวังขณะที่ทำการอนุรักษ์เพราะอาจทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญทางวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปได้ มาตรานี้ไม่ควรนำไปเป็นตัวตัดสินการทำการอนุรักษ์ที่ไม่เน้นความสำคัญทางวัฒนธรรม

ข้อ 6	ขั้นตอนของกฎบัตรเบอร์รา	คำอธิบาย
6.1	ควรทำความเข้าใจอย่างดีในเรื่องความสำคัญทางวัฒนธรรมและประเด็นอื่นๆ ที่จะมีผลกระทบต่อโบราณสถานนั้นในอนาคต โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการตัดสินใจใดๆ เริ่มด้วยความเข้าใจความสำคัญทางวัฒนธรรม วางนโยบายและการจัดการกับโบราณสถานนั้นตามนโยบายที่ได้วางไว้	ขั้นตอนของกฎบัตรเบอร์รา คือ ลำดับการสืบค้นข้อมูล การตัดสินใจและการปฏิบัติซึ่งได้นำเสนอในรูปแบบชาจประกอบตอนท้าย
6.2	นโยบายการจัดการโบราณสถานต้องมาจากความเข้าใจความสำคัญทางวัฒนธรรม	
6.3	การวางนโยบายต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่จะมีขึ้นต่อโบราณสถานนั้นในอนาคต เช่น ความต้องการของผู้ครอบครองทรัพยากร ข้อจำกัดภายนอกและสภาพทางกายภาพ	

ข้อ 7	การใช้	คำอธิบาย
7.1	การใช้ควรคงคุณค่าความสำคัญทางวัฒนธรรมของโบราณสถานไว้	
7.2	ควรใช้โบราณสถานอย่างมีประโยชน์	ควรระบุนโยบายการใช้หรือสัดส่วนในการใช้หรือข้อจำกัดการใช้โบราณสถานที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม การใช้โบราณสถานในรูปแบบใหม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงต่อโบราณสถานน้อยที่สุด ควรเคารพสมาคมและความหมายที่สัมพันธ์กับโบราณสถานและกระทำสิ่งที่เหมาะสมเพื่อดำรงความสำคัญทางวัฒนธรรมของโบราณสถานนั้นไว้

ข้อ 8	ภูมิทัศน์	คำอธิบาย
	การอนุรักษ์ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของภูมิทัศน์โดยรอบและกับสิ่งที่แสดงความสัมพันธ์กับความสำคัญทางวัฒนธรรมของโบราณสถาน เป็นการไม่เหมาะสมที่จะมีการก่อสร้างสิ่งใดๆ ขึ้นมาใหม่ที่ก่อเกิดความเสียหาย ทำลายหรือเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์โดยรอบโบราณสถานนั้น	ในเรื่องภูมิทัศน์โดยรอบหมายรวมถึงการใช้ทำเล ปริมาณ รูปแบบ ขนาด คุณลักษณะ สี เนื้องาน วัสดุ ส่วนสิ่งที่แสดงความสัมพันธ์กับความสำคัญทางวัฒนธรรมของโบราณสถาน เช่น เรื่องประวัติศาสตร์อาจเกี่ยวเนื่องกับการตีความ ความชื่นชมยินดี หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ โบราณสถาน

ข้อ 9	ทำเลที่ตั้ง	คำอธิบาย
9.1	ทำเลที่ตั้งของโบราณสถานเป็นส่วนหนึ่งของความสำคัญทางวัฒนธรรม ตัวอาคาร ตัวงาน หรือองค์ประกอบอื่นของโบราณสถานควรที่จะดำรงอยู่ในบริเวณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ การย้ายทำเลที่ตั้งจะอนุโลมให้ต่อเมื่อเป็นวิธีเดียวที่จะทำให้โบราณสถานนั้นคงอยู่ต่อไป	
9.2	อาคารบางอาคาร งานบางงาน หรือองค์ประกอบบางอย่างได้ออกแบบมาเพื่อที่จะเคลื่อนย้ายได้ หรือในประวัติศาสตร์ได้เคยทำการเคลื่อนย้ายมาครั้งหนึ่งแล้ว ซึ่งสิ่งเหล่านั้นไม่มีความสำคัญที่เกี่ยวเนื่องกับที่ตั้งของโบราณสถานในปัจจุบัน ฉะนั้นการเคลื่อนย้ายจึงเป็นเรื่องที่เหมาะสม	
9.3	ถ้ามีการย้ายอาคาร ตัวงานหรือองค์ประกอบอื่นควรจะย้ายไปที่ที่เหมาะสมและใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและไม่เป็นอันตรายต่อความสำคัญทางวัฒนธรรม	

ข้อ 10	เนื้อหา	คำอธิบาย
	เนื้อหา สิ่งที่ติดกับโบราณสถานและวัตถุต่างๆ ที่สื่อถึงความสำคัญทางวัฒนธรรมของโบราณสถาน ควรจะคงอยู่ ณ ที่นั้น การเคลื่อนย้ายจะได้รับการยินยอมเมื่อเป็นการกระทำเพื่อความปลอดภัยและสงวนรักษา ซึ่งอาจจะย้ายไปเพื่อเป็นการบำรุงรักษาชั่วคราว หรือนำไปจัดแสดงด้วยเหตุผลทางวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย ความปลอดภัยหรือปกป้องโบราณสถานนั้นเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ควรนำกลับไปไว้ที่เดิมเมื่อโอกาสอำนวยและมีความเหมาะสมทางวัฒนธรรม	

ข้อ 11	สถานที่และวัตถุที่เกี่ยวข้อง	คำอธิบาย
	ควรรักษาสภาพโบราณสถานและวัตถุที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญทางวัฒนธรรม	

ข้อ 12	การมีส่วนร่วม	คำอธิบาย
	บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์เป็นพิเศษหรือมีหน้าที่รับผิดชอบต่อโบราณสถานตามบทบาททางสังคม ทางความเชื่อ และทางวัฒนธรรม ควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ การตีความและการจัดการโบราณสถาน	

ข้อ 13	คุณค่าร่วมทางวัฒนธรรม	คำอธิบาย
	คุณค่าร่วมทางวัฒนธรรมควรเป็นที่รู้จัก เคารพ และสนับสนุน โดยเฉพาะเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น	โบราณสถานบางแห่งที่มีความขัดแย้งในเรื่องคุณค่าทางวัฒนธรรม ส่งผลกระทบต่อการทำตามนโยบายและการตัดสินใจในการจัดการ ในมาตรานี้คำว่าคุณค่าทางวัฒนธรรม หมายถึงความเชื่อที่สำคัญของกลุ่มชนวัฒนธรรม รวมถึงเรื่องความเชื่อทางการเมือง ศาสนา จิตใจและจริยธรรม ซึ่งกินความกว้างกว่าความสำคัญทางวัฒนธรรม

ข้อ 14	ขั้นตอนการอนุรักษ์	คำอธิบาย
	การอนุรักษ์ในแต่ละครั้งหมายรวมถึงขั้นตอนในการเก็บรักษาหรือแนะนำการใช้แก่กลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความหมายของการอนุรักษ์ สงวนรักษา ปฏิสังขรณ์ บูรณะ การปรับแต่ง การตีความและมักกล่าวถึงการรวมกันของเรื่องทั้งหลายนี้ด้วย	อาจมีบางกรณีที่ไม่ต้องทำสิ่งใดเพื่อที่จะบรรลุผลการอนุรักษ์

ข้อ 15	การเปลี่ยนแปลง	คำอธิบาย
15.1	อาจมีความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อรักษาความสำคัญทางวัฒนธรรมเอาไว้ แต่ไม่ควรลดความสำคัญนั้นลงไป ระดับการเปลี่ยนแปลงควรทำตามระดับความสำคัญทางวัฒนธรรมและการตีความที่เหมาะสม	เมื่อกำลังพิจารณาการเปลี่ยนแปลง ควรทำการสำรวจหาตัวเลือกหลายๆ ทางเพื่อหาทางเลือกที่จะเลี่ยงการกระทำที่ลดความสำคัญทางวัฒนธรรมลงไป
15.2	การเปลี่ยนแปลงที่ลดความสำคัญทางวัฒนธรรมลงไปจะต้องสามารถแก้ไขได้และทำได้ทันทีเมื่อโอกาสอำนวย	การเปลี่ยนแปลงที่สามารถทำให้กลับคืนสภาพเดิมได้ควรทำแบบชั่วคราว ส่วนการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถทำให้กลับคืนสภาพเดิมได้ควรกระทำเมื่อเป็นทางเลือกสุดท้าย และไม่ควรเป็นข้อจำกัดในแผนการอนุรักษ์ในอนาคต
15.3	เป็นการไม่เหมาะสมที่จะทำลายส่วนประกอบสำคัญของโบราณสถาน อย่างไรก็ตามในบางกรณีก็เป็นเรื่องเหมาะสมที่จะทำลายบางส่วน เพราะเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์ ส่วนการเคลื่อนย้ายก็ควรนำกลับไปไว้ที่เดิมเมื่อโอกาสอำนวย	
15.4	ควรเคารพความสำคัญทางวัฒนธรรมของโบราณสถาน ถ้ามองโบราณสถานซึ่งรวมทั้งโครงสร้าง การใช้ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ความหมายในช่วงเวลาที่ต่างกันหรือมุมมองทางความสำคัญทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน ควรเน้นหรือตีความเฉพาะช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งหรือเฉพาะแง่มุมหนึ่งโดยส่วนที่ไม่ได้ถูกกล่าวถึงหรือตีความจะต้องเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยมีความสำคัญทางวัฒนธรรม แต่ส่วนที่ถูกกล่าวถึงหรือตีความจะมีความสำคัญทางวัฒนธรรมมากกว่า	

ข้อ 16	การบำรุงรักษา	คำอธิบาย
	*การบำรุงรักษา*เป็นพื้นฐานในการอนุรักษ์และควรกระทำเมื่อโบราณสถานนั้นมีความสำคัญทางวัฒนธรรมและคุณค่านี้มีความจำเป็นที่จะต้องรักษาให้คงอยู่	

ข้อ 17	การสงวนรักษา	คำอธิบาย
	เป็นการเหมาะที่จะ*สงวนรักษา*โบราณสถานที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม หรือในทางกลับกันก็ควรมีการบำรุงรักษาโบราณสถานที่อยู่ในขั้นที่จะต้องมีกระบวนการอนุรักษ์เข้าไปจัดการ	การบำรุงรักษานั้นช่วยปกป้องโบราณสถานโดยปราศจากการบิดเบือนหลักฐานทางการก่อสร้างและการใช้ ซึ่งการสงวนรักษาจะปฏิบัติได้ต่อเมื่อ - มีหลักฐานแสดงให้เห็นความสำคัญของโบราณสถานว่าไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น - มีการสืบค้นข้อมูลไม่เพียงพอที่จะอนุญาตให้ทำตามนโยบายได้ซึ่งต้องดำเนินไปตามข้อ 26 ถึง 28 อาจมีการสร้างงานใหม่ที่สัมพันธ์กับการสงวนรักษานี้แต่ต้องทำด้วยวัตถุประสงค์ที่จะปกป้องสภาพทางกายภาพของโบราณสถานและต้องสอดคล้องกับข้อ 22

ข้อ 18	การบูรณะและการปฏิสังขรณ์	คำอธิบาย
	*การบูรณะและการปฏิสังขรณ์*จะต้องเปิดเผยมุมมองทางด้านวัฒนธรรมที่สำคัญของโบราณสถานนั้น	

ข้อ 19	การบูรณะ	คำอธิบาย
	การบูรณะจะเหมาะสมเมื่อมีหลักฐานที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้อย่างเพียงพอ	

ข้อ 20	การปฏิสังขรณ์	คำอธิบาย
20.1	การปฏิสังขรณ์จะกระทำเมื่อโบราณสถานอยู่ในสภาพที่ไม่สมบูรณ์จากความเสียหาย การเปลี่ยนแปลงหรือเมื่อมีหลักฐานเพียงพอที่จะทำการบูรณะให้อยู่ในสภาพเดิม อาจมีบางครั้งที่มีการก่อสร้างสิ่งใหม่เพื่อใช้ปฏิบัติการเพื่อรักษาความสำคัญทางวัฒนธรรมไว้	
20.2	การปฏิสังขรณ์ควรแจกแจงขั้นตอนได้อย่างละเอียดหรือแจกแจงการตีความที่เพิ่มขึ้นมาได้	

ข้อ 21	การประยุกต์การใช้สอย	คำอธิบาย
	ต้องมีการจำกัดการประยุกต์การใช้สอยเฉพาะเท่าที่จำเป็นดังที่อธิบายไว้ในข้อ 6 และ 7	
21.1	การประยุกต์การใช้สอยจะเป็นที่ยอมรับเมื่อมีผลกระทบต่อความสำคัญของโบราณสถานน้อยที่สุด	
21.2	การปรับเปลี่ยนควรเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงให้น้อยที่สุด โดยเริ่มลงมือปฏิบัติหลังจากที่พิจารณาหลายๆ ทางเลือกก่อน	

ข้อ 22	งานใหม่	คำอธิบาย
22.1	งานใหม่ เช่น สิ่งที่เพิ่มเข้าไปในสถานที่จะสามารถทำได้เมื่อไม่มีผลกระทบหรือบิดเบือนความสำคัญทางวัฒนธรรมหรือทำให้การตีความและการชื่นชมคลาดเคลื่อนไป	งานใหม่จะมีความกลมกลืนเข้ากับสถานที่ได้ถ้ามีขนาด รูปแบบ รูปร่าง ลักษณะ สี เนื้องานและวัสดุที่มีความคล้ายคลึงกับสิ่งที่เคยมีอยู่แต่ก็ควรหลีกเลี่ยงการลอกเลียนแบบ
22.2	ควรสามารถแยกแยะงานใหม่ได้โดยทันที	

ข้อ 23	การใช้การอนุรักษ์	คำอธิบาย
	การอนุรักษ์อาศัยความต่อเนื่อง การปรับเปลี่ยนหรือการแทนที่ที่เหมาะสม	สิ่งนี้อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างของโบราณสถาน แต่ต้องส่งผลกระทบให้น้อยที่สุด ในบางกรณีความต่อเนื่องในการปฏิบัติอาจกลายเป็นสายงานใหม่ที่สำคัญได้

ข้อ 24	การดำรงอยู่ของสมาคม และความหมาย	คำอธิบาย
24.1	ควรเคารพ รักษา และไม่ทำให้สมาคมที่แสดงความสำคัญของผู้คนกับโบราณสถานเสื่อมเสีย ควรมีการสืบค้นข้อมูลเพื่อใช้ในการตีความเพื่อการเฉลิมฉลองในโอกาสต่างๆ	หลายๆ สมาคมอาจมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนี้
24.2	ควรเคารพความหมายที่สำคัญของโบราณสถาน รวมถึงคุณค่าทางด้านจิตใจ ควรมีการสืบค้นข้อมูลเพื่อคงคุณค่าและให้ตระหนักถึงคุณค่าของความหมายที่สำคัญนั้น	

ข้อ 25	การตีความ	คำอธิบาย
	ความสำคัญทางวัฒนธรรมของโบราณสถานบางแห่งยังไม่ปรากฏเป็นที่แน่ชัดและควรอธิบายด้วยการตีความที่สร้างความเข้าใจ ความปลื้มปิติที่เหมาะสมต่อโบราณสถาน	

ข้อ 26	ขั้นตอนการประยุกต์ใช้กฎบัตรเบอร์รา	คำอธิบาย
26.1	การอนุรักษ์โบราณสถานควรศึกษาและทำความเข้าใจให้ถ่องแท้เสียก่อน พร้อมทั้งวิเคราะห์สภาพทางภายภาพ เอกสารที่เคยบันทึกไว้ คำบอกเล่าต่อกันมาและหลักฐานอื่นๆ ที่ให้ข้อมูลความรู้ ทักษะและกฎเกณฑ์การอนุรักษ์	ผลที่ได้จากการทำการศึกษาควรทันสมัยและควรทบทวนผลการศึกษาเป็นประจำ
26.2	ควรเตรียมการเขียนรายงานที่เกี่ยวกับความสำคัญทางวัฒนธรรมโดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาประกอบรายงานเรื่องความสำคัญและนโยบายการอนุรักษ์นี้ควรเป็นไปในทางเดียวกับแผนการจัดการโบราณสถาน	รายงานเรื่องความสำคัญและนโยบายการอนุรักษ์ควรปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอตามสมควร แผนการจัดการอาจจะสัมพันธ์กับเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
26.3	กลุ่มชนหรือปัจเจกชนในสมาคมหรือในบริเวณโบราณสถานนั้นตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการโบราณสถานควรมีส่วนร่วมทำความเข้าใจความสำคัญทางวัฒนธรรมของโบราณสถานและมีโอกาสที่จะร่วมทำการอนุรักษ์และทำการจัดการโบราณสถานนั้น	

ข้อ 27	การเปลี่ยนแปลง	คำอธิบาย
27.1	เมื่อมีผลกระทบต่อความสำคัญทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานควรทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่รายงานถึงความสำคัญและนโยบายในการจัดการโบราณสถานนั้น อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนตามการวิเคราะห์ที่ได้มาเพื่อดำรงความสำคัญทางวัฒนธรรมนั้นเอาไว้	
27.2	เนื้องาน การใช้งาน สมาคม และความหมายที่หลงเหลืออยู่ควรได้รับการบันทึกอย่างดีก่อนการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในโบราณสถาน	

ข้อ 28	การรุกล้ำโครงสร้างเดิม	คำอธิบาย
	การรุกล้ำโครงสร้างเดิมที่สำคัญควรทำให้น้อยที่สุด ในขณะที่ทำการศึกษาหรือหาหลักฐานบริเวณโบราณสถาน รวมถึงการขุดสำรวจทางสถาปัตยกรรมด้วยที่ควรจะกระทำเมื่อมีข้อมูลเบื้องต้นเพียงพอที่จะตัดสินใจทำการอนุรักษ์โบราณสถานเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญและกำลังจะสูญหายไปหรือเข้าถึงไม่ได้ นอกจากการทำตามสิ่งที่ตัดสินใจแล้วการสืบค้นข้อมูลทางโบราณสถานที่เหมาะสมตามนโยบายก็เป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งการสืบค้นข้อมูลก็ควรจะอยู่บนพื้นฐานของคำถามที่ใช้ในการวิจัยที่สำคัญๆ ที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ที่ไม่สามารถหาที่ไหนได้และลดการรบกวนโครงสร้างของโบราณสถานให้น้อยที่สุด	

ข้อ 29	ความรับผิดชอบต่อเรื่องที่ตัดสินใจ	คำอธิบาย
	ควรมีการระบุชื่อองค์กรและบุคคลที่รับผิดชอบในการตัดสินใจ โดยควรระบุถึงเรื่องที่ทำการตัดสินใจด้วย	

ข้อ 30	ทิศทาง การควบคุม และการลงมือปฏิบัติ	คำอธิบาย
	การปฏิบัติที่ดีควรทำตามทิศทางและสามารถควบคุมในทุกขั้นตอน ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้นควรกระทำโดยบุคคลที่มีความรู้หรือทักษะที่เหมาะสม	

ข้อ 31	จัดทำเอกสารที่เป็นหลักฐานและการตัดสินใจ	คำอธิบาย
	ควรเก็บหลักฐานที่ค้นพบใหม่พร้อมกับข้อมูลการตัดสินใจที่เพิ่มเติมขึ้นมา	

ข้อ 32	การบันทึก	คำอธิบาย
32.1	การบันทึกที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานควรเก็บไว้ในฐานข้อมูลถาวรและเปิดโอกาสให้ประชาชนสืบค้นข้อมูลได้ ทั้งนี้ต้องมีความเหมาะสมทางด้านความปลอดภัย โดยเฉพาะตรงส่วนข้อมูลที่ไม่เปิดให้สาธารณชนเข้าถึง	
32.2	การบันทึกที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของโบราณสถานควรเก็บรักษาไว้และเปิดโอกาสให้ประชาชนสืบค้นข้อมูลได้ทั้งนี้ต้องมีความเหมาะสมทางด้านความปลอดภัยและด้านข้อมูลที่ไม่เปิดให้สาธารณชนเข้าถึง	

ข้อ 33	โครงสร้างที่เคลื่อนย้ายออกไป	คำอธิบาย
	โครงสร้างที่สำคัญที่ได้เคลื่อนย้ายออกไป เช่น พวกวัสดุ สิ่งก่อสร้างที่สร้างมากับตัวอาคารหรือวัตถุอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรนำมาทำสารบัญและเก็บรักษาไว้เพื่อคงคุณค่าทางวัฒนธรรมถ้าเป็นไปได้ โดยดูตามความเหมาะสมในแง่ของวัฒนธรรม โครงสร้างที่ย้ายออกไปรวมพวกวัสดุสิ่งก่อสร้างที่สร้างมากับตัวอาคารหรือวัตถุอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องควรเก็บรักษาไว้ที่โบราณสถานนั้น	

ข้อ 34	ทรัพยากร	คำอธิบาย
	ควรเตรียมทรัพยากรที่เหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์	การอนุรักษ์ที่ได้ผลดีที่สุดคือการอนุรักษ์ที่ทำงานน้อยที่สุดและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูง
	ดูความหมายตัวหนังสือเอียงในข้อ 1	

6. ***<u>กฎบัตรระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (International Cultural Tourism Charter) (พ.ศ.2542)</u>*** *รับรองในที่ประชุมสามัญครั้งที่ 12 ของ ICOMOS ที่ประเทศเม็กซิโก ตุลาคม 1999*

หลักการโดยย่อ

1. เนื่องด้วยการท่องเที่ยว คือ หนทางหลักแห่งการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์จะต้องสร้างโอกาสให้ทั้งประชาชนในท้องถิ่น และผู้มาเยือนได้มีประสบการณ์รับรู้ และเข้าใจในมรดกและวัฒนธรรมของชุมชนต่างๆ ที่หลากหลาย

1.1 มรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประจักษ์พยานของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ได้มีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตร่วมสมัยที่สาธารณชนจะต้องเข้าถึง รับรู้ได้ การที่จะปกป้องคุ้มครองและอนุรักษ์หลักฐานทางกายภาพของโบราณสถานที่ยังคงอยู่ จิตวิญญาณขนบธรรมเนียมที่สืบทอด รวมทั้งบริบทที่เกี่ยวข้องในภาพรวมทั้งหมดได้นั้น จะต้องสร้างความเข้าใจและทำให้เกิดความตระหนักในคุณค่าความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมในกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นและผู้มาเยือนด้วยลักษณะที่มีความสมดุลและปรับใช้ตามสถานภาพที่เป็นอยู่

1.2 ลักษณะเฉพาะของทั้งมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม มีระดับของความสำคัญที่แตกต่างกัน ในขณะที่บางแหล่งมีคุณค่าความสำคัญอย่างยิ่งในระดับโลก ก็ยังมีแหล่งอื่นๆ ที่มีคุณค่าเพียงในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น การสื่อความหมายต่างๆ จะต้องนำเสนอถึงความแตกต่างของระดับความสำคัญนี้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและผู้มาเยือนด้วยวิธีการใช้สื่อ รูปแบบการศึกษาและเทคโนโลยีในปัจจุบันที่มีความเหมาะสม

1.3 กิจกรรมการสื่อความหมายนี้จะต้องสนับสนุนให้สาธารณชนได้ตระหนักถึงคุณค่าและให้ความร่วมมือช่วยเหลืออันจะส่งผลให้มรดกทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมดำรงอยู่สืบต่อไป

1.4 กิจกรรมการสื่อความหมาย ควรนำเสนอความสำคัญของแหล่งโบราณสถานวัฒนธรรมประเพณีที่ปฏิบัติกันอยู่ ตั้งแต่อดีตในยุคสมัยต่างๆ และในท้องที่ภูมิภาคต่างๆ โดยไม่ละเลยถึงวัฒนธรรมและภาษาของชนกลุ่มน้อย ผู้มาเยือนควรได้รับข้อมูลของคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง อันเป็นตัวกำหนดลักษณะเฉพาะของมรดกทางวัฒนธรรมนั้นๆ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกทางวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว มีความเป็นไปด้วยความรวดเร็วจนอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางคุณค่าขึ้น จึงควรมีการจัดการในรูปแบบที่ยั่งยืนเพื่อให้สืบทอดแก่คนในรุ่นต่อไป

2.1 โบราณสถานมีคุณค่าสำหรับทุกคนในฐานะพื้นฐานที่สำคัญของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและพัฒนาการทางสังคม มาตรการในการปกป้องและอนุรักษ์ในระยะยาวของตัวโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณีที่สืบทอดต่อมา และความผสานกลมกลืนทางกายภาพกับสภาพแวดล้อมจะต้องถือเป็นส่วนสำคัญของนโยบายในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

2.2 โครงการและกิจกรรมการพัฒนาทางการท่องเที่ยว จะต้องนำมาซึ่งผลลัพธ์ในทางบวก และก่อให้เกิดผลกระทบให้น้อยที่สุดต่อมรดกทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ในขณะที่พยายามสนองต่อความต้องการและความปรารถนาของผู้มาเยือน

2.3 การอนุรักษ์ การสื่อความหมาย และการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในคุณค่าความสำคัญเฉพาะของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม พร้อมด้วยการศึกษาวิจัย ค้นคว้าข้อมูลใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง ถือเป็นส่วนสำคัญของความเข้าใจและซาบซึ้งในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

2.4 การอนุรักษ์ไว้ซึ่งความเป็นของแท้ดั้งเดิมของโบราณสถาน ถือเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นข้อแม้สำคัญที่ทำให้เกิดคุณค่าทางวัฒนธรรม

2.5 โครงการพัฒนาการท่องเที่ยว และการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ต้องมีการคำนึงถึงมิติทางด้านสุนทรียภาพ ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม ลักษณะเฉพาะแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางสายตาในภาพรวมที่กว้างที่สุดของมรดกทางวัฒนธรรม ควรคิดถึงการใช้วัสดุในท้องถิ่นเป็นอันดับแรก และคำนึงถึงลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น

2.6 การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ต้องผ่านกระบวนการการวางแผนการจัดการ ซึ่งคำนึงถึงคุณค่าของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม โดยจำกัดให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีคุณค่านั้นให้น้อยที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงผลกระทบของจำนวนของผู้มาเยือนที่มายังแหล่ง ความผสานกลมกลืน ความสมดุลของระบบนิเวศ การเข้าถึงและการคมนาคมขนส่ง สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น หากระดับของ

การเปลี่ยนแปลงนั้นส่งให้เกิดผลกระทบจนไม่อาจจะยอมรับได้ ข้อเสนอในการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นจะต้องได้รับการปรับแก้ไข

2.7 จะต้องมีการประเมินผล เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดเพิ่มมากขึ้นจากการท่องเที่ยวและการพัฒนา

3. การอนุรักษ์และการวางแผนการท่องเที่ยว จะต้องเป็นหลักประกันแห่งประสบการณ์ที่คุ้มค่า เป็นที่พึงพอใจ และสร้างความสุขแก่ผู้มาเยือน

3.1 การอนุรักษ์และการท่องเที่ยว ควรนำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ ที่จะสร้างความเข้าใจในลักษณะที่สำคัญของแหล่งและความจำเป็นในการปกป้องคุ้มครองสงวนรักษาไว้ เพื่อให้ผู้มาเยี่ยมชมได้รับอรรถรสจากการท่องเที่ยวในแนวคิดและวิธีการที่เหมาะสม

3.2 ผู้มาเยือนควรได้รับอิสระในการเข้าชมตามที่ต้องการ แต่การกำหนดเส้นทางการเข้าชม ก็อาจมีความจำเป็น เพื่อลดผลกระทบจากการเข้าชมนี้

3.3 การเคารพต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และขนบธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติในแหล่งจะต้องถูกพิจารณาก่อนเป็นอันดับแรก ควรมีการกระตุ้นเตือนให้ผู้มาเยือนทำตัวให้เจ้าบ้านยินดีต้อนรับ โดยให้ความเคารพต่อคุณค่าและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ถอยห่างจากการค้าโบราณวัตถุที่ผิดกฎหมาย ทำตัวให้เจ้าบ้านรอคอยที่จะให้การต้อนรับอีกในครั้งต่อไป

3.4 การวางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรจัดเตรียมความสะดวกสบาย ความปลอดภัย และสวัสดิการที่เหมาะสมแก่ผู้มาเยือน แต่จะต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อลักษณะที่สำคัญตลอดจนต่อสภาพแวดล้อมของแหล่ง

4. ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการอนุรักษ์และจัดการการท่องเที่ยว

4.1 ต้องเคารพในสิทธิและความสนใจของชุมชนท้องถิ่น สำหรับแหล่งที่มีคุณค่าในระดับภูมิภาคหรือท้องถิ่น โดยเจ้าของสถานที่และประชาชนในท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยการเปิดโอกาสให้เข้าร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการนโยบาย และขอบเขตของการดำเนินการ ร่วมวางแผนอนุรักษ์ การจัดการการนำเสนอ และการสื่อความหมาย ของมรดกทางวัฒนธรรมของตนในบริษัทของการท่องเที่ยว

4.2 ในขณะที่สำหรับมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าความสำคัญในระดับสูงเกินกว่าท้องถิ่น เราควรให้ความเคารพในความต้องการและความปรารถนาของชุมชนท้องถิ่น ในการจำกัดหรือจัดการการนำเข้าไปสู่กิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ

5. กิจกรรมการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ต้องสร้างผลตอบแทนแก่ชุมชนท้องถิ่น

5.1 นโยบายการอนุรักษ์และการพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องส่งเสริมมาตรการในการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ทั่วถึง สมดุลทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่นให้ช่วยยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อบรรเทาปัญหาความยากจน

5.2 การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ควรจะสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่มีการจัดสรรแบ่งปันอย่างเท่าเทียมไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงภายในชุมชนท้องถิ่นในทุกระดับ ผ่านทางการศึกษาอบรมและการสร้างงานให้ประชาชนในพื้นที่มีอาชีพที่มั่นคง

5.3 ส่วนสำคัญของรายได้ที่มาจากการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ของการท่องเที่ยวจะต้องถูกนำกลับมาใช้ในการปกป้องคุ้มครอง ในการอนุรักษ์ และการเผยแพร่นำเสนอข้อมูลของแหล่ง ทั้งนี้ ให้ผู้มาเยือนได้รับรู้ถึงการนำเอารายได้จากการเข้าชมมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับมรดกทางวัฒนธรรมนั้นๆ ด้วย

5.4 จะต้องสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมและสร้างงานมัคคุเทศก์นำชมโบราณสถานให้กับชุมชนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความรู้ของประชาชนในท้องที่ในอันที่จะนำเสนอและสื่อความหมายถึงสิ่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของตน

5.5 โครงการการศึกษา และการสื่อความหมายคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนท้องถิ่นนั้นจะต้องเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของข้อมูลทางวิชาการของแหล่งที่มุ่งให้ประชาชนในท้องที่ได้รู้จักและเคารพในมรดกทางวัฒนธรรมของตน เพื่อที่จะให้มีความสนใจในการอนุรักษ์มรดกเหล่านั้นไว้ด้วยตนเอง

5.6 แผนการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว จะต้องให้ความสำคัญกับการให้ความรู้และการฝึกอบรมของนักการเมือง นักวางแผน นักวิจัย นักออกแบบ สถาปนิก ผู้ตีความมรดกทางวัฒนธรรม นักอนุรักษ์ และผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ผู้ให้การสนับสนุนในแต่ละฝ่าย ควรจะร่วมมือกันทำความเข้าใจกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และช่วยกันคิดหาหนทางแก้ไข

6. การส่งเสริมการท่องเที่ยว ต้องปกป้อง และรักษาคุณค่าลักษณะเฉพาะของมรดกทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม

6.1 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรสร้างเป้าหมายที่เป็นจริง และให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพด้วยความรับผิดชอบเกี่ยวกับลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งและของชุมชนท้องถิ่นเจ้าของพื้นที่ เพื่อให้ผู้มาเยือนเหล่านี้ได้มีการวางตัวที่เหมาะสม

6.2 องค์รวมของมรดกทางวัฒนธรรม จะต้องได้รับการคุ้มครองความเป็นของแท้ดั้งเดิม และได้รับการอำนวยความสะดวกในการเข้าชมที่ดีขึ้น ในขณะที่จำกัดปัจจัยการเปลี่ยนแปลงที่ควบคุมไม่ได้ให้เหลือน้อยที่สุด และหลีกเลี่ยงการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในสถานที่หนึ่งในจำนวนที่มากจนเกินไปในช่วงเวลาเดียวกัน

6.3 โปรแกรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรมุ่งให้เกิดการกระจายผลตอบแทนและบรรเทาปัญหาจากสถานที่ที่มีชื่อเสียง ที่มีนักท่องเที่ยวมากันเป็นจำนวนมาก โดยส่งเสริมให้ผู้มาเยือนได้ไปสัมผัสกับลักษณะเฉพาะของมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่หลากหลาย และกว้างขวางขึ้นในภูมิภาคหรือท้องถิ่น

6.4 การส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายผลผลิตศิลปหัตถกรรมพื้นถิ่น หรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่อาจช่วยก่อให้เกิดรายได้แก่ท้องถิ่น จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผลทางเศรษฐกิจชุมชน และรับประกันว่า บูรณาการทางวัฒนธรรม ความผสานกลมกลืนของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม จะไม่ถูกลดระดับลงไป

7. ***<u>กฎบัตรว่าด้วยมรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่น ค.ศ.1999 (พ.ศ.2542)</u>***

รับรองโดยที่ประชุมสามัญของสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ ครั้งที่ 12 ณ ประเทศเม็กซิโก เดือนตุลาคม 1999

บทนำ

มรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นเป็นจุดศูนย์รวมความชื่นชอบและความภาคภูมิใจของมนุษย์ทุกคน และได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นเอกลักษณ์และผลผลิตที่โดดเด่นของสังคม แม้ว่าจะมีลักษณะที่ไม่เป็นทางการแต่ก็มีระเบียบแบบแผน มรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญและในขณะเดียวกันก็ยังถึงพร้อมด้วยความน่าสนใจและความงาม เป็นทั้งจุดรวมของวิถีชีวิตร่วมสมัยและยังเป็นบันทึกประวัติศาสตร์ของสังคมในเวลาเดียวกัน แม้ว่ามรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นเหล่านี้เกิดขึ้นจากน้ำมือมนุษย์แต่ก็เป็นผลงานสร้างสรรค์ของกาลเวลาเช่นเดียวกัน สิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นคงไม่คู่ควรต่อการเป็นมรดกของมนุษยชาติหากปราศจากการดูแลเอาใจใส่ของมนุษย์เพื่ออนุรักษ์ความผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมซึ่งประกอบขึ้นเป็นแก่นของการปรากฏอยู่ของมนุษย์

มรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ กล่าวคือเป็นการแสดงออกขั้นพื้นฐานทางวัฒนธรรมของชุมชนและของความสัมพันธ์กับอาณาบริเวณที่ตั้งอยู่ ในขณะเดียวกันก็เป็นการแสดงออกถึงความหลากหลายของวัฒนธรรมในโลกนี้

สิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นเป็นวิถีแห่งธรรมชาติและวัฒนธรรมในสังคมนั้นๆ เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นและการปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องในลักษณะที่ตอบสนองต่อสภาพบังคับทางสังคมและสิ่งแวดล้อม จารีตประเพณีที่ยังคงอยู่ถูกคุกคามอยู่ทั่วโลกจากแรงกดดันทางเศรษฐกิจและการกลืนวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมให้เป็นแบบเดียวกันหมด ปัญหาพื้นฐานที่มาจากแรงกดดันเหล่านี้ต้องได้รับการแก้ไขโดยชุมชนต่างๆ พร้อมด้วยรัฐบาล นักวางผัง สถาปนิกนักอนุรักษ์และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหลายสาขา สืบเนื่องจากการกลืนวัฒนธรรมให้เป็นแบบเดียวกันและการเปลี่ยนสภาพเศรษฐกิจและสังคมของโลกไปในแนวทางเดียวกันทั้งหมดนั้น ส่งผลให้โครงสร้างพื้นถิ่นทั่วโลกตกอยู่ในสภาวะที่เปราะบางเป็นอย่างยิ่ง ต้องเผชิญกับปัญหาร้ายแรงของสิ่งที่กำลังจะหมดไป ดุลยภาพและการที่จะทำให้ผสานกลมกลืนกันได้

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มเติมกฎบัตรเวนิชเพื่อวางหลักในการดูแลและคุ้มครองมรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นของเรา

ประเด็นทั่วไป

1. ตัวอย่างของสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นอาจชี้ชัดได้จาก
   - การที่อาคารนั้นๆ เป็นที่ใช้สอยร่วมกันของชุมชน
   - ลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นหรือภูมิภาคที่ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมในบริเวณนั้น
   - ความเชื่อมโยงกันได้ของรูปแบบ รูปทรงและรูปลักษณะ หรือการใช้สอยกับประเภทต่างๆ ของอาคารประเพณีนั้น
   - ความเชี่ยวชาญในการออกแบบและการก่อสร้างซึ่งได้รับถ่ายทอดกันมาอย่างไม่เป็นทางการ
   - การตอบสนองต่อข้อจำกัดทางด้านการใช้สอยทางสังคมและทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ
   - การประยุกต์ใช้ระบบการก่อสร้างและงานช่างฝีมือแบบดั้งเดิมอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ความพึงพอใจและความสำเร็จของการปกป้องคุ้มครองมรดกพื้นถิ่นขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนของชุมชน การใช้สอยอย่างต่อเนื่องและการบำรุงรักษา
3. รัฐบาลและหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องสำนึกในสิทธิของชุมชนในอันที่จะดำรงไว้ซึ่งประเพณีที่สืบทอดกันมาของตนและปกป้องประเพณีเหล่านี้โดยผ่านทางกฎหมายที่มีอยู่ โดยวิธีการบริหารจัดการการเงินและส่งมอบให้กับคนรุ่นต่อไปในอนาคต

หลักการในการอนุรักษ์

1. การอนุรักษ์มรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นต้องดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาวิชา ในขณะที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาและความเปลี่ยนแปลงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และความจำเป็นที่ต้องเคารพต่อลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของชุมชน
2. ชิ้นงานร่วมสมัยที่อยู่บนสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่น กลุ่มของสิ่งก่อสร้างหรือชุมชนพื้นถิ่นควรเคารพคุณค่าทางวัฒนธรรมและลักษณะตามแบบดั้งเดิมของสิ่งเหล่านั้นด้วย

3. มีเพียงน้อยครั้งมากที่สิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นจะสามารถสื่อได้จากโครงสร้างเพียงอย่างเดียว การอนุรักษ์จึงจะดีที่สุดเมื่อทำการบำรุงรักษาและสงวนรักษาไว้ซึ่งลักษณะที่แสดงความเป็นตัวแทนของกลุ่มของสิ่งก่อสร้างและชุมชนเป็นรายภูมิภาคไป

4. มรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นเป็นส่วนหนึ่งที่ผสานกลมกลืนอยู่กับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์นี้ต้องนำมาใช้ในการพิจารณาในการพัฒนาวิธีการในการอนุรักษ์

5. สิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นมิได้รวมความเฉพาะรูปทรงทางกายภาพ เนื้อวัสดุของสิ่งก่อสร้าง โครงสร้างและที่ตั้งของสิ่งก่อสร้างนั้นๆ เท่านั้น แต่รวมถึงแนวทางที่สิ่งปลูกสร้างเหล่านี้ถูกใช้สอยและเป็นที่เข้าใจ รวมทั้งจารีตประเพณีและการรวมกลุ่มเชิงนามธรรมซึ่งผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งก่อสร้างนั้นด้วย

แนวทางในการปฏิบัติ

1. การวิจัยและจัดเก็บข้อมูล

การดำเนินงานทางกายภาพต่อโครงสร้างของสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นควรกระทำด้วยความระมัดระวัง และควรมีการวิเคราะห์รูปทรงและโครงสร้างอย่างสมบูรณ์ก่อน เอกสารข้อมูลนี้ควรจัดเก็บไว้ในหอจดหมายเหตุที่ซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าถึงได้

2. ที่ตั้ง ภูมิทัศน์ และกลุ่มของสิ่งก่อสร้าง

การดำเนินการใดๆ ทางกายภาพที่มีต่อโครงสร้างของสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นควรกระทำในลักษณะที่เคารพและคงไว้ซึ่งความผสานกลมกลืนของที่ตั้ง ของความสัมพันธ์ที่มีต่อภูมิทัศน์ทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม และของโครงสร้างเมื่อเทียบกับสิ่งก่อสร้างอื่นๆ

3. ระบบของการก่อสร้างแบบดั้งเดิม

ความต่อเนื่องของระบบการก่อสร้างแบบดั้งเดิมและทักษะฝีมือช่างที่มาพร้อมกับมรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นเป็นพื้นฐานของการแสดงออกถึงลักษณะความเป็นพื้นถิ่น และมีความสำคัญต่อการซ่อมแซมและการบูรณะของสิ่งปลูกสร้างเหล่านี้ ควรมีการรักษา บันทึกและส่งผ่านทักษะเช่นนี้ไปยังช่างฝีมือและช่างก่อสร้างรุ่นต่อไปโดยการให้การศึกษาและจัดการฝึกอบรม

4. การเปลี่ยนวัสดุและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

การเปลี่ยนแปลงซึ่งสนองต่อความต้องการตามการใช้สอยร่วมสมัยที่ชอบด้วยกฎหมายควรกระทำโดยการใช้วัสดุใหม่ที่ช่วยรักษาลักษณะเดิมที่ไม่เปลี่ยนแปลงการแสดงออกภาพลักษณ์ พื้นผิวสัมผัสและรูปทรงผ่านทางโครงสร้างและวัสดุก่อสร้างของเดิมที่สืบเนื่องมา

5. การประยุกต์การใช้สอย

การประยุกต์การใช้สอยและการนำโครงสร้างของสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นกลับมาใช้ใหม่ควรกระทำในลักษณะที่เคารพต่อความผสานกลมกลืนของโครงสร้างของลักษณะเฉพาะและรูปทรงของสิ่งก่อสร้าง ในขณะที่ไปกันได้กับมาตรฐานการอยู่อาศัยซึ่งเป็นที่ยอมรับ ในกรณีที่ไม่มีการเว้นช่วงการใช้สอยของสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่น ให้นำข้อกำหนดตามจารีตของชุมชนมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการได้

6. การเปลี่ยนแปลงและบูรณะในอดีต

การเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาที่ผ่านมาจะได้รับการยอมรับและเข้าใจในฐานะที่เป็นลักษณะสำคัญของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น การที่ส่วนประกอบต่างๆ ของสิ่งปลูกสร้างจะต้องมีลักษณะที่เหมือนกันตามแบบของยุคใดยุคหนึ่งเท่านั้นไม่ใช่เป้าหมายของการทำงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่น

7. การฝึกอบรม

เพื่อที่จะอนุรักษ์ไว้ซึ่งคุณค่าทางวัฒนธรรมของการแสดงออกของสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่น รัฐบาล หน่วยงานที่รับผิดชอบ กลุ่มคนและองค์กรที่เกี่ยวข้องต้องเน้นย้ำในสิ่งเหล่านี้

ก) โปรแกรมการศึกษาเรื่องหลักการสำคัญของสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นสำหรับนักอนุรักษ์

ข) โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อช่วยเหลือชุมชนในการบำรุงรักษาระบบการก่อสร้าง วัสดุและทักษะฝีมือช่าง ตามแบบดั้งเดิม

ค) โปรแกรมการให้ข้อมูลซึ่งจะช่วยสร้างความตื่นตัวของสาธารณชนที่มีต่อสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่

ง) เครือข่ายระดับภูมิภาคของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเพื่อแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญและประสบการณ์

8. ***ระเบียบการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศจีน(Principles for the Conservation of Heritage Sites in China)***

บทนำ

จีนเป็นประเทศที่มีกลุ่มชนมากมายหลายกลุ่มแต่สามารถรวมประเทศเป็นอันหนึ่งอันเดียวได้ มีอาณาเขตกว้างขวาง ประวัติศาสตร์อันยาวนาน และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติอย่างไม่อาจละเลยได้ โบราณสถานที่หลงเหลืออยู่เป็นจำนวนมากแสดงถึงหลักฐานการก่อร่างสร้างตัวและพัฒนาการของอารยธรรมจีน ซึ่งเป็นหลักฐานที่ช่วยสร้างความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติจีน เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติและสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมของชาติ

แนวคิดหลักในสังคมร่วมสมัยคือการสร้างสันติภาพและการพัฒนา ความเข้าใจร่วมกันในเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศและภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องการสร้างสันติภาพโลกและการพัฒนาประเทศ โบราณสถานของจีนอันล้ำค่านั้นไม่ได้เป็นมรดกของกลุ่มชนหลายๆ กลุ่มชนในประเทศจีนเท่านั้น หากแต่เป็นมรดกของมวลมนุษยชาติในยุคปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นทุกคนจึงมีส่วนรับผิดชอบในการสืบทอดมรดกทางสถาปัตยกรรมเหล่านี้สู่คนรุ่นหลังในสภาพที่สมบูรณ์และคงสภาพดีดังเดิมให้มากที่สุด

การพัฒนาแนวคิดและการปฏิบัติสมัยใหม่เกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์มรดกของจีนเริ่มขึ้นในทศวรรษ 1930 (พ.ศ.2470-2480) ตั้งแต่ช่วงการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน และจีนก็ประสบความสำเร็จในการอนุรักษ์โบราณสถานหลายๆ แห่งที่กำลังเสื่อมโทรมและสูญหายไป ในเวลาเดียวกันนี้ก็ได้พัฒนาทฤษฎีและแนวทางการอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศ รัฐบาลจีนได้ประกาศ *กฎหมายของพลเมืองจีนว่าด้วยเรื่องการปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ (Law of the People's Republic of China on the Protection of Cultural Relics)* ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์อื่นๆ ของประเทศ และเป็นต้นแบบให้กับการร่างระเบียบอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศจีนนี้ โดยในช่วงเวลาเดียวกันก็มีการประกาศ กฎบัตรนานาชาติว่าด้วยเรื่องการอนุรักษ์และบูรณะอนุสรณ์สถานและโบราณสถาน ปี 1964 (1964 International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites, the Venice Charter) หรือที่เรียกกันว่ากฎบัตรเวนิชซึ่งเป็นเอกสารสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์และเป็นที่ยอมรับในหลายประเทศ ระเบียบการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศจีนนี้เป็นแนวทางปฏิบัติที่อยู่ในกรอบ

กฎหมายและกฎระเบียบที่ว่าด้วยเรื่องการอนุรักษ์โบราณสถานซึ่งได้บอกวิธีปฏิบัติและวิธีประเมินผลของงานอนุรักษ์นั้นๆ เอาไว้ และมีคำอธิบายจากผู้เชี่ยวชาญถึงเรื่องมาตรากฎหมายของประเทศจีนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการปกป้องมรดกวัฒนธรรมและข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับการทำงานทางด้านนี้

บทที่ 1 หลักการทั่วไป

มาตรา 1 ระเบียบการอนุรักษ์นี้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับการอนุรักษ์ทุกๆ เรื่องที่อิงกับโบราณสถาน โบราณสถานคือสิ่งก่อสร้างที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้และสร้างขึ้นโดยมีนัยสำคัญทางประวัติศาสตร์มวลมนุษยชาติ ได้แก่ โบราณสถาน ซากปรักหักพัง หลุมศพ สถาปัตยกรรมประเพณี วัดถ้ำ เขาหินที่แกะสลัก รูปปั้น ศิลาจารึก stele petroglyphs หมายรวมไปถึงอาคารสมัยใหม่ อาคารร่วมสมัย อาคารรำลึก และอาณาบริเวณที่มีความสำคัญทางศาสนา (หมู่บ้านหรือเมือง) หรือสถานที่ที่มีองค์ประกอบของความเป็นมรดกที่น่าอนุรักษ์

มาตรา 2 หลักการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแนวทางการปฏิบัติการอนุรักษ์มรดกสถาปัตยกรรมที่ดีให้เกิดขึ้น การอนุรักษ์นี้หมายรวมถึงมาตรการทุกชนิดที่นำมาใช้เพื่อรักษาสภาพทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมรอบๆ โบราณสถานนั้นไว้ให้อยู่ในสภาพที่ดี วัตถุประสงค์การอนุรักษ์ก็เพื่อสงวนรักษาองค์ประกอบดั้งเดิมทั้งหมดของโบราณสถานนั้นไว้และรวมถึงรักษาข้อมูลและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต การอนุรักษ์ยังรวมถึงการบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากกระบวนการทางธรรมชาติ และจากน้ำมือมนุษย์ และป้องกันความเสื่อมโทรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้ทั้งเทคนิคและการจัดการที่เข้ามาช่วย โดยมาตรการการอนุรักษ์ทั้งหมดนี้จะต้องเป็นหลักการที่ไม่เปลี่ยนแปลงสภาพทางประวัติศาสตร์

มาตรา 3 คุณค่าของมรดกทางสถาปัตยกรรม ประกอบด้วยคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวิทยาศาสตร์

มาตรา 4 มรดกทางสถาปัตยกรรมควรใช้วิธีการที่มีเหตุผลเพื่อประโยชน์ของสังคม และคุณค่าของสถานที่นั้นๆ จะต้องไม่ถูกทำลายด้วยการหวังผลประโยชน์ในระยะสั้น

มาตรา 5 การอนุรักษ์จะสำเร็จได้เมื่อมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน แต่ละขั้นตอนต้องดำเนินตามระบบกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ พร้อมทั้งปฏิบัติตามมาตรฐานมืออาชีพ และยังควรที่จะมีการปรึกษากับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้ และให้นึกถึงเรื่องคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของสถานที่นั้นๆ ว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุดในกระบวนการอนุรักษ์ทั้งหมด

มาตรา 6 สำหรับการอนุรักษ์นั้นในเบื้องต้นควรทำการวิจัยก่อนและขั้นตอนแต่ละขั้นตอนในการอนุรักษ์ควรอิงกับผลของการวิจัยนั้น

มาตรา 7 การบันทึกที่น่าเชื่อถือควรได้รับการเก็บรักษาที่ดี ซึ่งรวมถึงเอกสารทางประวัติศาสตร์และเอกสารร่วมสมัยทุกชนิด และการบันทึกอย่างละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนในการอนุรักษ์

มาตรา 8 ควรมีการจัดตั้งองค์กรที่มีโครงสร้างที่แน่นอนและมีอิสระในการอนุรักษ์ในขณะเดียวกันบทบาทขององค์กรควรดำเนินอยู่ในกรอบของกฎหมาย และนักอนุรักษ์ทุกคนควรได้รับการอบรมจนมีความชำนาญและผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถ ควรมีคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้ตรวจทานเรื่องสำคัญๆ ในขั้นตอนการอนุรักษ์ กรรมการทุกท่านก็ควรมีคุณวุฒิ คุณสมบัติ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานทางการอนุรักษ์นี้

บทที่ 2 ขั้นตอนการอนุรักษ์

มาตรา 9 การอนุรักษ์มรดกทางสถาปัตยกรรมประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังนี้ 1) การระบุและการสืบสวน 2) การประเมิน 3) การประกาศอย่างเป็นทางการว่าเป็นเขตอนุรักษ์และกำหนดประเภทของโบราณสถาน 4) การเตรียมแผนแม่บทการอนุรักษ์ 5) การลงมือปฏิบัติตามแผนแม่บท 6) การปฏิรูปแผนแม่บท ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วจะละเว้น 6 ขั้นตอนที่กล่าวข้างต้นนี้ไม่ได้

มาตรา 10 ขั้นตอนของการระบุและสืบค้นข้อมูลมรดกทางสถาปัตยกรรมนั้นได้มาจากการสำรวจอย่างจริงจังและทำบัญชีรายชื่อขึ้นมา โดยมีการสืบข้อมูลจากโบราณสถานที่เลือกมาและลงลึกในรายละเอียดและสืบค้นข้อมูลโดยละเอียดตรงโบราณสถานที่มีความสำคัญอยู่แล้ว ควรสืบค้นข้อมูลจากร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่เหลือไว้ เอกสารที่เกี่ยวข้องและลงมือปฏิบัติทันที

มาตรา 11 การประเมินจะดูที่คุณค่าทางโบราณสถาน สภาพการดูแลรักษาและเรื่องการจัดการ ยังรวมถึงการวิเคราะห์จากบันทึกทางประวัติศาสตร์และสภาพที่เป็นอยู่ขณะทำการสำรวจ ในปัจจุบันโบราณสถานที่ค้นพบจะต้องมีการขุดสำรวจเล็กน้อยเพื่อนำไปประเมินค่าและจะกระทำได้เมื่อได้รับการอนุมัติตามกระบวนการทางกฎหมายเท่านั้น

มาตรา 12 สืบเนื่องมาจากผลการประเมิน การประกาศอย่างเป็นทางการว่าเป็นเขตอนุรักษ์และกำหนดประเภทของโบราณสถานควรทำโดยองค์กรภาครัฐและโบราณสถานที่ได้รับการประกาศนั้นจะต้องมีการเตรียมการใน 4 เรื่อง คือ กำหนดเขตโบราณสถาน จัดทำป้ายประกาศ

ว่าเป็นเขตอนุรักษ์โบราณสถาน ทำเอกสารทางการเพื่อการบันทึก และกำหนดองค์กรหรือผู้ที่รับผิดชอบการจัดการโบราณสถานนั้น

มาตรา 13 การเตรียมแผนแม่บทต้องอิงกับผลการประเมินโบราณสถานและแผนแม่บทควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนบอกถึงมาตรการการอนุรักษ์ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นได้ โดยทั่วไปยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทจะประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 4 นี้อันได้แก่ มาตรการการอนุรักษ์ การใช้พื้นที่ที่เหมาะสม การจัดแสดงและการตีความ และการจัดการ นอกจากนี้ภายในกรอบแผนแม่บทนั้นยังสามารถกำหนดแผนที่เหมาะกับสภาพของแต่ละพื้นที่และองค์ประกอบแต่แผนทั้งหมดโดยเฉพาะแผนสำหรับบริเวณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น หมู่บ้าน เมือง ควรมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งหลังจากเสร็จสิ้นขั้นตอนการอนุรักษ์ทั้งหมดตามกระบวนการทางกฎหมายด้วยแล้ว แผนแม่บทการอนุรักษ์นี้ควรจะมีการปรับให้เข้ากับแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือชนบทนั้นๆ ด้วย

มาตรา 14 ควรพัฒนาแผนปฏิบัติในช่วงที่เริ่มใช้แผนแม่บทโดยพัฒนาตามมาตรฐานของทางราชการและสอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ซึ่งควรศึกษาให้เรียบร้อยก่อนการลงมือปฏิบัติจริง แผนปฏิบัติการที่ใช้ตีความโบราณสถานและให้ความรู้แก่สาธารณชนควรพัฒนาในกรอบของแผนแม่บท

มาตรา 15 ควรมีการทบทวนแผนแม่บทการอนุรักษ์เป็นครั้งคราวเพื่อประเมินประสิทธิภาพการทำงานและดึงบทเรียนที่ได้จากประสบการณ์ การลงมือปฏิบัติออกมาใช้ ซึ่งถ้าพบข้อบกพร่องหรือมีสถานการณ์ใหม่ๆ เกิดขึ้น ก็ควรมีการทบทวนแผนแม่บทตามนั้นด้วย

มาตรา 16 ควรมีกรรมการซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการอนุรักษ์คอยทบทวนตรวจสอบแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการอนุรักษ์ในโครงการสำคัญๆ

มาตรา 17 ทุกวันการจัดการ คือการรวบรวมทุกแง่มุมของการอนุรักษ์โบราณสถานนั้นๆ ความรับผิดชอบหลักๆ ของผู้จัดการพื้นที่คือลงมือปฏิบัติงานอย่างรัดกุม หลีกเลี่ยงความเสี่ยงและการตีความโบราณสถานตลอดจนเก็บรวบรวม สืบค้นข้อมูลจากเอกสารและควรดูด้วยว่าได้ลงมือปฏิบัติตามแผนแม่บทการอนุรักษ์แล้ว

บทที่ 3 หลักการอนุรักษ์

มาตรา 18 การอนุรักษ์ควรทำในพื้นที่นั้นๆ แต่ถ้าโบราณสถานที่จะทำการอนุรักษ์มีข้อจำกัดทางธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้หรือมีโครงการพัฒนาของชาติที่สำคัญๆ ดำเนินอยู่ในพื้นที่นั้นจึงจะสามารถโยกย้ายโบราณสถานเพื่อไปทำการอนุรักษ์ที่อื่นได้แต่ต้องทำภายใต้เงื่อนไขที่ว่าจะต้องคงคุณค่าและองค์ประกอบทางประวัติศาสตร์ไว้ให้ได้และได้รับการอนุญาตตามกฎหมาย

มาตรา 19 ควรทำนอกแผนให้น้อยที่สุด นอกจากการดูแลรักษาอยู่เป็นประจำแล้วก็ไม่ควรมีการปฏิบัติอย่างอื่นที่อาจสร้างความเสียหายให้กับโบราณสถานนั้น ควรทำเมื่อจำเป็นและทำให้น้อยที่สุด เพราะวัตถุประสงค์หลักของการอนุรักษ์และการจัดการต่างๆ ก็เพื่อที่จะรักษาโบราณสถานให้คงอยู่ต่อไปและชะลอความทรุดโทรม

มาตรา 20 การดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอเป็นวิธีเบื้องต้นที่สำคัญของการอนุรักษ์ ควรมีการทำตารางบันทึกประจำวันเพื่อประเมินผลเพื่อกำหนดและลดภาวะเสี่ยงต่างๆ และเพื่อซ่อมแซมส่วนที่เพิ่งเริ่มเสื่อมโทรม

มาตรา 21 สภาพทางกายภาพควรอนุรักษ์ตามข้อมูลทางประวัติศาสตร์โดยไม่ผิดเพี้ยน ควรเคารพความสำคัญของโบราณสถานที่เหลืออยู่และถือให้เป็นแบบอย่างเพื่อการอนุรักษ์ต่อไป และควรเก็บรักษาร่องรอยเหตุการณ์และบุคคลที่สำคัญเอาไว้ การใช้เทคนิคเข้ามาช่วยต้องไม่ทำลายของเดิมและที่ทำการอนุรักษ์ครั้งก่อนๆ แต่ก็สามารถเสริมแต่งได้ ในเรื่องการบันทึกข้อมูลการบูรณะทุกขั้นตอนก็ควรทำอยู่และควรมีการลงนามกำกับระบุวัน เวลาที่มีการปฏิบัติที่นอกเหนือจากการอนุรักษ์

มาตรา 22 ควรเลือกใช้เทคนิคและวัสดุให้เข้ากับการอนุรักษ์ เทคโนโลยีตามจารีตประเพณีและงานฝีมือที่เด่นๆ ก็ควรอนุรักษ์ไว้ ส่วนสิ่งใหม่ๆ ก็สามารถนำมาใช้ในการอนุรักษ์ได้หลังจากที่ได้ตรวจสอบโดยแน่ใจแล้วว่าจะไม่ทำลายคุณค่าของโบราณสถานนั้น

มาตรา 23 ควรสำรวจหาคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ที่เกิดจากประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นจริงตรงสถานที่นั้นๆ ไม่ควรดัดแปลงประวัติศาสตร์เพื่อเสริมแต่งให้พื้นที่นั้นดูสมบูรณ์ขึ้น

มาตรา 24 ควรอนุรักษ์สภาพแวดล้อมรอบๆ โบราณสถานเพราะภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมโดยรอบก่อให้เกิดความสำคัญของโบราณสถานนั้น องค์ประกอบใดที่อยู่ในภาวะ

เสื่อมโทรมหรืออาจจะกระทบภูมิทัศน์ทั้งหมดควรรีบแก้ไข ควรปรับปรุงการดูแลรักษามีมาตรการการอนุรักษ์และการจัดการสภาพแวดล้อมเมื่อมีเรื่องร้ายแรงเกิดขึ้น

มาตรา 25 สิ่งก่อสร้างที่สูญหายไปควรมีการสร้างขึ้นใหม่แต่เฉพาะกรณีที่ได้รับอนุมัติเป็นพิเศษเท่านั้นถึงจะสร้างใหม่ในที่เดิมได้ โดยจะทำได้ต้องมีหลักฐานยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญต้องผ่านกระบวนการทางกฎหมายและได้รับอนุญาตแล้วเท่านั้นและต้องประกาศด้วยว่าเป็นโบราณสถานที่สร้างขึ้นมาใหม่

มาตรา 26 ควรระมัดระวังขณะที่ทำการขุดสำรวจทางโบราณคดี ควรส่งแผนอนุรักษ์ที่ลงปฏิบัติในพื้นที่ทั้งก่อนและหลังการขุดสำรวจ ให้ทราบทั่วถึงกัน ส่งทั้งแผนการขุดสำรวจและแผนอนุรักษ์ไปพร้อมๆ กันเพื่อรอการอนุมัติซึ่งเมื่อได้รับการอนุมัติแล้วก็ลงมือปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้นั้น ที่ต้องมีแผนเพื่อการขุดสำรวจก็เพื่อไว้จัดการกับเรื่องวัสดุและสิ่งที่ค้นพบ

มาตรา 27 การป้องกันความเสียหายและเตรียมพร้อมกับทุกสถานการณ์มาจากการสำรวจภาวะอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับสถานที่และนักท่องเที่ยวโดยถ่องแท้ และจัดทำแผนเพื่อรองรับเหตุการณ์นั้น อาคารสถานที่สาธารณะควรมีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อป้องกันการแออัด การติดตั้งอุปกรณ์ที่จะดูแลเรื่องนี้ควรมีความปลอดภัยสูงและห้ามการทำกิจกรรมที่อาจสร้างความเสียหายให้กับนักท่องเที่ยวหรือสถานที่อย่างเด็ดขาด

บทที่ 4 การอนุรักษ์นอกแผน (Conservation Interventions)

มาตรา 28 การอนุรักษ์นอกเหนือจากที่วางแผนเป็นเทคนิควิธีสำหรับการบำรุงรักษาความเสียหาย เสื่อมโทรมของพื้นที่และสิ่งแวดล้อมโดยรอบที่เกิดขึ้น ซึ่งมีระดับการดูแลอยู่ 4 ระดับด้วยกันคือ การดูแลตามปกติ การป้องกันและสร้างเสริมทางกายภาพ การบูรณะย่อย การบูรณะครั้งใหญ่ การอนุรักษ์นอกแผนควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและใช้วิธีและอุปกรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว

มาตรา 29 การดูแลรักษาตามปกติเป็นมาตรการการป้องกันที่จะลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทางธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกสถานที่ดังนั้นจึงควรมีการสร้างโปรแกรมการดูแลรักษาที่คอยสังเกตการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นและจัดทำบัญชีขึ้นมาอย่างต่อเนื่องและตรงตามมาตรฐาน

มาตรา 30 การเสริมสร้างมาตรการการป้องกันทางกายภาพนี้ก็เพื่อที่จะลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่ อาคารสิ่งก่อสร้าง โดยตัวมาตรการเองต้องไม่ทำลายสภาพเดิมและคงความเป็นเอกลักษณ์เดิมๆ ให้ได้มากที่สุด ควรเป็นมาตรการที่เข้าใจง่ายและใช้การได้ง่าย อาคารอนุรักษ์ที่กลายเป็นพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์ข้อมูลควรเป็นสถานที่ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์นั้น

มาตรา 31 ไม่มีปัญหาที่จะมีการบูรณะครั้งย่อยแต่จะต้องคงโครงสร้างดั้งเดิมไว้ไม่ได้เติมเสริมแต่ง และไม่เปลี่ยนสภาพของโบราณสถาน การกระทำเช่นนี้มักมีขึ้นเสมอเพื่อแก้ไของค์ประกอบของอาคารที่เสียหาย พัง ผิดเพี้ยน อยู่ผิดที่หรือเพื่อซ่อมส่วนที่เสียหายเล็กน้อย หรือเพื่อนำสิ่งที่ไม่สำคัญออกไป ซึ่งต้องมีการจดบันทึกสิ่งที่เคลื่อนย้ายหรือเพิ่มเติมโดยละเอียด

มาตรา 32 การบูรณะครั้งใหญ่จะมีผลกระทบต่อโครงสร้างเดิมเสียเป็นส่วนใหญ่ ทำให้โครงสร้างกลับสู่สภาพที่ปกติที่สุดโดยใช้องค์ประกอบต่างๆ ที่จำเป็นมาช่วยเสริมหรือเปลี่ยนสิ่งที่ขาดหายหรือสูญหายไป ซึ่งการตัดสินใจบูรณะเช่นนี้ต้องใช้ความระมัดระวัง ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดในช่วงที่ทำการอนุรักษ์นั้นจะต้องแก้ไขให้ครบถ้วนเพื่อที่จะได้ไม่เสียเวลากลับมาบูรณะอีกในคราวหลัง ควรบูรณะตามร่องรอยความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทั้งรูปแบบและวัสดุก็ควรใช้แทนที่ตามของเดิม สำหรับส่วนประกอบเดิมที่อาจจะเสียหายขณะทำการบูรณะก็อาจย้ายออกไปก่อนเมื่อบูรณะเสร็จจึงย้ายกลับมาดังเดิม ซึ่งการกระทำเช่นนี้ก็ถือเป็นการทำนอกแผนเช่นกัน

มาตรา 33 การปรับโครงสร้างใหม่ในพื้นที่เป็นมาตรการที่ได้รับยกเว้นเป็นกรณีพิเศษจะได้รับอนุญาตให้กระทำได้ก็เพื่ออนุรักษ์ซากปรักหักพังที่มีค่าที่เหลืออยู่ก่อนจะถูกทำลายแต่การปรับโครงสร้างก็ต้องอิงกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่และห้ามมิให้คาดเดาการปรับโครงสร้างเอง

มาตรา 34 การบำรุงรักษาสภาพโดยรอบโบราณสถานนั้นก็เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากกระบวนการทางธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลทางประวัติศาสตร์และใช้พื้นที่ให้เป็นประโยชน์ ซึ่งการบำรุงรักษานี้ก็คือกำจัดสิ่งที่จะสร้างความเสียหายให้กับพื้นที่ได้ ห้ามทำกิจกรรมทางอุตสาหกรรมหรือทางสังคมที่สร้างความเสียหายต่อพื้นที่ ขจัดสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษ เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อบริการประชาชนและเพื่อความปลอดภัยของประชาชนและสถานที่ การจัดแสดงและการอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวควร

ออกแบบให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน ภูมิทัศน์โดยรอบควรทำตามร่องรอยทางประวัติศาสตร์และไม่ควรจัดสวนหรือภูมิทัศน์แบบร่วมสมัย

มาตรา 35 โดยปกติโบราณสถาน ซากปรักหักพังและหลุมศพที่ถูกขุดค้นจะต้องมีการกลบหรือทำให้อยู่ในสภาพเดิมหลังเสร็จสิ้นการวิจัยเพื่ออนุรักษ์และหลีกเลี่ยงขโมย แต่มีกรณีพิเศษที่ไม่ต้องกลบตรงพื้นที่ที่ทำการขุดค้นซึ่งในกรณีเช่นนี้ก็ควรมีการดูแลรักษาเป็นประจำอย่างดี และสิ่งใดที่ไม่สามารถทำการอนุรักษ์ได้ก็สามารถเคลื่อนย้ายเพื่อไปทำการอนุรักษ์ที่อื่นได้

บทที่ 5 บทเสริม

มาตรา 36 หลักการอนุรักษ์ที่กล่าวมานี้อาจจะคิดขึ้นตามเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และสภาพแวดล้อมของอนุสรณ์สถานที่ครั้งหนึ่งมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น

มาตรา 37 หลักการอนุรักษ์นี้อาจได้รับการพัฒนาต่อไปเพื่อเป็นแนวทางการอนุรักษ์พื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมหรือเมืองที่มีชื่อเสียงทางด้านนี้ รวมถึงพื้นที่ใต้น้ำที่อุดมสมบูรณ์

มาตรา 38 หลักการนี้ปรับร่างโดย China ICOMOS และ ประกาศต่อสาธารณชนโดย State Administration of Cultural Heritage โดยที่ China ICOMOS รับผิดชอบการตีความและสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักการนี้ เมื่อมีการแก้ไขเกิดขึ้นก็ควรปฏิบัติตามที่แก้ไขนั้น

ภาคผนวก ค

หน่วยงานของสำนักงานศิลปากร กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

ส่วนกลาง

<u>กรมศิลปากร</u>

- ที่ติดต่อ ถนนหน้าพระธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
  โทร. 0-2221-7811 โทรสาร 0-2225-2652

<u>สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ</u>

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
  กรมศิลปากร
  81/1 ถนนศรีอยุธยา
  เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
  โทร. 0-2628-5035, 0-2282-3767 โทรสาร 0-2282-3767

  ผู้อำนวยการสำนักโบราณคดี
  โทร. 0-2281-6751 ต่อ 302, 0-2628-5030 โทรสาร 0-2282-3770

  ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
  โทร. 0-2282-4801, 0-2282-4809, 0-2282-4843 โทรสาร 0-2282-4846

  กลุ่มวิชาการทะเบียนโบราณสถาน
  โทร. 0-2628-5035 ต่อ 318 โทรสาร 0-2282-3770

  กลุ่มวิชาการโบราณคดีประวัติศาสตร์
  โทร. 0-2628-5021 ต่อ 327 โทรสาร 0-2282-3767

  กลุ่มวิชาการโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์
  โทร. 0-2282-3768 ต่อ 327-8

กลุ่มอนุรักษ์จิตรกรรมและประติมากรรม

โทร. 0-2281-7014 โทรสาร 0-2281-7014

กลุ่มอนุรักษ์โบราณสถาน

โทร. 0-2282-2121 ต่อ 221 โทรสาร 0-2281-3947

กลุ่มโบราณคดีใต้น้ำ

โทร. 0-3939-1236 โทรสาร 0-3939-1237

สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

โทร. 0-2628-5662 โทรสาร 0-2282-2121

ผู้อำนวยการสำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

โทร. 0-2282-8525, 0-2282-4552 โทรสาร 0-2282-2639

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

โทร. 0-2281-6766 โทรสาร 0-2281-6766

กลุ่มวิจัย

โทร. 0-2628-5031 ต่อ 319 โทรสาร 0-2628-5660

กลุ่มทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ

โทร. 0-2628-5028 ต่อ 316 โทรสาร 0-2628-5034

กลุ่มวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์

โทร. 0-2224-1352 โทรสาร 0-2224-9912

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาพิพิธภัณฑ์

โทร. 0-2628-5032 ต่อ 243 โทรสาร 0-2628-5032

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

โทร. 0-2226-1370 โทรสาร 0-2224-7493

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ช้างต้น

โทร. 0-2282-3336 โทรสาร 0-2282-3336

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี

โทร. 0-2424-0004 โทรสาร 0-2424-0004

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์

โทร. 0-2223-6162

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กาญจนาภิเษก

โทร. 0-2902-7568 โทรสาร 0-2902-7568

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป

โทร. 0-2282-2639, 0-2282-2640 โทรสาร 0-2282-8525 ต่อ 15

ส่วนภูมิภาค

1. <u>สำนักงานศิลปากรที่ 1 ราชบุรี</u>

- ปฏิบัติหน้าที่

ในเขตจังหวัดราชบุรี (ที่ตั้งสำนักงาน) เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สมุทรปราการ

- หน่วยงานย่อย คือ

1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรี
2) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนครคีรี เพชรบุรี

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 1

7-9 ถนนอำเภอ ตำบลหน้าเมือง

อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000

โทร. 0-3233-8964, 0-3232-1630 โทรสาร 0-3232-3226-7

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนครคีรี เพชรบุรี

โทร. 0-3242-5600 โทรสาร 0-3240-1006

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรี

โทร. 0-3232-1513 โทรสาร 0-3232-7235

2. สำนักงานศิลปากรที่ 2 สุพรรณบุรี

- ปฏิบัติหน้าที่

ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี (ที่ตั้งสำนักงาน) กาญจนบุรี นครปฐม ปทุมธานี นนทบุรี

- หน่วยงานย่อย คือ

1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อู่ทอง สุพรรณบุรี
2) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี
3) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชาวนาไทย สุพรรณบุรี
4) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเก่า กาญจนบุรี
5) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระปฐมเจดีย์ นครปฐม
6) อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ กาญจนบุรี

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 2
ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมือง
จังหวัดสุพรรณบุรี 72000
โทร. 0-3554-5466-7 โทรสาร 0-3554-5466

อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์
โทร. 0-3458-5052 โทรสาร 0-3458-5053

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อู่ทอง สุพรรณบุรี
โทร. 0-3555-1021 โทรสาร 0-3555-1040

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี
โทร. 0-3553-5330 โทรสาร 0-3553-5330

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชาวนาไทย สุพรรณบุรี
โทร. 0-3552-2191 โทรสาร 0-3552-2191

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระปฐมเจดีย์ นครปฐม
โทร. 0-3427-0300 โทรสาร 0-3424-2500

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเก่า กาญจนบุรี

โทร. 0-3465-4058

3. <u>สำนักงานศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา</u>

- ปฏิบัติหน้าที่

ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่ตั้งสำนักงาน) สิงห์บุรี อ่างทอง

- หน่วยงานย่อย คือ

1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา พระนครศรีอยุธยา
2) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จันทรเกษม พระนครศรีอยุธยา
3) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อินทร์บุรี สิงห์บุรี
4) อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 3

ถนนอู่ทอง ตำบลประตูชัย

อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

โทร. 0-3524-2501, 0-3524-2448 โทรสาร 0-3524-2448

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

โทร. 0-3524-2284 โทรสาร 0-3524-2284

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา พระนครศรีอยุธยา

โทร. 0-3524-1587, 0-3524-4570 โทรสาร 0-3524-1587

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จันทรเกษม พระนครศรีอยุธยา

โทร. 0-3525-2795 โทรสาร 0-3525-1586

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อินทร์บุรี สิงห์บุรี

โทร. 0-3658-1986 โทรสาร 0-3658-1986

4. สำนักงานศิลปากรที่ 4 ลพบุรี

- ปฏิบัติหน้าที่

ในเขตจังหวัดลพบุรี (ที่ตั้งสำนักงาน) ชัยนาท นครสวรรค์ อุทัยธานี

- หน่วยงานย่อย คือ

1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ลพบุรี
2) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชัยนาทมุนี ชัยนาท

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 4

ถนนพระยากำจัด ตำบลท่าหิน อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000

โทร. 0-3641-3779 โทรสาร 0-3641-2510

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ลพบุรี

โทร. 0-3641-1458 โทรสาร 0-3641-1458

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชัยนาทมุนี ชัยนาท

โทร. 0-5641-1467 โทรสาร 0-5641-1467

5. สำนักงานศิลปากรที่ 5 ปราจีนบุรี

- ปฏิบัติหน้าที่

ในเขตจังหวัดปราจีนบุรี (ที่ตั้งสำนักงาน) ฉะเชิงเทรา นครนายก ชลบุรี ระยอง ตราด จันทบุรี สระแก้ว

- หน่วยงานย่อย คือ

1) กลุ่มงานโบราณคดีใต้น้ำ จันทบุรี
2) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี
3) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พาณิชย์นาวี จันทบุรี

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 4

อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี 25000

โทร. 0-3721-2610 โทรสาร 0-3721-2610

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี

โทร. 0-3721-1586 โทรสาร 0-3721-1586

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พาณิชย์นาวี จันทบุรี

โทร. 0-3939-1431 โทรสาร 0-3939-1432

6. สำนักงานศิลปากรที่ 6 สุโขทัย

- ปฏิบัติหน้าที่

ในเขตจังหวัดสุโขทัย (ที่ตั้งสำนักงาน) กำแพงเพชร ตาก พิษณุโลก พิจิตร อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์

- หน่วยงานย่อย คือ

1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง สุโขทัย
2) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก สุโขทัย
3) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พุทธชินราช พิษณุโลก
4) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร
5) อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
6) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย สุโขทัย
7) อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
8) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ เพชรบูรณ์

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 5

ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง

จังหวัดสุโขทัย 64210

โทร. 0-5561-2364 โทรสาร 0-5569-7364

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

โทร. 0-5569-7527 โทรสาร 0-5569-7310

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

โทร. 0-5567-9211 โทรสาร 0-5567-9211

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

โทร. 0-5571-1921 โทรสาร 0-5571-1921

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

โทร. 0-5682-0122 โทรสาร 0-5679-1787

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง สุโขทัย

โทร. 0-5563-3025 โทรสาร 0-5569-7367

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรควรนายก สุโขทัย

โทร. 0-5564-1571 โทรสาร 0-5564-1571

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร

โทร. 0-5571-1570 โทรสาร 0-5571-1583

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระพุทธชินราช พิษณุโลก

โทร. 0-5524-1717 โทรสาร 0-5524-1717

7. <u>สำนักงานศิลปากรที่ 7 น่าน</u>

- ปฏิบัติหน้าที่

ในเขตจังหวัดน่าน (ที่ตั้งสำนักงาน) ลำปาง พะเยา แพร่

- หน่วยงานย่อย คือ

1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 7

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน 55000

โทร. 0-5471-0561 โทรสาร 0-5471-1160

8. <u>สำนักงานศิลปากรที่ 8 เชียงใหม่</u>

- ปฏิบัติหน้าที่

ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ (ที่ตั้งสำนักงาน) เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน

- หน่วยงานย่อย คือ

1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่

2) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงแสน เชียงราย

3) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หริภุญไชย ลำพูน

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 6
ถนนซุปเปอร์ไฮเวย์ ตำบลช้างเผือก
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 60300
โทร. 0-5322-2262, 0-5340-9072 โทรสาร 0-5340-9072

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่
โทร. 0-5322-1308 โทรสาร 0-5322-1308

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงแสน เชียงราย
โทร. 0-5377-7102 โทรสาร 0-5365-0723

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หริภุญไชย ลำพูน
โทร. 0-5351-1186 โทรสาร 0-5353-0536

9. <u>สำนักงานศิลปากรที่ 9 ขอนแก่น</u>

- ปฏิบัติหน้าที่
ในเขตจังหวัดขอนแก่น (ที่ตั้งสำนักงาน) เลย อุดรธานี หนองคาย มหาสารคาม หนองบัวลำภู

- หน่วยงานย่อย คือ

1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ขอนแก่น

2) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเชียง อุดรธานี

3) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุดรธานี

4) อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท อุดรธานี

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 7
793 ถนนกสิกรทุ่งสร้าง ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
โทร. 0-4324-2129 โทรสาร 0-4333-7629

อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท

โทร. 0-4291-0107 โทรสาร 0-4291-0107

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ขอนแก่น

โทร. 0-4324-6170 โทรสาร 0-4323-8173

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเชียง อุดรธานี

โทร. 0-4220-8340 โทรสาร 0-4220-8341

10. <u>สำนักงานศิลปากรที่ 10 ร้อยเอ็ด</u>

- ปฏิบัติหน้าที่

ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด (ที่ตั้งสำนักงาน) กาฬสินธุ์ นครพนม สกลนคร

- หน่วยงานย่อย คือ

1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด
2) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สกลนคร

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 10

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด ถนนเพลินจิต ตำบลในเมือง

อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

โทร. 0-4351-4456 โทรสาร 0-4351-3530

11. <u>สำนักงานศิลปากรที่ 11 อุบลราชธานี</u>

- ปฏิบัติหน้าที่

ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี (ที่ตั้งสำนักงาน) มุกดาหาร ยโสธร

อำนาจเจริญ

- หน่วยงานย่อย คือ

1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุบลราชธานี

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 8

ถนนเขื่อนธานี อำเภอเมือง

จังหวัดอุบลราชธานี 34000

โทร. 0-4524-3286, 0-4525-5071 โทรสาร 0-4531-2845

12. สำนักงานศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา

- ปฏิบัติหน้าที่

  ในเขตจังหวัดนครราชสีมา (ที่ตั้งสำนักงาน) ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์

- หน่วยงานย่อย คือ

  1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิมาย นครราชสีมา
  2) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุรินทร์
  3) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ มหาวีรวงศ์ นครราชสีมา
  4) อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย นครราชสีมา
  5) อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง บุรีรัมย์

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 9

  ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย

  จังหวัดนครราชสีมา 30110

  โทร. 0-4428-5096 โทรสาร 0-4447-1518

  อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

  โทร. 0-4447-1568 โทรสาร 0-4447-1568

  อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง

  โทร. 0-4463-1746 โทรสาร 0-4463-1746

  พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิมาย นครราชสีมา

  โทร. 0-4448-1269 โทรสาร 0-4447-1167

  พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ มหาวีรวงษ์ นครราชสีมา

  โทร. 0-4424-2958 โทรสาร 0-4424-2958

  พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุรินทร์

  โทร. 0-4451-9557 โทรสาร 0-4451-3358

13. สำนักงานศิลปากรที่ 13 สงขลา

- ปฏิบัติหน้าที่

  ในเขตจังหวัดสงขลา (ที่ตั้งสำนักงาน) ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล

- หน่วยงานย่อย คือ

  1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา
  2) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สตูล

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 10

  ถนนจะนะ อำเภอเมือง

  จังหวัดสงขลา 90000

  โทร. 0-7448-3460-1 โทรสาร 0-7448-3460

  พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา

  โทร. 0-7431-1728 โทรสาร 0-7431-1725

  พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สตูล

  โทร. 0-7472-3140 โทรสาร 0-7472-3140

14. สำนักงานศิลปากรที่ 14 นครศรีธรรมราช

- ปฏิบัติหน้าที่

  ในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช (ที่ตั้งสำนักงาน) พัทลุง สุราษฎร์ธานี ชุมพร

- หน่วยงานย่อย คือ

  1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช
  2) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ไชยา สุราษฎร์ธานี
  3) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชุมพร

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 11

  ถนนราชดำเนิน อำเภอเมือง

  จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

  โทร. 0-7535-6458 โทรสาร 0-7535-6458

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช

โทร. 0-7534-1075 โทรสาร 0-7534-0419

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ไชยา สุราษฎร์ธานี

โทร. 0-7743-1066 โทรสาร 0-7743-1066

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชุมพร

โทร. 0-7750-4105 โทรสาร 0-7750-4246

15. สำนักงานศิลปากรที่ 15 ภูเก็ต

- ปฏิบัติหน้าที่

ในเขตจังหวัดภูเก็ต (ที่ตั้งสำนักงาน) กระบี่ ตรัง พังงา ระนอง

- หน่วยงานย่อย คือ

1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ถลาง ภูเก็ต

- ที่ติดต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 12

ตำบลศรีสุนทร อำเภอถลาง

จังหวัดภูเก็ต 83110

โทร. 0-7631-1025, 0-7631-1426 โทรสาร 0-7631-1266

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ถลาง ภูเก็ต

โทร. 0-7631-1206 โทรสาร 0-7631-1426

ภาคผนวก ง

ทะเบียนโบราณสถานทั่วราชอาณาจักร

<u>โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนในกรุงเทพมหานคร</u>

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS*)
		แขวง	เขต	
1	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (1)	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (2)	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม118ตอน127ง. 21ธันวาคม2544
				UTM1519901N,661789E LAT 13-44-42N,LONG100-2-48E
2	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ (1)	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ (2)	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				UTM1520782N,661556E,LAT13-45-11N,LONG100-29-40E
3	พระราชวังบวรสถานมงคล	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1521332N,661607E,LAT13-45-28N,LONG100-29-42E
	กำแพงพระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้า)		พระนคร	เล่ม93ตอน141 9พฤศจิกายน2519
				UTM1520871N,661645E,LAT13-45-13N,LONG100-29-43E
4	วัดชนะสงคราม	ชนะสงคราม	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1521432N,662005E,LAT13-45-32N,LONG100-25-55E
5	ป้อมพระสุเมรุพร้อมด้วยปราการ (1)	ชนะสงคราม	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
	ป้อมพระสุเมรุ (2)	ชนะสงคราม	พระนคร	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				UTM1521825N,662040E,LAT13-45-44N,LONG100-29-56E

* GPS = พิกัดทางภูมิศาสตร์

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
6	วัดบวรนิเวศ (1)	วัดบวรเวศ	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
	วัดบวรนิเวศวิหาร (2)	วัดบวรเวศ	พระนคร	เล่ม106ตอน27 16กุมภาพันธ์2532
				UTM1521370N,662490E,LAT 13-45-29N,LONG100-30-11E
7	ป้อมมหากาฬพร้อมด้วยปราการ	วัดเทพธิดา	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1520891N,663105E,LAT 13-45-14N,LONG100-30-32E
8	วัดราชนัดดา (1)	วัดเทพธิดา	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
	วัดราชนัดดา (2)	วัดเทพธิดา	พระนคร	เล่ม106ตอน27 16กุมภาพันธ์2532
				UTM1520816N,663029E,LAT 13-45-11N,LONG100-30-29E
9	วัดสุทัศน์เทพวราราม	เสาชิงช้า	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1520351N,662629E,LAT 13-44-56N,LONG100-29-54E
10	เสาชิงช้า (1)	เสาชิงช้า	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
	เสาชิงช้า (2)	เสาชิงช้า	พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1520478N,662656E,LAT 13-45-00N,LONG100-30-17E
11	เทวสถาน (โบสถ์พราหมณ์) (1)	เสาชิงช้า	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1520525N,662596E,LAT 13-45-02N,LONG100-30-15E
	เทวสถาน (โบสถ์พราหมณ์) (2)	เสาชิงช้า	พระนคร	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พฤศจิกายน 2548
12	วัดราชบูรณะ (1)	วัดราชบูรณะ	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
	วัดราชบูรณะ (2)	วังบูรพาภิรมย์	พระนคร	เล่ม106ตอน27 16กุมภาพันธ์2532
				UTM1519401N,662415E,LAT 13-44-25N,LONG100-30-08E
13	วัดปรินายก	บ้านพานถม	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1521167N,663138E,LAT 13-45-23N,LONG100-30-33E
14	วัดสระเกศ	สำราญราษฎร์	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1520703N,663240E,LAT13-45-08N,LONG100-30-36E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
15	วัดมหรรณพาราม (1)	ศาลเจ้าพ่อเสือ	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
	วัดมหรรณพาราม (2)	ศาลเจ้าพ่อเสือ	พระนคร	เล่ม106ตอน27 16กุมภาพันธ์2532
				UTM1520787N,662419E,LAT13-45-11N,LONG100-30-09E
16	วัดราชประดิษฐสถิตย์มหาสีมาราม	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1520210N,661645E,LAT13-44-52N,LONG100-29-55E
17	วัดราชบพิธ	วัดราชบพิธ	พระนคร	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1520144N,662204E,LAT13-44-50N,LONG100-30-02E
18	วัดบรมนิวาศ		ปทุมวัน	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1520493N,664675E,LAT13-45-01N,LONG100-31-24E
19	วัดประทุมวนาราม	ปทุมวัน	ปทุมวัน	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1519825N,666543E,LAT13-44-38N,LONG100-32-26E
20	วัดราชาธิวาส	ดุสิต	ดุสิต	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1523062N,662903E,LAT13-46-24N,LONG100-30-25E
21	วัดเทวราชกุญชร	ดุสิต	ดุสิต	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1522768N,662713E,LAT13-46-15N,LONG100-30-19E
22	วัดกัลยาณมิตร	วัดกัลยาณมิตร	ธนบุรี	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1519172N,661596E,LAT13-44-18N,LONG100-29-41E
23	วัดประยูรวงศาวาส	วัดประยูรวงศาวาส	ธนบุรี	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1518821N,662071E,LAT13-44-07N,LONG100-29-57E
24	วัดอินทาราม	บางยี่เรือ	ธนบุรี	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1517376N,660735E,LAT13-43-18N,LONG100-29-12E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
25	วัดพิชัยญาติการาม (1)	ตลาดสมเด็จ	คลองสาน	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
	วัดพิชัยญาติการาม (2)		คลองสาน	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1518365N,662180E,LAT13-43-52N,LONG100-30-00E
26	ป้อมป้องปัจจามิตร (1)	ปากคลองตลาด	คลองสาน	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
	ป้อมป้องปัจจามิตร (2)	คลองสาน	คลองสาน	เล่ม102ตอน31 12สิงหาคม2528
				UTM1518161N,663560E,LAT13-43-45N,LONG100-30-46E
27	วัดราชโอรส		จอมทอง	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1515024N,658745E,LAT13-42-04N,LONG100-28-25E
28	วัดอรุณราชวราราม	วัดอรุณ	บางกอกใหญ่	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1519586N,661331E,LAT13-44-32N,LONG100-29-32E
29	พระราชวังเดิม	วัดอรุณ	บางกอกใหญ่	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
30	ป้อมวิชัยประสิทธิ์	วัดอรุณ	บางกอกใหญ่	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
31	วัดโมลีโลกยาราม (1)	วัดอรุณ	บางกอกใหญ่	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
	วัดโมลีโลกยาราม (2)	วัดอรุณ	บางกอกใหญ่	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				UTM1519325N,661410E,LAT13-44-24N,LONG100-29-35E
32	วัดหงส์รัตนาราม	วัดหงส์	บางกอกใหญ่	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1519069N,661250E,LAT13-44-15N,LONG100-29-30E
33	วัดราชสิทธาราม	เจริญพาสน์	บางกอกใหญ่	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1518820N,660848E,LAT13-44-07N,LONG100-29-16E
34	วัดระฆังโฆสิตาราม	โฆสิตาราม	บางกอกน้อย	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1520550N,660971E,LAT13-45-03N,LONG100-29-21E
35	วัดสุวรรณาราม	บางขุนนนท์	บางกอกน้อย	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1521741N,660014E,LAT13-45-42N,LONG100-28-49E
36	วัดคฤหบดี	บ้านปูน	บางกอกน้อย	เล่ม64ตอน66 22พฤศจิกายน2492
				UTM1522703N,662075E,LAT13-46-13N,LONG100-29-58E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
37	วัดรัชฎาธิษฐาน	บางพรหม	ตลิ่งชัน	เล่ม60ตอน69 30กันยายน2495
				UTM1521209N,657529E,LAT13-45-25N,LONG100-27-26E
38	วัดกาญจนสิงหาสน์ (1)	บางพรหม	ตลิ่งชัน	เล่ม60ตอน69 30กันยายน2495
	วัดกาญจนสิงหาสน์ (2)	คลองชักพระ	ตลิ่งชัน	เล่ม102ตอน31 12สิงหาคม2528
				UTM1521339N,657509E,LAT13-45-29,LONG100-27-25E
39	วัดแก้วไพฑูรย์	บางประทุน	บางขุนเทียน	เล่ม71ตอน3 5มกราคม2497
				UTM1514343N,657944E,LAT13-41-42N,LONG100-27-39E
40	วัดไตรมิตรวิทยาราม (ขึ้นพระประธาน)	สัมพันธวงศ์	สัมพันธวงศ์	เล่ม 73 ตอนที่ 21 วันที่ 13 มี.ค. 2499
41	วัดดุสิดาราม (วัดเสาประโคน) (1)	บางยี่ขัน	บางกอกน้อย	เล่ม76ตอน3 6มกราคม2502
	วัดดุสิดาราม (วัดเสาประโคน) (2)	บางยี่ขัน	บางกอกน้อย	เล่ม91ตอน82 14พฤษภาคม2517
				UTM1521845N,661205E,LAT13-45-45N,LONG100-29-29E
	เจดีย์วัดดุสิตาราม (3)	บางยี่ขัน	บางกอกน้อย	เล่ม117ตอน103ง. 6ตุลาคม2543
42	หอระฆังวัดไทร (1)		บางขุนเทียน	เล่ม79ตอน84 11กันยายน2505
				UTM1513616N,657957E,LAT13-41-18N,LONG100-27-39E
	ตำหนักทองวัดไทร (2)		บางขุนเทียน	เล่ม79ตอน84 11กันยายน2505
				UTM1513616N,657957E,LAT13-41-18N,LONG100-27-39E
	วัดไทร (3)	บางขุนเทียน	จอมทอง	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548
43	โรงช้าง		ดุสิต	เล่ม91ตอน82 14พฤษภาคม2517
				UTM1522881N,664048E,LAT13-46-18N,LONG100-31-04E
44	สะพานพิทยเสถียร (1)	ตลาดน้อย	สัมพันธวงศ์	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
				UTM1518260N,664173,LAT13-43-48N,LONG100-31-07E
	สะพานพิทยเสถียร (2)	ตลาดน้อย, มหาพฤฒาราม	สัมพันธวงศ์, บางรัก	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พฤศจิกายน 2548

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
45	สะพานดำรงสถิต (1)	สำราญราษฎร์	พระนคร	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
	สะพานดำรงสถิต (2)	ดุสิต	ดุสิต	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1519922N,662937E,LAT13-44-42N,LONG100-30-26E
46	สะพานชมัยมรุเชฐ (1)	ดุสิต	ดุสิต	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
				UTM1521775N,663953E,LAT13-45-42N,LONG100-31-00E
	สะพานชมัยมรุเชฐ (2)	ดุสิต,สวนจิตรลดา	ดุสิต	เล่ม122 ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน2548
47	สะพานวรเสรษฐ (1)	ดุสิต	ดุสิต	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
	สะพานวรเสรษฐ (2)	ดุสิต	ดุสิต	เล่ม117ตอน104ง. 9มกราคม2543
				UTM1522055N,564075E,LAT13-45-42N,LONG100-31-04E
48	สะพานมัฆวาฬรังสรรค์	โสมนัส	พระนคร	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
				UTM1521782N,663533E,LAT13-45-43N,LONG100-30-46E
49	สะพานผ่านฟ้าลีลาศ (1)	วัดบวรนิเวศ	พระนคร	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
	สะพานผ่านฟ้าลีลาศ (2)		พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1520930N,663138E,LAT13-45-15N,LONG100-30-33E
50	สะพานเฉลิมพันธุ์ 53 (1)	บางรัก	บางรัก	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
				UTM1516792N,664176E,LAT13-43-00N,LONG100-31-07E
	สะพานเฉลิมพันธุ์ 53 (2)	ยานนาวา, บางรัก, สีลม	สาทร, บางรัก	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พฤศจิกายน 2548
51	สะพานเฉลิมหล้า 56	พญาไท	พญาไท	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
				UTM1520213N,665880E,LAT13-44-51N,LONG100-32-04E
52	สะพานเสาวนี (1)	สวนจิตรลดา	ดุสิต	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
				UTM1521735N,665019E,LAT13-45-41N,LONG100-31-36E
	สะพานเสาวนี (2)	สวนจิตรลดา	ดุสิต	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พฤศจิกายน 2548
53	สะพานเจริญรัช (1)	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
	สะพานเจริญรัช 31 (2)	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1519484N,661986E,LAT13-44-28N,LONG100-29-54E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
54	สะพานเจริญราษฎร์ 34	คลองมหานาค	ป้อมปราบฯ	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
				UTM1520624N,664373E,LAT13-45-05N,LONG100-31-14E
55	สะพานปีกุน	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
				UTM1520234N,662127E,LAT13-44-53N,LONG100-29-59E
56	สะพานมหาดไทยอุทิศ (1)	บ้านบาตร	ป้อมปราบฯ	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
				UTM1520886N,663180E,LAT13-45-14N,LONG100-30-34E
	สะพานมหาดไทยอุทิศ (2)	บ้านบาตร	ป้อมปราบฯ	เล่ม122 ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน2548
57	สะพานเจริญศรี 34 (1)	ศาลเจ้าพ่อเสือ	พระนคร	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
	สะพานเจริญศรี (2)	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1520791N,662037E,LAT13-45-11N,LONG100-29-56E
58	ศาลหลักเมือง	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม52ตอน112 17มิถุนายน2518
				UTM1520556N,661867E,LAT13-45-03N,LONG100-29-50E
59	คลองหลอด ตลอดแนวคลอง (1)		พระนคร	เล่ม93ตอน68 29เมษายน 2519
	คลองคูเมืองเดิม (2)		พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1520832N,661749E,LAT13-45-12N,LONG100-29-47E
60	อาคารที่ทำการกรมศิลปากร (1)	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
	อาคารที่ทำการกรมศิลปากร (2)	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1520594N,661565E,LAT13-45-04N,LONG100-29-40E
61	อาคารหอสมุดวชิราวุธ		พระนคร	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1520792N,661603E,LAT13-45-11N,LONG100-29-42E
62	วัดบุปผาราม		ธนบุรี	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1518689N,661693E,LAT13-44-02N,LONG100-29-44E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
63	วัดราชคฤห์		ธนบุรี	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1517175N,660342E,LAT13-43-13N,LONG100-28-59E
64	วัดกก		บางขุนเทียน	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1511898N,657110E,LAT13-40-22N,LONG100-27-10E
65	วัดหนัง		บางขุนเทียน	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1515294N,658781E,LAT13-42-13N,LONG100-28-07E
66	วัดนางนอง		บางขุนเทียน	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1515139N,658947E,LAT13-42-07N,LONG100-28-12
67	วัดเสวตฉัตร		คลองสาน	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1516263N,663138ELAT13-42-43N,LONG100-30-32E
68	วัดทองธรรมชาติ		คลองสาน	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1518422N,663075E,LAT13-43-53N,LONG100-30-30E
69	วัดทองนพคุณ		คลองสาน	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1518333N,663403E,LAT13-43-51N,LONG100-30-41E
70	วัดอนงคาราม	คลองสาน	คลองสาน	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1518552N,662270E,LAT13-43-58N,LONG100-30-04E
71	วัดอัปสรสวรรค์		ภาษีเจริญ	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1516929N,659299E,LAT13-43-06N,LONG100-28-24E
72	วัดอ่างแก้ว		ภาษีเจริญ	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1516531N,657634E,LAT13-42-53N,LONG100-17-29E
73	วัดเปาโรหิต		บางกอกน้อย	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1523629N,661992E,LAT13-46-43N,LONG100-29-55E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
74	วัดทอง		บางกอกน้อย	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1523467N,661790E,LAT13-46-28N,LONG100-29-48E
75	วัดศรีสุดาราม		บางกอกน้อย	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1522180N,659603E,LAT13-45-56N,LONG100-28-35E
76	วัดใหม่เทพนิมิตร		บางกอกน้อย	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1523433N,662183E,LAT13-46-37N,LONG100-30-02E
77	วัดสังข์กระจาย	บางกอกใหญ่	บางกอกใหญ่	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1518417N,660848E,LAT13-43-54N,LONG100-29-16E
78	วัดท่าพระ		บางกอกใหญ่	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1518372N,659668E,LAT13-43-53N,LONG100-28-37E
79	สถานีตำรวจพระราชวัง		พระนคร	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1519483N,661966E,LAT13-44-88N,LONG100-29-42E
80	วัดช่องนนทรีย์	ช่องนนทรีย์	ยานนาวา	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
				UTM1514003N,667531E,LAT13-41-29N,LONG100-32-58E
81	วัดนายโรง	บางพลัด	บางกอกน้อย	เล่ม94ตอน126 13ธันวาคม2520
				UTM1555940N,659455E,LAT13-46-21N,LONG100-28-31E
82	วัดไชยทิศ	บางขุนนนท์	บางกอกน้อย	เล่ม94ตอน126 13ธันวาคม2520
				UTM1522195N,658735E,LAT13-45-57N,LONG100-28-07E
83	วัดบางขุนนนท์	บางขุนนนท์	บางกอกน้อย	เล่ม94ตอน126 13ธันวาคม2520
				UTM1522157N,659133E,LAT13-45-56N,LONG100-28-20E
84	วัดเวฬุราชิณ	บางยี่เรือ	ธนบุรี	เล่ม94ตอน126 13ธันวาคม2520
				UTM1517572N,660999E,LAT13-43-26N,LONG100-29-21E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
85	วัดนาคปรก	คลองภาษีเจริญ	ธนบุรี	เล่ม94ตอน126 13ธันวาคม2520
				UTM151663N,658957E,LAT13-42-56N,LONG100-28-13E
86	วัดบูรณศิริมาตยาราม	ศาลเจ้าพ่อเสือ	พระนคร	เล่ม94ตอน126 13ธันวาคม2520
				UTM1520877N,662083E,LAT13-45-14,LONG100-29-58E
87	วัดเทพธิดาราม	สำราญราษฎร์	พระนคร	เล่ม94ตอน126 13ธันวาคม2520
				UTM1520643N,662994E,LAT13-45-06N,LONG100-30-28E
88	ทุ่งพระเมรุ (สนามหลวง)		พระนคร	เล่ม94ตอน126 13ธันวาคม2520
				UTM1520832N,661749E,LAT13-45-12N,LONG100-29-47E
89	วัดโพธินิมิตร		ธนบุรี	เล่ม94ตอน126 13ธันวาคม2520
				UTM1516990N,660789E,LAT13-43-07N,LONG100-29-14E
90	โรงกษาปณ์ (หอศิลป์เจ้าฟ้า)		พระนคร	เล่ม95ตอน98 19กันยายน2521
				UTM1521252N,661869E,LAT13-45-26N,LONG100-29-51E
91	ท้องพระโรงตำหนักกลางวังท่าพระ	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม95ตอน126 14พฤศจิกายน2521
				UTM1520570N,661524E,LAT13-45-04N,LONG100-29-39E
	ตำหนักพรรณราย	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม118ตอน113ง. 14พฤศจิกายน2544
92	ตึก (ที่ทำการ)กรมสารวัตรทหารบก (1)	วชิระ	ดุสิต	เล่ม95ตอน126 14พฤศจิกายน2521
				UTM1523528N,663164E,LAT13-46-40N,LONG100-30-34E
	สำนักงานตรวจบัญชีกองทัพบก (2)	วชิรพยาบาล	ดุสิต	เล่ม121ตอนพิเศษ53ง 10 พฤษภาคม 2547
93	โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า (วังพญาไท) (ขาดตำหนักเมขลารูจี)		พญาไท	เล่ม96ตอน15 6กุมภาพันธ์2522
				UTM1522318N,666078E,LAT13-46-00N,LONG100-32-11E
94	กำแพงเมืองหน้าโรงเรียนวัดบวรนิเวศ		พระนคร	เล่ม97ตอน25 19กุมภาพันธ์2523
				UTM1521388N,662686E,LAT13-45-30N,LONG100-30-18E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
95	วัดมหาพฤฒาราม		บางรัก	เล่ม99ตอน130 14กันยายน2525
				UTM1518340N,664323E,LAT13-43-51N,LONG100-31-12E
96	ซุ้มประตูแพร่งสรรพศาสตร์		พระนคร	เล่ม100ตอน36 25มีนาคม2526
				UTM1520634N,662344E,LAT13-45-06N,LONG100-30-06E
97	วัดยานนาวา		ยานนาวา	เล่ม100ตอน36 25มีนาคม2526
				UTM1516668N,663998E,LAT13-42-56N,LONG100-31-01E
98	พระอุโบสถ วัดโบสถ์สามเสน		ดุสิต	เล่ม100ตอน36 25มีนาคม2526
				UTM1523818N,663688E,LAT13-46-49N,LONG100-30-52E
99	สถานีวิทยุศาลาแดง	ลุมพินี	ปทุมวัน	เล่ม100ตอน88 31พฤษภาคม2526
100	พระอุโบสถวัดบางยี่ขัน		บางกอกน้อย	เล่ม100ตอน88 31พฤษภาคม2526
				UTM1522540N,661365ELAT13-46-08NLONG100-29-34E
101	วังวรดิศ (1)		ป้อมปราบฯ	เล่ม101ตอน55 27เมษายน2527
	วังวรดิศ (2)		ป้อมปราบฯ	เล่ม104ตอน18 1กุมภาพันธ์2530
				UTM1520926N,663884E,LAT13-45-15N,LONG100-30-58E
***	เรือนทรงไทยเลขที่269 (ยกเลิก)	สี่พระยา	บางรัก	เล่ม112ตอน128 17กันยายน2528
102	บ้านมนังคศิลา			เล่ม102ตอน180 29พฤศจิกายน2528
				UTM1520980N,664591E,LAT13-45-16N,LONG100-31-36E
103	โรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา		คลองสาน	เล่ม102ตอน31 12มีนาคม2528
				UTM1518192N,662959E,LAT13-43-46N,LONG100-30-26E
104	วังเทวะเวสม์		พระนคร	เล่ม104ตอน18 1กุมภาพันธ์2530
				UTM1522418N,662605E,LAT13-46-04N,LONG100-30-15E
105	เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร (1)		พระนคร	เล่ม104ตอน18 1กุมภาพันธ์2530
	เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร (2)		พระนคร	เล่ม110ตอน186 12พฤศจิกายน2536
				UTM1520114N,662883E,LAT13-44-49N,LONG100-30-24E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
106	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย		พระนคร	เล่ม104ตอน18 1กุมภาพันธ์2530
				UTM1519509N,662356ELAT13-44-29N,LONG100-30-07E
107	วัดจักรวรรดิราชาวาส (สามปลื้ม)	จักรวรรดิ	สัมพันธวงศ์	เล่ม104ตอน18 1กุมภาพันธ์2530
				UTM1519431N,662980E,LAT13-44-26N,LONG100-30-27E
108	ตึก S.A.B, (อยู่ในประกาศเดียวกับ ตึก S.E.C)		ป้อมปราบฯ	เล่ม104ตอน18 1กุมภาพันธ์2530
				UTM1519796N,663154ELAT13-44-38N,LONG100-30-33E
109	ตึก S.E.C		ป้อมปราบฯ	เล่ม104ตอน18 1กุมภาพันธ์2530
				UTM1519810N,663140E,LAT13-44-39N,LONG100-30-33E
110	คลองโอ่งอ่าง ตลอดแนวคลอง		พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
111	คลองผดุงกรุงเกษม ตลอดแนวคลอง		พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
112	อนุสาวรีย์หมู		พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1520254N,662101E,LAT13-44-53N,LONG100-29-58E
113	สนามไชย		พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1520242N,661877E,LAT13-44-53N,LONG100-29-51E
114	ศาลเจ้าแม่ทับทิม		พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1519528N,662656E,LAT13-44-29N,LONG100-30-17E
115	อนุสาวรีย์รัชกาลที่ 1		พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1519236N,662313E,LAT13-44-20N,LONG100-30-05E
116	ศาลเจ้าพ่อเสือ		พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1520694N,662351E,LAT13-45-08N,LONG100-30-07E
117	สะพานช้างโรงสี		พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1520396N,662111E,LAT3-44-58N,LONG100-29-59E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
118	สะพานอุบลรัตน์		พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
119	สำนักงานเกษตรกรุงเทพมหานคร (บ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์, ศาลรัฐธรรมนูญ)	วังบูรพาภิรมย์	พระนคร	เล่ม105ตอน188 16พฤศจิกายน2531
				UTM1519421N,662615E,LAT13-44-26N,LONG100-30-15E
120	วังบ้านหม้อ	วังบูรพาภิรมย์	พระนคร	เล่ม106ตอน26 14กุมภาพันธ์2532
				UTM1519813N,662137E,LAT13-44-39N,LONG100-29-59E
121	พระตำหนักสวนจิตรลดา – วังปารุสกวัน (ด้านเหนือ) (1)		ดุสิต	เล่ม106ตอน26 14กุมภาพันธ์2532
				UTM1522266N,663681E,LAT13-45-58N,LONG100-30-51E
	วังปารุสกวัน (2)		ดุสิต	เล่ม117ตอน104ง. 9ตุลาคม2543
122	อาคารเลขที่ 102/1 (1) (บ้านพระอาทิตย์)		พระนคร	เล่ม106ตอน27 16กุมภาพันธ์2532
	อาคารเลขที่ 102/1 (2)		พระนคร	เล่ม110ตอน14 11กุมภาพันธ์2536
				UTM1521684N,661962E,LAT13-45-40N,LONG100-29-54E
123	วัดกันมาตุยาราม		สัมพันธวงศ์	เล่ม107ตอน16 25มกราคม2533
				UTM1519446N,663422E,LAT13-44-27N,LONG100-30-42E
124	โรงเรียนฤทธิณรงค์รอน	ท่าพระ	บางกอกใหญ่	เล่ม107ตอน70 1พฤษภาคม2533
				UTM1518091N,660940E,LAT13-43-43N,LONG100-29-19E
125	บ้านอับดุลราฮิม	สีลม	บางรัก	เล่ม111ตอน71ง. 6กันยายน2537
				UTM1517867N,666842ELAT13-43-35N,LONG100-32-36E
126	วัดสิตาราม	คลองมหานาค	ป้อมปราบฯ	เล่ม112ตอน59ง. 25กรกฎาคม2538
				UTM1520841N,663644E,LAT13-45-12N,LONG100-30-50E
127	วัดประเสริฐสุทธาวาส	ราษฎร์บูรณะ	ราษฎร์บูรณะ	เล่ม112ตอน59ง. 25กรกฎาคม2538
				UTM1512509N,663013E,LAT13-40-41N,LONG100-30-27E
128	กรมโยธาธิการ (อาคารหลังเก่า)	สำราญราษฎร์	ป้อมปราบฯ	เล่ม112ตอน59ง. 25กรกฎาคม2538
				UTM1520952N,663184E,LAT13-45-16N,LONG100-30-34E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
129	คลังเก็บฝิ่น		ดุสิต	เล่ม112ตอน39ง. 6ตุลาคม2538
				UTM1523232N,665183E,LAT13-46-30N,LONG100-31-41E
130	วัดบุคคโล		ธนบุรี	เล่ม113ตอน3ง. 9กุมภาพันธ์2539
				UTM1514723N,661370E,LAT13-41-53N,LONG100-29-33E
131	วัดใหม่ทองเสน	ถนนนครไชยศรี	ดุสิต	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
				UTM1525173N,664866E,LAT13-47-33N,LONG100-31-31E
132	วัดจอมสุดาราม (วัดไพรงาม)	ถนนนครไชยศรี		เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
				UTM1523123N, 665426E,LAT13-46-26N,LONG100-31-50E
133	วังกรมพระราชวังบวรวิชัยชาญ (วังใหม่)	ชนะสงคราม	พระนคร	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
				UTM1521502N,661690E,LAT13-45-34N,LONG100-29-45E
134	วัดมัชฌันติการาม	บางซื่อ	บางซื่อ	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
				UTM1528306N,664412E,LAT13-49-15N ,LONG100-31-17E
135	วัดทองสุทธาราม	บางซื่อ	บางซื่อ	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
				UTM1529602N,665646E,LAT13-49-57N,LONG100-31-58E
136	วัดธรรมาภิตาราม	ถนนนครไชยศรี	ดุสิต	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
				UTM1525663N,666111ELAT,13-47-49N,LONG100-32-13E
137	กรมสรรพาวุธทหารบก	บางซื่อ	ดุสิต	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
				UTM1525548N,665939E,LAT13-47-45N,LONG100-32-07E
138	วัดตรีทศเทพวรวิหาร	บ้านพานถม	พระนคร	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
				UTM1521602N,662827E,LAT13-45-37N,LONG100-30-23E
139	ตึกแถวสองฟากถนนแพร่งนรา – ตึกแถวบางส่วนของถนนอัษฎางค์ – ตึกแถวบางส่วนของถนนตะนาว – อาคารตะละภัฏศึกษา	ศาลเจ้าพ่อเสือ	พระนคร	เล่ม114ตอน80ง. 12กันยายน2540
				UTM1520542N,662344E,LAT13-45-03N,LONG100-30-06E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
140	อาคารกระทรวงกลาโหม	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม115ตอน3ง. 13มกราคม2541
				UTM1520531N,661991E,LAT13-45-02N,LONG100-29-55E
141	อาคารเลขที่ 208 (บ้านทัดทรง)	ตลาดยอด	พระนคร	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				UTM1521180N,662321E,LAT13-15-20N,LONG100-15-30E
142	ซุ้มประตูวังถนนพระสุเมรุ	ชนะสงคราม	พระนคร	เล่ม115ตอน83ง. 21กันยายน2541
				UTM1521738N,662128E,LAT13-45-42N,LONG100-29-59E
143	ตึกแถวสองฟากถนนแพร่งภูธร	ศาลเจ้าพ่อเสือ	พระนคร	เล่ม115ตอน83ง. 21กันยายน2541
				UTM1520485N,662255E,LAT13-45-01N,LONG100-30-06E
144	สะพานสมมตอมรมารค	สำราญราษฎร์	พระนคร	เล่ม115ตอน83ง. 21กันยายน2541
				UTM1520528N,663073E,LAT13-45-01N,LONG100-30-31E
145	สะพานหก	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม115ตอน3ง. 13มกราคม2541
				UTM1520524N,662099E,LAT13-45-02N,LONG100-29-58E
146	พระตำหนักเพชรรัตน์	ดุสิต	ดุสิต	เล่ม115ตอน3ง. 13มกราคม2541
				UTM1523604N,663833E,LAT13-46-42N,LONG100-30-57E
147	โรงเรียนวัดปทุมคงคา	ตลาดน้อย	สัมพันธวงศ์	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				UTM1518828N,663716E,LAT13-44-07N,LONG100-30-52E
148	อาคารบำรุงนุกูลกิจ	เสาชิงช้า	พระนคร	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				UTM1520466N,662365E,LAT13-45-00N,LONG100-30-07E
149	สะพานภาณุพันธุ์	วังบูรพาภิรมย์	พระนคร	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				UTM1519701N,662865E,LAT13-44-35N,LONG100-30-24E
150	สะพานมอญ	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				UTM1519701N,662118E,LAT13-44-44N,LONG100-29-59E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
151	สะพานผ่านพิภพลีลา	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				UTM1521044N,661976E,LAT13-45-19N,LONG100-29-54E
152	วังสวนสุนันทา (2)	ดุสิต	ดุสิต	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				UTM1523184N,663439E,LAT13-46-28N,LONG100-30-43E
	อาคารพระที่นั่งนงคราญสโมสร (1)			เล่ม96ตอน167 25กันยายน2522
				UTM1522914N,663429E,LAT13-46-20N,LONG100-30-43E
153	ตึกแถวริมถนนตะนาว (ช่วงที่1)	บวรนิเวศ	พระนคร	เล่ม117ตอน104ง. 9ตุลาคม2543
154	บ้านพลตรีม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช	ทุ่งมหาเมฆ	สาทร	เล่ม117ตอน104ง. 9ตุลาคม2543
				UTM1517011N,666130E,LAT13-43-08N,LONG100-32-115E
155	ตึกแถวริมถนนหน้าพระลาน	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				UTM1520558N,661511E,LAT13-45-03N,LONG100-29-39E
156	อาคารสถานฑูตรัสเซีย (เดิม)	สีลม	บางรัก	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				UTM1517196N,665693E,LAT13-43-15N,LONG100-31-57E
157	วัดภัคินีนาท	บางยี่ขัน	บางพลัด	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
158	ตึกแถวบางส่วนริมถนนอัษฎางค์ – ตึกแถวบางส่วนริมถนนพระพิทักษ์ และตึกแถวบางส่วนริมถนนบ้านหม้อ	วังบูรพาภิรมย์	พระนคร	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
159	กระทรวงศึกษาธิการ (วังจันทรเกษม)		ดุสิต	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				UTM1522000N,630460E,LAT13-45-56N,LONG100-12-25E
160	อาคารโรงพิมพ์คุรุสภา (ร.ร. ช่างพิมพ์วัดสังเวช)	ชนะสงคราม	พระนคร	เล่ม118ตอน33ง. 9เมษายน2544
161	ศาลากลางจังหวัดมีนบุรี	มีนบุรี	มีนบุรี	เล่ม118ตอน87ง. 10กันยายน2544
				UTM1527481N,687518E,LAT13-48-43N,LONG100-44-06E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
162	ตึกแถวบริเวณท่าเตียน	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม118ตอน113ง. 14พฤศจิกายน2544
163	โรงสุราบางยี่ขัน	บางยี่ขัน	บางพลัด	เล่ม118ตอน113ง. 14พฤศจิกายน2544
164	สถานีรถไฟธนบุรี (รวมวัดอมรินทราราม)	ศิริราช	บางกอกน้อย	เล่ม118ตอน113ง. 14พฤศจิกายน2544
165	วัดมกุฏกษัตริยาราม	บางขุนพรหม	พระนคร	เล่ม118ตอน113ง. 14พฤศจิกายน2544
166	วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม (4)	ดุสิต	ดุสิต	เล่ม118ตอน113ง. 14พฤศจิกายน2544
	สะพานพระรูปในวัดเบญจมบพิตร (3)	ดุสิต	ดุสิต	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
				UTM1522065N,664048E,LAT13-45-52N,LONG100-31-03E
	สะพานถ้วยในวัดเบญจมบพิตร (2)	ดุสิต	ดุสิต	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
				UTM1522094N,663982E,LAT13-45-53N,LONG100-31-01E
	สะพานงาในวัดเบญจมบพิตร (1)	ดุสิต	ดุสิต	เล่ม92ตอน61 18มีนาคม2518
				UTM1522112N,663943E,LAT13-45-53N,LONG100-31-00E
167	วัดบพิตรพิมุข	จักรวรรดิ์	สัมพันธวงศ์	เล่ม118ตอน113ง. 14พฤศจิกายน2544
168	วังบางขุนพรหม (ธนาคารแห่งประเทศไทย)	บางขุนพรหม	พระนคร	เล่ม118ตอน113ง. 14พฤศจิกายน2544
169	ตึกแถวริมถนนมหาราช ท่าช้างวังหลวง	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
170	โรงเรียนวัดเปาโรหิตย์	บางยี่ขัน	บางพลัด	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
171	สถานีตำรวจนครบาลมีนบุรี	มีนบุรี	มีนบุรี	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
172	หอการค้าไทย-จีน (เดิม)	ยานนาวา	สาทร	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
173	ห้องสมุดเนียลสัน เฮล์	สุรวงศ์	บางรัก	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
174	ศาลเจ้ากวางตุ้ง	ป้อมปราบฯ	ป้อมปราบฯ	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
175	ธนาคารกรุงเทพ สาขาสำเพ็ง	จักรวรรดิ	สัมพันธวงศ์	เล่ม119ตอนพิเศษ131ง 28ธันวาคม2545
176	ห้างทองตั้งโต๊ะกัง	จักรวรรดิ	สัมพันธวงศ์	เล่ม119ตอนพิเศษ131ง 28ธันวาคม2545
177	กรมอู่ทหารเรือ (ปล่องควันหม้อน้ำ)	อรุณอัมรินทร์	บางกอกน้อย	เล่ม119ตอนพิเศษ131ง 28ธันวาคม2545
178	อาคารศุลกสถาน (สถานีตำรวจดับเพลงบางรัก)	บางรัก	บางรัก	เล่ม119ตอนพิเศษ131ง 28ธันวาคม2545
179	ที่หลบภัยสาธารณะในสวนสัตว์ดุสิต	ดุสิต	ดุสิต	เล่ม119ตอนพิเศษ131ง 28ธันวาคม2545
180	สำนักงานประปาสาขาแม้นศรี	บ้านบาตร	ป้อมปราบฯ	เล่ม119ตอนพิเศษ131ง 28ธันวาคม2545

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		แขวง	เขต	
181	พระราชวังสราญรมย์ (กระทรวงการต่างประเทศเดิม)	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม119ตอนพิเศษ131ง 28ธันวาคม2545
182	กรมแผนที่ทหาร	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548
183	โรงเรียนราชินี	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548
184	หน่วยบัญชาการกำลังสำรอง	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พฤศจิกายน 2548
185	กระทรวงพาณิชย์	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พฤศจิกายน 2548
186	คลังราชการ	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พฤศจิกายน 2548
187	ตึกแถวบริเวณลานเสาชิงช้าโค้งถนนบำรุงเมือง	เสาชิงช้า	พระนคร	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พฤศจิกายน 2548
188	วังบ้านดอกไม้ (วังกรมพระกำแพงเพ็ชรอัครโยธิน)	บ้านบาตร	ป้อมปราบฯ	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พฤศจิกายน 2548
189	กระทรวงมหาดไทย	วัดราชบพิธ	พระนคร	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พฤศจิกายน 2548

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดเพชรบุรี				
1	วัดมหาธาตุ	บ้านหม้อ	เมือง	เล่ม 52หน้า3692 8 มีนาคม. 2478
2	วัดกำแพงแลง (1)	หน้าพระลาน	เมือง	เล่ม 52หน้า3692 8 มีนาคม. 2478
	วัดกำแพงแลง (2)	ท่าราบ	เมือง	เล่ม 101 ตอน27 1 มีนาคม 2527
3	วัดสุวรรณาราม (วัดใหญ่) (1)	หน้าพระลาน	เมือง	เล่ม 52หน้า3692 8 มีนาคม. 2478
	วัดใหญ่สุวรรณาราม (2)	ท่าราบ	เมือง	เล่ม101ตอน27 1 มีนาคม 2527
	หมู่กุฏิสงฆ์ วัดใหญ่สุวรรณาราม (3)		เมือง	เล่ม104ตอน246 1ธันวาคม 2530
4	วัดพระนอน (1)	คลองกระแชง	เมือง	เล่ม52หน้า3692 8 มีนาคม 2478
	วัดพระนอน (2)	คลองกระแชง	เมือง	เล่ม 101 ตอน27 1 มีนาคม 2527
5	วัดถ้ำแกลบ	คลองกระแชง	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3693 8 มีนาคม 2478
6	วัดโคก	คลองกระแชง	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3693 8 มีนาคม 2478
7	เขาวัง (1)	คลองกระแชง	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3693 8 มีนาคม 2478
	พระนครคีรี (เขาวัง) (2)	คลองกระแชง	เมือง	เล่ม 109 ตอน94 28กรกฎาคม2535
				47PPQ021489
8	ถ้ำเขาหลวง	ธงไชย	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3693 8 มีนาคม 2478
9	หลักเมือง (1)	ท่าราบ	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3693 8 มีนาคม 2478
	ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง (2)	ท่าราบ	เมือง	เล่ม 101 ตอน 27 1 มีนาคม 2527
10	เจดีย์แดง (1)	บ้านหม้อ	เมือง	เล่ม 55 หน้า 4005 27กุมภาพันธ์2481
	เจดีย์แดง (2)	บ้านหม้อ	เมือง	เล่ม 101 ตอน 27 1 มีนาคม 2527
11	วัดเกาะแก้วสุทธาราม (1)	ท่าราบ	เมือง	เล่ม 71 ตอน3 5มกราคม2497
	วัดเกาะแก้วสุทธาราม (2)	ท่าราบ	เมือง	เล่ม 101 ตอน27 1 มีนาคม 2527
12	วัดสระบัว (1)	คลองกระแชง	เมือง	เล่ม 71 ตอน3 5มกราคม2497
	วัดสระบัว (2)	คลองกระแชง	เมือง	เล่ม 101 ตอน27 1 มีนาคม 2527
13	วัดมหาสมณาราม (1)	คลองกระแชง	เมือง	เล่ม 71 ตอน3 5มกราคม 2497
	วัดมหาสมณาราม (2)	คลองกระแชง	เมือง	เล่ม 101 ตอน27 1 มีนาคม 2527
14	เสาชิงช้า (1)	ท่าราบ	เมือง	เล่ม 72 ตอน2 4 มกราคม2498
	เสาชิงช้า (2)	ท่าราบ	เมือง	เล่ม 101 ตอน27 1 มีนาคม 2527
15	พระบาทเขาลูกช้าง	ท่าไม้รวก	ท่ายาง	เล่ม 72 ตอน2 4 มกราคม2498
16	วัดไผ่ล้อม (1)	ท่าราบ	เมือง	เล่ม 76 ตอน90 22กันยายน2502
	วัดไผ่ล้อม (ร้าง) (2)	ท่าราบ	เมือง	เล่ม 101 ตอน27 1 มีนาคม 2527
17	พระอุโบสถวัดกุฏิ	บางเค็ม	เขาย้อย	เล่ม 92 ตอน136 21กรกฎาคม2518

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
18	ถ้ำพระเขานาขวาง	นายาง	ชะอำ	เล่ม 92 ตอน136 21กรกฎาคม2518
19	วัดธ่อเจริญธรรม		เมือง	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
20	วัดเพชรพลี	ท่าราบ	เมือง	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
21	ตำหนักศรเพชรปราสาท		เมือง	เล่ม98 ตอน177 27ตุลาคม2524
22	พระราชวังมฤคทายวัน		เมือง	เล่ม98 ตอน177 27ตุลาคม2524
23	วัดท่าคอย	ท่าคอย	ท่ายาง	เล่ม100ตอน167 18ตุลาคม2526
24	สำนักงานที่ดินจังหวัดเพชรบุรี (หลังเก่า)		เมือง	เล่ม112 ตอน39 ง 6ตุลาคม2538
				47PPQ028488
25	วัดท่าไชยศิริ	สมอพลือ	เมือง	เล่ม113 ตอน50ง 18ธันวาคม2539
				47PPQ015438
26	วัดห้วยหลวง	เขาย้อย	เขาย้อย	เล่ม113 ตอน50ง 18ธันวาคม2539
				47PNQ916625
27	วัดห้วยโรง	เขาย้อย	เขาย้อย	เล่ม113 ตอน50ง 18ธันวาคม2539
				47PNQ896624
28	วัดโพธิ์เรียง	บ้านทาน	บ้านลาด	เล่ม 115 ตอน38ง 20พฤษภาคม2541
29	วัดโรงเข้	ไร่ส้ม	เมือง	เล่ม 115 ตอน38ง 20พฤษภาคม2541
30	วัดหนองควง	ต้นมะพร้าว	เมือง	เล่ม 115 ตอน38ง 20พฤษภาคม2541
31	วัดกูฎิ	ท่าแร้ง	บ้านแหลม	เล่ม 115 ตอน38ง 20พฤษภาคม2541
32	วัดกลาง (ร้าง)	สมอพลือ	บ้านลาด	เล่ม116 ตอน17ง 17มีนาคม2542
				LAT 13-03-50 NLONG99-56-40 E
33	วัดลาด	ท่าราบ	เมือง	เล่ม116 ตอน17ง 17มีนาคม2542
				LAT 13-06-54 NLONG99-57-14 E
34	วัดเขาน้อย	บ้านลาด	บ้านลาด	เล่ม117ตอน103ง. 6ตุลาคม2543
				LAT13-04-05 N,LONG99-54-10E
35	วัดในกลาง	บ้านแหลม	บ้านแหลม	เล่ม117ตอน103ง. 6ตุลาคม2543
				LAT13-12-09 N,LONG99-58-50E
36	เนินดินแดง	บ้านลาด	ท้ายตลาด	เล่ม 119 ตอนพิศษ 117ง 29 พฤศจิกายน 2545
37	วัดสนามพราหม์	ท่าราบ	เมือง	เล่ม 119 ตอนพิศษ 117ง 29 พฤศจิกายน 2545
38	เจดีย์ทุ่งเศรษฐี	ชะอำ	ชะอำ	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548
<u>จังหวัดประจวบคีรีขันธ์</u>				
1	พระที่นั่งดูหาคฤหาสน์	เขาสามร้อยยอด	ปราณบุรี	เล่ม 60 ตอน69 30กันยายน2495
2	หว้ากอ	คลองวาฬ	เมือง	เล่ม 97ตอน163 21ตุลาคม 2523
3	วัดตรีสตกูฎ	ไร่เก่า	สามร้อยยอด	เล่ม115ตอน38ง.20พฤษภาคม2541

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
4	วัดเขาแดง	เขาแดง	กุยบุรี	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
จังหวัดราชบุรี				
1	วัดพระมหาธาตุ (1)	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3696 8 มีนาคม 2478
	วัดมหาธาตุวรวิหาร (2)	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม100ตอน88 31พฤษภาคม2526
2	ถ้ำฤาษีเขางู (1)	เกาะพลับพลา	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3696 8 มีนาคม 2478
	เทือกเขางู (2)	เกาะพลับพลา	เมือง	เล่ม91 ตอน174 15ตุลาคม 2517
*	พงตึก (ย้ายไปกาญจนบุรี)	พงตึก	ท่ามะกา	เล่ม 52 หน้า 3696 8 มีนาคม 2478
3	เขาถ้ำพระ	ดอนทราย	ปากท่อ	เล่ม 52 หน้า 3696 8 มีนาคม 2478
4	วัดโขลง	คูบัว	เมือง	เล่ม 79 ตอน97 30 ตุลาคม 2505
5	ถ้ำระฆัง มี พระปรมาภิไธย ย่อ จ.ป.ร.	เกาะพลับพลา	เมือง	เล่ม87ตอน116 15ธันวาคม 2513
6	วัดคงคาราม	คลองตาคต	โพธาราม	เล่ม92ตอน136 21กรกฎาคม2518
7	อาคารศาลากลางจังหวัด (1)		เมือง	เล่ม94ตอน39 10พฤษภาคม2520
	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติราชบุรี (2) (ศาลากลางจังหวัดราชบุรีเดิม)	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548
8	อาคารศาลจังหวัด (1)		เมือง	เล่ม94ตอน39 10พฤษภาคม2520
	อาคารศาลแขวงราชบุรี (2)		เมือง	เล่ม106ตอน 26 14 กุมภาพันธ์2532
9	สระโกสินารายณ์และแนวกำแพงเมือง	ท่าผา	บ้านโป่ง	เล่ม96ตอน167 25กันยายน 2522
10	วัดเพลง (ร้าง)	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม112ตอน39ง 6 ตุลาคม2538
				47PPQ957956
11	วัดเกาะศาลพระ	เกาะศาลพระ	วัดเพลง	เล่ม113ตอน50 ง 18ธันวาคม 2539
				47PPQ015438
12	วัดคุ้งกระถิน	คุ้งกระถิน	เมือง	เล่ม113ตอน50 ง 18ธันวาคม 2539
				47PPQ957956
13	วัดเขาเหลือ	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม113ตอน50 ง 18ธันวาคม 2539
				47PPQ957956
14	วัดท่าสุวรรณ	คุ้งกระถิน	เมือง	เล่ม113ตอน50 ง 18ธันวาคม 2539
				47PPQ957956
15	เจดีย์หัก	เจดีย์หัก	เมือง	เล่ม115ตอน38ง 20พฤษภาคม 2541
16	วัดอรัญญิกาวาส	เจดีย์หัก	เมือง	เล่ม115ตอน38ง 20พฤษภาคม 2541
17	วัดขนอน	สร้อยฟ้า	โพธาราม	เล่ม116ตอน17ง 17มีนาคม 2542
				LAT13-43-31N,LONG99-50-08E
18	วัดใหญ่โพหัก	โพหัก	บางแพ	เล่ม117ตอน103ง 6ตุลาคม2543
				LAT13-37-25N,LONG100-01-43E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
19	อาคารสโมสรเสือป่า (ศูนย์สุขภาพสาธารณสุข)	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม117ตอน103ง 6ตุลาคม2543
				47RNQ891966
20	วัดเทพอาวาส	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม118ตอน87ง. 10กันยายน2544
				47PNQ913965
21	วัดศรีสุริยวงศาราม	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม118ตอน87ง. 10กันยายน2544
				47PNQ886967
22	โบราณสถานหมายเลข 1 เมืองคูบัว	คูบัว	เมือง	เล่ม118ตอน87ง. 10กันยายน2544
				47PNQ899918
23	โบราณสถานหมายเลข 8 เมืองคูบัว	คูบัว	เมือง	เล่ม118ตอน87ง. 10กันยายน2544
				47PNQ903913
24	โบราณสถานหมายเลข 31 เมืองคูบัว	เกาะศาลพระ	วัดเพลง	เล่ม118ตอน87ง. 10กันยายน2544
				47PNQ918906
25	โบราณสถานหมายเลข 33 เมืองคูบัว	เกาะศาลพระ	วัดเพลง	เล่ม118ตอน87ง. 10กันยายน2544
				47PNQ921904
26	โบราณสถานหมายเลข 44 เมืองคูบัว	เกาะศาลพระ	วัดเพลง	เล่ม118ตอน87ง. 10กันยายน2544
				47PNQ911894
27	โบราณสถานหมายเลข 24 และ 25 เมืองคูบัว	คูบัว	เมือง	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง7พ.ย.2548
<u>จังหวัดสมุทรปราการ</u>				
1	พระสมุทรเจดีย์กลางน้ำ (1)	ปากคลองปลากด	เมือง	เล่ม52หน้า3699 8มีนาคม2478
	พระสมุทรเจดีย์กลางน้ำ (2)	ปากคลองปลากด	เมือง	เล่ม110ตอน186 12พฤศจิกายน2536
				47PPR720038
2	ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง (โบราณวัตถุ)	ตลาด	พระประแดง	เล่ม66ตอน64 22พ.ย.2492
3	พระอุโบสถและพระเจดีย์วัดป่าเกด	ทรงคนอง	พระประแดง	เล่ม84ตอน80 29สิงหาคม2510
				685113
4	ป้อมปู่เจ้าสมิงพราย	บางหญ้า	พระประแดง	เล่ม96 ตอน97 16มิถุนายน2522
				667086
5	ป้อมแผลงไฟฟ้า	ตลาด	เมือง	เล่ม97ตอน59 15เมษายน2523
				660101
6	วัดกลางวรวิหาร	ปากน้ำ	เมือง	เล่ม98 ตอน63 28เมษายน2524
				740030
7	วัดกิ่งแก้ว	ราชาเทวะ	บางพลี	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 117ง29 พฤศจิกายน 2545

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
<u>จังหวัดสมุทรสงคราม</u>				
1	เขายี่สาร	ยี่สาร	อัมพวา	เล่ม52หน้า3699 8มีนาคม2478
2	วัดบ้านแหลม	แม่กลอง	เมือง	เล่ม 72 ตอน2 4มกราคม2498
3	วัดอัมพวันเจติยาราม	อัมพวา	อัมพวา	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
4	วัดเกตการาม	โรงหีบ	บางคนที	เล่ม 113 ตอน50 ง 18ธันวาคม2539
				47PPQ017891
5	วัดบางกุ้ง	บางกุ้ง	บางคนที	เล่ม 113 ตอน50 ง 18ธันวาคม2539
				47PPQ024861
6	วัดพวงมาลัย	แม่กลอง	เมือง	เล่ม 113 ตอน50 ง 18ธันวาคม2539
				47PPQ073788
7	วัดปากน้ำ	แควน้อย	อัมพวา	เล่ม 113 ตอน50 ง 18ธันวาคม2539
				47PPQ025857
8	วิหารวัดแม่น้ำ	บางขันแตก	เมือง	เล่ม 113 ตอน50 ง 18ธันวาคม2539
				47PPQ383975
9	วัดบางพลับ	บางพรม	บางคนที	เล่ม 113 ตอน50 ง 18ธันวาคม2539
				47PPQ035867
10	วัดตรีจินดาวัฒนาราม	บางกุ้ง	บางคนที	เล่ม 113 ตอน50 ง 18ธันวาคม2539
				47PPQ023871
11	วัดบางกระพ้อม	อัมพวา	อัมพวา	เล่ม 113 ตอน50 ง 18ธันวาคม2539
				47PPQ038837
12	วัดอินทราราม	เหมืองใหม่	อัมพวา	เล่ม115ตอน38ง 20พฤษภาคม2541
				LAT13-26-33N,LONG99-55-11E
13	วัดบางแคใหญ่	แควอ้อม	อัมพวา	เล่ม115ตอน38ง 20พฤษภาคม2541
14	วัดนางตะเคียน	คลองเขิน	เมือง	เล่ม117ตอน103ง 6ตุลาคม2543
				LAT13-26-00N,LONG100-00-33E
<u>จังหวัดสมุทรสาคร</u>				
1	วัดใหญ่จอมปราสาท (1)	ท่าจีน	เมือง	เล่ม53หน้า1533 27 กันยายน 2479
	วัดใหญ่จอมปราสาท (2)	ท่าจีน	เมือง	เล่ม 72 ตอน2 4มกราคม2498
				354971
	วัดใหญ่จอมปราสาท (3)	ท่าจีน	เมือง	เล่ม106ตอน220 14ธันวาคม 2532

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
2	ศาลพันท้ายนรสิงห์ (1)	โคกขาม	เมือง	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479
				496962
	ศาลพันท้ายนรสิงห์ (2) (ศาลเดิมในคลองโคกขาม)	บ้านไร่	เมือง	เล่ม72ตอน2 4มกราคม2498
	ศาลพันท้ายนรสิงห์ (3)	พันท้ายนรสิงห์	เมือง	เล่ม107ตอน113 28มิถุนายน2533
	ศาลพันท้ายนรสิงห์ (4) (ศาลจำลองในคลองโคกขาม)	บ้านไร่	เมือง	เล่ม72ตอน 2 4 มกราคม 2498
				459007
3	ป้อมวิเชียรโชฎก	มหาชัย	เมือง	เล่ม106 ตอน220 14 ธันวาคม2532
				382976
*	วัดอัมพวันเจติยาราม (สมุทรสงคราม)	ท่าจีน	เมือง	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
4	วัดบางปลา	บ้านเกาะ	เมือง	เล่ม118ตอน87ง 10กันยายน2544
				LAT13-35-00 N,LONG100-14-05 E
5	วัดเกาะ	บ้านเกาะ	เมือง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 117ง 29 พฤศจิกายน2545
6	วัดใหญ่บ้านบ่อ	บ้านบ่อ	เมือง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 117ง 29 พฤศจิกายน 2545
7	วัดราษฎร์บำรุง (หงอนไก่)	คลองมะเดื่อ	กระทุ่มแบน	เล่ม119 ตอนพิเศษ117ง 29 พฤศจิกายน 2545

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 2 สุพรรณบุรี

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดกาญจนบุรี				
1	พงตึก	พงตึก	ท่ามะกา	เล่ม 52 หน้า 3696 8 มี.ค. 2478
2	วัดขุนแผน	ลาดหญ้า	เมือง	เล่ม52 หน้า3679 วันที่8 มี.ค. 2478
3	วัดป่าเลไลยก์	ลาดหญ้า	เมือง	เล่ม52 หน้า3679 วันที่8 มี.ค. 2478
4	วัดนางพิม (วัดท่าเสา)	ลาดหญ้า	เมือง	เล่ม52 หน้า3679 วันที่8มี.ค. 2478
5	เมืองสิงห์ (1)	แม่กระบาล	เมือง	เล่ม52 หน้า3679 วันที่8 มี.ค. 2478
	เมืองสิงห์ (2)	เมืองสิงห์	ไทรโยค	เล่ม 77 ตอน60 วันที่19 ก.ค.2503
6	กำแพงเมือง	บ้านเหนือ	เมือง	เล่ม52 หน้า3679 วันที่8 มี.ค. 2478
7	วัดไชยชุมพลชนะสงคราม	บ้านใต้	เมือง	เล่ม52 หน้า3679 วันที่8 มี.ค. 2478
8	พระแท่นดงรัง	พระแท่น	ท่ามะกา	เล่ม 72 ตอน2 วันที่4 ม.ค. 2498
9	พระเจดีย์สามองค์	หนองลู	ทองผาภูมิ	เล่ม 72 ตอน2 วันที่4 ม.ค.2498
10	พระปรางค์ในวัดโน (ร้าง)	ม่วงชุม	ท่าม่วง	เล่ม 74 ตอน96 12 พ.ย. 2500
	พระพุทธไสยาสน์ในวัดโน (ร้าง)	ม่วงชุม	ท่าม่วง	เล่ม 74 ตอน96 12 พ.ย. 2500
11	เมืองกลอนโด	กลอนโด	เมือง	เล่ม 78 ตอน52 วันที่27 มิ.ย.2504
12	เจดีย์ยุทธหัตถี	ดอนเจดีย์	พนมทวน	เล่ม113 ตอนพิเศษ3ง วันที่9 ก.พ. 2539
				47PNR771615
13	วัดน้อย (ร้าง)	ดอนแสลบ	พนมทวน	เล่ม116ตอนพิเศษ7งวันที่22 มกราคม 2542
				47PNR785673
14	วัดทุ่งสมอ	ทุ่งสมอ	พนมทวน	เล่ม116ตอนพิเศษ7งวันที่22 มกราคม 2542
				47PNR712558
15	โบสถ์เก่าสระจิตด่าน (ร้าง)	เลาขวัญ	เลาขวัญ	เล่ม116ตอนพิเศษ17งวันที่17มีนาคม 2542
				LAT14-35-02N,LONG99-47-05E
16	วัดบ้านทวน	พนมทวน	พนมทวน	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM47576306E,1561793NLAT14-07-37N,LONG100-25-43E
17	เจดีย์สามสบ	หนองลู	สังขละบุรี	เล่ม118ตอน127ง.21ธ.ค.2544
				UTM47442336E,1670935NLAT15-06-52N,LONG98-28-48E
18	วัดหินแหลม	ท่าขนุน	ทองผาภูมิ	เล่ม118ตอน127ง.21ธ.ค.2544
				UTM47 466411E,1617573NLAT14-37-57N,LONG98-41-17E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
19	วัดพังตรุ (เหนือ) (ร้าง)	พังตรุ	พนมทวน	เล่ม121ตอนพิเศษ52ง10พ.ค.2547
20	วัดพังตรุ (ใต้)	พังตรุ	พนมทวน	เล่ม121ตอนพิเศษ52ง10พ.ค.2547
21	วัดเหนือ (ร้าง) (โรงเรียนเบญพาด)	พังตรุ	พนมทวน	เล่ม121ตอนพิเศษ52ง10พ.ค.2547
จังหวัดนครปฐม				
1	พระปฐมเจดีย์ (1)	นครปฐม	เมือง	
	พระปฐมเจดีย์ (2)		เมือง	พระปฐมเจดีย์
2	วัดพระงาม	นครปฐม	เมือง	พระปฐมเจดีย์
3	วัดพระประโทน	พระประโทน	เมือง	
4	สระน้ำจันทร์ (1)	สนามจันทร์	เมือง	
	สระน้ำจันทร์ (2)	สนามจันทร์	เมือง	
5	วัดพระเมรุ	สวนนันทอุทยาน	เมือง	พระปฐมเจดีย์
6	วัดใหญ่	นครปฐม	เมือง	พระปฐมเจดีย์
7	วัดธรรมศาลา	ธรรมศาลา	เมือง	
8	เมืองกำแพงแสน	ทุ่งขวาง	กำแพงแสน	
9	เนินพระ (1)	ดอนยายหอม	เมือง	
	วัดเนินพระ (ร้าง) (2)	ดอนยายหอม	เมือง	
10	ฐานเจดีย์ (เจดีย์จุลประโทน)	พระประโทน	เมือง	
11	ฐานเจดีย์	ธรรมศาลา	เมือง	
12	พระราชวังสนามจันทร์	สนามจันทร์	เมือง	
13	วัดประชานารถ	ขุนแก้ว	นครชัยศรี	
14	สะพานเจริญศรัทธา	พระปฐมเจดีย์	เมือง	
15	วัดบางพระ	บางแก้วฟ้า	นครชัยศรี	
16	วัดศรีมหาโพธิ์	ศรีมหาโพธิ์	นครชัยศรี	
17	ศาลาตึก	ทุ่งลูกนก	กำแพงแสน	
18	โรงเรียนราชินีบูรณะ	พระปฐมเจดีย์	เมือง	
จังหวัดนนทบุรี				
1	วัดเขมาภิรตาราม	บางตะนาวศรี	เมือง	เล่ม52หน้า3688 8มี.ค.2478
				629282
2	วัดปรมัยยิกาวาส	เกาะเกร็ด	เมือง	เล่ม52หน้า3688 8มี.ค.2478
				613382
3	พระอุโบสถวัดปราสาท	บางกร่าง	เมือง	เล่ม79 ตอน100 วันที่13 พ.ย.2505
				572321

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
4	พระอุโบสถและพระวิหารวัดชมภูเวก	ท่าทราย	เมือง	เล่ม 91 ตอน82 วันที่14 พ.ค.2517
				619356
5	วัดชลอ	วัดชลอ	บางกรวย	เล่ม96ตอน97 16มิ.ย.2522
				581295
6	ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี		เมือง	เล่ม98ตอน63 28เม.ย.2524
				616302
7	วัดปรางค์หลวง	บางม่วง	บางใหญ่	เล่ม 110 ตอน174 วันที่28 ต.ค 2536
				47PPR541302
8	วัดสิงห์	บางคูเวียง	บางกรวย	เล่ม110 ตอน217 วันที่22 ธ.ค. 2536
				47PPR529288
9	วัดค้างคาว	บางไผ่	เมือง	เล่ม 110 ตอน 217 วันที่22 ธ.ค. 2536
				47PPR623281
10	วัดอัมพวัน	บางม่วง	บางใหญ่	เล่ม115 ตอนพิเศษ3ง วันที่13 มกราคม 2541
11	วัดพระเงิน	บางม่วง	บางใหญ่	เล่ม115 ตอนพิเศษ3ง วันที่13 มกราคม 2541
12	วัดละมุดใน	คูเวียง	บางกรวย	เล่ม115 ตอนพิเศษ3ง วันที่13 มกราคม 2541
13	วัดกู้	บางพูด	ปากเกร็ด	เล่ม115 ตอนพิเศษ3ง วันที่13 มกราคม 2541
14	วัดเกาะพญาเจ่ง	บางพูด	ปากเกร็ด	เล่ม115 ตอนพิเศษ3ง วันที่13 มกราคม 2541
15	วัดบางขนุน	บางขนุน	บางกรวย	เล่ม115 ตอนพิเศษ3ง วันที่13 มกราคม 2541
16	วัดโชติการาม	บางไผ่	เมือง	เล่ม115 ตอนพิเศษ3ง วันที่13 มกราคม 2541
17	วัดเชิงท่า (ร้าง)	ท่าทราย	เมือง	เล่ม116 ตอนพิเศษ7งวันที่22มกราคม 2542
				47PPR615365
18	วัดสมรโกฏิ	บางกระสอ	เมือง	เล่ม116 ตอนพิเศษ7งวันที่22มกราคม 2542
				47PPR635323
19	วัดโพธิ์บางโอ	วัดชลอ	บางกรวย	เล่ม116 ตอนพิเศษ7งวันที่22มกราคม 2542
				47PPR594267
20	วัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร	บางศรีเมือง	เมือง	เล่ม115ตอน3ง. 13ม.ค.2541
				UTM47654386E,1529479NLAT13-49-55N,LONG100-25-43E
21	วัดโบสถ์บน	บางคูเวียง	บางกรวย	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM47 655832E,1527859NLAT13-49-02N,LONG100-26-31E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
22	วัดบางไกรใน	บางขุนกอง	บางกรวย	เล่ม118ตอน127ง.21ธ.ค.2544
				UTM47 659297E,1527064NLAT13-48-35N,LONG100-28-26E
23	วัดสักน้อย (ร้าง)	วัดชลอ	บางกรวย	เล่ม118ตอน127ง.21ธ.ค.2544
จังหวัดปทุมธานี				
1	วัดเจตวงศ์ (ร้าง)	บ้านตลาด	เมือง	เล่ม104 ตอน246 วันที่1 ธ.ค. 2530
				655445
2	โบสถ์และเจดีย์วัดลุ่ม (ร้าง) (วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี)	บ้านกลาง	เมือง	เล่ม106 ตอน27 วันที่16ก.พ.2532
				665502
3	วัดบางหลวง	บางหลวง	เมือง	เล่ม106 ตอน26 วันที่14 ก.พ.2532
				653473
4	วัดสิงห์	สามโคก	สามโคก	เล่ม109 ตอน109 วันที่1 ก.ย. 2535
5	ศาลากลางจังหวัดปทุมธานี (หลังเดิม), ศาลจังหวัดปทุมธานี (หลังเดิม) และอาคารที่ว่าการอำเภอ (หลังเดิม)	บางปลอก	เมือง	เล่ม113 ตอนพิเศษ50 ง วันที่18 ธ.ค.2539
				47PPR660501
6	วัดมะขาม	บ้านกลาง	เมือง	เล่ม116ตอนพิเศษ7งวันที่22 มกราคม 2542
				47PPR669485
7	พลับพลาแรกนาขวัญ (วัดบัวขวัญ)	เลาขวัญ	เลาขวัญ	เล่ม116ตอนพิเศษ17งวันที่17 มีนาคม 2542
				LAT14-38-00N,LONG100-25-25E
8	เตาโอ่งอ่าง (เตาสามโคก)	สามโคก	สามโคก	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM47666291E,1154289N
9	วัดสะแก	สามโคก	สามโคก	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM47665595E,1555176N
10	วัดสองพี่น้อง	บ้านงิ้ว	สามโคก	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM47666848E,1558121N

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
<u>จังหวัดสุพรรณบุรี</u>				
1	วัดกงจักร์	ท่าพี่เลี้ยง	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
		รั้วใหญ่	เมืองฯ	
2	วัดกุฎีทอง	ท่าพี่เลี้ยง	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม 52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
		รั้วใหญ่	เมืองฯ	
3	วัดจำปา	ท่าพี่เลี้ยง	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
4	วัดเจดีย์ยอดเหล็ก	ท่าพี่เลี้ยง	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
5	วัดหลวง	ท่าพี่เลี้ยง	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
6	วัดโพธิ	ท่าพี่เลี้ยง	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
		สระแก้ว	เมืองฯ	
7	ศาลเจ้าหลักเมือง	รั้วใหญ่	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
8	วัดพระมหาธาตุ (วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ)	รั้วใหญ่	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
9	วัดป่าเลไลยก์ (1)	รั้วใหญ่	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
	วัดป่าเลไลย์วรวิหาร (2)	รั้วใหญ่	เมืองฯ	เล่ม101ตอน55วันที่27 เม.ย. 2527
10	คูและกำแพงเมือง	รั้วใหญ่	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
11	วัดพระรูป	รั้วใหญ่	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
12	วัดพึ่ง	รั้วใหญ่	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
13	วัดโหน่งเหน่ง (เจดีย์วัดโหน่งเหน่ง)	รั้วใหญ่	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
14	วัดโหน่งเหน่ง	บางกุ้ง	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
15	วัดช่องลม	รั้วใหญ่	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
16	วัดชุมนุมสงฆ์ (1)	รั้วใหญ่	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3710 วันที่8มี.ค. 2478
	วัดชุมนุมสงฆ์ (ร้าง) (2)	รั้วใหญ่	เมืองฯ	เล่ม101ตอน55วันที่27 เม.ย. 2527
17	สระแก้ว สระคา สระเกษ - สระยมนา(1)	ท่าหว้า	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
		สระแก้ว	เมืองฯ	
	สระแก้ว สระคา สระยมนา สระเกตุ (2)	สระแก้ว	เมืองฯ	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548
18	วัดเขาดิน	ท่าหว้า	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711วันที่8มี.ค. 2478
		สระแก้ว	เมืองฯ	
19	วัดสมีรักษ์	ท่าหว้า	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
		สระแก้ว	เมืองฯ	
20	วัดใหม่	ท่าหว้า	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
		สระแก้ว	เมืองฯ	
21	วัดละเมาะ	ท่าหว้า	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
		สระแก้ว	เมืองฯ	
22	วัดปลายน้ำ	ท่าหว้า	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
		สระแก้ว	เมืองฯ	
23	วัดสนามไชย (1)	พิหารแดง	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
	วัดสนามชัย (ร้าง) (2)	สนามไชย	เมืองฯ	เล่ม98 ตอนที่ 177วันที่ 27ตุลาคม2524
	วัดสนามไชย (ร้าง) (3)	สนามไชย	เมืองฯ	เล่ม106ตอน140วันที่29 ส.ค. 2532
24	วัดหอยโข่ง	พิหารแดง	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
		ท่าพี่เลี้ยง	เมืองฯ	
25	วัดปู่บัว	พิหารแดง	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
		สนามชัย	เมืองฯ	
26	วัดพระธาตุ (1)	ศาลาขาว	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
	วัดพระธาตุ (2)	ศาลาขาว	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม118ตอน33ง. วันที่9เม.ย.2544
			เมืองฯ	UTM47 606939E,1595233NLAT14-25-43,LONG99-59-32E
27	วัดโรงช้าง	บางกุ้ง	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
28	วัดจำปา	ตลิ่งชัน	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
		ท่าพี่เลี้ยง	เมืองฯ	

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
29	วัดเสมอลม	ตลิ่งชัน	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
30	วัดบ้านควาย	ทับตีเหล็ก	ท่าพี่เลี้ยง*	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
			เมืองฯ	
31	เขานางบวช	หนองหญ้าไทรย์	นางบวช	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
		นางบวช	เดิมบางนางบวช	
32	ดอนเจดีย์ (1)	บางงาม	ศรีประจันต์	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
	ดอนเจดีย์ (2) (พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์)	บางงาม	ศรีประจันต์	ตอน60เล่ม69 วันที่30 ก.ย. 2495
		ดอนเจดีย์	ดอนเจดีย์	
33	วัดเสาธงทอง	วังยาง	ศรีประจันต์	เล่ม52หน้า3711 วันที่8มี.ค. 2478
		มดแดง		
34	สระกระโจม	บ้านคอย	ศรีประจันต์	เล่ม52หน้า3712 วันที่8มี.ค. 2478
		สระกระโจม	ดอนเจดีย์	
35	เมืองอู่ทอง (อ.อู่ทอง)	กระจัน	จรเข้สามพัน	เล่ม52หน้า3712 วันที่8มี.ค. 2478
		อู่ทอง	อู่ทอง	
36	เขาพระ (1)	กระจัน	จรเข้สามพัน	เล่ม52หน้า3712 วันที่8มี.ค. 2478
		อู่ทอง	อู่ทอง	
	เขาพระ (2)	กระจันต์	อู่ทอง	เล่ม74ตอน96 วันที่12 พ.ย. 2500
37	วัดปราสาท	อู่ทอง	อู่ทอง	เล่ม85ตอน41 วันที่7 พ.ค. 2511****
38	วัดกุฏิสงฆ์ (ร้าง)	ท่าพี่เลี้ยง	เมืองฯ	เล่ม101 ตอน125 วันที่18ก.ย.2527
		รั้วใหญ่		
39	วัดแค	รั้วใหญ่	เมืองฯ	เล่ม104ตอน18 วันที่1 ก.พ.2530
40	วัดเถลไถล	รั้วใหญ่	เมือง	เล่ม115ตอนพิเศษ3งวันที่13มกราคม 2541
41	วัดวรจัทร์	โพธิ์พระยา	เมือง	เล่ม115ตอนพิเศษ3งวันที่13มกราคม 2541
42	วัดการ้อง (ร้าง)	สนามชัย	เมือง	เล่ม116ตอนพิเศษ7งวันที่22มกราคม 2542
				47PPS223015
43	วัดน้อย	โคกคราม	บางปลาม้า	เล่ม116ตอนพิเศษ7งวันที่22มกราคม 2542 47PPR228939
44	วัดมรกต (ร้าง)	รั้วใหญ่	เมือง	เล่ม116ตอนพิเศษ17งวันที่ 17มีนาคม 2542
				LAT14-27-14N,LONG100-06-43E
45	วัดม่วง	สวนแตง	เมือง	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM47 604332E,1588708NLAT14-22-11N,LONG99-58-04E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
46	วัดสระปทุม (ร้าง)	หนองหญ้าไซ	หนองหญ้าไซ	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM47 597237E,1633167NLAT14-46-19N,LONG99-54-13E
47	วัดอู่ตะเภา	หัวนา	เดิมบางนางบวช	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				47PPS072430
48	วัดบ้านทึง	สามชุก	สามชุก	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM47617376E,1634274NLAT14-46-52N,LONG100-05-27E
49	เขื่อนโบราณเมืองอู่ทอง	หนองโอ่ง	อู่ทอง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545
50	วัดไก่เตี้ย	วังยาง	ศรีประจันต์	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548
51	วัดไทรย์	ท่าระหัด	เมืองสุพรรณบุรี	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548
52	วัดพร้าว	โพธิ์พระยา	เมืองสุพรรณบุรี	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548
53	วัดหนองผักนาก	หนองผักนาค	สามชุก	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดนครนายก				
1	ดงละคร (เมืองโบราณดงละคร)	ดงละคร	วังกระโจม	เล่ม52หน้า3686 8มีนาคม2478
			เมือง	
2	วัดใหญ่ทักขิณาราม	บ้านใหญ่	เมือง	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT14-12-38N,LONG101-13-46E
3	วัดอัมพวัน	บางอ้อ	บ้านนา	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
		บ้านอ้อ		LAT14-10-18N,LONG101-03-38E
4	วัดท่าช้าง	ท่าช้าง	เมือง	เล่ม117ตอน103ง. 6ตุลาคม2543
				47PQR344692
5	วัดทองย้อย	บ้านนา	บ้านนา	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM47723597E,1577567NLAT14-15-43N,LONG101-04-22E
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา				
1	พระราชวังโบราณ	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
2	วัดพระศรีสรรเพ็ชญ์	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
3	วิหารพระมงคลบพิตร	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
4	วัดพระราม	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
5	วัดสวนหลวงสบสวรรค์	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
6	วัดหน้าพระเมรุ	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
7	วัดธรรมิกราช	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
8	พระราชวังจันทรเกษม	หัวร่อ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
9	วัดมหาธาตุ	หัวร่อ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
10	วัดราชบูรณะ	หัวร่อ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
11	วัดเสนาสน์	หัวร่อ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
12	วัดสุวรรณดาราราม	หอรัตนไชย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
13	วัดพุทไธสวรรย์	สำเภาล่ม	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
14	วัดไชยวัฒนาราม	บ้านป้อม	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
15	วัดภูเขาทอง	ภูเขาทอง	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
16	วัดกุฎีดาว (1)	กะมัง	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3691 8มีนาคม2478
				LAT14-21-42 N, LONG100-35-33 E
	วัดกุฎีดาว (2)	หันตรา	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม115 ตอน4ง 14มกราคม 2541

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
17	วัดสมณะโกฏิ	กะมัง	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3692 8มีนาคม2478
18	วัดพระเจ้าพนัญเชิง	สวนพลู	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3692 8มีนาคม2478
19	วัดเจ้าพญาไท	สวนพลู	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3692 8มีนาคม2478
20	วัดตูม	วัดตูม	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3692 8มีนาคม2478
21	วัดศาลาปูน	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม52หน้า3692 8มีนาคม2478
22	พระนครหลวง	นครหลวง	พระนครหลวง	เล่ม52หน้า3692 8มีนาคม2478
23	วัดนิเวศน์ธรรมประวัติ (1)	บ้านเลน	บางปะอิน	เล่ม52หน้า3692 8มีนาคม2478
	วัดนิเวศธรรมประวัติ (2)	บ้านเลน	บางปะอิน	เล่ม121ตอนพิเศษ53ง 10พ.ค.2547
24	วัดชุมพลนิกายาราม (1)	บ้านเลน	บางปะอิน	เล่ม52หน้า3692 8มีนาคม2478
	วัดชุมพลนิกายารามราชวรวิหาร และสะพานข้ามคลองบ้านเลน (2)	บ้านเลน	บางปะอิน	เล่ม121ตอนพิเศษ53ง 10พ.ค.2547
25	บ้านฮอลันดา	สวนพลู	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม55หน้า4005 27กุมภาพันธ์2481
26	บ้านโปตุเกศ	สำเภาล่ม	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม55หน้า4005 27กุมภาพันธ์2481
27	สะพานประตูจีน	ประตูจีน	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม55หน้า4005 27กุมภาพันธ์2481
28	วัดลงกา (1)	หอรัตนชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม58หน้า583 18 มีนาคม 2484
				47PPR703876
	วัดลังกา (ลงกา) (2)	หอรัตนไชย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม113ตอน3ง 9กุมภาพันธ์ 2539
29	ป้อมเพ็ชร์ (1)	หอรัตนชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 58หน้า583 18 มีนาคม 2484
				47PPR703863
	ป้อมเพชร (ป้อมเพ็ชร) (2)	หอรัตนไชย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม112ตอน22ง 23 มิถุนายน 2538
30	ประตูช่องกุฎี	หอรัตนชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 58หน้า583 18 มีนาคม 2484
31	วัดสะพานถ่าน	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
32	วัดเปิด	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
33	วัดขุนเมืองใจ (1)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
				47PPR698868
	วัดขุนเมืองใจ (2)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม112ตอน 22ง 23 มิถุนายน 2538
34	วัดถนนจีน	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
35	วัดป่าสัก (1)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
	วัดป่าสัก (ร้าง) (2)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม113ตอน3ง 9กุมภาพันธ์ 2539
				47PPR693868

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
36	วัดตะพานนาค (1)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
	วัดสะพานนาค (ตะพานนาค) (ร้าง) (2)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม113ตอน3ง 9กุมภาพันธ์ 2539
				47PPR690869
37	วัดบรมพุทธาราม (1)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
	วัดสิงหาราม (1)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
	วัดบรมพุทธารามและวัดสิงหาราม (2)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม112 ตอน22ง 23 มิถุนายน 2538
				47PPR688865
38	วัดโคกม่วง	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
39	วัดสวนหลวงค้างคาว (1)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
	วัดสวนหลวงค้างคาว (2)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม112ตอน22ง 23มิถุนายน 2538
				47PPR689865
40	อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา		พระนครศรีอยุธยา	เล่ม93ตอน102 17สิงหาคม 2519
41	วัดปราสาท	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
42	วัดส้ม	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
43	เทวสถาน (1)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
	เทวสถาน (ร้าง) (2)	หอรัตนไชย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม113ตอน3 ง 9 กุมภาพันธ์ 2539
				47PPR697871
44	บ้านวิชาเยนทร์ (1)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
	บ้านวิชาเยนทร์ (2)	ประตูชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม69ตอน60 30กันยายน 2495
45	วัดสุวรรณวาส	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
46	วัดพลับพลาไชย	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
47	วัดขุนแสน	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
48	เจดีย์เจ้าอ้ายพระยาเจ้ายี่พระยา	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
49	สพานป่าถ่าน	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
50	ป้อมประตูเข้าเปลือก	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
51	วัดสุวรรณเจดีย์	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
52	วัดสัตบาป	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
53	วัดเกษ	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
54	วัดโลกยสุธา	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
55	วัดวรเชษฐาราม	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
56	วัดแสน	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
57	วัดวรโพธิ	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
58	ศาลพระกาล	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
59	วิหารแกลบ	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
60	ถังน้ำประปา	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
61	วัดสามปลื้ม (1)	ไผ่ลิง	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
	วัดสามปลื้ม (2)	ไผ่ลิง	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม113 ตอน3 ง 9 กุมภาพันธ์ 2539
				47PPR719871
62	วัดมเหยงค์	บ้านกระมัง	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
		หันตรา		
63	วังเจ้าฟ้ารัศมี	บ้านกระมัง	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
		หันตรา		
64	พะเนียดคล้องช้าง	บ้านสวนพริก	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
65	วัดนางกุย (1)	บ้านสวนพริก	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 59 หน้า 584 18 มีนาคม 2484
	วัดนางกุย (2)	สำเภาล่ม	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548
66	วัดสามวิหาร	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
67	หลักศิลาระดับน้ำ ครั้งรัชกาลที่ 3	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
68	บึงพระราม และสิ่งก่อสร้างภายในบึง	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
69	วัดชุมแสง	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
70	สะพานชีกุน	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
71	วัดร้าง (ข้างคลองไนไก่)	หอรัตนชัย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
72	วัดเจ้าปราบ	ประตูไชย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
73	วัดอุโบสถ	ประตูไชย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
74	วัดเจดีย์ไหย่	ประตูไชย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
75	วัดเจ้าพราหมน์	ประตูไชย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
76	วัดสังฆทา	ประตูไชย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
77	วัดสังฆแท้	ประตูไชย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
78	วัดวังไชย	ประตูไชย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
79	วัดมหาสมัน	ประตูไชย	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
80	วัดตะไกร (1)	คลองสะบัว	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
	วัดตะไกร (ร้าง) (2)	คลองสระบัว	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม97ตอน163 21ตุลาคม2523
81	วัดชะราม	คลองสะบัว	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
82	วัดจงกรม (1)	คลองสะบัว	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
	วัดจงกลม (2)	คลองสระบัว	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม115 ตอน4ง 14มกราคม 2541
				LAT14-22-16N,LONG 100-33-27E
83	วัดพระยาแมน	คลองสะบัว	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
84	วัดเจ้าย่า	คลองสะบัว	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
85	วัดแค (วัดร่างแค) (1)	คลองสะบัว	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
	วัดแค (2)	คลองสระบัว	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม115ตอน4ง 14มกราคม 2541
				LAT14-22-26N,LONG 100-33-58E
86	วัดอโยธยา (วัดเดิม) (1)	หันตรา	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
				47PPR717888
	วัดอโยธยา (2)	หันตรา	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม13ตอน3ง 9 กุมภาพันธ์ 2539
87	วัดช้าง	กะมัง	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 39ตอน60 20 กรกฎาคม 2486
88	วัดวรเชษฐ์ (1)	บ้านป้อม	พระนครศรีอยุธยา	ตอน 60 เล่ม69 30 กันยายน. 2495
	วัดวรเชต (2)	บ้านป้อม	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม99ตอน130 14กันยายน2525
89	วัดบรมวงศ์อิศวรารามวรวิหาร	สวนพริก	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม 77 ตอน18 8 มีนาคม 2503
90	วัดย่านอ่างทอง	บ้านใหญ่	ผักไห่	เล่ม82ตอน14 9กุมภาพันธ์2508
91	วัดรวก	ท่าเรือ	ท่าเรือ	เล่ม95ตอน126 14พฤศจิกายน2521
92	วัดครุฯ (ร้าง) และวัดสุรินทราชา (ร้าง)	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม97 ตอน163 21 ตุลาคม 2523
93	วัดไผ่ล้อม (ร้าง)	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม97 ตอน163 21 ตุลาคม 2523
94	วัดหัสดาวาส (ร้าง)	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม97 ตอน163 21 ตุลาคม 2523
95	วัดโคก (ร้าง)	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม97 ตอน163 21 ตุลาคม 2523
96	สำนักงานที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม103ตอน65 22 เมษายน 2529
97	พลับพลาที่ประทับที่สถานีรถไฟบางปะอิน	บ้านเลน	บางปะอิน	เล่ม 104 ตอน18 1 กุมภาพันธ์ 2530
98	วัดโพธิ์ (ร้าง)	คลองสระน้ำ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม107ตอน113 28 มิถุนายน 2533
99	พระตำหนักเจ้าปลูกวัดหน้าวัว (ร้าง)	เจ้าปลูก	มหาราช	เล่ม111ตอน81ง 11ตุลาคม 2537
				47PPS652126

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
100	วัดกุฎีทอง	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม112ตอน59ง 25กรกฎาคม2538
				47PPR688881
101	วัดแม่นางปลื้ม	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม112ตอน59ง 25กรกฎาคม2538
				47PPR700890
102	วัดดุสิดาราม	หันตรา	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม112ตอน59ง 25กรกฎาคม2538
				47PPR716889
103	วัดมหาทลาย	ไผ่ลิง	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม112ตอน59ง 25กรกฎาคม2538
				47PPR723878
104	วัดตนุทรงธรรม	หันสังข์	บางปะหัน	เล่ม114ตอน80ง 12 กันยายน 2540
				47PPS633056
105	วัดมงกุฎและวัดพร้าว (ร้าง)	คลองสระบัว	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม115ตอน4ง 14มกราคม 2541
				LAT14-22-12N,LONG100-34-16E
106	วัดโคกสูงและวัดวิหารเขียน	สำเภาล่ม	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม115ตอน4ง 14มกราคม 2541
				LAT14-20-28N,LONG100-34-10E
107	วัดท่าทราย	ไผ่ลิง	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม115ตอน4ง 14มกราคม 2541
				LAT 14-21-10N,LONG100-35-22E
108	วัดกุฎีสูง (ร้าง)	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม115ตอน4ง 14มกราคม 2541
				LAT14-22-18N,LONG100-34-39E
109	วัดชุมพล วัดพระนอนและวัดกระโดก	คลองสวนพลู	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม115ตอน4ง 14มกราคม 2541
				LAT14-20-19N,LONG100-35-31E
110	วัดใหม่ (ร้าง)	ท่าวาสุกรี	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม115ตอน4ง 14มกราคม 2541
				LAT14-21-39N,LONG100-33-51E
111	วัดเต่า (ร้าง)	บ้านป้อม	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม115ตอน4ง 14มกราคม 2541
				LAT14-20-23N,LONG100-32-11E
112	วัดเขียน (ร้าง)	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม115ตอน4ง 14มกราคม 2541
				LAT14-21-48N,LONG100-33-24E
113	วัดพระงาม	บางเดื่อ	บางปะหัน	เล่ม115ตอน37ง 19พฤษภาคม2541
				LAT14-25-55N,LONG100-34-52E
114	วัดประดู่ทรงธรรม	ไผ่ลิง	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม115ตอน37ง 19พฤษภาคม2541
				LAT14-21-45N,LONG100-35-20E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
115	ประภาคาร	บ้านเลน	บางปะอิน	เล่ม115ตอน37ง 19พฤษภาคม2541
				LAT14-14-35N,LONG100-35-00E
116	วัดม่วง	โพธิ์สามต้น	บางปะหัน	เล่ม115ตอน37ง 19พฤษภาคม2541
				LAT14-25-00N,LONG100-32-52E
117	วัดใหญ่ (เทพนิมิตร์)	สามไถ	นครหลวง	เล่ม115ตอน37ง 19พฤษภาคม2541
				LAT14-29-50N,LONG100-40-40E
118	วัดกลาง	นครหลวง	นครหลวง	เล่ม115ตอน37ง 19พฤษภาคม2541
				LAT14-28-30N,LONG100-37-20E
119	วัดกษัตราธิราชวรวิหาร	บ้านป้อม	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม115ตอน37ง 19พฤษภาคม2541
				LAT14-21-10N,LONG100-32-45E
120	วัดเกาะแก้วเกษฎาราม	บ่อโพง	นครหลวง	เล่ม116ตอน25ง 9เมษายน 2542
				LAT14-23-45N,LONG100-35-00E
121	วัดใหม่ประชุมพล	นครหลวง	นครหลวง	เล่ม116ตอน25ง 9เมษายน 2542
				LAT14-28-10N,LONG100-36-55E
122	วัดป่าเสาหรือท่าเสา (ร้าง)	บ้านป้อม	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม116ตอน25ง 9เมษายน 2542
				LAT14-21-10N,LONG100-33-05E
123	วัดสะตือ	ท่าหลวง	ท่าเรือ	เล่ม117ตอน103 6ตุลาคม2543
				LAT14-33-36N,LONG100-45-40E
124	ค่ายสีกุก	น้ำเต้า	บางบาล	เล่ม117ตอน104 9ตุลาคม2543
				LAT14-19-21N,LONG100-27-08E
125	เจดีย์หน้าวัดสนามไชย	สนามไชย	บางไทร	เล่ม117ตอน104 9ตุลาคม2543
				LAT14-21-07N,LONG100-31-54E
126	วัดโพธิ์	โรงช้าง	มหาราช	เล่ม117ตอน104 9ตุลาคม2543
				LAT14-35-50N,LONG100-33-48E
127	ตำหนักเจ้าฟ้าสร้าง	ป้านแป้ง	บางปะอิน	เล่ม 119 ตอนพิเศษ119ง 4 ธ.ค. 2545
128	วัดตลาด	หันสัง	บางปะหัน	เล่ม 119 ตอนพิเศษ119ง 4 ธ.ค. 2545
129	วัดท่าซุงทักษิณาราม	ไม้ตรา	บางไทร	เล่ม 119 ตอนพิเศษ119ง 4 ธ.ค. 2545
130	วัดจุฬามณี	บ้านกุ่ม	บางบาล	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548
131	วัดชุมพล	วัดตูม	พระนครศรีอยุธยา	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดสระบุรี				
1	พระพุทธบาท	ขุนโขลน	กิ่งพระพุทธบาท	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
			พระพุทธบาท	
2	พระราชวังโบราณ (ตำหนักท้ายพิกุล)	ขุนโขลน	กิ่งพระพุทธบาท	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
			พระพุทธบาท	
3	คันกั้นน้ำ (ทำนบศรีธนชัย)	ขุนโขลน	กิ่งพระพุทธบาท	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
			พระพุทธบาท	
4	ธารทองแดง	ขุนโขลน	กิ่งพระพุทธบาท	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
			พระพุทธบาท	
5	ตำหนักธารเกษม	ขุนโขลน	กิ่งพระพุทธบาท	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
			พระพุทธบาท	
6	ตำหนักสระยอ	ขุนโขลน	กิ่งพระพุทธบาท	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
			พระพุทธบาท	
7	ถ้ำคูหาสวรรค์	ท่าศาลา	กิ่งพระพุทธบาท	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
			พระพุทธบาท	
8	ถ้ำวิมานจักรี	ขุนโขลน	กิ่งพระพุทธบาท	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
			พระพุทธบาท	
9	ถ้ำพระบาทใหม่	พูกร่าง	กิ่งพระพุทธบาท	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
		พุกร่าง	พระพุทธบาท	
10	ถ้ำประทุน	ขุนโขลน	กิ่งพระพุทธบาท	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
			พระพุทธบาท	
11	ถ้ำระฆัง	ขุนโขลน	กิ่งพระพุทธบาท	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
			พระพุทธบาท	
12	ถ้ำมหาสนุก	ขุนโขลน	กิ่งพระพุทธบาท	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
			พระพุทธบาท	
13	เจ้าพ่อเขาตก	ขุนโขลน	กิ่งพระพุทธบาท	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
			พระพุทธบาท	
14	เมืองขีดขิน	บ้านหมอ	หนองโดน	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
			บ้านหม้อ	
15	พระพุทธฉาย	หนองเอี่ยม	ปากเพรียว	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
		หนองปลาไหล	เมือง	
16	ถ้ำลำดวน	หนองเอี่ยม	ปากเพรียว	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
		หนองปลาไหล	เมือง	

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
17	เขาลม	หนองเอี่ยม	ปากเพรียว	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
		หนองปลาไหล	เมือง	
18	ถ้ำฤาษี	หนองเอี่ยม	ปากเพรียว	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
		หนองปลาไหล	เมือง	
19	พระพุทธบาทน้อย	สองคอน	แก่งคอย	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
20	ถ้ำพระ	สองคอน	แก่งคอย	เล่ม 52 หน้า 3700 8มีนาคม2478
21	ถ้ำมะขาม	สองคอน	แก่งคอย	เล่ม 52 หน้า 3701 8มีนาคม2478
22	วังสีทา (1)	สองคอน	แก่งคอย	เล่ม 52 หน้า 3701 8มีนาคม2478
	วังสีทา (2)	สองคอน	แก่งคอย	เล่ม118ตอน33ง 9เม.ย.2544
23	เขาคอก (1)	ท่าคล้อ	แก่งคอย	เล่ม 52 หน้า 3701 8มีนาคม2478
	พระตำหนักเขาคอกคชคีรี (2)	ท่าคล้อ	แก่งคอย	เล่ม118ตอน29ง 26มี.ค.2544
24	ถนนเขาด่าน	ท่าคล้อ	แก่งคอย	เล่ม 52 หน้า 3701 8มีนาคม2478
25	ถ้ำผาหลุบ	ท่าคล้อ	แก่งคอย	เล่ม 52 หน้า 3701 8มีนาคม2478
26	ผาเสด็จพัก	บ้านลาว	ศาลเจ้าพ่อน้อย	เล่ม 52 หน้า 3701 8มีนาคม2478
		ทับกวาง		
27	วัดเขาแก้ว (วัดเขาแก้ววรวิหาร)	ต้นตาล	เสาไส้	เล่ม 52 หน้า 3701 8มีนาคม2478
28	เกียรติมุข หรือหน้าสิงห์ศาลเจ้าพ่อน้อย	เสาไห้	เสาไห้	เล่ม 76 ตอน3 6มกราคม 2502
29	พระพุทธรูปปางมารวิชัยศิลาทราย	เสาไห้	เสาไห้	เล่ม76ตอน3 6ม.ค.2502
30	วัดสูง	เสาไห้	เสาไห้	เล่ม76ตอน3 6ม.ค.2502
31	ถ้ำเขาน้ำพุ (ถ้ำพระโพธิสัตว์)	ทับกวาง	แก่งคอย	เล่ม82 ตอน29 6 เม.ย.2508
32	อุโบสถวัดจันทบุรี	เมืองเก่า	เสาไห้	เล่ม100ตอน167 18ต.ค.2526
33	วัดหนองโนเหนือ	หนองโน	เมือง	เล่ม115ตอน37ง 19พฤษภาคม 2541
34	วัดหนองยาวสูง	หนองยาว	เมือง	เล่ม115ตอน37ง 19พฤษภาคม 2541
		หนองยาวสูง		
35	เจดีย์ภูธาตุ	หนองยาว	เมือง	เล่ม118ตอน33ง 9เม.ย.2544
36	วัดตะเฆ่	ม่วงงาม	เสาไห้	เล่ม118ตอน33ง 9เม.ย.2544
37	วัดเขาวง (ถ้ำนารายณ์)	เขาวง	พระพุทธบาท	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545
38	วัดสมุหประดิษฐาราม	สวนดอกไม้	เสาไห้	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545
39	วัดชุ้ง	เมืองเก่า	เสาไห้	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย. 2548

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดสิงห์บุรี				
1	วัดพระปรางค์ (1)	เชิงกลัด	สิงห์	เล่ม 52 หน้า 3715 8 มี.ค.2478
	วัดพระปรางค์ (2)	เชิงกลัด	บางระจัน	เล่ม83 ตอน40 3พ.ค.2509
	เตาเผาเครื่องปั้นดินเผาในวัดพระปรางค์ (3)	เชิงกลัด	บางระจัน	เล่ม84ตอน80 29ส.ค.2510
	วัดพระปรางค์และเตาเผาภาชนะดินเผาแม่น้ำน้อย (4)	เชิงกลัด	บางระจัน	เล่ม121ตอนพิเศษ53ง 10พ.ค.2547
2	วัดพระนอนจักรสีห์ (วัดพระนอนจักรสีห์วรวิหาร)	จักรสีห์	บางพุดทรา	เล่ม52หน้า3716 8มี.ค.2478
			เมือง	
3	พระปรางค์วัดหน้าพระธาตุ	จักรสีห์	บางพุดทรา	เล่ม52หน้า3716 8มี.ค.2478
4	วัดโพธิ์เก้าต้น	บางระจัน	บางระจัน	เล่ม72ตอน2 4ม.ค. 2498
5	คูพม่า (คูค่ายพม่า)	บ้านแป้ง	พรหมบุรี	เล่ม92ตอน136 21ก.ค. 2518
6	เมืองโบราณ (บ้านคูเมือง) (เมืองโบราณ ต.ห้วยชัน)	ห้วยชัน	อินทร์บุรี	เล่ม97ตอน59 15 เม.ย. 2523
7	ศาลากลางจังหวัดสิงห์บุรี และศาลจังหวัดสิงห์บุรี	บางพุทรา	เมือง	เล่ม10ตอน16 25ม.ค. 2533
8	วัดม่วง	อินทร์บุรี	อินทร์บุรี	เล่ม115ตอน37ง 19พ.ค.2541
				LAT15-00-05N,LONG100-20-25E
9	วัดพรหมสาคร	บางพุทรา	เมือง	เล่ม117ตอน104ง. 9ต.ค.2543
				LAT14-53-40N,LONG100-24-30E
10	วัดพรหมเทพาวาส	หัวป่า	พรหมบุรี	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM654610E,1639570NLAT14-49-38N,LONG100-26-13E
11	วัดสี่เหลี่ยม	บางระจัน	ค่ายบางระจัน	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM645507E,1635310NLAT14-47-21,LONG100-21-08E
จังหวัดอ่างทอง				
1	วัดไชโย (วัดไชโยวรวิหาร)	ไชโย	ไชโย	เล่ม 52 หน้า3717 8 มีนาคม 2478
2	วัดขุนอินประมูล	บางพลับ	โพธิ์ทอง	เล่ม 52 หน้า3717 8 มีนาคม 2478
3	พระที่นั่งคำหยาด (1)	คำหยาด	โพธิ์ทอง	เล่ม 52 หน้า3717 8 มีนาคม 2478
	พระตำหนักคำหยาด (2)	คำหยาด	โพธิ์ทอง	เล่ม115ตอน37ง 19พฤษภาคม 2541
				LAT14-39-15N,LONG100-20-15E
4	วัดปาโมกข์ (วัดป่าโมก)	ป่าโมกข์	ป่าโมกข์	เล่ม 52 หน้า3717 8 มีนาคม 2478

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
5	วัดอ้อย	ศาลเจ้าโรงทอง	วิเศษชัยชาญ	เล่ม 106 ตอน26 14กุมภาพันธ์ 2532
6	วัดบ้านป่า	ตรีณรงค์	ไชโย	เล่ม114 ตอน80 ง 12 กันยายน 2540
				47PPS601224
7	วัดเขียน	ศาลเจ้าโรงทอง	วิเศษชัยชาญ	เล่ม115ตอน37ง 19พฤษภาคม 2541
				LAT14-36-03N,LONG100-21-10E
8	วัดจุฬามุนี (วัดจุฬามณี)	องครักษ์	โพธิ์ทอง	เล่ม117ตอน104ง. 9ตุลาคม 2543
				47PPS517280
9	วัดไทรย้อย (ร้าง)	ห้วยไผ่	แสวงหา	เล่ม118ตอน33ง. 9เมษายน.2544
				UTM644110E,1635160NLAT14-47-18N,LONG100-20-20E
10	ศาลจังหวัดอ่างทอง (หลังเก่า)	บางแก้ว	เมือง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545
11	วัดหลวงสุนทราราม	ศาลเจ้าโรงทอง	วิเศษชัยชาญ	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง7พ.ย.2548

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 4 ลพบุรี

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดเพชรบูรณ์				
1	เมืองศรีเทพหรือไพศาลี (1)	นาตะตรุด	วิเชียรบุรี	เล่ม 52 หน้า 3693 8 มีนาคม 2478
	เมืองศรีเทพ (2)	ศรีเทพ	วิเชียรบุรี	เล่ม80ตอที่29 26มีนาคม2506
2	วัดมหาธาตุ	ในเมือง	วิเชียร	เล่ม 52 หน้า 3693 8 มีนาคม 2478
3	วัดโพธิ์	วังบาล	หล่มเก่า	เล่ม 52 หน้า 3693 8 มีนาคม 2478
4	กำแพงเมืองและป้อม	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1531 27กันยายน 2479
5	กำแพง (ดิน) เมืองเก่า	ในเมือง	เมือง	เล่ม57 หน้า807 18มิถุนายน 2483
6	ศิลาจารึกในศาลเจ้าหลักเมือง	ในเมือง	เมือง	เล่ม 57หน้า807 18มิถุนายน 2483
7	วัดพระแก้ว	ในเมือง	เมือง	เล่ม 57หน้า807 18มิถุนายน 2483
8	พระเจดีย์หลังโบสถ์ในวัดสิงห์	ในเมือง	เมือง	เล่ม 57หน้า807 18มิถุนายน 2483
9	วัดไตรภูมิ (1)	ในเมือง	เมือง	เล่ม 57หน้า807 18มิถุนายน 2483
	วัดไตรภูมิ (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม118ตอน29ง. 26มี.ค.2544
				47QQU312166
10	คลังนอกเมืองศรีเทพ บ้านหนองปรือ		เมือง	เล่ม 80 ตอนที่29 26มีนาคม 2506
11	ปรางค์นอก บ้านศรีเทพ		วิเชียรบุรี	เล่ม 80 ตอนที่29 26มีนาคม 2506
12	พระธาตุตาเถร (ในโรงเรียนวังบาล)	วังบาล	หล่มเก่า	เล่ม115 ตอน37ง.19พฤษภาคม 2541
				LAT16-54-00N,LONG101-12-00E
13	วัดคงสมโภชน์	บ้านโภชน์	หนองไผ่	เล่ม115 ตอน37ง.19พฤษภาคม 2541
				LAT15-54-00N,LONG101-02-00E
14	วัดซอกซาย	นาเฉลียง	หนองไผ่	เล่ม115 ตอน37ง.19พฤษภาคม 2541
				LAT16-04-00N,LONG101-07-00E
15	วัดโพนชัย	บ้านหวาย	หล่มสัก	เล่ม115 ตอน37ง.19พฤษภาคม 2541
				LAT16-46-00N,LONG101-17-00E
จังหวัดชัยนาท				
1	วัดพระบรมธาตุ	ท้ายเมือง	บ้านกล้วย	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478
2	เมืองชัยนาทเก่า	ท้ายเมือง	บ้านกล้วย	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478
3	วัดป่าเข้าเปลือก	ท้ายเมือง	บ้านกล้วย	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478
4	วัดสาสนา	ท้ายเมือง	บ้านกล้วย	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478
5	วัดส่องคบ	ท้ายเมือง	บ้านกล้วย	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478
6	วัดธรรมามูล	หน้าพระลาน	สรรค์บุรี	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
7	วัดมหาธาตุ (1)	หน้าพระลาน	สรรค์บุรี	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478
	วัดมหาธาตุ (2)	แพรกศรีราชา	สรรค์บุรี	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง ธ.ค. 2545
8	วัดสองพี่น้อง	หน้าพระลาน	สรรค์บุรี	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478
9	วัดนางคำ	หน้าพระลาน	สรรค์บุรี	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478
10	วัดนางเครือ	หน้าพระลาน	สรรค์บุรี	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478
11	วัดพระแก้ว	หน้าพระลาน	สรรค์บุรี	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478
12	วัดพระยาแพรก	หน้าพระลาน	สรรค์บุรี	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478
13	วัดพยอม	หน้าพระลาน	สรรค์บุรี	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478
14	วัดจันทร์	หน้าพระลาน	สรรค์บุรี	เล่ม 52 หน้า 3684 8 มีนาคม 2478
15	วัดปากคลองมะขามเฒ่า	มะขามเฒ่า	วัดสิงห์	เล่ม115 ตอน37ง 9พฤษภาคม 2541
				LAT15-15-35N,LONG100-03-35E
16	วัดมะเหยงคณ์	เที่ยงแท้	สรรค์บุรี	เล่ม117ตอน104ง. 9ตุลาคม2543
				LAT15-03-26N,LONG100-10-08E
17	วัดท่าเสา (ร้าง)	แพรกศรีราชา	สรรค์บุรี	เล่ม118ตอน33ง. 9เมษายน2544
				UTM625085E,1664514N LAT15-03-15N,LONG100-09-50
<u>จังหวัดนครสวรรค์</u>				
1	เขากบ	ปากน้ำโพ	ปากน้ำโพ	เล่ม 52 หน้า 3687 8มีนาคม2478
2	เมืองพระบาง	ปากน้ำโพ	ปากน้ำโพ	เล่ม 52 หน้า 3687 8มีนาคม2478
3	วัดบน	มะเกลือดำ	ปากน้ำโพ	เล่ม 52 หน้า 3687 8มีนาคม2478
4	วัดช่องลม	มะเกลือดำ	ปากน้ำโพ	เล่ม 52 หน้า 3687 8มีนาคม2478
5	เขาบวชนาค	นครสวรรค์	ปากน้ำโพ	เล่ม 52 หน้า 3687 8มีนาคม2478
6	วัดกระดีทอง	นครสวรรค์	ปากน้ำโพ	เล่ม 52 หน้า 3687 8มีนาคม2478
7	โคกปราสาท	ดอนคำ	ท่าตะโก	เล่ม 52 หน้า 3687 8มีนาคม2478
8	ตึกอีกา	โคกเดื่อ	ท่าตะโก	เล่ม 52 หน้า 3687 8มีนาคม2478
9	โคกเศรษฐีหรือไร่นาเดียว	โคกเดื่อ	ท่าตะโก	เล่ม 52 หน้า 3687 8มีนาคม2478
10	เมืองประคำ	โคกเดื่อ	ท่าตะโก	เล่ม 52 หน้า 3687 8มีนาคม2478
11	เมืองอไภยสาวี	สำโรงไชย	ท่าตะโก	เล่ม 52 หน้า 3687 8มีนาคม2478
12	โคกพระยาเผาข้าว	สำโรงไชย	ท่าตะโก	เล่ม 52 หน้า 3687 8มีนาคม2478
13	วัดเขาหน่อ	บ้านแตน	บรรพตพิสัย	เล่ม111ตอน20ง 20มีนาคม2537
14	วัดเขาดินใต้ (วัดพระหน่อธรณีนนท์)	เขาดิน	เก้าเลี้ยว	เล่ม115ตอน37ง.19พฤษภาคม2541
				LAT15-48-00N,LONG100-04-58E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
15	วัดถ้ำเนินพระปรางค์	พันลาน	ชุมแสง	เล่ม115ตอน37ง.19พฤษภาคม2541
				LAT15-50-00N,LONG100-16-00E
จังหวัดลพบุรี				
1	พระนารายน์ราชนิเวสน์	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า903 2 ส.ค.2479
2	ป้อมปราการเมืองลพบุรี	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า903 2ส.ค.2479
3	วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า904 2 ส.ค. 2479
4	วัดบรรไดหิน (1)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า904 2 ส.ค. 2479
	วัดบันไดหิน (2)		เมือง	เล่ม115ตอน37ง 19พ.ค.2541
5	วัดเสาธงทอง (1)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53 หน้า904 2 ส.ค.2479
	วัดเสาธงทอง (2)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม102 ตอน180 29 พ.ย. 2528
6	วัดนครโกษา (1)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53 หน้า904 2 ส.ค.2479
	วัดนครโกษา (ร้าง) (2)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม98 ตอน63 28เม.ย.2524
7	ปรางค์สามยอด (1)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า904 2ส.ค. 2479
	ปรางค์สามยอด (2)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง ธ.ค. 2545
8	เทวสถาน (ปรางค์แขก)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า904 2 ส.ค.2479
9	บ้านหลวงรับราชฑูต หรือบ้านวิชาเยนทร์	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53 หน้า904 2 ส.ค.2479
10	ศาลพระกาฬ (1)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53 หน้า904 2ส.ค.2479
	ศาลพระกาฬ (2)	ทะเลชุบศร	เมือง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง ธ.ค. 2545
11	วัดราชา (1)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า904 2 ส.ค. 2479
	วัดราชา (ร้าง) สิ่งสำคัญ (2)	ท่าหิน	เมือง	เล่มที่97 ตอน123 12 ส.ค.2523
	2.1 ช่องระบายลม			
	2.2 ตึกสมเด็จพระสังฆราช			
	2.3 อุโบสถ และพระปรางค์			
	วัดราชา (ร้าง) (3)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม101ตอน146 16 ต.ค.2527
12	วัดอินทรา	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า904 2 ส.ค.2479
13	วัดปืน (1)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า904 2 ส.ค.2479
	วัดปืน (2)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม97 ตอน159 14ต.ค.2523
	วัดปืน (3)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม98 ตอน104 30มิ.ย.2524
14	หลักเมือง	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า904 2ส.ค.2479
15	วัดสองคน	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า904 2ส.ค.2479
16	วัดมเหศวร	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53 หน้า904 2 ส.ค. 2479

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
17	วัดสันเปาโล (1)	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า904 2 ส.ค. 2479
	วัดสันเปาโล (ร้าง) (2)	ทะเลชุบศร	เมือง	เล่ม115ตอน37ง19พ.ค.2541
				LAT14-47-30N,LONG100-37-30E
18	ประตูท่อ	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า904 2ส.ค.2479
19	ประตูช่องกุฎิ	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53 หน้า904 2 ส.ค.2479
20	คลองท่อ	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า904 2 ส.ค.2479
21	สระมะโนรา	ท่าหิน	เมือง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
22	พะเนียดคล้องช้าง	ทะเลชุบศร	เมือง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
23	พระตำหนักทะเลชุบศร	ทะเลชุบศร	เมือง	เล่ม53 หน้า905 2 ส.ค.2479
24	ศาลเทพารักษ์	ทะเลชุบศร	เมือง	เล่ม53 หน้า905 2 ส.ค. 2479
25	วัดพระยาออก	ทะเลชุบศร	เมือง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
26	วัดไก่	ทะเลชุบศร	เมือง	เล่ม53หน้า905 2ส.ค.2479
27	วัดทราก	ทะเลชุบศร	เมือง	เล่ม53หน้า905 2ส.ค.2479
28	เกยช้าง	ทะเลชุบศร	เมือง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
29	เกยม้า	ทะเลชุบศร	เมือง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
30	ปากท่อ	ทะเลชุบศร	เมือง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
31	สระแก้ว	ทะเลชุบศร	เมือง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
32	วัดนิโครธ	พรหมมาศ	เมือง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
33	ศาลเจ้า	พรหมมาศ	เมือง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
34	วัดมณีชลขันธ์	พรหมมาศ	เมือง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
35	วัดไล	เขาสมอคอน	ท่าวุ้ง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
36	วัดบรรไดสามแสน	เขาสมอคอน	ท่าวุ้ง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
37	วัดถ้ำตะโก	เขาสมอคอน	ท่าวุ้ง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
38	วัดถ้ำช้างเผือก	เขาสมอคอน	ท่าวุ้ง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
39	วัดพรหมทิน	หลุมเข้า	โคกสำโรง	เล่ม53หน้า905 2 ส.ค.2479
40	วัดสมอคอน (1)	เขาสมอคอน	ท่าวุ้ง	เล่ม54หน้า2287 3ม.ค.2480
	เทือกเขาสมอคอน (2)	สมอคอน	ท่าวุ้ง	เล่ม109ตอน109 1 ก.ย.2535
41	พลับพลาสมเด็จพระนารายน์ ที่ห้วยซับเหล็ก	ท่าศาลา	เมือง	เล่ม58หน้า586 18 มี.ค. 2484
42	วัดท่าแค		เมือง	เล่ม109ตอน90 16 ก.ค.2535
43	พระอุโบสถ (เก่า) และแนวโบราณสถานวัดโบสถ์	โก่งธนู	เมือง	เล่ม109ตอน119 17 ก.ย.2535

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
44	วัดธรรมิการาม (ค้างคาว)	บางขาม	บ้านหมี่	เล่ม116ตอน25ง 9เม.ย.2542
				LAT14-58-02N,LONG100-28-24E
45	รอยพระพุทธบาท	เขาสามยอด	เมือง	เล่ม96ตอน106 3ก.ค.2522
46	วัดโคกโพธิกุญชร	ตะลุง	เมือง	เล่ม117ตอน104ง. 9ต.ค.2543
				LAT14-44-02N,LONG100-36-06E
47	วัดประดู่ (ร้าง)	บางคู้	ท่าวุ้ง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง ธ.ค. 2545
48	วัดกลาง (ร้าง)	บางคู้	ท่าวุ้ง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง ธ.ค. 2545
49	วัดกุฎิ (ร้าง)	บ้านเป็ก	ท่าวุ้ง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง ธ.ค. 2545
จังหวัดอุทัยธานี				
1	เมืองการุ้ง (1)	วังหิน	บ้านไร่	
	เมืองการุ้ง (2)	การุ้ง	บ้านไร่	
2	วัดอุโปสถาราม (อุโบสถาราม) (1)	สะแกกรัง	เมือง	
	วัดอุโปสถาราม (2)	สะแกกรัง	เมือง	
3	เขาภูปลาร้า (เขาปลาร้า) (อ.ลานสัก)	ลานสัก	หนองฉาง	
			ลานสัก	
4	วัดขวิด (ร้าง)	สะแกกรัง	เมือง	
5	วัดสวนพลู	ทุ่งพึ่ง	หนองขาหย่าง	
6	วัดหนองพลวง	หนองขาหย่าง	หนองขาหย่าง	

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 5 ปราจีนบุรี

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดจันทบุรี				
1	วัดพะเนียด	คลองนารายณ์	เมือง	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม2478
2	ป้อมไพรีพินาศ (1)	บางกะไชย	แหลมสิงห์	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม2478
	ป้อมไพรีพินาศ (2)	บางกะไชย	แหลมสิงห์	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง 4ธ.ค. 2545
3	หอไตรในวัดตะปอนน้อย (1)	ตะปอน	ขลุง	เล่ม52หน้า3682 8มีนาคม2478
	วัดตะปอนน้อย (2)	ตะปอน	ขลุง	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT12-29-40N,LONG102-10-15E
4	ค่ายเนินวง	บางกะจะ	เมือง	เล่ม71ตอน3 4มกราคม2497
5	อาคารศาลากลางและหอทะเบียน	ในเมือง	เมือง	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
6	วัดพลับ	บางกะจะ	เมือง	เล่ม97ตอน41 14มีนาคม2523
7	โบราณสถานตึกแดง	ปากน้ำแหลมสิงห์	แหลมสิงห์	เล่ม102ตอน31 12มีนาคม2528
8	วัดสระแก้ว	พลอยแหวน	ท่าใหม่	เล่ม104ตอน18 1กุมภาพันธ์2530
9	เจดีย์และมณฑปเขาพลอยแหวน	พลอยแหวน	ท่าใหม่	เล่ม104ตอน143 28กรกฎาคม2530
10	คุกขี้ไก่	ปากน้ำแหลมสิงห์	แหลมสิงห์	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
				48PSU817812
11	วัดคลองน้ำเค็ม	พลิ้ว	แหลมสิงห์	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT12-30-04N,LONG102-08-22E
12	วัดเขาน้อย	คมบาง	เมือง	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT12-31-15N,LONG102-08-25E
13	วัดเกวียนหัก	เกวียนหัก	ขลุง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 129ง 26 ธ.ค. 2545
14	วัดตะกาดเง้า	ตะกาดเง้า	ท่าใหม่	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 129ง 26 ธ.ค. 2545
15	วัดเนินสูง	คลองนารายณ์	เมือง	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7พ.ย.2548
จังหวัดฉะเชิงเทรา				
1	กำแพงเมือง	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม71ตอน3 5มกราคม2497
2	วัดโสธร	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม71ตอน3 5มกราคม2497
3	อาคารศาลากลางจังหวัด (หลังเก่า) (1)		เมือง	เล่ม94ตอน39 10พฤษภาคม2520
	ศาลากลางหลังเก่าจังหวัดฉะเชิงเทรา (2)	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม114ตอน87ง. 29กันยายน2540
4	วัดสุคันธศิลาราม (หอมศิล)	บางเกลือ	บางปะกง	เล่ม96ตอน184 30ตุลาคม2522
5	วัดพยัคฆอินทาราม	บ้านใหม่	เมือง	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
6	อาคารไปรษณีย์หลังเก่า	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม106ตอน27 16กุมภาพันธ์2532

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
7	วัดเมืองกาย	พนมสารคาม	พนมสารคาม	เล่ม111ตอน85ง. 25ตุลาคม2537
				47PQR521202
8	วัดปิตุลาธิชาชรังสฤษฎิ์ (วัดเมือง)	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
				47PQR244145
9	อาคารพุทธสมาคม (หลังเก่า)	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
				47PQR243144
10	วัดสายชล ณ.รังษี	บ้านใหม่	เมือง	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				LAT13-41-52N,LONG101-06-41
11	วัดสว่างอารมณ์	ศาลาแดง	บางน้ำเปรี้ยว	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM47713243E,1525194NLAT13-47-22N,LONG100-58-22E
12	วัดนครเนืองเขต (วัดต้นตาล)	วังตะเคียน	เมือง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM47721802E,1518319NLAT13-43-36N,LONG101-03-05E
13	วัดบางปรง	บางพระ	เมือง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 129ง 26ธ.ค. 2545
14	วัดเตาเหล็ก	พนมสารคาม	พนมสารคาม	เล่ม121 ตอนพิเศษ52ง 10 พ.ค. 2547
15	วัดดอนทราย	ดอนทราย	บ้านโพธิ์	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548
<u>จังหวัดชลบุรี</u>				
1	เมืองพระรถ	หน้าพระธาตุ	พนัสนิคม	เล่ม52หน้า3684 8มีนาคม2478
2	สระน้ำ	สระสี่เหลี่ยม	พนัสนิคม	เล่ม52หน้า3684 8มีนาคม2478
3	พระพุทธรูปศิลาสมัยทวารวดี (โบราณวัตถุ)	พนัสนิคม	พนัสนิคม	เล่ม52หน้า3684 8มีนาคม2478
4	ศาลาการเปรียญ (ถูกทำลาย)	บางปลาสร้อย	บางปลาสร้อย	เล่ม52หน้า3684 8มีนาคม2478
5	เมืองพญาแร่	บ้านบ่อทอง	พนัสนิคม	เล่ม75ตอน90 4พฤศจิกายน2501
6	เนินดินโคกพนมดี	ท่าข้าม	พนัสนิคม	เล่ม111ตอน125 18กันยายน2527
7	วัดใต้ต้นลาน	ไร่หลักทอง	พนัสนิคม	เล่ม106ตอน26 14กุมภาพันธ์2532
8	พระจุฑาธุชราชฐาน	ท่าเทววงษ์	กิ่ง อ.เกาะสีชัง	เล่ม107ตอน113 28มิถุนายน2533
9	ตึกมหาราช ตึกราชินี	อ่างศิลา	เมือง	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
				47PQQ091753
10	วัดบางเป้ง	แสนสุข	เมือง	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT13-20-31N,LONG101-56-21E
11	วัดตาลล้อม	เหมือง	เมือง	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				LAT13-16-12N,LONG101-56-37E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
12	วัดอ่างศิลา	อ่างศิลา	เมือง	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				LAT13-19-50N,LONG100-55-28E
13	วัดหนองเกตุใหญ่	หนองปลาไหล	บางละมุง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM47711067E,1435124NLAT12-58-32N,LONG100-56-46E
14	วัดหนองปรือ	หนองปรือ	บางละมุง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM47712122E,1431198NLAT12-56-24N,LONG100-57-20E
15	ศาลจังหวัดชลบุรีหลังเก่า (สสจ.ชลบุรี)	บางปลาสร้อย	เมือง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				47PQQ154776
16	วัดโบสถ์	วัดโบสถ์	พนัสนิคม	เล่ม 119 ตอนพิเศษ119ง 4 ธันวาคม2545
17	วัดต้นสน	บางปลาสร้อย	เมือง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ129ง 26 ธันวาคม2545
18	วัดใหญ่อินทาราม	บางปลาสร้อย	เมือง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ129ง 26 ธันวาคม2545
19	วัดบางพระ วรวิหาร	บางพระ	ศรีราชา	เล่ม 119 ตอนพิเศษ129ง 26 ธันวาคม2545
<u>จังหวัดตราด</u>				
1	เขาตะโป๊ะ (มรดกทางธรรมชาติ)	ประณีต	เขาสมิง	เล่ม93ตอน107 31ส.ค.2519
2	อาคารเรือนไม้ 3 ชั้น (จวนเรซิดัง กัมปอร์ต)	บางพระ	เมือง	เล่ม105ตอน188 16พ.ย.2531
3	วัดบุปผาราม	บางกระแจะ	เมือง	เล่ม113ตอน30ง.18ธ.ค.2539
				48PTU279553
4	ศาลากลางจังหวัดตราด (หลังเก่า) (ถูกไฟไหม้ไม่เหลือร่องรอย)		เมือง	เล่ม113ตอน50ง.18ธ.ค.2539
				48PTU301543
5	วัดลำดวน	หนองเสม็ด	เมือง	เล่ม115ตอน38ง. 20พ.ค.2541
				LAT12-14-07N,LONG102-29-46E
<u>จังหวัดปราจีนบุรี</u>				
1	สระแก้ว (1)	โคกปีบ	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม52หน้า3690 8มี.ค.2478
	สระแก้ว (2)	โคกปีบ	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม74ตอน96 12พ.ย.2500
2	สระมรกฏ (1) (สระมรกต)	โคกปีบ	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม52หน้า3690 8มี.ค.2478
	สระมรกฏ (2) (สระมรกต)	โคกปีบ	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม74ตอน96 12พ.ย.2500
		โคกไทย		
3	วัดแสงสว่าง (1)	โคกปีบ	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม71ตอน3 4ม.ค.2497
	วัดแสงสว่าง (พระธาตุพุทธมงคล) (2)	โคกปีบ	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม107ตอน16 25ม.ค.2533
4	เมืองพระรถ	โคกปีบ	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม52หน้า3690 8มี.ค.2478

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
5	สระมะเขือ	โคกปีบ	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม52หน้า3690 8มี.ค.2478
6	ภูเขาทอง	โคกปีบ	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม52หน้า3690 8มี.ค.2478
7	วัดศรีมหาโพธิ์	โคกปีบ	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม52หน้า3690 8มี.ค.2478
8	ลายพระหัตถ์ จ.ป.ร. (1)	หนองโพรง	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม98ตอน104 30ม.ย.2524
	ลายพระหัตถ์ จ.ป.ร. (2)	โคกไทร	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม114ตอน81ง. 15ก.ย.2540
		หนองโพรง		RU716403
9	วัดสระมรกต	โคกไทร	ศรีมโหสถ	เล่ม104ตอน18 1ก.พ.2530
10	บ้านปราสาท หมู่7	หาดนางแก้ว	กบินทร์บุรี	เล่ม104ตอน256 1ธ.ค.2530
11	ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	ท่างาม	เมือง	เล่ม107ตอน16 25ม.ค.2533
12	วัดแก้วพิจิตร	บางบริบูณ์	เมือง	เล่ม107ตอน49 27มี.ค.2533
13	โบราณสถานหมายเลข 007,024 บ.โคกวัด	โคกปีบ	ศรีมโหสถ	เล่ม109ตอน93 23ก.ค.2535
				47PQR612375
14	โบราณสถานหมายเลข 23 (131) บ.โคกวัด	โคกปีบ	ศรีมโหสถ	เล่ม109ตอน93 23ก.ค.2535
				47PQR620369
15	โบราณสถานหมายเลข 045 บ.สระมะเขือ	โคกปีบ	ศรีมโหสถ	เล่ม109ตอน93 23ก.ค.2535
				47PQR623375
16	โบราณสถานหมายเลข 009 บ.โคกวัด	โคกปีบ	ศรีมโหสถ	เล่ม109ตอน93 23ก.ค.2535
				47PQR613305
17	อาคารหอทะเบียนที่ดิน (หลังเก่า)	หน้าเมือง	เมือง	เล่ม110ตอน174 28ต.ค.2536
				47PQR559543
18	ที่ว่าการมณฑลหรือตึกบัญชาการ (หลังเก่า)	ดงพระราม	เมือง	เล่ม110ตอน174 28ต.ค.2536
				47PQR575578
19	โบราณสถานหมายเลข 4 (077) บ.โคกวัด	โคกปีบ	ศรีมโหสถ	เล่ม110ตอน220 24ธ.ค.2536
				47PQR608368
20	โบราณสถานหมายเลข 11 (003) บ.โคกวัด	โคกปีบ	ศรีมโหสถ	เล่ม110ตอน220 24ธ.ค.2536
				47PQR616377
21	โบราณสถานหมายเลข 16 (027) บ.สระมะเขือ	โคกปีบ	ศรีมโหสถ	เล่ม110ตอน220 24ธ.ค.2536
				47PQR616381
22	โบราณสถานหมายเลข 17 (028) บ.โคกวัด	โคกปีบ	ศรีมโหสถ	เล่ม110ตอน220 24ธ.ค.2536
				47PQR622374
23	โบราณสถานหมายเลข19, 20, 038, 039 บ.สระมะเขือ	โคกปีบ	ศรีมโหสถ	เล่ม110ตอน220 24ธ.ค.2536
				47PQR624376

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
24	โบราณสถานหมายเลข 043, 044	โคกปีบ	ศรีมโหสถ	เล่ม110ตอน220 24ธ.ค.2536
				47PQR623377
25	โบราณสถานหมายเลข 113 บ.โคกวัด	โคกปีบ	ศรีมโหสถ	เล่ม110ตอน220 24ธ.ค.2536
				47PQR615364
26	โบราณสถานหมายเลข115 บ.โคกวัด	โคกปีบ	ศรีมโหสถ	เล่ม110ตอน220 24ธ.ค.2536
				47PQR617326
27	โบราณสถานหมายเลข121 (สระขนุน) บ.โคกปีบ	โคกปีบ	ศรีมโหสถ	เล่ม110ตอน220 24ธ.ค.2536
				47PQR614374
28	บ่อน้ำโบราณบ้านหัวชา	หัวขว้า	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม113ตอน3ง. 9ก.พ.2539
				47PQR677368
29	พานหิน	หนองโพรง	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม117ตอน103ง. 6ต.ค.2543
				47PQR709437LAT13-57-27N,LONG
30	วัดพรหมพะแนง (ร้าง)	เมืองเก่า	กบินทร์บุรี	เล่ม 119 ตอนพิเศษ117ง 29 พ.ย. 2545
31	วัดยายเม้าเตี้ย	บางเตย	บ้านสร้าง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง 4 ธค. 2545
32	เนินโบราณสถานหนองโพรง 1	หนองโพรง	ศรีมหาโพธิ์	เล่ม121 ตอนพิเศษ 52ง 10 พ.ค. 2547
จังหวัดระยอง				
1	เจดีย์เก่าวัดเก๋งโรงพยาบาลระยอง (วัดจันฑอุดม)		ระยอง	เล่ม112ตอน39ง. 6ตุลาคม2538
				47PQR476028
2	วัดโขดทิมธาราม	ท่าประดู่	เมือง	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT12-40-40N,LONG101-16-36E
3	วัดสุ่มมหาชัยชุมพล	ท่าประดู่	เมือง	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT12-39-55N,LONG101-16-50E
4	วัดราชบัลลังก์	ทางเกวียน	แกลง	เล่ม117ตอน103ง. 6ตุลาคม2543
				47PQQ913092
5	วัดนาตาขวัญ	นาตาขวัญ	เมือง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM47752934E,1405348NLAT12-42-12N,LONG101-19-46E
6	วัดบ้านค่าย	บ้านค่าย	บ้านค่าย	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM47749470E,1411404NLAT12-45-30N,LONG101-17-53E
7	วัดอุดมธัญญาวาส	ทุ่งควายกิน	แกลง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM47793166E,141133NLAT12-44-14N,LONG101-42-01E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
8	วัดเขากะโดน	ซากโดน	แกลง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM47786507E,1404285NLAT12-41-27N,LONG101-38-18E
9	เจดีย์กลางน้ำ (บ้านปากน้ำ)	ปากน้ำ	เมือง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				47PQQ438010
10	วัดตะพงใน	ตะพง	เมือง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				47PQQ553008
<u>จังหวัดสระแก้ว</u>				
1	ปราสาทเขาโล้น (1)	โคกสูง	อรัญประเทศ	เล่ม 52 ตอน 3690 8 มีนาคม 2478
	ปราสาทเขาโล้น (2)	ตาพระยา	อรัญประเทศ	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
	ปราสาทเขาโล้น (3)	ตาพระยา	อรัญประเทศ	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
		ทัพราช	ตาพระยา	
2	ปราสาทสล็อกก็อกธม (1)	โคกสูง	ตาพระยา	เล่ม52หน้า3690 8มีนาคม2478
			กิ่งอ.โคกสูง	
	ปราสาทสล๊อกก๊อกธม (2)	โคกสูง	ตาพระยา	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
	ปราสาทสล๊อกก๊อกธม (3)	โคกสูง	ตาพระยา	เล่ม106ตอน220 14ธันวาคม2532
	ปราสาทสล๊อกก๊อกธม (4)	โคกสูง	ตาพระยา	เล่ม114ตอน81ง. 15กันยนยน2540
			กิ่งอ.โคกสูง	
3	ปราสาททับเสียม (1)	โคกสูง	อรัญประเทศ	เล่ม52ตอน3690 8มีนาคม2478
	ปราสาททับเสียม (2)	โคกสูง	อรัญประเทศ	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
	ปราสาททับเสียม (3) (ทัพเซียม)	โคกสูง	อรัญประเทศ	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
		หนองแวง	กิ่งอ.โคกสูง	
4	เขาน้อย (1)	คลองน้ำใส	อรัญประเทศ	เล่ม52ตอน3690 8มีนาคม2478
	ปราสาทเขาน้อย (2)	คลองน้ำใส	อรัญประเทศ	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
	ปราสาทเขาน้อย (3)	คลองน้ำใส	อรัญประเทศ	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
5	เขารัง	อรัญประเทศ	อรัญประเทศ	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
		เมืองไผ่		
6	ปราสาทเมืองไผ่ (1)	เมืองไผ่	อรัญประเทศ	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
	ปราสาทเมืองไผ่ (2)	เมืองไผ่	อรัญประเทศ	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
7	ปราสาทหินบ้านน้อย (1)	ผักขะ	วัฒนานคร	เล่ม92ตอน136 21กรกฎาคม2518
	ปราสาทบ้านน้อย (2)	ผักขะ	วัฒนานคร	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
8	เนินโบราณสถานหนองตะเดียน	ตาพระยา	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
9	เนินโบราณสถานบ้านป่าซอง	ตาพระยา	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
10	เนินโบราณสถานสลัดได1	ตาพระยา	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
		พระยา		
11	เนินโบราณสถานสลัดได2	ตาพระยา	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
12	เนินโบราณสถานหนองตาเมอ	ตาพระยา	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
13	เนินโบราณสถานด้านทิศเหนือ บ.โคกไพล	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
14	เนินโบราณสถานด้านทิศตะวันออก บ.โคกไพล	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
15	เนินโบราณสถานด้านทิศใต้ บ.โคกกรวด	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
16	เนินโบราณสถานโคกบัลลังก์	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
17	เนินโบราณสถานหนองบัลลังก์	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
		ตาพระยา		
18	เนินโบราณสถานหนองแท่น	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
19	เนินโบราณสถานหนองไผ่ล้อม	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
20	หนองใหญ่บ้านระเบิดขาม	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
21	เนินโบราณสถานหนองพังทวย (ปิงโปย) (พังพวย)	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
22	เนินโบราณสถานหนองโบสถ์ (หนองตาสด)	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
23	เนินโบราณด้านทิศตะวันออก บ.โคกแจง	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
24	เนินโบราณสถานสลัดได บ.ระเบิดขาม	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
25	เนินโบราณสถานด้านทิศตะวันตก บ.กุดเวียน	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
		ตาพระยา		
26	เนินโบราณสถานหนองกะปก	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
27	เนินโบราณสถาณบ้านตะโก	ทัพราช	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
28	เนินโบราณสถานโคกตาราง	ทัพเสด็จ	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
29	เนินโบราณสถานหนองโพธิสอง	ทัพเสด็จ	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
30	เนินโบราณสถานเนินใหญ่ บ.ปราสาท	ทัพเสด็จ	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
31	เนินโบราณสถานด้านทิศตะวันตก บ.โคกแจง	ทัพเสด็จ	ตาพระยา	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
32	ปราสาทหินบ้านแชร์ออ	แชร์ออ	วัฒนานคร	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
33	หนองสิม บ้านโนน	ท่าเกวียน	วัฒนานคร	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
34	หนองบอน บ้านพร้าว	ท่าเกวียน	วัฒนานคร	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
35	อ่างศิลา บ้านนางาม	ท่าเกวียน	วัฒนานคร	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
36	ศิลาจารึก (ย้ายมาจาก บ้านเขาน้อยน้ำซับ)	ท่าข้าม	อรัญประเทศ	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
37	บ้านหนองคู	ท่าข้าม	อรัญประเทศ	เล่ม106ตอน112 16กรกฎาคม2532
38	วัดชนะไชยศรี	ฝากห้วย	อรัญประเทศ	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
39	ปราสาทตาใบ	โคกสูง	อรัญประเทศ	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
			กิ่งอ.โคกสูง	
40	ปราสาทพูนผล	โคกสูง	อรัญประเทศ	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
			กิ่งอ.โคกสูง	
41	ปราสาทหนองผักบุ้งใหญ่	โคกสูง	อรัญประเทศ	เล่ม113ตอน50ง. 18ธันวาคม2539
			กิ่งอ.โคกสูง	
42	เมืองไผ่	เมืองไผ่	อรัญประเทศ	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดกำแพงเพชร				
1	วัดอาวาสน้อย	ในเมือง	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3679 8มีนาคม 2478
2	วัดอาวาสใหญ่	ในเมือง	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3679 8มีนาคม 2478
3	วัดตึกพราหมณ์ (1)	ในเมือง	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3680 8มีนาคม 2478
	วัดตึกพราหมณ์ (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม79 ตอน58 26มิถุนายน 2505
4	วัดช้างรอบ	ในเมือง	เมือง	เล่ม 52หน้า3680 8 มีนาคม 2478
5	วัดสิงห์	ในเมือง	เมือง	เล่ม52หน้า3680 8 มีนาคม 2478
6	วัดสี่อริยาบทหรือวัดมณฑปสี่หน้า	ในเมือง	เมือง	เล่ม52หน้า3680 8 มีนาคม 2478
7	พระเจดีย์	พรานกระต่าย	พรานกระต่าย	เล่ม52หน้า3680 8 มีนาคม 2478
8	ถ้ำนางทอง (1)	พรานกระต่าย	พรานกระต่าย	เล่ม52หน้า3680 8 มีนาคม 2478
	วัดเขานางทอง (ถ้ำนางทอง) (2)	เขาคีริส	พรานกระต่าย	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				47QNU639642E,342344N
9	กำแพงเมือง	ในเมือง	เมือง	เล่ม54หน้า2285 3มกราคม 2480
10	เมืองไตรตรึงษ์	ไตรตรึงษ์	เมือง	เล่ม 75ตอน45 10 มิถุนายน 2501
11	วัดช้าง	ในเมือง	เมือง	เล่ม79ตอน58 26 มิถุนายน 2505
12	ป้อมทุ่งเศรษฐี	นครชุม	เมือง	เล่ม79ตอน58 26มิถุนายน 2505
13	เมืองกำแพงเพชร			เล่ม85ตอน41 7 พฤษภาคม 2511
14	วัดพระเจดีย์ทอง	นครชุม	เมือง	เล่ม114ตอน87ง. 29กันยายน 2540
15	วัดร้างในเขตเมืองเทพนคร	เทพนคร	เมือง	เล่ม 115ตอน3ง. 13มกราคม 2541
				LAT16-27-00N,LONG99-33-00E
16	เมืองโบราณบ้านคลองเมือง		กิ่งอ.โกสัมพี	เล่ม 115ตอน3ง. 13มกราคม 2541
				LAT39-00-02N,LONG37-00-04E
17	เจดีย์วัดบาง	ในเมือง	เมือง	เล่ม 115ตอน 3ง. 13มกราคม 2541
				LAT16-28-00N,LONG99-32-30E
18	เขาเตาพัน	เขาคีริส	พรานกระต่าย	เล่ม 119 ตอน132 ง 29 ธันวาคม 2545
19	วัดวังพระธาตุ	ไตรตรึงษ์	เมือง	เล่ม 119 ตอน132 ง 29 ธันวาคม 2545
จังหวัดตาก				
1	พระธาตุลอย	บ้านนา	บ้านตาก	เล่ม52หน้า3686 8 มีนาคม 2478
2	ผาสามเงา (1)	สามเงา	บ้านตาก	เล่ม52หน้า3686 8 มีนาคม 2478
	ผาสามเงา (2)	ย่านรี	สามเงา	เล่ม122ตอนพิเศษ69ง22สิงหาคม2548
3	เมืองตากเก่า	เกาะตะเภา	บ้านตาก	เล่ม52หน้า3686 8 มีนาคม 2478

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
4	ดอยโล้น	ป่ามะม่วง	ระแหง	เล่ม52หน้า3686 8 มีนาคม 2478
5	วัดเขาแก้ว	แม่ธ้อ	ระแหง	เล่ม52หน้า3686 8 มีนาคม 2478
6	วัดบนเนินเขาแก้วตอนข้างใต้ที่สุด (1)	แม่ธ้อ	ระแหง	เล่ม52หน้า3686 8 มีนาคม 2478
	วัดดอนข่อยเขาแก้ว (2)	แม่ท้อ	เมือง	เล่ม 119 พิเศษ 132ง 29 ธันวาคม 2545
7	วัดต่อลงไปทางเชิงเทิน	แม่ธ้อ	ระแหง	เล่ม52หน้า3686 8 มีนาคม 2478
8	รอยพระพุทธบาท	หนองหลวง	ระแหง	เล่ม52หน้า3686 8 มีนาคม 2478
9	วัดพระนารายณ์ (ร้าง)	แม่ท้อ	เมือง	เล่ม102ตอน128 17กันยายน 2528
10	คอกช้างเผือก	แม่ดาว	แม่สอด	เล่ม105ตอน188 16 พฤศจิกายน 2531
11	เจดีย์ยุทธหัตถี	เกาะตะเภา	บ้านตาก	เล่ม114ตอน87ง.29กันยายน 2540
12	วัดพระบรมธาตุ	เกาะตะเภา	บ้านตาก	เล่ม114ตอน87ง.29กันยายน 2540
13	เจดีย์พญาหน่อกวิ้น	แม่ปะ	แม่สอด	เล่ม115ตอน37ง.19พฤษภาคม 2541
				47PPR554515
14	เนินธรรมศุทธิ	สมอโคน	บ้านตาก	เล่ม115ตอน37ง.19พฤษภาคม 2541
				47PPR116804
15	วัดวิเศษวานิช	สมอโคน	บ้านตาก	เล่ม115ตอน37ง.19พฤษภาคม 2541
				47PPR096809
16	วัดเกาะตาเถียร	ไม้งาม	เมือง	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548
17	วัดมณีบรรพตวรวิหาร (วัดเขาแก้ว)	ระแหง	เมือง	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548
จังหวัดพิจิตร				
1	เมืองเก่า	เมืองเก่า	ท่าหลวง	เล่ม 52 หน้า 3692 8 มีนาคม 2478
2	กำแพงเมืองเก่า	เมืองเก่า	ท่าหลวง	เล่ม 52 หน้า 3692 8 มีนาคม 2478
3	วัดมหาธาตุ	เมืองเก่า	ท่าหลวง	เล่ม 52 หน้า 3692 8 มีนาคม 2478
4	เกาะศรีมาลา	เมืองเก่า	ท่าหลวง	เล่ม 52 หน้า 3692 8 มีนาคม 2478
5	เขารูปช้าง (1)	หัวดง	ท่าหลวง	เล่ม 52 หน้า 3692 8 มีนาคม 2478
	เขารูปช้าง (วัดเขารูปช้าง) (2)	ดงป่าคำ	เมือง	เล่ม106ตอน26 14ก.พ. 2532
6	วัดโพธิประทับช้าง (1)	โพธิประทับช้าง	ท่าหลวง	เล่ม 52หน้า3692 8 มีนาคม 2478
	วัดโพธิประทับช้าง (2)	โพธิประทับช้าง	เมือง	เล่ม91 ตอน174 15ตุลาคม 2517
7	วัดนครชุม เมืองเก่า (1)	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม57หน้า806 18มิถุนายน 2483
	วัดนครชุม (2)	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม106ตอน26 14กุมภาพันธ์2532
8	พระพุทธรูปในโบสถ์วัดท่าหลวง (1)	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 57 หน้า 806 8 มิถุนายน 2483
	วัดท่าหลวง (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม106ตอน26 14กุมภาพันธ์2532
9	วัดทับทิม	ท่าบัว	โพทะเล	เล่ม108ตอน27 16 กุมภาพันธ์ 2533
10	วัดพิกุล (ร้าง)	ท่าบัว	โพทะเล	เล่ม108ตอน27 16 กุมภาพันธ์ 2533

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
11	วัดสารภี (ร้าง)	ท่าบัว	โพทะเล	เล่ม108ตอน27 16 กุมภาพันธ์ 2533
12	วัดเนินพระ (ร้าง)	ท่าบัว	โพทะเล	เล่ม108ตอน27 16 กุมภาพันธ์ 2533
13	วัดโคกโบสถ์หลวงพ่อโต (ร้าง) (1)	ท่าบัว	โพทะเล	เล่ม108ตอน27 16 กุมภาพันธ์ 2533
	วัดโคกโบสถ์หลวงพ่อโต (ร้าง) (2)	ทุ่งน้อย	โพทะเล	เล่ม109ตอน 98 4 สิงหาคม 2535
14	ที่ธรณีสงฆ์วัดท่าช้าง (ร้าง)	วัดขวาง	โพทะเล	เล่ม107ตอน27 16ก.พ.2533
15	วัดใหม่ศรีวิชัย	ทุ่งน้อย	โพทะเล	เล่ม108ตอน27 16 กุมภาพันธ์ 2533
16	วัดตำหนักใน (ร้าง)	บางคลาน	โพทะเล	เล่ม108ตอน27 16 กุมภาพันธ์ 2533
17	วัดตำหนักนอก (สองพี่น้อง) (ร้าง)	บางคลาน	โพทะเล	เล่ม108ตอน27 16 กุมภาพันธ์ 2533
18	วัดสุวรรณรักษ์ (ร้าง) หรือสุวรรณรังษี	วัดขวาง	โพทะเล	เล่ม108ตอน27 16 กุมภาพันธ์ 2533
19	วัดท่าขี้เหล็ก (ร้าง)	วัดขวาง	โพทะเล	เล่ม108ตอน27 16 กุมภาพันธ์ 2533
20	วัดบ้านใหม่ (ร้าง)	วัดขวาง	โพทะเล	เล่ม108ตอน27 16 กุมภาพันธ์ 2533
21	วัดบ้านตาทอง (ร้าง)	บางคลาน	โพทะเล	เล่ม118ตอน96 30 พฤษภาคม 2534
22	วัดโคกโบสถ์ตาลอย (ร้าง)	ท่าบัว	โพทะเล	เล่ม118ตอน96 30 พฤษภาคม 2534
23	วัดโคกมะเดื่อ (ร้าง)	ท่าบัว	โพทะเล	เล่ม118ตอน96 30 พฤษภาคม 2534
24	ที่ธรณีสงฆ์ (วัดท่าทังทวย) (ร้าง)	วัดขวาง	โพทะเล	เล่ม 119 ตอน90 4 สิงหาคม 2535
25	วัดบ้านยายหริ่ง (ร้าง)	บางคลาน	โพทะเล	เล่ม110ตอน217 22 ธันวาคม 2536
26	วัดโคกโบสถ์สะเดา (ร้าง)	ท่าบัว	โพทะเล	เล่ม110ตอน217 22 ธันวาคม 2536
27	วัดโคกตาแก่น (ร้าง)	ท่าบัว	โพทะเล	เล่ม110ตอน217 22 ธันวาคม 2536
28	วัดบ้านยายผิว (ร้าง)	ท่าบัว	โพทะเล	เล่ม111 ตอน71ง 6 กันยายน 2537
29	วัดห้วยเขน	ห้วยเขน	บางมูลนาก	เล่ม114ตอน87ง 22ก.ย. 2540
30	วัดบึงโพธิ์	โพธิ์ประทับช้าง	โพธิ์ประทับช้าง	เล่ม115ตอน37ง.19พ.ค. 2541
				LAT16-18-00N,LONG100-21-00E
<u>จังหวัดพิษณุโลก</u>				
1	วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ (1)	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1531 27กันยายน 2479
	วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม 106 ตอน26 14 กุมภาพันธ์ 2532
2	วัดราชบูรณะ (1)	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1531 27กันยายน 2479
	วัดราชบูรณะ (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม116ตอน17ง 17มีนาคม 2542
				LAT16-49-15N,LONG100-15-50E
3	วัดนางพระยา (1)	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1531 27กันยายน 2479
	วัดนางพระยา (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม 2544
				47QPU345600
4	กำแพงเมืองพิษณุโลก	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1531 27กันยายน 2479

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
5	วัดยอดทอง (1)	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1531 27กันยายน 2479
				47QPU355602
	วัดยอดทอง (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม 2544
6	วัดน้อย	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1531 27กันยายน 2479
7	วัดใหม่อภัยยาราม (1)	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1531 27กันยายน 2479
	วัดใหม่อภัยยาราม (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม 2544
				47QPU348597
8	วัดจุฬามณี (1)	ท่าทอง	เมือง	เล่ม53หน้า1531 27กันยายน 2479
	วัดจุฬามณี (2)	ท่าทอง	เมือง	เล่ม122ตอนพิเศษ69ง22สิงหาคม2548
9	วัดอรัญญิก (1)	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1531 27กันยายน 2479
	วัดอรัญญิก (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม115ตอน37ง.19พฤษภาคม 2541
				LAT17-49-00N,LONG100-16-00E
10	พระราชวังเมืองพิษณุโลก (1)	บ้านคลอง	เมือง	เล่ม53ตอนที่34 27กันยายน 2479
	วัดวิหารทอง (1)	บ้านคลอง	เมือง	เล่ม53หน้า1531 27กันยายน 2479
	พระราชวังเมืองพิษณุโลก (2) และ		เมือง	เล่ม111ตอน52ง 30 มิถุนายน 2537
				47QPV348608
	1 พระราชวังจันทน์			
	2 สระสองห้อง (พระที่นั่งเย็น)			
	3 วัดพระศรีสุคต (ร้าง)			
	4 วัดวิหารทอง			
	5 วัดโพธิทอง (ร้าง)			
11	วัดยมราช	บ้านกร่าง	เมือง	เล่ม114ตอน87ง. 29กันยนยน 2540
12	วัดตาปะขาวหาย	หัวรอ	เมือง	เล่ม115ตอน37 ง.19พฤษภาคม 2541
13	วัดสระเก้าห้อง	หัวรอ	เมือง	เล่ม116ตอน17ง 17มีนาคม 2542
14	วัดไก่เขี่ย	บ้านคลอง	เมือง	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
15	วัดท้อแท้ (ร้าง)	ท้อแท้	วัดโบสถ์	เล่ม119 ตอนพิเศษ 132 ง 29 ธันวาคม 2545
16	วัดหลังศาล	ในเมือง	เมืองฯ	เล่ม119 ตอนพิเศษ 132 ง 29 ธันวาคม 2545
17	วัดระฆังเงิน (ร้าง)	ในเมือง	เมืองฯ	เล่ม119 ตอนพิเศษ 132 ง 29 ธันวาคม 2545

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
<u>จังหวัดสุโขทัย</u>				
1	วัดพระบรมธาตุ	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3701 8 มีนาคม 2478
2	วัดชมชื่น	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3701 8 มีนาคม 2478
3	วัดเจ้าจันทร์	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3701 8 มีนาคม 2478
4	วัดน้อยจำปี	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3701 8 มีนาคม 2478
5	วัดช้างล้อม (ในกำแพงเมืองเก่า)	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3701 8 มีนาคม 2478
6	พระเจดีย์เจ็ดแถว (ในกำแพงเมืองเก่า)	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3701 8 มีนาคม 2478
7	วัดสวนแก้วอุทยานใหญ่	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3701 8 มีนาคม 2478
8	วัดนางพระยา (ในกำแพงเมืองเก่า)	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3701 8 มีนาคม 2478
9	หลักเมือง (ในกำแพงเมืองเก่า)	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3702 8 มีนาคม 2478
10	วัดสวนแก้วอุทยานน้อย	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3702 8 มีนาคม 2478
11	เขาพนมเพลิง (ในกำแพงเมืองเก่า)	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3702 8 มีนาคม 2478
12	เขาสุวรรณคีรี (ในกำแพงเมืองเก่า)	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3702 8 มีนาคม 2478
13	พระราชวัง	ในกำแพงเมือง	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3702 8 มีนาคม 2478
14	วัดถวายเพลิง (พนมเพลิง)	ในกำแพงเมือง	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3702 8 มีนาคม 2478
15	วัดนางพระยา	ในกำแพงเมือง	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3702 8 มีนาคม 2478
16	วัดเฉียงเหนือแห่งวัดเจ็ดยอด	ในกำแพงเมือง	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3702 8 มีนาคม 2478
17	วัดเจ็ดยอด	ในกำแพงเมือง	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3702 8 มีนาคม 2478
18	วัดเขาใหญ่	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3702 8 มีนาคม 2478
19	วัดเชตุพน	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3703 8 มีนาคม 2478
20	วัดนิราสหรือวัดมารวิชัย	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3703 8 มีนาคม 2478
21	วัดสระไข่น้ำ	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3703 8 มีนาคม 2478
22	วัดราหู	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3703 8 มีนาคม 2478
23	วัดกูป	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3703 8 มีนาคม 2478
24	วัดกุฎีราย	นอกกำแพงเมือง	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3703 8 มีนาคม 2478
25	วัดป่าแดงใต้	นอกกำแพงเมือง	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3703 8 มีนาคม 2478
26	วัดยอดเขาพระศรี	นอกกำแพงเมือง	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3703 8 มีนาคม 2478
27	วัดสระประทุม (ทิศใต้ของกำแพงเมือง)	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3703 8 มีนาคม 2478
28	วัดเขารังแร้ง	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3703 8 มีนาคม 2478
29	วัดโคกสิงคาราม	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
30	วัดสวนสัก	ท่าชัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
31	วัดไตรภูมิป่าแก้ว (วัดป่าแก้ว)	ท่าชัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
32	วัดเขาอินทร์	ท่าชัย	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
33	เตาทุเรียงป่ายาง	หนองอ้อฝั่งตะวันตก	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
34	เตาเรียงเกาะน้อย	หนองอ้อฝั่งตะวันตก	หาดเสี้ยว	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
35	วัดสวะ	ปากน้ำ	วังไม้ขอน	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
36	วัดหนองโว้ง	บางยม	วังไม้ขอน	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
37	พิพิธภัณฑ์ในศาลากลางจังหวัด	ธานี	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
38	วัดราชธานี	ธานี	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
39	วัดใหม่ประชุมพล	ธานี	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
40	เนินปราสาท	ในกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
41	วัดมหาธาตุ	ในกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
42	วัดกระพังทอง	ในกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
43	วัดกระพังเงิน	ในกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3704 8 มีนาคม 2478
44	วัดศรีสวาย	ในกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
45	วัดเข้าสาร	ในกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
46	ศาลพระเสื้อเมือง	ในกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
47	วัดสระสี	ในกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
48	วัดชะนะสงคราม	ในกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
49	วัดใหม่	ในกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
50	วัดตะกวน	ในกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
51	วัดมังกร	นอกกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
52	วัดกระพังช้างเผือก	นอกกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
53	วัดสังกะวาศ (สังฆาวาศ)	นอกกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
54	เมืองลอง	นอกกำแพงเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
55	วัดศรีชุม	ทิศเหนือเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
56	วัดพระพายหลวง (1)	ทิศเหนือเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
	วัดพระพายหลวง (2)	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม79ตอน58 26มิถุนายน.2505
57	เตาทุเรียง	ทิศเหนือเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3705 8 มีนาคม 2478
58	วัดเชตุพน	ทิศใต้เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3706 8 มีนาคม 2478

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
59	วัดเจดีย์สี่ห้อง	ทิศใต้เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3706 8 มีนาคม 2478
60	กระพังโพยศรี	ทิศตะวันออกเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3706 8 มีนาคม 2478
61	วัดช้างล้อม	ทิศตะวันออก	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3706 8 มีนาคม 2478
62	วัดตระพังทองหลาง (1)	ทิศตะวันออกเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3706 8 มีนาคม 2478
	วัดตระพังทองหลาง (2)	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม79ตอน58 26มิ.ย.2505
63	วัดตึก (1)	ทิศตะวันออกเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3706 8 มีนาคม 2478
	วัดตึก (2)	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม79ตอน58 26มิ.ย.2505
64	วัดสีโทน	ทิศตะวันออกเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3706 8 มีนาคม 2478
65	สพานหิน	ทิศตะวันออกเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3706 8 มีนาคม 2478
66	วัดป่ามะม่วง	ทิศตะวันออกเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3706 8 มีนาคม 2478
67	พระบาทน้อย	ทิศตะวันออกเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3706 8 มีนาคม 2478
68	หอเทวาลัย (1)	ทิศตะวันออกเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3706 8 มีนาคม 2478
	หอเทวาลัยมหาเกษตรพิมาน (2)	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม79ตอน58 26มิ.ย. 2505
69	วัดลาวพันลำ	ทิศตะวันออกเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3706 8 มีนาคม 2478
70	วัดคุ้งหวาย	ทิศตะวันตกเฉียงเหนือเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3707 8 มีนาคม 2478
71	วัดเกาะ	ทิศตะวันตกเฉียงเหนือเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3707 8 มีนาคม 2478
72	วัดหญ้ากล่อน	ทิศตะวันตกเฉียงเหนือเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3707 8 มีนาคม 2478
73	วัดเจดีย์สูง	ทิศตะวันตกเฉียงเหนือเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3707 8 มีนาคม 2478
74	วัดเจดีย์งาม	ทิศตะวันตกเฉียงเหนือเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3707 8 มีนาคม 2478

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
75	วัดพระบาทใหญ่	ทิศตะวันตกเฉียงเหนือเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3707 8 มีนาคม 2478
76	วัดตาเถรขึงหนัง	ทิศใต้เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3707 8 มีนาคม 2478
77	วัดเจดีย์สูง	ทิศใต้เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3707 8 มีนาคม 2478
78	วัดกระพุ้งผีเสื้อ	ทิศเหนือเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3707 8 มีนาคม 2478
79	วัดวิวาท	ทิศเหนือเมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3707 8 มีนาคม 2478
80	เมืองศรีคีรีมาศ (1)	ศรีคีรีมาศ	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3707 8 มีนาคม 2478
	เมืองศรีคีรีมาศ (เมืองเพชร) (2)	ศรีคีรีมาศ	เมือง	เล่ม122ตอนพิเศษ69ง22สิงหาคม2548
81	วัดเขาเชิง	ทุ่งหลวง	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3707 8 มีนาคม 2478
82	วัดหินตั้ง	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
83	วัดพุ่มสลัดใดหรือวัดต้นจันทร์	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
84	วัดมูนพลังกา	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
85	วัดทับตาสา	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
86	วัดมุมเมือง	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
87	วัดแม่โจน	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
88	วัดตะพังสอ	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
89	วัดซ่อนเข้า	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
90	วัดวังสีสุก	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
91	วัดอีฝ้าย	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
92	วัดยายชี	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
93	วัดหนองสะแก	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
94	วัดหนองปรือ	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
95	วัดคลองป่าราน	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
96	วัดสีประทีป	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
97	วัดกะดีเลอ	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
98	วัดไผ่ยายลิ้ม	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
99	วัดตะพังผักตบ	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3708 8 มีนาคม 2478
100	วัดตะพังนาค	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
101	วัดตะพังน้ำชวด	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
102	วัดอ้อมลอก	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
103	วัดนครชุม	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
104	วัดโบสถ์	บ้านกล้วย	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
105	วัดชายจุมพล	บ้านกล้วย	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
106	วัดถ้ำมอง	บ้านกล้วย	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
107	วัดโบสถ์ไผ่ขอม	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
108	วัดเหมืองขี้เหล็ก	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
109	วัดตาคาว	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
110	วัดป่าละเมาะ	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
111	วัดพิมอง	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
112	วัดดงม่วง	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
113	วัดระวาศน์	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
114	วัดอ้ายแดง	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
115	วัดดงดีปรี (1)	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
	วัดดงดีปลี (2)	บ้านสวน	เมือง	เล่ม114ตอน87ง. 29กันยายน2540
116	วัดห้วย	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
117	วัดดุ	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
118	วัดนุ่น	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3709 8 มีนาคม 2478
119	วัดกำแพงงาม	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3710 8 มีนาคม 2478
120	วัดจันทร์	บ้านสวน	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3710 8 มีนาคม 2478
121	วัดระวาศน์	บ้านสวน	เมือง	เล่ม52หน้า3709 8 มีนาคม 2478
122	วัดพระคำ	ศรีสัชนาลัย	ศรีสัชนาลัย	เล่ม74ตอน96 12พฤษจิกายน2500
123	วัดดอนลาน	หนองอ้อ	ศรีสัชนาลัย	เล่ม74ตอน96 12พฤษจิกายน2500
124	บ่อแก้ว	ท่าชัย	ศรีสัชนาลัย	เล่ม74ตอน96 12พฤษจิกายน2500
125	บ่อทอง	ท่าชัย	ศรีสัชนาลัย	เล่ม74ตอน96 12พฤษจิกายน2500
126	วัดสว่างอารมณ์	วังไม้ขอบ	สวรรคโลก	เล่ม74ตอน96 12พฤษจิกายน2500
127	เมืองสุโขทัยเก่า (1)	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 76 ตอน98 27 ตุลาคม2502
	เมืองเก่าสุโขทัย (เมืองสุโขทัยเก่า) (2)	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม92ตอน112 17มิถุนายน2518
	อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย		ศรีสัชนาลัย	เล่ม 105 ตอน 57 12เมษายน2531
129	วัดใหญ่ชัยมงคล	บ้านใหม่ชัยมงคล	ทุ่งเสลี่ยม	เล่ม114ตอน87ง. 29กันยายน2540
130	วัดคุ	บ้านสวน	เมือง	เล่ม114ตอน87ง. 29กันยายน2540
131	วัดโบสถ์	บางขลัง	สวรรคโลก	เล่ม114ตอน87ง. 29กันยายน2540
132	ปรางค์เขาปู่จ่า	นาเชิงคีรี	คีรีมาศ	เล่ม115ตอน37ง. 19พฤษภาคม2541
				LAT16-54-00N,LONG99-44-00E
133	วัดช้างล้อม (ช้างล้อมไสยาสน์)	วังทองแดง	เมือง	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				LAT17-06-35N,LONG99-40-40E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
134	วัดท่ามักกะสัน (วัดขุนตารด)	ราวต้นจันทร์	ศรีสำโรง	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				47QNV728021
135	วัดทุ่งเนินพยอม (วัดป่าแผก)	ป่าแผก	กงไกรลาศ	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				47QPU049757
136	วัดไทรงาม (วัดนากลาง)	เมืองบางขลัง	สรรคโลก	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				47QNV729039
137	วัดสุนทร (ร้าง)	ดุมเดือย	กงไกรลาศ	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 132ง 29 ธ.ค. 2545
138	เขื่อนกั้นน้ำโบราณ (สรีดภงส์ 2)	เมืองเก่า	เมือง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 132ง 29 ธ.ค. 2545
139	แหล่งโบราณคดีบ้านบึงหญ้า	หนองจิก	คีรีมาศ	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 132ง 29 ธ.ค. 2545
140	แหล่งเตาเผาหินปูน	นาขุนไกร	ศรีสำโรง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 132ง 29 ธ.ค. 2545
จังหวัดอุตรดิตถ์				
1	พระแท่นศิลาอาสน์	ทุ่งยั้ง	ลับแล	เล่ม 52 หน้า 3716 8 มีนาคม 2478
2	เวียงเจ้าเงาะ (1)	ทุ่งยั้ง	ลับแล	เล่ม 52 หน้า 3716 8 มีนาคม 2478
	เวียงเจ้าเงาะ (2)	ทุ่งยั้ง	ลับแล	เล่ม 77 ตอน81 4 ตุลาคม 2503
3	วัดมหาธาตุ	ทุ่งยั้ง	ลับแล	เล่ม 52 หน้า 3716 8 มีนาคม 2478
4	วัดพระยืน	ทุ่งยั้ง	ลับแล	เล่ม 52 หน้า 3716 8 มีนาคม 2478
5	เมืองพิชัยเก่า	เมือง	พิชัย	เล่ม 52 หน้า 3716 8 มีนาคม 2478
6	คูปราสาท	เมือง	พิชัย	เล่ม 52 หน้า 3716 8 มีนาคม 2478
7	ปรางค์	เมือง	พิชัย	เล่ม 52 หน้า 3716 8 มีนาคม 2478
8	วัดเสมา	เมือง	พิชัย	เล่ม 52 หน้า 3716 8 มีนาคม 2478
9	วัดพระฝาง (1)	ผาจุก	บางโพ	เล่ม 52 หน้า 3716 8 มีนาคม 2478
	วัดพระฝางสว่างคบุรีมุนีนาถ (2)	ผาจุก	เมืองอุตรดิตถ์	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548
10	ริมห้วยน้ำปาด	แสนตอ	แสนตอ	เล่ม 52 หน้า 3717 8 มีนาคม 2478
11	วัดกลาง	บ้านเกาะ	เมืองฯ	เล่ม100 ตอน36 15มีนาคม 2526
12	วัดดอนสัก	ฝายหลวง	ลับแล	เล่ม100 ตอน36 15มีนาคม 2526
13	วัดใหญ่ท่าเสา	ท่าเสา	เมือง	เล่ม114 ตอน87ง. 29 กันยายน 2540
14	วัดเจดีย์คีรีวิหาร	ฝายหลวง	ลับแล	เล่ม115 ตอน37ง.19พฤษภาคม 2541
				LAT17-40-00N,LONG100-21-00E
15	วัดทองเหลือ	บ้านเกาะ	เมือง	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 7 น่าน

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดแพร่				
1	พระธาตุช่อแฮ (1)	ป่าแดง	เมือง	เล่ม52หน้า3693 8มีนาคม 2478
	วัดพระธาตุช่อแฮ (2)	ป่าแดง	เมือง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
2	วัดพระหลวง (1)	ดอนมูล	สูงเม่น	เล่ม52หน้า3693 8มีนาคม 2478
	วัดพระหลวง (2)	ดอนมูล	สูงเม่น	เล่ม97ตอน123 12สิงหาคม2523
3	พระธาตุปูแจ (1)	บ้านเวียง	ร้องกวาง	เล่ม52หน้า3693 8มีนาคม 2478
	วัดพระธาตุปูแจ (2)	บ้านเวียง	ร้องกวาง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
4	พระธาตุศรีดอนคำ (1)	ห้วยอ้อ	ลอง	เล่ม71ตอน3 5มกราคม2497
	วัดพระธาตุศรีดอนคำ (2)	ห้วยอ้อ	ลอง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
5	พระธาตุแหลมลี	ห้วยอ้อ	ลอง	เล่ม71ตอน3 5มกราคม2497
6	วัดจอมสวรรค์	ทุ่งกวาว	เมือง	เล่มที่ 97ตอน159 14ตุลาคม2523
7	วัดศรีชุม	ในเวียง	เมือง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
8	วัดหัวข่วง	ในเวียง	เมือง	เล่ม97ตอน123 12สิงหาคม2523
9	วัดหลวง	ในเวียง	เมือง	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT6-8-00N,LONG20-25-00E
10	จวนผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่	ในเวียง	เมือง	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT6-25-00N,LONG20-45-00E
จังหวัดน่าน				
1	พระธาตุแช่แห้ง (1)	ฝายแก้ว	เมือง	ตอน 65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	วัดพระธาตุแช่แห้ง (2)	ฝายแก้ว	เมือง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
2	พระธาตุเขาน้อย (1)	ไนเวียง	เมือง	ตอน65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	วัดพระธาตุดอยน้อย (2)	ดู่ใต้	เมือง	เล่ม97ตอน159 14 ตุลาคม 2523
3	พระธาตุวัดช้างค้ำ (1)	ไนเวียง	เมือง	ตอน65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	วัดช้างค้ำวรวิหาร (2)	ในเวียง	เมือง	เล่ม97ตอน123 12สิงหาคม2523
4	พระธาตุวัดกู่คำ (1)	ไนเวียง	เมือง	ตอน65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	วัดกู่คำ (2)	ในเวียง	เมือง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
5	พระปรางค์วัดพยาวัด (1)	ไนเวียง	เมือง	ตอน65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	วัดพญาวัด (2)	ดู่ใต้	เมือง	ตอน97หน้า159 14ตุลาคม2523
6	วัดสวนตาล (1)	ไนเวียง	เมือง	ตอน65 เล่ม 61 24ตุลาคม 2487
	วัดสวนตาล (2)	ในเวียง	เมือง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
7	พระประธานในวิหารวัดพระยาพู	ไนเวียง	เมือง	ตอน65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
8	กำแพงเมืองเก่า	ไนเวียง	เมือง	ตอน65 เล่ม 61 24ตุลาคม 2487
9	พระธาตุดอยหงส์	หนองแดง	เมือง	ตอน65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
10	พระธาตุวัดท่าล้อ (1)	ฝายแก้ว	เมือง	ตอน65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	วัดท่าล้อ (2)	ฝายแก้ว	เมือง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
11	วัดบุญยืน (1)	กลางเวียง	สา	ตอน 65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	วัดบุญยืน (2)	กลางเวียง	สา	เล่ม97เล่ม123 12สิงหาคม2523
12	ดอยจอมแจ้ง (1)	ไหล่น่าน	สา	ตอน65เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	วัดพระธาตุจอมแจ้ง (2)	หล่ายน่าน	สา	ตอน97เล่ม159 14ตุลาคม2523
13	พระธาตุพลูแช่ (1)	นาน้อย	นาน้อย	ตอน65เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	วัดพระธาตุพลูแช่ (2)	นาน้อย	นาน้อย	เล่ม97ตอน123 12สิงหาคม2523
14	พระธาตุจอมแจ้ง (1)	ปัว	ปัว	ตอน65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	วัดพระธาตุจอมแจ้ง (2)	ปัว	ปัว	เล่ม97เล่ม159 14ตุลาคม2523
15	พระธาตุเบญสะกัด (1)	ปัว	ปัว	ตอน65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	วัดพระธาตุเบ็งสกัด (2)	ปัว	ปัว	เล่ม97ตอน123 12สิงหาคม2523
16	พระธาตุบุญนาค	ปัว	ปัว	ตอน 65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
17	พระธาตุจอมตอง (1)	สถาน	ปัว	ตอน65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	วัดพระธาตุจอมทอง (2)	สถาน	ปัว	ตอน97เล่ม159 14ตุลาคม2523
18	พระธาตุจอมพริก (1)	ยม	ปัว	ตอน65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	พระธาตุจอมพริก (2)	ยม	ปัว	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
19	พระธาตุจอมนาง (1)	ยม	ปัว	ตอน 65 เล่ม 61 24 ตุลาคม 2487
	วัดพระธาตุจอมนาง (2)	จอมพระ	ท่าวังตาล	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
20	วัดหนองบัว	ป่าคา	ท่าวังผา	เล่ม97ตอน159 14 ตุลาคม 2523
21	วัดต้นแหลง	สถาน	เมืองปัว	เล่ม97ตอน123 12สิงหาคม2523
22	วัดพระธาตุดอยหงษ์	หนองแดง	แม่จริม	เล่ม97 ตอน123 12 สิงหาคม 2523
23	วัดหัวข่วง	ในเวียง	เมือง	เล่ม 97 ตอน123 12 สิงหาคม 2523
24	วัดภูมินทร์	ในเวียง	เมือง	เล่ม97 ตอน10 24 มกราคม 2523
25	วัดหนองแดง	เปือ	เชียงกลาง	เล่ม98ตอน177 27ตุลาคม2524
26	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน		เมือง	เล่ม 103 ตอน65 22 เมษายน 2529
27	วัดดอนมูล	ศรีภูมิ	ท่าวังผา	เล่ม117ตอน103ง. 6ตุลาคม2543
				LAT19-10-49N,LONG100-52-08E
28	วัดนาปัง	นาปัง	กิ่งอ.ภูเพียง	เล่ม122ตอนพิเศษ69ง 22สิงหาคม 2548

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
<u>จังหวัดพะเยา</u>				
1	วัดอุโมงค์คำ	ในเวียง	เมือง	เล่ม52หน้า3684 8มี.ค.2478
2	วัดหลวง (1)	ในเวียง	เมือง	เล่ม52หน้า3684 8มี.ค.2478
	วัดหลวงราชสัณฐาน (2)	เวียง	เมือง	เล่ม97ตอน10 24ม.ค. 2523
3	วัดพระเจ้าตนหลวง (1)	ในเวียง	เมือง	เล่ม52หน้า3684 8มี.ค.2478
	วัดศรีโคมคำ (2)	ในเวียง	เมือง	เล่ม97ตอน41 14มี.ค. 2523
4	พระธาตุจอมทอง (1)	ในเวียง	เมือง	เล่ม52หน้า3684 8มี.ค.2479
	พระธาตุจอมทอง (2)	ในเวียง	เมือง	เล่ม78ตอน84 14พ.ย. 2504
5	วัดดอยหยวก	ปง	ปง	เล่ม65ตอน61 24ต.ค.2487
6	วัดบุนนาค	ดงเจน	เมือง	เล่ม85ตอน41 7พ.ค. 2511
7	วัดลี	เวียง	เมือง	เล่ม97ตอน10 24ม.ค. 2523
8	วัดพระธาตุแจ้ไว	บ้านน้ำ	ดอนคำใต้	เล่ม98ตอน177 27ต.ค. 2524
9	วัดแสนเมืองมา	หย่วน	เชียงคำ	เล่ม98ตอน177 27ต.ค. 2524
10	วัดท่าฟ้าใต้	สระ	เชียงม่วน	เล่ม98ตอน177 27ต.ค. 2524
11	วัดป่าแดง (บุนนาค)	ท่าวังทอง	เมือง	เล่ม98ตอน177 27ต.ค. 2524
12	วัดหนองห้า	ลอ	ลุน	เล่ม114ตอน87ง. 29ก.ย. 2540
13	วัดพระธาตุลานเตี้ย	ห้วยแก้ว	กิ่ง อ.ภูกามยาว	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM47601600E,2147900NLAT19-25-28N,LONG99-58-04E
14	วัดบุนนาค (หนองบัว) ร้าง	ท่าวังทอง	เมือง	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM47599300E,2122500NLAT19-11-42N,LONG99-56-41E
15	วัดพระธาตุขิงแกง	พระธาตุขิงแกง	จุน	เล่ม121 ตอนพิเศษ 52ง 10 พ.ค. 2547
16	วัดป่าแดด	ท่าวังทอง	เมือง	เล่ม122ตอนพิเศษ 69ง 22สิงหาคม 2548
17	วัดวังเค็ม	เจดีย์คำ	เชียงคำ	เล่ม122ตอนพิเศษ 69ง 22สิงหาคม 2548
<u>จังหวัดลำปาง</u>				
1	วัดพระแก้ว (1)	เวียงเหนือ	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3698 8มีนาคม2478
	วัดพระแก้วดอนเต้า (2)	เวียงเหนือ	เมือง	เล่ม97ตอน41 14มีนาคม.2523
2	วัดพระเสด็จ (1)	เสด็จ	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3698 8มีนาคม2478
	วัดพระธาตุเสด็จ (2)	บ้านแลง	เมือง	เล่ม97ตอน41 14มีนาคม2523
3	ม่อนพญาแช่	หัวเวียง	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3698 8มีนาคม2478
4	วัดอะโขเพณี (1)	แจ้ห่มใต้	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3698 8มีนาคม2478
	วัดอักโขชัยคีรี (2)	แจ้ห่ม	แจ้ห่ม	เล่ม97ตอน163 21ตุลาคม2523

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
5	วัดดอนป่าตาล	ล้อมแรด	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3698 8มีนาคม2478
6	กำแพงเมือง		เมือง	เล่ม 52หน้า 3698 8มีนาคม2478
7	วัดลำปางหลวง (1)	ลำปางหลวง	เกาะคา	เล่ม 52 หน้า 3698 8มีนาคม2478
	วัดพระธาตุลำปางหลวง (2)	ลำปางหลวง	เกาะคา	เล่ม97ตอน163 21ตุลาคม2523
	หอไตรเก่าวัดพระธาตุลำปางหลวง (3)	ลำปางหลวง	เกาะคา	เล่ม103ตอน65 22เมษายน2529
8	วัดท่าผา	เกาะคา	เกาะคา	เล่ม 52 หน้า 3698 8มีนาคม2478
9	วัดสันทราย	ห้างฉัตร์	ห้างฉัตร์	ตอน15เล่ม67 14มีนาคม 2493
10	วัดปางม่วง	ห้างฉัตร์	ห้างฉัตร์	ตอน15เล่ม67 14มีนาคม 2493
11	วัดนาคตหลวง	ป่าตัน	แม่ทะ	เล่ม97ตอน163 21ตุลาคม2523
12	วัดแสงเมืองมา	เวียงเหนือ	เมือง	เล่ม97ตอน163 21ตุลาคม2523
13	วัดอุโมงค์	เวียงเหนือ	เมือง	เล่ม97ตอน163 21ตุลาคม2523
14	วัดประตูป่อง	เวียงเหนือ	เมือง	เล่ม97ตอน163 21ตุลาคม2523
15	กู่เจ้าย่าสุตตาหรือประตูขงหรือกากแก้ว	เวียงเหนือ	เมือง	เล่ม97ตอน163 21ตุลาคม2523
16	วัดป่าพร้าว (ร้าง)		เมือง	เล่ม97ตอน163 21ตุลาคม2523
17	วัดกู่คำ	ทุ่งฝาย	เมือง	เล่ม97ตอน163 21ตุลาคม2523
18	วัดผาแดงหลวง	แจ้ห่ม	แจ้ห่ม	เล่ม97ตอน163 21ตุลาคม2523
19	วัดปงสนุกใต้	เวียงเหนือ	เมือง	เล่ม97ตอน123 21ตุลาคม2523
*	พระธาตุปูแจ (1) (ย้ายไปจังหวัดแพร่)	บ้านเวียง	ร้องกวาง	เล่ม52หน้า3693 8มีนาคม 2478
*	วัดพระธาตุปูแจ (ย้ายไป จ.แพร่)	บ้านเวียง	ร้องกวาง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
20	วัดสุชาดาราม	เวียงเหนือ	เมือง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
21	วัดกู่ขาว (ร้าง)	บ่อแฮ้ว	เมือง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
22	วัดเสลารัตนะปัพพะตาราม (วัดไหล่หิน)	ไหล่หิน	เกาะคา	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
23	วัดคะตึกเชียงมั่น	หัวเวียง	เมือง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
24	วัดปงยางคก	ปงยาคก		เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
25	วัดหัวข่วง	เวียงเหนือ	เมือง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
26	วัดเจดีย์ชาว		เมือง	เล่ม97ตอน159 14ตุลาคม2523
27	วัดศรีรองเมือง (1)	สบตุ๋ย	เมือง	เล่ม98ตอน77 27ตุลาคม2524
	วัดศรีรองเมือง (2)	สบตุ๋ย	เมือง	เล่ม121 ตอนพิเศษ 53ง 10 พ.ค. 2547
28	วัดศรีชุม	พระบาท	เมือง	เล่ม98ตอน77 27ตุลาคม2524
29	หออะม๊อก	หัวเวียง	เมือง	เล่ม98ตอน77 27ตุลาคม2524
30	วัดพระเจ้าทันใจ	ต้นธงชัย	เมือง	เล่ม113ตอน50ง 18ธันวาคม2539
				47GMA525244

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
31	วัดม่อนสันฐาน	พระบาท	เมือง	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				47QNA542213
32	วัดหมื่นครื้น	ต้นธงชัย	เมือง	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				47QNA553248
33	วัดศรีหลวงแจ้ซ้อน	แจ้ซ้อน	เมือง	เล่ม117ตอน103ง 6 ตุลาคม 2543

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 8 เชียงใหม่

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดเชียงใหม่				
1	กำแพงและคูเมืองเชียงใหม่		เมือง	เล่ม52หน้า3682 8 มี.ค. 2478
2	วัดเจดีย์หลวง (1)	พระสิงห์	เมือง	เล่ม52หน้า3682 8 มี.ค. 2478
	วัดเจดีย์หลวง (2)	พระสิงห์	เมือง	เล่ม97ตอน41 14มี.ค.2523
3	วัดพระสิงห์หลวง (1)	พระสิงห์	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
	วัดพระสิงห์หลวง (2)	พระสิงห์	เมือง	เล่ม96ตอน97 16มิ.ย.2522
4	วัดการะกอด	พระสิงห์	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
5	วัดศรีเกิด	พระสิงห์	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
6	วัดสวนดอก (1)	สุเทพ	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
	วัดสวนดอก (2)	สุเทพ	เมือง	เล่ม97ตอน41 14มี.ค.2523
7	วัดเก้าตื้อ	สุเทพ	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
8	วัดลำเปิง (1)	สุเทพ	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
	วัดร่ำเปิง (2)	สุเทพ	เมือง	เล่ม97ตอน41 14มี.ค.2523
9	วัดอุโมงค์ (1)	สุเทพ	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
	วัดอุโมงค์ (2)	สุเทพ	เมือง	เล่ม97ตอน41 14มี.ค.2523
10	วัดป่าแดงหลวง (1)	สุเทพ	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
	วัดป่าแดงหลวง (2)	สุเทพ	เมือง	เล่ม98ตอน177 27ต.ค.2524
11	พระธาตุดอยสุเทพ	สุเทพ	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
12	ข่วงช้าง	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
13	วัดกู่เต้า (1)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
	วัดกู่เต้า (2)	ศรีภูมิ	เมือง	เล่ม96ตอน167 25ก.ย.2522
14	ข่วงสิงห์ (1)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
	ข่วงสิงห์ (ร้าง) (2)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
15	วัดเจ็ดยอด (1)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
	วัดเจ็ดยอด (2)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม 94ตอน75 16ส.ค.2520
16	วัดเชียงมั่น (1)	ศรีภูมิ	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
	วัดเชียงมั่น (2)		เมือง	เล่ม96ตอน145 21ส.ค.2522
17	พระธาตุจอมทอง (1)	บ้านหลวง	จอมทอง	เล่ม 52 หน้า 3682 8 มี.ค. 2478
	พระธาตุจอมทองวรวิหาร (2)	บ้านหลวง	จอมทอง	เล่ม96ตอน160 18ก.ย.2522
18	พระนอนขอนม่วง (1)	ดอนแก้ว	แม่ริน	เล่ม 71 ตอน 3 5 ม.ค. 2497
	วัดพระนอนขอนม่วง (2)		แม่ริน	เล่ม96ตอน145 21ส.ค.2522

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
19	พระธาตุจอมแตง	สันโป่ง	แม่ริน	เล่ม 71 ตอน 3 5 ม.ค. 2497
20	พระพุทธบาทสี่รอย	แม่สลวง	แม่ริน	เล่ม 71 ตอน 3 5 ม.ค. 2497
21	วัดกู่ขาว	หนองหอย	เมือง	เล่ม 76 ตอน 108 17 พ.ย.2502
22	วัดโลกโมฬี (ร้าง) (1)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม 76 ตอน 108 17 พ.ย.2502
	วัดโลกโมฬี (ร้าง) (2)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม96ตอน97 16มิ.ย.2522
	วัดโลกโมฬี (ร้าง) (3)	ศรีภูมิ	เมือง	เล่ม102ตอน65 28พ.ค.2528
23	วัดพระเจ้าดำ (1)	ท่าวังตาล	สารภี	เล่ม 76 ตอน 108 17 พ.ย.2502
	วัดพระเจ้าองค์ดำ (ร้าง) (2)	ท่าวังตาล	สารภี	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM2072900N,500100E
24	วัดน้อย (1)	ท่าวังตาล	สารภี	เล่ม 76 ตอน 108 17 พ.ย.2502
	วัดธาตุน้อย (2)	ท่าวังตาล	สารภี	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM2072500N,500350E
25	วัดอุโบสถ	ท่าวังตาล	สารภี	เล่ม 76 ตอน 108 17 พ.ย.2502
26	วัดร้างเชิงดอยสุเทพ	สุเทพ	เมือง	เล่ม 85 ตอน41 7 พ.ค. 2511
27	กำแพงเมือง-คูเมืองรอบนอก	หายยา	เมือง	เล่ม95ตอน98 19ก.ย.2521
28	วัดเชียงยืน		เมือง	เล่ม96ตอน145 21ส.ค.2522
29	เจดีย์	บ้านท่ากาน	สันป่าตอง	เล่ม96ตอน160 18ก.ย.2522
30	วัดอุโมงค์	ศรีภูมิ	เมือง	เล่ม96ตอน184 30ต.ค.2522
31	วัดบุพพาราม		เมือง	เล่ม96ตอน145 21ส.ค.2522
32	วัดปราสาท		เมือง	เล่ม96ตอน167 25ก.ย.2522
33	วัดหัวข่วง	ศรีภูมิ	เมือง	เล่ม96ตอน167 25ก.ย.2522
34	เจดีย์ทรงกลมวัดปันเสา (ร้าง)		เมือง	เล่ม96ตอน167 25ก.ย.2522
35	วัดเจดีย์เหลี่ยม		สารภี	เล่ม97 ตอน41 14 มี.ค.2523
36	วัดบวกครกหลวง	ท่าศาลา	เมือง	เล่ม97 ตอน41 14 มี.ค.2523
37	วัดต้นกอก	บ้านกลาง	สันป่าตอง	เล่ม97ตอน41 14 มี.ค.2523
38	บริเวณศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ (หลังเดิม) หรือเจดีย์ในศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่		เมือง	เล่ม97ตอน41 14 มี.ค.2523
39	วัดพวกหงษ์	พระสิงห์	เมือง	เล่มที่ 97 ตอนที่41 14 มี.ค.2523
40	วัดพันเตา	พระสิงห์	เมือง	เล่ม97 ตอน41 14 มี.ค.2523
41	เจดีย์ข้างสถานีขนส่งสายเหนือ		เมือง	เล่ม97 ตอน10 14 มี.ค.2523
42	วัดยางกวง (ร้าง)	หายยา	เมือง	เล่ม97 ตอน10 14 มี.ค.2523
43	วัดเจดีย์ปล่อง (ร้าง)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม97 ตอน10 14 มี.ค.2523

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
44	วัดพุทธเอิน หรือพุทธเอ้น	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	เล่ม98ตอน177 27ต.ค.2524
45	เจดีย์วัดกิตติ (ในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่)		เมือง	เล่ม98ตอน177 27ต.ค.2524
46	เจดีย์วัดหมื่นกอง (ในรร.ยุพราช)	ศรีภูมิ	เมือง	เล่ม98ตอน177 27ต.ค.2524
47	เจดีย์วัดเชษฐา (ร้าง)	พระสิงห์	เมือง	เล่ม98ตอน177 27ต.ค.2524
48	วัดดวงดี	ศรีภูมิ	เมือง	เล่ม98ตอน177 27ต.ค.2524
49	วัดเกตุการาม	วัดเกตุ	เมือง	เล่ม98ตอน177 27ต.ค.2524
50	วิหารวัดท่าข้าม	สบเปิง	แม่แตง	เล่ม98ตอน177 27ต.ค.2524
51	วัดป่าแดด	ท่าผา	แม่แจ่ม	เล่ม98ตอน177 27ต.ค.2524
52	เจดีย์วัดป่าตาล (ร้าง)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม99ตอน130 14ก.ย.2525
53	วัดอินทราวาส (ต้นเกว๋ย)	หนองหอย	หางดง	เล่ม100ตอน36 15มี.ค.2526
54	วัดกู่เสือ (ร้าง)	หายยา	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
55	เนินโบราณสถานใกล้วัดป่าแดง	สุเทพ	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
56	วัดธาตุกลาง (ร้าง)	หายยา	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
57	วัดแสนเศร้า (ร้าง)	หายยา	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
58	วัดหนองหล่ม (ร้าง)	ช้างม่อย	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
59	วัดร่มโพธิ์	ช้างม่อย	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
60	เจดีย์แดง	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
61	วัดพระเจ้าอมเมี่ยง (ร้าง)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
62	วัดกู่ขาว (ร้าง)	หนองหอย	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
63	วัดแสนตาห้อย (ร้าง)	สุเทพ	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
64	วัดเชียงของ (กู่พม่า) (ร้าง)	หายยา	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
65	วัดเจดีย์แดงใน (ร้าง)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
66	วัดช้างเผือก (ร้าง)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
67	วัดป่าคา หรือกุญชร (ร้าง)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
68	วัดป่าอ้อย (ร้าง)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
69	วัดเกตุน้อย (ร้าง)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
70	วัดป่าดู่ (ร้าง)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
71	วัดหนองหญ้าแพรก (ร้าง)	พระสิงห์	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
72	วัดอุ้มโอ (ร้าง)	สุเทพ	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529
73	วัดเลาเลียง (ร้าง)	หายยา	เมือง	เล่ม103 ตอน65 22เม.ย.2529

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
74	วัดหนองจริน (ร้าง)	พระสิงห์	เมือง	เล่ม 103 ตอน65 22เม.ย.2529
75	เจดีย์วัดต้นกอก (ร้าง)	บ้านกลาง	สันป่าตอง	เล่ม104ตอน246 1ธ.ค.2530
76	วัดบ้านถ้ำหรือวัดถ้ำเชียงดาว (1)	เชียงดาว	เชียงดาว	เล่ม 106 ตอน 26 14ก.พ. 2532
	วัดถ้ำเชียงดาว (วัดบ้านถ้ำ) (2)	เชียงดาว	เชียงดาว	เล่ม117ตอน103ง. 6ต.ค.2543
				LAT19-23-40N,LONG98-65-55E
77	วัดห้วยริน	หางดง	หางดง	เล่ม 113 ตอน50 ง 18 ธ.ค.2539
				47QMA354456
78	วัดท้าวคำวัง	หางดง	หางดง	เล่ม 113 ตอน50 ง 18 ธ.ค.2539
				47QMA919676
79	วัดทุ่งอ้อ	หางดง	หางดง	เล่ม 113 ตอน50 ง 18 ธ.ค.2539
				47QMA927621
80	วัดหางดง	หางดง	หางดง	เล่ม 113 ตอน50 ง 18 ธ.ค.2539
				47QMA915666
81	วัดยางหลวง	ท่าผา	แม่แจ่ม	เล่ม 113 ตอน50 ง 18 ธ.ค.2539
				47QMA339427
82	วัดบ้านเจียง	ช่างเคิ่ง	แม่แจ่ม	เล่ม 113 ตอน50 ง 18 ธ.ค.2539
				47QMA326459
83	วัดเชียงแสน	ออนใต้	สันกำแพง	เล่ม114ตอน87ง. 29ก.ย.2540
84	วัดหมื่นพริก (ร้าง)		จอมทอง	เล่ม114ตอน87ง. 29ก.ย.2540
85	วัดพระธาตุดอยน้อย	ดอยหล่อ	กิ่งอ.ดอยหล่อ	เล่ม115ตอน38ง. 20พ.ค.2541
				LAT41-28-00N,LONG79-42-00E
86	วัดมงคล (ทุ่งแป้ง)	ท่าวังพร้าว	สันป่าตอง	เล่ม115ตอน38ง. 20พ.ค.2541
				LAT48-48-00N,LONG85-28-00E
87	วัดทรายมูล	หางดง	หางดง	เล่ม115ตอน38ง. 20พ.ค.2541
				LAT65-30-00N,LONG91-56-00E
88	วัดกู่ปู่ซ้ง (วัดกู่ไม้ซ้ง) (ร้าง)	หนองผึ้ง	สารภี	เล่ม116ตอน17ง. 17มี.ค.2542
				LAT18-44-35N,LONG99-00-25E
89	วัดธาตุขาว (วัดกู่ขาว) (ร้าง)	ท่าวังตาล	สารภี	เล่ม116ตอน17ง. 17มี.ค.2542
				LAT18-45-07N,LONG98-59-50E
90	วัดอีก้าง (อีค่อง) (ร้าง)	ท่าวังตาล	สารภี	เล่ม116ตอน17ง. 17มี.ค.2542
				LAT18-45-07N,LONG99-00-05E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
91	วัดปู่เปี้ย (ร้าง)	ท่าวังตาล	สารภี	เล่ม116ตอน17ง. 17มี.ค.2542
				LAT18-45-06N,LONG98-59-59E
92	เจดีย์ (ร้าง)วัดฟ่อนสร้อย	พระสิงห์	เมือง	เล่ม117ตอน103ง. 6ต.ค.2543
				LAT18-46-53N,LONG98-59-29E
93	วัดหนองก๋าย	สันป่ายาง	แม่แตง	เล่ม117ตอน103ง. 6ต.ค.2543
				LAT19-01-44N,LONG98-52-06E
94	วัดม่อนผาแดง	สันป่ายาง	แม่แตง	เล่ม117ตอน103ง. 6ต.ค.2543
				LAT19-02-07N,LONG98-52-26E
95	เวียงท่ากาน	บ้านกลาง	สันป่าตอง	เล่ม117ตอน103ง. 6ต.ค.2543
				47QMA878508
96	วัดช้างน้ำ (วัดหลวง)	สันผักหวาน	หางดง	เล่ม117ตอน103ง. 6ต.ค.2543
				LAT18-42-14N,LONG98-57-54E
97	วัดผาลาด	สุเทพ	เมือง	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM47493400E,2078400NLAT18-47-56N,LONG98-56-14E
98	วัดกุมกาม (ร้าง)	ท่าวังตาล	สารภี	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM2072650N,500500E
99	วัดช้างค้ำ (กานโถม)	ท่าวังตาล	สารภี	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM2072480N,500510E
100	วัดหัวหนอง (ร้าง)	ท่าวังตาล	สารภี	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM2072860N,500890E
101	วัดป่าเขตต์ (ร้าง)	ช้างเผือก	เมือง	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM2078350N,498750E
102	วัดนางเหลียว (ร้าง)	ศรีภูมิ	เมือง	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM2077570N,499180E
103	วัดกู่ป่าด้อม	ท่าวังตาล	สารภี	เล่ม 119 ตอนพิเศษ129ง 21 ธ.ค. 2545
104	วัดกู่อ้ายสี	ท่าวังตาล	สารภี	เล่ม 119 ตอนพิเศษ129ง 21 ธ.ค. 2545
105	วัดกุมกามทีปราม	หนองผึ้ง	สารภี	เล่ม 119 ตอนพิเศษ129ง 21 ธ.ค. 2545
106	วัดพระอุด	หนองผึ้ง	สารภี	เล่ม 119 ตอนพิเศษ129ง 21 ธ.ค. 2545
107	กู่บ้านปง (ร้าง)	อินทขิล	แม่แตง	เล่ม121 ตอนพิเศษ52ง10 พ.ค. 2547
108	กู่บ้านหนองมะจับ (ร้าง)	แม่แฝก	สันทราย	เล่ม121 ตอนพิเศษ52ง10 พ.ค. 2547
109	วัดเสาหิน (ร้าง)	เวียง	ฝาง	เล่ม121 ตอนพิเศษ52ง10 พ.ค. 2547

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
<u>จังหวัดเชียงราย</u>				
1	วัดพระแก้ว	เวียง	เมือง	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
2	วัดงำเมือง	เวียง	เมือง	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
3	กู่พระยาเมงราย	เวียง	เมือง	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
4	วัดพระสิงห์	เวียง	เมือง	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
5	ถ้ำพระ	แม่ยาว	เมือง	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
6	กำแพงเมืองเก่า	เวียง	เชียงแสน	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
7	วัดกู่เต้า (1)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม52หน้า3683 8 มีนาคม 2478
	วัดกู่เต้า (2)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม97ตอน41 14มีนาคม.2523
8	วัดเจดีย์หลวง (1)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
	วัดเจดีย์หลวง (2)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
	วัดเจดีย์หลวง (3)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม97ตอน10 24มกราคม2523
9	วัดมุมเมือง	เวียง	เชียงแสน	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
10	พระธาตุจอมกิติ (1)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
	พระธาตุจอมกิติ (2)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม97ตอน41 14มีนาคม 2523
11	วัดล้านทอง (1)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
	วัดพระเจ้าล้านทอง (2)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม97ตอน41 14มีนาคม 2523
12	วัดปันตอง	เวียง	เชียงแสน	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
13	วัดป่าสัก (1)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
	วัดป่าสัก (2)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
	วัดป่าสัก (3)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม97ตอน41 14มีนาคม2523
14	วัดช้างเผือกหรือวัดช้างถ้ำ	เวียง	เชียงแสน	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
15	วัดผ้าขาวป้าน (1)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม52หน้า3683 8มีนาคม2478
	วัดผ้าขาวพาน	เวียง	เชียงแสน	เล่ม80ตอน29 26มีนาคม2506
	วัดผ้าขาวป้าน (2)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม97ตอน41 14มีนาคม2523
16	วัดสัสดี (1)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม52หน้า3684 8มีนาคม2478
	วัดสัสดี (2)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม97ตอน10 24มกราคม2523
17	พระธาตุดอยจอมแว่	ผั่งตื้น	เมืองพาน	เล่ม52หน้า3684 8มีนาคม2478
18	วัดเสาเดียน (1)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน 2500
	วัดเสาเดียน (2) (ร้าง)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม97ตอน10 24มกราคม2523
19	วัดพระยืน (1)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม 74 ตอน96 12พฤศจิกายน 2500
	วัดพระยืน (2)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม97ตอน41 14มีนาคม2523

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
20	วัดมหาธาตุ (1)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม 74 ตอน96 12 พฤศจิกายน 2500
	วัดมหาธาตุ (2)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม97ตอน41 14มีนาคม2523
21	วัดโสก	เวียง	เชียงแสน	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน 2500
22	วัดมุงเมือง (วัดต้นต้อง)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน 2500
23	พระธาตุดอยภูข้าว	เวียง	เชียงแสน	เล่ม76ตอน108 17พฤศจิกายน2502
24	เวียงแก้ว	ป่าสักน้อย	เชียงแสน	เล่ม77ตอน81 4 ตุลาคม 2503
25	เตาเครื่องถ้วยชาม (โบราณ)	แม่คาวโตน	พาน	เล่ม 81 ตอน73 4สิงหาคม2507
26	วัดเชตวัน (วัดกาเผือก) (1)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม82ตอน53 6กรกฎาคม2508
	วัดเชตวัน (วัดกาเผือก) (2)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม97ตอน10 24มกราคม2523
27	วัดพระบวช (1)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม82ตอน53 6กรกฎาคม 2508
	วัดพระบวช (ร้าง) (2)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม97ตอน10 24มกราคม2523
28	อาคารศาลากลางจ.เชียงราย (หลังเดิม)		เมือง	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
29	วัดเสาหิน (ร้าง)	เวียง	เทิง	เล่ม96ตอน97 16มิถุนายน2522
30	วัดมุงเมือง (ร้าง)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม 97 ตอน10 24 มกราคม 2523
31	วัดอาทิต้นแก้ว (ร้าง)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม 97 ตอน10 24 มกราคม 2523
32	วัดหมื่นเชียง (ร้าง)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม 97 ตอน10 24 มกราคม 2523
33	วัดพระธาตุสองพี่น้อง (ร้าง)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม97ตอน41 14 มีนาคม 2523
34	วัดปราสาทคุ้ม (ร้าง) และวัดชุมแสง (ร้าง)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม 97 ตอน41 14 มีนาคม 2523
35	วัดแสนเมืองมา (ร้าง)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม 97 ตอน41 14 มีนาคม 2523
36	วัดจอมแจ้ง	เวียง	เชียงแสน	เล่ม 97 ตอน41 14 มีนาคม 2523
37	วัดปงสนุก	เวียง	เชียงแสน	เล่ม 97 ตอน41 14 มีนาคม 2523
38	เมืองโบราณ (เวียงกาหลง)	หัวฝาย	กิ่งอ.เวียงชัย	เล่ม97ตอน159 14 ตุลาคม 2523
39	วัดเวียงเดิม (วัดโบราณ)	เวียงชัย	กิ่งอ.เวียงชัย	เล่ม97 ตอน163 21ตุลาคม2523
40	พระพุทธรูปปูนปั้น(ประดิมากรรมติดที่)	เวียงชัย	กิ่งอ.เวียงชัย	เล่ม97ตอน163 21ตุลาคม 2523
41	วัดธาตุเขียว (ร้าง)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม114 ตอน87 29กันยายน2540
42	วัดธาตุโขง (ร้าง)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม114ตอน87ง. 29กันยายน2540
43	วัดร้อยข้อ (ร้าง)	เวียง	เชียงแสน	เล่ม114ตอน87ง. 29กันยายน2540
44	วัดศรีสุทธาวาส	เวียง	ท่าวังผา	เล่ม117ตอน103ง. 6ตุลาคม2543
				LAT19-21-42N,LONG99-52-35E
45	ดงเวียงแก่น	ม่วงยาย	เวียงแก่น	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 129ง 26 ธ.ค.2545
จังหวัดแม่ฮ่องสอน				
1	วัดพระนอน	จองคำ	เมือง	เล่ม98 ตอน177 27ตุลาคม 2524
2	วัดพระธาตุดอยกองมู	จองคำ	เมือง	เล่ม98 ตอน177 27ตุลาคม 2524

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
3	วัดหัวเวียง	จองคำ	เมือง	เล่ม98 ตอน177 27ตุลาคม 2524
4	วัดจองกลาง	จองคำ	เมือง	เล่ม99 ตอน130 14กันยายน 2525
5	วัดเมืองปอน (ร้าง)	เมืองปอน	ขุนยวม	เล่ม114ตอน87ง 29กันยายน 2540
6	วัดต่อแพ	แม่เงา	ขุนยวม	เล่ม114ตน87ง 29 กันยายน 2540
7	วัดผาผ่า	แม่คะตวน	สบเมย	เล่ม 119 ตอนพิเศษ129ง 26 ธ.ค. 2545
จังหวัดลำพูน				
1	วัดกู่กุฎิ (1)	ในเวียง	เมือง	เล่ม 52 หน้า3698 8มี.ค.2478
	วัดกู่กุด (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม96ตอน167 25ก.ย.2522
2	วัดพระธาตุหริภุญไชย (1)	ในเวียง	เมือง	เล่ม 52 หน้า3698 8มี.ค.2478
	วัดพระธาตุหริภุญชัย (2)	ในเวียง	เมือง	เล่ม96ตอน184 30ต.ค.2522
3	วัดพระยืน (1)	ในเวียง	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3699 8มี.ค.2478
	วัดพระยืน (2)		เมือง	เล่ม97ตอน41 14มี.ค.2523
4	กำแพงเมือง	ในเวียง	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3699 8มี.ค.2478
5	วัดต้นก๊อ (1)	เวียงยอง	เมือง	เล่ม82 ตอน51 29มิ.ย.2508
	วัดต้นก๊อ (2)	เวียงยอง	เมือง	เล่ม96ตอน160 18ก.ย.2522
6	เจดีย์เชียงยันวัดพระธาตุหริภุญชัย	ในเมือง	เมือง	เล่ม96ตอน184 30ต.ค.2522
7	เจดีย์กู่ช้าง	ในเมือง	เมือง	เล่ม97 ตอน10 24ม.ค.2523
8	เจดีย์ร้างวัดชัยมงคล		เมือง	เล่ม104ตอน143 28ก.ค.2530
9	หอพระไตรปิฎกวัดประตูป่า		เมือง	เล่ม 107 ตอน127 24ก.ค.2533
10	หอพระไตรปิฎกวัดป่าเหียง	แม่แรง	ป่าซาง	เล่ม 107 ตอน127 24ก.ค.2533
11	วัดเกาะกลาง	บ้านเรือน	ป่าซาง	เล่ม115ตอน38ง. 20พ.ค.2541
				LAT46-56-00N,LONG89-30-00E
12	วัดธาตุ (ร้าง)	มะกอก	ป่าซาง	เล่ม115ตอน38ง. 20พ.ค.2541
				LAT43-46-00N,LONG91-06-00E
13	วัดสันกำแพง	มะกอก	ป่าซาง	เล่ม115ตอน38ง. 20พ.ค.2541
				LAT43-35-00N,LONG91-24-00E
14	วัดกู่ขาว (ร้าง)	วังผาง	กิ่ง อ.เวียงหนองล่อง	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM47473300E,2036100NLAT18-24-59N,LONG98-44-50E
15	วัดกู่เฮือง (ร้าง)	บ้านธิ	บ้านธิ	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM47 2062300E,508200NLAT18-39-12N,LONG99-04-40E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
16	เจดีย์ธาตุกุด	ปากบ่อง	ป่าซาง	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM47 493700E, 2049400NLAT18-32-12N,LONG98-56-25E
17	วัดร้างดอนป่าตัน	แม่แรง	ป่าซาง	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM47 491100E,2046500NLAT18-30-38N,LONG98-54-56E
18	วัดกู่ป่าลาน	บ้านธิ	บ้านธิ	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM47 507300E,2062200NLAT18-39-09N,LONG99-49-09E

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 9 ขอนแก่น

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษาที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดขอนแก่น				
1	กู่ (กู่บ้านโนนกู่) (1)	สาวะถี	พระลับ	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม 2478
	กู่บ้านโนนกู่ (2)	สาวดี	เมือง	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
2	พระยืน (1)	พระบุ	พระลับ	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม 2478
	พระยืน (2)	พระบุ	เมือง	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
3	กู่ (ปัจจุบันเป็นแหล่งเก็บโบราณวัตถุ)	บ้านโต้น	พระลับ	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม 2478
4	โนนแท่น (สิ้นสภาพ)	บ้านเหล่า	พระลับ	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม 2478
5	กู่โนนแท่น (1)	บ้านเหล่า	บ้านฝาง	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
				UTM48 251941E,1812888NLAT16-23-9N,LONG102-40-38E
	กู่บ้านโนนกู่ (2)	บ้านเหล่า	เมือง	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
6	หนองสระบ้านโพธิไชย	โพธิไชย	กุดเค้า	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม 2478
7	บ้านเก่าหมักทัน	โพธิไชย	กุดเค้า	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม 2478
8	หนองคู	โพธิไชย	กุดเค้า	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม 2478
9	หินฮาวหนองผือ	โพธิไชย	กุดเค้า	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม 2478
10	กู่บ้านนาคำน้อย (1)	บัวใหญ่	น้ำพอง	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม 2478
	กู่บ้านนาคำน้อยหรือวัดกู่ประภาชัย (2)	บัวใหญ่	น้ำพอง	เล่ม100ตอน36 15มีนาคม2526
11	กู่หรืออาศรม (1)	เปลื่อยน้อย	พล	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม2478
	กู่หรืออาศรมอยู่ที่บ้านหัวขัว (วัดธาตุกู่ทอง) (2)	เปลื่อยน้อย	พล	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
	ปรางค์ (อยู่ที่บ้านหัวขวา) (3)	เปลื่อยน้อย	บ้านไผ่	เล่ม58หน้า586 18มีนาคม2484
12	กู่หมู่ที่2	โนนทัน	ภูเวียง	เล่ม 57หน้า2527 22ตุลาคม2483
13	กู่หมู่ที่10 (ธาตุดอนกู่)	โนนทัน	ภูเวียง	เล่ม57หน้า2527 22ตุลาคม2483
14	ธาตุหมู่ที่8 (กู่ธาตุ)	บ้านโคก	ภูเวียง	เล่ม57หน้า2527 22ตุลาคม2483
15	กู่หมู่ที่1 (ธาตุอัดโพธิ์ธาตุ)	ชุมแพ	ภูเวียง	เล่ม57หน้า2527 22ตุลาคม2483
16	กู่หมู่ที่4 (โรงเรียนบ้านชุมแพ)	ชุมแพ	ภูเวียง	เล่ม57หน้า2527 22ตุลาคม2483
17	กู่บ้านหัวบึง (กู่แก้ว บ้านหัวสระ) (1)	หัวหว้า	เมือง	เล่ม74ตอน96 12พฤศจิกายน2500
	กู่แก้ว (2)	คอนช้าง	เมือง	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
18	พระธาตุขามแก่น (วัดเจติยภูมิ) (1)	บ้านขาม	น้ำพอง	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
	พระธาตุขามแก่น (วัดเจติยภูมิ) (2)	บ้านขาม	น้ำพอง	เล่ม104ตอน18 1กุมภาพันธ์2530

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
19	หอไตรไม้วัดศรีชมชื่น บ้านหว้า	โนนทัน	หนองเรือ	เล่ม116ตอน17ง. 17มกราคม2542
				LAT16-30-00N,LONG102-21-23E
20	กู่บ้านเมย	หนองสองห้อง	หนองสองห้อง	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				LAT15-43-58N,LONG102-45-34E
21	รอยพระพุทธบาทหินลาด	ป่าปอ	บ้านไผ่	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				LAT15-56-57N,LONG102-49-05
22	วัดบึงแก้ว	ศรีบุญเรือง	ชนบท	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				LAT16-05-40N,LONG102-37-20E
23	วัดมัชฌิมวิทยาราม (วัดบ้านลาน)	บ้านลาน	บ้านไผ่	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				LAT16-00-30.6N,LONG102-49-10E
24	วัดสว่างสุทธาราม	ศิลา	เมือง	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				LAT16-29-40N,LONG102-50-20E
25	สิมวัดสระทอง (อุโบสถ)	กุดเค้า	มัญจาคีรี	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
				UTM48235168E,1785839NLAT16-8-23N,LONG102-31-24E
26	สิมวัดสระบัวแก้ว (อุโบสถ)	หนองแม็ก	หนองสองห้อง	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
				UTM48 259250E,1742486NLAT15-45-2N,LONG102-45-10E
27	สิมวัดไชยศรี (อุโบสถ)	สาวะถี	เมือง	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
				UTM48254587E,1826327NLAT16-30-27N,LONG102-42-2E
28	สิมวัดสนวนวารีพัฒนาราม	หัวหนอง	บ้านไผ่	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
				UTM48254746E 1774389N,LAT16-2-18N,LONG102-42-27E
29	วัดสระพัง	โนนอุดม	ชุมแพ	เล่ม121ตอนพิเศษ53ง 10พ.ค.2547
30	กู่บ้าน	โนนอุดม	ชุมแพ	เล่ม121ตอนพิเศษ53ง 10พ.ค.2547
<u>จังหวัดมหาสารคาม</u>				
1	พระพุทธรูปสุวรรณวาศ (1)	โคกพระ	โคกพระ	เล่ม52หน้า3695 8มีนาคม2478
	ศิลาจารึก (2)	โคกพระ	โคกพระ	เล่ม52หน้า3695 8มีนาคม2478
	วัดสุวรรณาวาส (3)	โคกพระ	กันทรวิชัย	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง22 กันยายน 2548
3	กู่คูขาด (1)	ท่าขอนยาง	โคกพระ	เล่ม52หน้า3695 8มีนาคม2478
	กู่คูขาด (กู่แก้ว)วัดป่ากู่แก้ว	ขามเรียง	กันทรวิชัย	เล่ม117ตอน104ง. 9ตุลาคม2543
4	พระพุทธรูป (ปัจจุบันเป็นโบราณวัตถุ)	คันธารราฐ	โคกพระ	เล่ม52หน้า3695 8มีนาคม2478

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
5	กู่สันตรัตน์ (1)	นาดูน	วาปีประทุม	เล่ม52หน้า3695 8มีนาคม2478
	วัดกู่สันตรัตน์ (2)	หนองไผ่	นาดูน	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
6	สำนักนางขาว (ศาลานางขาว) (1)	นาดูน	วาปีประทุม	เล่ม52หน้า3695 8มีนาคม2478
		กู่สันตรัตน์	นาดูน	
	สำนักนางขาว (ศาลานางขาว) (2)	กู่สันตรัตน์	นาดูน	เล่ม121 ตอนพิเศษ53ง 10 พ.ค.2547
7	กู่บ้านแดง (1)	หนองคู	วาปีประทุม	เล่ม52หน้า3695 8มีนาคม2478
		หนองแสง		
	กู่บ้านแดง (2)	หนองคู	วาปีประทุม	เล่ม100ตอน36 15มีนาคม2526
8	กู่น้อย	หนองคู	วาปีประทุม	เล่ม52หน้า3695 8มีนาคม2478
9	กู่บ้านสนาม (1)	เสือโก้ก	วาปีประทุม	เล่ม52หน้า3695 8มีนาคม2478
	กู่บ้านสนามหรือวัดกู่สุนทราราม (2)	เสือโก้ก	วาปีประทุม	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
10	คูมหาธาตุเมืองย่างทิศนาค (1)	เขวา	วาปีประทุม	เล่ม52หน้า3695 8มีนาคม2478
	กู่บ้านเขวา (คูมหาธาตุ เมืองย่างทิศนาค) (2)	เขวา	เมือง	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม.2544
*	ใบเสมาบ้านสูงยาง (กาฬสินธ์)	หนองแปน	กมลาสัย	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
*	ใบเสมาบ้านหนองแปน (กาฬสินธุ์)	หนองแปน	กมลาสัย	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
*	ใบเสมาบ้านมะก้อม (กาฬสินธุ์)	หนองแปน	กมลาสัย	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
*	หินแป้น (กาฬสินธุ์)	บัวขาว	กมลาสัย	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
*	หลักทอด (กาฬสินธ์)	บัวขาว	กุฉินารายณ์	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
*	ใบเสมาหน้าวิหารวัดเหนือ (กาฬสินธุ์)	เหนือ	หลุบ	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
*	คูเมืองเชียงโสม (กาฬสินธุ์)	โคกเครือ	สหัสสขันธ์	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
11	กู่ทอง	เชียงยืน	โคกพระ	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
		กู่ทอง	เชียงยืน	
12	กู่น้อย	หนองไผ่	นาดูน	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
		พระธาตุ		
13	อุโบสถวัดป่าเรไร	ดงบัง	นาดูน	เล่ม110ตอน217 22 ธันวาคม 2536
				48 PUC122318
14	กู่น้อย	เขวา	เมือง	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				LAT16-09-28.5N LONG103-25-14.4E
15	วัดโพธิ์ชัย	ภารแอ่น	พยัคฆภูมิพิสัย	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
				UTM48311841E,1726496N
16	วัดโพธาราม	ดงบัง	นาดูน	เล่ม 119ตอนพิเศษ 129ง 26 ธ.ค.2545

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
17	วัดบ้านกู่	บ้านกู่	สีสุราช	เล่ม 119ตอนพิเศษ 129ง 26 ธ.ค.2545
18	กู่บัวมาศ	บัวมาศ	บรบือ	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง22 กันยายน 2548
จังหวัดเลย				
1	เขาผาแบน (คูควายเงิน)	บุโฮม	เชียงคาน	เล่ม 52 หน้า 3698 8มีนาคม.2478
2	เขาผาบิ้ง	หนองหอย	วังสพุง	เล่ม 52 หน้า 3698 8มีนาคม.2478
3	พระธาตุศรีสองรักษ์ (1)	ด้านซ้าย	ด่านซ้าย	เล่ม 52 หน้า 3698 8มีนาคม.2478
	พระธาตุศรีสองรักษ์ (2)	ด้านซ้าย	ด่านซ้าย	เล่ม99ตอน155 20ตุลาคม2525
4	วัดโพธิ์ชัย	นาพึ่ง	นาแก้ว	เล่ม104ตอน18 1 กุมภาพันธ์ 2530
5	ภูถ้ำพระ	กกดู่	เมือง	เล่ม106ตอน43 21มีนาคม 2532
6	วัดเทิง (ร้าง)	ทรายขาว	วังสะพุง	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
7	อาคารที่ว่าการอำเภอเมืองเลย	กุดป่อง	เมือง	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				LAT17-14-18N,LONG101-41-49E
8	อาคารสุขศาลาจังหวัดเลยและอาคารพาณิชย์	กุดป่อง	เมือง	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				LAT17-28-52N,LONG101-44-19E
9	วัดมหาธาตุ	เชียงคาน	เชียงคาน	เล่ม 119ตอน 129ง 26 ธ.ค. 2545
				LAT17-28-38N,LONG101-43-57E
จังหวัดหนองคาย				
1	วัดศิริมงคล (โบราณวัตถุ)	จุมพล	โพนวิสัย	เล่ม 53 หน้า 1526 27 กันยายน 2479
2	วัดตีนดุง (วัดผดุงสุข)	วัดหลวง	โพนวิสัย	เล่ม 53 หน้า 1526 27 กันยายน 2479
3	วัดบ้านแดนเมือง (โบราณวัตถุ)	วัดหลวง	โพนวิสัย	เล่ม 53 หน้า 1527 27 กันยายน 2479
4	ปากห้วยหลวง (โบราณวัตถุ)	ชุมพล	โพนวิสัย	เล่ม 53 หน้า 1527 27 กันยายน 2479
5	เมืองเปงจารเก่า	โพนแพง	โพนวิสัย	เล่ม 53 หน้า 1527 27 กันยายน 2479
6	วัดศรีเมือง	โพธิชัย	มีชัย	เล่ม 53 หน้า 1527 27 กันยายน 2479
7	วัดบ้านธาตุ (วัดพระธาตุพังพวน) (1)	ดอนหมู	มีชัย	เล่ม 53 หน้า 1527 27 กันยายน 2479
	ธาตุบังพวน (2)	ดอนหมู	เมือง	ตอน60เล่ม 69 30กันยายน2495
	วัดพระธาตุบังพวน (3)	ดอนหมู	เมือง	เล่ม98ตอน177 27ตุลาคม2524
8	วัดโพธิชัย	โพธิชัย	มีชัย	เล่ม 53 หน้า 1527 27 กันยายน 2479
9	วัดศรีชมภูองค์ตื้อบ้านน้ำโมง	น้ำโมง	ท่าบ่อ	เล่ม 53 หน้า 1527 27 กันยายน 2479
10	วัดพระบาทคอแก่ง	ศรีเชียงใหม่	ท่าบ่อ	เล่ม 53 หน้า 1527 27 กันยายน 2479
11	ธาตุโพนจิกเวียงงัว	เวียงคุก	เมือง	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
12	วัดสาวสุวรรณาราม	เวียงคุก	เมือง	เล่ม114ตอน81ง. 15กันยายน2540
				48QTE534692

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
13	วัดเทพพลประดิษฐาราม (วัดเทพพลประดิษฐาน)	เวียงคุก	เมือง	เล่ม114ตอน81ง. 15กันยายน2540 48QTE535692
14	วัดนางเขียวค้อม บ้านหัวทราย	พานพร้าว	ศรีเชียงใหม่	เล่ม114ตอน81ง. 15กันยายน2540 48QTE470833
15	วัดช้างเผือก	พานพร้าว	ศรีเชียงใหม่	เล่ม114ตอน81ง. 15กันยายน2540 48QTE441871
16	พระเจดีย์ (พระธาตุขาว)วัดธาตุดำ	พานพร้าว	ศรีเชียงใหม่	เล่ม116ตอน7ง. 22มกราคม2542 LAT17-57-08N,LONG102-36-10E
17	พระเจดีย์ (พระธาตุดำ)วัดธาตุดำ	พานพร้าว	ศรีเชียงใหม่	เล่ม116ตอน7ง. 22มกราคม2542 LAT17-57-00N,LONG102-36-05E
18	พระเจดีย์ (ศรีสองนาง)วัดกลาง		ศรีเชียงใหม่	เล่ม116ตอน7ง. 22มกราคม2542 LAT17-57-20N,LONG102-35-18E
19	เจดีย์ (ร้าง)ข้างตลาด	เวียงคุก	เมือง	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544 LAT17-47-19.5N,LONG102-40-159E
20	พระธาตุยาพ่อแก่	เวียงคุก	เมือง	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544 LAT17-47-43.8N,LONG102-40-00E
21	วัดศิลาเลข	โพนสา	ท่าปอ	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544 LAT17-48-18.6N,LONG102-39-20.4E
จังหวัดหนองบัวลำภู				
1	พระเจดีย์ (พระธาตุ)วัดพระธาตุหาญเทาว์		เมือง	เล่ม116ตอน7ง. 22มกราคม.2542 LAT17-03-01N,LONG102-27-10E
2	พระอุโบสถ (สิม)วัดทิพยาราม บ้านข่าน้อย	หัวนา	เมือง	เล่ม116ตอน17ง. 22มีนาคม2542 LAT17-02-32N,LONG102-25-50E
3	วัดศรีคูณเมือง	ลำภู	เมือง	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544 UTM48 228307E,1904560N LAT17-12-41N,LONG102-26-42E
4	สิมไม้วัดเจริญทรงธรรม	หนองบัวใต้	ศรีบุญเรือง	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544 UTM48220127E,1872269N LAT16-55-7N,LONG102-22-20E
5	วัดธาตุเมืองพิณ	ฝั่งแดง	นากลาง	เล่ม 119ตอนพิเศษ 129ง 26 ธันวาคม2545
6	วัดป่าพระธาตุกู่	ปางกู่	โนนสัง	เล่ม 119ตอนพิเศษ 129ง 26 ธันวาคม2545

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
7	แหล่งภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ภูผายา	ดงมะไฟ	สุวรรณคูหา	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง22กันยายน2548
จังหวัดอุดรธานี				
1	พระพุทธบาท "บัวบก" (1)	เมืองพาน	บ้านผือ	เล่ม52หน้า3716 8มีนาคม2478
	พระพุทธบาท "บัวบก"วัดพระพุทธบาท (2)	เมืองพาน	บ้านผือ	เล่ม95ตอน98 19กันยายน2521
	พระพุทธบาท "บัวบก"วัดพระพุทธบาท (3)	เมืองพาน	บ้านผือ	เล่ม98ตอน63 28เมษายน2524
	(อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท)			
2	พระพุทธบาท "บัวบาน"	เมืองพาน	บ้านผือ	เล่ม52หน้า3716 8มีนาคม2478
3	วัดโบราณ ราษฎรเรียกว่ากู่ (1)	บ้านจีด	หนองหาร	เล่ม52หน้า3716 8มีนาคม2478
	วัดโบราณหรือวัดกู่แก้ว (2)	บ้านจีด	หนองหาร	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
		บ้านจีต	กู่แก้ว	
4	อาคารราชินูทิศ		เมือง	เล่ม115ตอน4ง. 14มกราคม2541
				LAT17-24-40N,LONG102-47-05E
5	หลุมขุดค้นโบราณคดีวัดโพธิ์ศรีใน (บ้านเชียง)	บ้านเชียง	หนองหาร	เล่ม115ตอน4ง. 14มกราคม2541
				LAT17-24-33N,LONG103--14-43E
6	วัดศรีธาตุประมัญชา	จำปา	ศรีธาตุ	เล่ม116 ตอน7ง. 22 มกราคม 2542
				LAT17-58-13N,LONG103-10-50E
7	หอระฆังไม้วัดศรีบุญเรือง	เวียงคำ	กุมภวาปี	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				LAT17-06-57N,LONG103-02-09E
8	กลุ่มใบเสมาบวชพระปู่	เมืองพาน	บ้านผือ	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน2548

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 10 ร้อยเอ็ด

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษาที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดกาฬสินธุ์				
1	ใบเสมาบ้านสูงยาง	หนองแปน	กมลาสัย	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
2	ใบเสมาบ้านหนองแปน	หนองแปน	กมลาสัย	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
3	ใบเสมาบ้านมะก้อม	หนองแปน	กมลาสัย	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
4	หินแป้น	บัวขาว	กมลาสัย	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
5	หลักทอด	บัวขาว	กุฉินารายณ์	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
6	ใบเสมาหน้าวิหารวัดเหนือ	เหนือ	หลุบ	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
7	คูเมืองเชียงโสม	โคกเครือ	สหัสขันธ์	เล่ม53หน้า2532 27กันยายน2479
8	ธาตุใหญ่ (1)	หนองแปน	กมลาสัย	เล่ม54หน้า2287 3มกราคม2480
	ธาตุใหญ่หรือพระธาตุยาคู (2)	หนองแปน	กมลาไสย	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
9	โนนสาวเอ้ (1)	หนองแปน	กมลาสัย	เล่ม54หน้า2287 3มกราคม2480
	โนนสาวเอ้ (2)	หนองแปน	กมลาไสย	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
	หรือโนนสาวเอ้หรือโบสถ์ร้าง			
	และสระน้ำเมืองฟ้าแดดสงยาง			
10	ถ้ำภูค่าว	โนนศิลา	สหัสขันธ์	เล่ม65ตอน43 27กรกฎาคม2491
11	วัดอุดมประชาราษฎร์	นาจารย์	เมือง	เล่ม115ตอน4ง. 14มกราคม2541
				LAT16-31-27N,LONG103-37-03E
12	วัดโพธิ์ชัย (วัดโพธิ์ชัยบ้านหนองห้าง)	หนองห้าง	กุฉินารายณ์	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				LAT16-33-08N,LONG104-06-14E
13	วัดโพธิ์ชัย	โพน	คำม่วง	เล่ม 119ตอนพิเศษ 131ง 28 ธ.ค. 2545
14	เมืองฟ้าแดดสงยาง	หนองแปน	กมลาไสย	เล่ม 119ตอนพิเศษ 131ง 28 ธ.ค. 2545
จังหวัดนครพนม				
1	พระธาตุพนม (1)	ธาตุพนม	ธาตุพนม	เล่ม 52 หน้า 3687 8 มีนาคม 2478
	วัดพระธาตุพนม (2)		ธาตุพนม	เล่ม96ตอน160 18กันยายน2522
2	วัดกลางเมืองไชยบุรี	ไชยบุรี	ท่าอุเทน	เล่ม 52 หน้า 3687 8 มีนาคม 2478
3	วัดใต้ไชยบุรี หรือวัดใต้เมืองไชยบุรี	ไชยบุรี	ท่าอุเทน	เล่ม 52 หน้า 3687 8 มีนาคม 2478
4	วัดร้างบ้านเหล่าหมาด	วัดกลาง	หนองบึก	เล่ม 52 หน้า 3687 8 มีนาคม 2478
5	วัดบ้านสำราญ	อาบามารถ	หนองบึก	เล่ม 52 หน้า 3687 8 มีนาคม 2478
6	อาคารศาลากลางจังหวัดนครพนม		เมือง	เล่ม96ตอน160 18กันยายน2522
*	วัดมโนภิรมย์ (มุกดาหาร)	หว้านใหญ่	กิ่ง อ.หว้านใหญ่	เล่ม99ตอน130 14กันยายน2525
7	วัดธาตุน้อยศรีบุญเรือง	พระกลางทุ่ง	ธาตุพนม	เล่ม100ตอน36 15มีนาคม2526

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
8	วัดพระธาตุท่าอุเทน	ท่าอุเทน	ท่าอุเทน	เล่ม115ตอน4ง. 14มกราคม2541
				LAT17-34-47N,LONG104-35-40E
9	วัดโกศลมัชฌิมาวาส	บ้านกลาง	เมือง	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT17-10-10N,LONG104-47-10E
10	วัดโพธิ์คำ	น้ำก่ำ	ธาตุพนม	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT16-54-44N,LONG104-43-56E
11	บ้านเมืองเก่า	ท่าค้อ	เมือง	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT17-19-24N,LONG104-48-12E
12	วัดมรุกขนคร (ร้าง)	ดอนนางหงส์	ธาตุพนม	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT17-05-49N,LONG104-45-59E
13	วัดแก่งเมือง	กลางเมือง	ธาตุพนม	เล่ม115ตอน38ง. 20พฤษภาคม2541
				LAT17-10-16N,LONG104-47-50E
14	บ้านเวินพระบาท	เวินพระบาท	ท่าอุเทน	เล่ม 119ตอนพิเศษ 131ง 28 ธันวาคม2545
15	จวนผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมหลังเก่า	ในเมือง	เมือง	เล่ม122ตอนพิเศษ69ง22สิงหาคม 2548
16	วัดธาตุจำปา	โพนสวรรค์	โพนสวรรค์	เล่ม122ตอนพิเศษ69ง22สิงหาคม 2548
17	วัดป่าดอนธาตุ	รามราช	ท่าอุเทน	เล่ม122ตอนพิเศษ69ง22สิงหาคม 2548
<u>จังหวัดร้อยเอ็ด</u>				
1	"หินกอง" บ้านในเมือง	ในเมือง	เมือง	เล่ม52หน้า3696 8 มีนาคม2478
2	"หินกอง" บ้านหินกอง (1)	สระคู	สุวรรณภูมิ	เล่ม52หน้า3696 8 มีนาคม2478
	สระหินกองบ้านหินกอง (2) หรือ ปราสาทหินกอง	หินกอง	สุวรรณภูมิ	เล่ม114ตอน80ง 12กันยายน2540
3	คูเมืองบ้านช่าง	สระคู	สุวรรณภูมิ	เล่ม52หน้า3696 8 มีนาคม2478
4	"คูอาราม" บ้านดงเมือง	สระคู	สุวรรณภูมิ	เล่ม52หน้า3696 8 มีนาคม2478
5	กู่สี่แจ่งหรือกู่คำกูนา (1)	สระคู	สุวรรณภูมิ	เล่ม52หน้า3696 8 มีนาคม2478
	กู่สี่แจ่งหรือกู่คำกู่นาหรือกู่พระโกนา (2)	สระคู	สุวรรณภูมิ	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
			เมืองสรวง	
6	คูเมืองสรวง (กู่เมืองสรวง)	หนองผือ	สุวรรณภูมิ	เล่ม52หน้า3696 8 มีนาคม2478
7	กู่บ้านด่าน	บ้านด่าน	สุวรรณภูมิ	เล่ม52หน้า3696 8 มีนาคม2478
8	กู่บ้านกระโดน	หนองแวง	หนองแวง	เล่ม52หน้า3696 8 มีนาคม2478
9	กู่กาสิงห์บ้านกู่กาสิงห์ (1)	หนองแวง	หนองแวง	เล่ม52หน้า3696 8 มีนาคม2478
	กู่กาสิงห์ (2) (วัดบูรพากู่กาสิงห์น้อย)	กู่กาสิงห์	เกษตรวิสัย	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				LAT15-34-26N,LONG103-40-44E
10	กู่บ้านกุดโอ	คำไฮ	คำไฮ	เล่ม52หน้า3696 8 มีนาคม2478

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
11	บ้านโนนหมากเบ้า (ปรางค์โนนหมากเบ้า)	คำไฮ	คำไฮ	เล่ม52หน้า3696 8 มีนาคม2478
12	บ้านขยอม (ปรางค์บ้านพยอม)	คำไฮ	คำไฮ	เล่ม52หน้า3696 8 มีนาคม2478
13	ชายเนินบ้านพนมไพร (เสมาบ้านพนมไพร)	พนมไพร	พนมไพร	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
		คำไร		
14	วัดกลางบ้านพนมไพร	พนมไพร	พนมไพร	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
		คำไร		
15	กู่อูบมุง เจดีย์บ้านชาติ	กุดน้ำใส	พนมไพร	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
16	อูบมุงโนนสร้างถ่อ	กุดน้ำใส	พนมไพร	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
17	อูบมุงมุงวัดบ้านเตียงนาชุม	กุดน้ำใส	พนมไพร	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
18	โนนหนองฮางบ้านตากแดด	ดูกอึ่ง	พนมไพร	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
19	ดอนอูบมุง บ้านผือ	ดูกอึ่ง	พนมไพร	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
20	ดงบ้านหลุบโมก	ดูกอึ่ง	พนมไพร	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
21	ดงบ้านหนองแซง	ดูกอึ่ง	พนมไพร	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
22	ปราสาทหนองกู่ (กู่บ้านหนองกู่) (1)	มะอึ	แซงบาดาล	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
	ปราสาทหนองกู่หรือกู่บ้านหนองกู่ (2)	มะอึ	ธวัชบุรี	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
23	บึงจิว	ดินแดง	แซงบาดาล	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
24	กู่อูบมุง บ้านข่าน้อย (1)	หัวช้าง	หัวช้าง	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
	กู่อุบมุง (2)	หนองผือ	จตุรพักตร์พิมาน	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
		เด่นราษฎร์	หนองรี	
25	หินอยู่คง หินบ้านสั้น	อาจสามารถ	อาจสามารถ	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
26	ดงมเหศักดิ์อยู่ดงบ้านขูลู	อาจสามารถ	อาจสามารถ	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
27	วัดบ้านชีโหล่น	โพนเมือง	อาจสามารถ	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
28	ดงบ้านแวง	อาจสามารถ	อาจสามารถ	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
29	วัดบ้านธาตุ	โพนเมือง	อาจสามารถ	เล่ม52หน้า3697 8 มีนาคม2478
30	กู่โพนระฆัง	กู่กาสิงห์	เกษตรวิสัย	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
31	กู่วัดธาตุพันขัน	บ่อพันขัน	สุวรรณภูมิ	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
32	กู่บ้านคำพระ	นานวล	พนมไพร	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
33	กู่น้อยบ้านยางกู่	มะอึ	ธวัชบุรี	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
34	กู่โนนม่วง	นานวล	พนมไพร	เล่ม100ตอน36 15มีนาคม2526
35	กู่คัฒนาม (กู่คันธนาม)	โนนทราย	โนนทราย	เล่ม100ตอน36 15มีนาคม2526
36	คูและกำแพงเมืองร้อยเอ็ด		เมือง	เล่ม119ตอน90 16กรกฎาคม2537
				48QUC563748
37	วัดไตรภูมิ (วัดบ้านผือฮี)	ดงแดง	จตุรพักตรพิมาน	เล่ม114 ตอน80ง 12กันยายน2540

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
38	กู่เมืองบัว	เมืองบัว	เกษตรวิสัย	เล่ม114 ตอน80ง 12กันยายน2540
39	กู่กระโดน (วัดธาตุ)	เกษตรวิสัย	เกษตรวิสัย	เล่ม114 ตอน80ง 12กันยายน2540
40	ปราสาทหินบ้านหนองคูณ (ดอนขุมเงิน)	เด่นราษฎร์	กิ่งอ.หนองฮี	เล่ม114 ตอน80ง 12กันยายน2540
41	วัดไตรภูมิคณาจารย์	หัวโทน	สุวรรณภูมิ	เล่ม114 ตอน80ง 12กันยายน2540
42	วัดประตูชัย	นิเวศน์	ธวัชบุรี	เล่ม115ตอน4ง. 14มกราคม.2541
				LAT16-03-35N,LONG103-42-38E
43	วัดจักรวาฬภูมิพินิจ	หนองหมื่นถ่าน	อาจสามารถ	เล่ม118ตอน124ง.17ธันวาคม2544
				LAT15-44-07N,LONG103-58-58E
44	วัดขอนแก่นเหนือ	ขอนแก่น	เมือง	เล่ม118ตอน124ง.17ธันวาคม2544
				LAT16-13-01N,LONG103-36-31E
45	กู่โพนวิจ	กู่กาสิงห์	เกษตรวิสัย	เล่ม118ตอน124ง.17ธันวาคม2544
				LAT15-34-40N,LONG103-40-51E
46	วัดศรีฐาน	เทอดไทย	กิ่งอ.ทุ่งเขาหลวง	เล่ม 119ตอนพิเศษ 131ง 28 ธ.ค. 2545
47	วัดเจริญราษฎร์	โคกสว่าง	พนมไพร	เล่ม 119ตอนพิเศษ 131ง 28 ธ.ค. 2545
48	เจดีย์ (ธาตุ) วัดเบญจ์	หัวโทน	สุวรรณภูมิ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 131ง 28 ธ.ค. 2545
49	วัดมาลาภิรมย์	เชียงใหม่	โพธิ์ชัย	เล่ม 119ตอนพิเศษ 131ง 28 ธ.ค. 2545
50	วัดธาตุนาใหญ่		สุวรรณภูมิ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 131ง 28 ธ.ค. 2545
51	วัดสระเกตุ	น้ำคำ	สุวรรณภูมิ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 131ง 28 ธ.ค. 2545
จังหวัดสกลนคร				
1	วัดธาตุศาสดาราม (1)	ธาตุเชิงชุม	ธาตุเชิงชุม	เล่ม 52 หน้า 3699 8มีนาคม 2478
	วัดธาตุศาสดารามหรือธาตุเชิงชุม (2)	ธาตุเชิงชุม	เมือง	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
2	สพานขอม (1)	ธาตุเชิงชุม	ธาตุเชิงชุม	เล่ม52หน้า3699 8มีนาคม 2478
	สะพานขอม (2)	ธาตุเชิงชุม	เมือง	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
3	พระธาตุดุม (1)	ธาตุเชิงชุม	ธาตุเชิงชุม	เล่ม52หน้า3699 8มีนาคม 2478
	ธาตุดุมหรือพระธาตุดุม (2)	จิ้วด่อน	เมือง	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
4	พระธาตุนารายณ์เจงเวง (1)	พังขว้าง	ธาตุเชิงชุม	เล่ม 52 หน้า 3699 8มีนาคม 2478
	พระธาตุนารายณ์เจงเวง (2)	พังขว้าง	เมือง	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
5	เจดีย์ภูเพ็ก (1)	นาหัวบ่อ	พรรณานิคม	เล่ม52หน้า 3699 8มีนาคม 2478
	เจดีย์ภูเพ็กหรือพระธาตุภูเพ็ก (2)	นาหัวบ่อ	พรรณานิคม	เล่ม98ตอน104 30มิถุนายน2524
6	เจดีย์หิน	พันนา	บ้านหัน	เล่ม52หน้า3699 8มีนาคม 2478
7	กุฏิพระอาจารย์มั่น บ้านหนองผือ	นาไน	พรรณานิคม	เล่ม96ตอน15 6กุมภาพันธ์2522
	หรือกุฏิพระอาจารย์มั่น วัดป่าภูริทตถิราวาส			

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
8	กู่พันนา	พันนา	สว่างแดนดิน	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
9	ธาตุวัดบ้านวังเวิน	สว่างแดนดิน	สว่างแดนดิน	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
10	กลุ่มโบราณสถานวัดทุ่งป่าผาง	นาตงวัฒนา	กิ่ง อ.โพนนาแก้	เล่ม114ตอน81ง. 15กันยายน2540
				47QVD259971
11	แหล่งโบราณคดีบ้านดอนธงชัย	สว่างแดนดิน	สว่างแดนดิน	เล่ม116ตอน7ง. 22มกราคม2542
				48QUE345335
12	หอไตรวัดพระธาตุเชิงชุมวรวิหาร	ในเมือง	เมือง	เล่ม116ตอน7ง. 22มกราคม2542
				48QUE104977
13	พระเจดีย์ (พระธาตุอูปโมงค์วัดป่าธาตุศรีทอง)		วานรนิวาส	เล่ม116ตอน7ง. 22มกราคม2542
				48QUE569464
14	วัดบ้านโคกคอน	โคกสี	สว่างแดนดิน	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				48QUE341507
15	วัดป่าอุดมพัฒนา	นาตาล	เต่างอย	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				LAT16-58-25.8N,LONG104-08-17.4E
16	วัดพุทธาวาส	สว่าง	พรรณานิคม	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				48QUE886199
17	ดอนหินหลัก	นาตาล	เต่างอย	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				LAT16-59-16N,LONG104-07-55.2E
18	วัดศรีธาตุการาม	ธาตุทอง	สว่างแดนดิน	เล่ม 119ตอนพิเศษ 129ง 26 ธ.ค. 2545
19	วัดด่านม่วงคำ	ด่านม่วงคำ	โคกศรีสุพรรณ	เล่ม121 ตอนพิเศษ 53 ง 10 พ.ค.2547

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 11 อุบลราชธานี

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดมุกดาหาร				
1	วัดมโนภิรมย์ (มุกดาหาร)	หว้านใหญ่	กิ่ง อ.หว้านใหญ่	เล่ม99ตอน130 14กันยายน2525
2	วัดพระศรีมหาโพธิ์	หว้านใหญ่	หว้านใหญ่	เล่ม115ตอน4ง. 14มกราคม2541
				LAT16-42-45N,LONG10445-27E
3	วัดลัฏฐิกวัน	ชะโนด	หว้านใหญ่	เล่ม115ตอน4ง. 14มกราคม2541
				LAT16-40-55N,LONG104-45-20E
4	วัดศรีมุณฑา	โพนทาย	เมืองมุกดาหาร	เล่ม121ตอนพิเศษ52ง 10พ.ค. 2547
5	วัดนรวราราม	โนนยาง	หนองสูง	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548
จังหวัดยโสธร				
1	เสาหิน (1)	หัวเมือง	ฟ้าหยาด	เล่ม53ตอน1534 27กันยายน2479
			มหาชนะชัย	
	พระพุทธบาท (1)	หัวเมือง	ฟ้าหยาด	เล่ม53ตอน1534 27กันยายน2479
			มหาชนะชัย	
	พระพุทธรูป (1)	หัวเมือง	ฟ้าหยาด	เล่ม53ตอน1534 27กันยายน2479
			มหาชนะชัย	
	พระพุทธบาท พระพุทธรูปนาคปรกและเสาหินบริเวณ – ที่ดินว่างเปล่า (ศิลาจารึก)(2)	หัวเมือง	มหาชนะชัย	เล่ม92ตอน136 21กรกฎาคม 2518
2	ธาตุถาดทอง (ก่องข้าวน้อย)	ตาดทอง	ยะโสธร	เล่ม53หน้า1533 27ก.ย.2479
3	ธาตุลูกฆ่าแม่หรือธาตุก่องข้าวน้อย (1) (ธาตุบ้านสะเดา)	ตาดทอง	ยะโสธร	เล่ม53หน้า1533 27ก.ย.2479
	ธาตุลูกฆ่าแม่หรือก่องข้าวน้อยหรือธาตุกล่องข้าวน้อย (2)	ตาดทอง	เมือง	เล่ม99หน้า155 21ต.ค.2525
4	ดงเมืองเตย (1)	สงเปือย	ลุกพุก	เล่ม53หน้า1535 27กันยายน2479
	ดงเมืองเตย (2)	สงเปือย	ลุกพุก	เล่ม121ตอนพิเศษ53ง 10 พ.ค.2547
5	ดงศิลาแดงใกล้บ้านศรีฐาน	กระจาย	ลุกพุก	เล่ม53หน้า1535 27กันยายน2479
6	วัดพระมหาธาตุ (1)		ยะโสธร	เล่ม43ตอน65 17ก.ค.2491
	วัดมหาธาตุ (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม98ตอน104 30ม.ย.2524
7	กู่ (1)	กุ่จาร	ลุกพุก	เล่ม53หน้า1535 27กันยายน2479
	กู่บ้านงิ้ว (2)	กู่จาน	คำเขื่อนแก้ว	เล่ม98ตอน63 28เม.ย.2524

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
8	วัดสระไตรนุรักษ์ (วัดบ้านนาเวียง) ไม่มีในรายชื่อส.10	นาเวียง	ทรายมูล	เล่ม107ตอน113 27มิถุนายน 2533
9	วัดสุริโย (วัดกำแมด)	กำแมด	กุดชุม	เล่ม110ตอน220 24 ธันวาคม 2536
				48PVC309598
10	วัดธาตุทอง	โพนงาม	กุมชุม	เล่ม 110 ตอน220 24 ธันวาคม 2536
				48QVC111718
11	วัดบูรพาโนนเปือย	โนนเปือย	กุดชุม	เล่ม 110 ตอน220 24 ธันวาคม 2536
				48QVC337692
12	วัดธรรมรังษีนิคมเขต	ขุ่งคำ	เลิงนกทา	เล่ม 119ตอนพิเศษ 131ง 28 ธ.ค. 2545
13	เจดีย์วัดสิงห์ท่า	ในเมือง	เมือง	เล่ม 119ตอนพิเศษ 131ง 28 ธ.ค. 2545
<u>จังหวัดศรีสะเกษ</u>				
1	บ้านปราสาท	เมืองจันทร์	อุทุมพรพิสัย	เล่ม52หน้า3680 8มีนาคม2478
2	ปราสาทกำแพงใหญ่หรือวัดกำแพง (1)	กำแพง	อุทุมพรพิสัย	เล่ม52หน้า3680 8มีนาคม2478
	ปราสาทกำแพงใหญ่หรือปราสาทหินกำแพงใหญ่ (2)	กำแพง	อุทุมพรพิสัย	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
3	ปราสาทกำแพงน้อย (1)	ขยุง	อุทุมพรพิสัย	เล่ม52หน้า3680 8มีนาคม2478
	ปราสาทกำแพงน้อย (2)	ขะยุง	อุทุมพรพิสัย	เล่ม119 ตอนพิเศษ117ง 29 พ.ย. 2545
4	ช่องตาเฒ่า (ปรางค์ศิลาช่องเขาโดนตือล)	บึงมะลู	น้ำอ้อม	เล่ม52หน้า3680 8มีนาคม2478
5	ศิลาจารึกบ้านกระมัน	ไพร	น้ำอ้อม	เล่ม52หน้า3680 8มีนาคม2478
6	ภูเขาฝ้าย (1)	พราน	น้ำอ้อม	เล่ม52หน้า3680 8มีนาคม2478
	ภูเขาฝ้าย (2)	พราน	ขุนหาญ	เล่ม 110 ตอน220 24ธันวาคม2536
				48PVB458184
7	ปราสาทบ้านสมอ หรือ วัดปราสาททามจาน (1)	สมอ	ห้วยเหนือ	เล่ม52หน้า3680 8มีนาคม2478
	วัดปราสาททามจาน (2)	สมอ	ปรางค์กู่	เล่ม99ตอน130 14กันยายน2525
8	บ้านลาวเดิมเรียกว่าเจดีย์บ้านหนองจังเกา	ลาวเดิม	ห้วยเหนือ	เล่ม52หน้า3680 8มีนาคม2478
9	ปราสาทเยอร์ (1)	ปราสาทเยอร์	ห้วยเหนือ	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม2478
	ปราสาทเยอร์หรือวัดปราสาทเยอ (2)	ปราสาทเยอร์	ไพรบึง	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
10	ปราสาทบ้านลุมพุก	กัณทรารมย์	ห้วยเหนือ	เล่ม52หน้า3681 8มีนาคม2478
	ปราสาทตาเล็ง	กัณทรารมย์	ขุขันธ์	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
11	ปราสาทบ้านกู่ (1)	กู่	ห้วยเหนือ	เล่ม 52หน้า3681 8มีนาคม2478
	ปราสาทบ้านกู่หรือปราสาทปรางค์กู่ (2)	กู่	ปรางค์กู่	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
12	โบราณสถานบนยอดเขาพระวิหาร		กันทรลักษณ์	เล่ม57หน้า2527 22ตุลาคม2483

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
13	ปราสาทบ้านปราสาท	ปราสาทเยอร์	ขุขันธ์	ตอน60เล่ม69 30 กันยายน 2495
14	ธาตุจังเกา บ้านจังเกา (1)	ดินแดง	ขุขันธ์	ตอน60เล่ม69 30 กันยายน 2495
	พระธาตุจังเกา (เดิมธาตุจังเกา) (2)	โนนปูน	ไพรบึง	เล่ม115ตอน83ง. 21กันยายน2541
15	ตำหนักไทรหรือปราสาทตำหนักไทร	บักดอง	ขุนหาญ	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
16	วัดเขียนบูรพาราม	ห้วยเหนือ	ขุขันธ์	เล่ม107ตอน16 25มกราคม2533
17	ปราสาทกุด (วัดโพธิ์พฤกษ์)	ห้วยเหนือ	ขุขันธ์	เล่ม107ตอน16 25มกราคม2533
18	ตึกขุนอำไพพาณิชย์	เมืองใต้	เมือง	เล่ม 112 ตอน65 ง 15สิงหาคม2538
				48PVB287708
19	สิมเก่าวัดคูซอด	คูซอด	เมือง	เล่ม116ตอน17ง. 17มกราคม2540
20	สิมเก่าวัดบ้านสิม (วัดสิมเก่า)	คูซอด	เมือง	เล่ม116ตอน17ง. 17มกราคม2540
21	โบสถ์เก่าวัดวิสุทธิโสภณ	บึงบูรพ์	บึงบูรพ์	เล่ม116ตอน17ง. 17มกราคม2540
22	เมืองคงโคก	เมืองคง	ราษีไศล	เล่ม115ตอน83ง. 21กันยายน2541
				LAT15-20-49N,LONG104-10-28E
23	เมืองจันทร์	เมืองจันทร์	กิ่ง อ.เมืองจันทร์	เล่ม115ตอน83ง. 21กันยายน2541
				LAT15-09-20N,LONG104-02-00E
24	วัดบ้านสะเดา	โพธิ์ชัย	อุทุมพรพิสัย	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548
จังหวัดอุบลราชธานี				
1	วัดใต้เพิง (ใต้เทิง) (โบราณวัตถุปัจจุบันอยู่พช.พระนคร)	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479
2	วัดป่าใหญ่ (วัดมหาวนาราม)	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479
3	วัดสุปัฏนาราม (วัดสุปัฏนารามวรวิหาร)	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479
4	อูบมุง (1)	คูเมือง	วารินทร์ชำราบ	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479
	อูบมุงบ้านคูเมือง (2)	คูเมือง	วารินทร์ชำราบ	เล่ม114ตอน80ง.12กันยายน2540
5	อูบมุง (1)	สำโรง	วารินทร์ชำราบ	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479
	อูบมุงบ้านอูบมุง (2)	โคกว่าง	สำโรง	เล่ม114ตอน80ง.12กันยายน2540
	เสาหิน (ยโสธร)	บึงแก	ฟ้าหยาด	เล่ม53หน้า1534 27กันยายน2479
6	ดงปู่ตา (1)	ม่วงสามสิบ	ม่วงสามสิบ	เล่ม53หน้า1534 27กันยายน2479
	ดอนปู่ตาบ้านม่วงสามสิบ (2)	ม่วงสามสิบ	ม่วงสามสิบ	เล่ม114ตอน80ง.12กันยายน2540
*	บ้านโพนเมืองหรือโนนขวาว (อำนาจเจริญ)	โพนเมืองน้อย	ม่วงสามสิบ	เล่ม53หน้า1534 27กันยายน2479
7	บ้านไผ่ใหญ่หรือโนนปู่ตา	บ้านไผ่ใหญ่	ม่วงสามสิบ	เล่ม53หน้า1534 27กันยายน2479
8	โนนหนองสิม	ยางโยภาพ	ม่วงสามสิบ	เล่ม53หน้า1534 27กันยายน2479
9	บ้านโพนเมืองหรือโนนขวาว	โพนเมืองน้อย	ม่วงสามสิบ	เล่ม53หน้า1534 27กันยายน2479

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
10	โนนบ้านเก่า	ยางโยภาพ	ม่วงสามสิบ	เล่ม53หน้า1534 27กันยายน2479
11	หลักศิลาจารึก (ศิลาจารึกปากแม่น้ำมูล) (โบราณวัตถุ)	สุวรรณวาสี	สุวรรณวาสี	เล่ม53หน้า1534 27กันยายน2479
12	แผ่นศิลา (จารึกถ้ำภูหมาไนหรือถ้ำปราสาท) (โบราณวัตถุ)	สุวรรณวาสี	สุวรรณวาสี	เล่ม53หน้า1534 27กันยายน2479
13	วัดบ้านขะโหมย (วัดโพธิ์ศรีทุ่งใหญ่) (โบราณวัตถุ)	ไทย	เขื่องใน	เล่ม53หน้า1534 27กันยายน2479
14	ปราสาททองหลาง (1) (ปราสาทหนองทองหลาง)	เดช	เดชอุดม	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
	ปราสาททองหลาง (2)	เมืองเดช	เดชอุดม	เล่ม53หน้า1534 27กันยายน2479
15	ปราสาทหนองเบ็ญ (1)	สมสอาด	เดชอุดม	เล่ม98ตอน104 30มิถุนายน2524
	ปราสาทหนองเบ็ญ (2)	สมสะอาด	เดชอุดม	เล่ม53หน้า1534 27กันยายน2479
16	คูห้วยธาตุ (1)	โพนงาม	เดชอุดม	เล่ม98ตอน177 27ตุลาคม2524
	ธาตุสมเด็จนางพญา คูห้วยธาตุ (2)	หนองสะโน	บุญทวี	เล่ม53หน้า1535 27กันยายน2479
*	ดงเมืองเตย (1) (ยโสธร)	สงเปือย	ลุกพุก	เล่ม121ตอนพิเศษ53ง 10 พ.ค.2547
	ดงเมืองเตย (2)	สงเปือย	ลุกพุก	เล่ม53หน้า1535 27กันยายน2479
				*เปลี่ยนเขตการปกครองเป็นจังหวัดยโสธร
*	ดงศิลาแดงใกล้บ้านศรีฐาน (ยโสธร)	กระจาย	ลุกพุก	เล่ม53หน้า1535 27กันยายน2479
*	กู่บ้านงิ้ว (ยโสธร)	กุ่จาร	ลุกพุก	เล่ม 97ตอน163 21ตุลาคม 2523
17	วัดแจ้ง	ในเมือง	เมือง	เล่ม98ตอน104 30มิ.ย.2524
				48PVB855835
18	หอไตรวัดทุ่งศรีเมือง (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม112 ตอน59ง 25ก.ค.2538
	อุโบสถวัดทุ่งศรีเมือง (1)	ในเมือง	เมือง	เล่ม99ตอน130 17กันยายน2525
19	อุโบสถวัดบ้านนาคาย	ในเมือง	เมือง	เล่ม 111 ตอน85ง 25 ตุลาคม 2537
20	ศาลาธรรมาสน์สิงห์วัดศรีนวลสว่างอารมณ์	ชีทวน	เขื่องใน	เล่ม114 ตอน 80ง 12กันยายน 2540
21	วัดทุ่งศรีวิไล	ชีทวน	เขื่องใน	เล่ม114 ตอน 80ง 12กันยายน 2540
22	โบสถ์(สิม)วัดบ้านตำแย	ไร่น้อย	เมือง	เล่ม114 ตอน 80ง 12กันยายน 2540
23	วัดแก่งตอย	ท่าเมือง	กิ่งอ.ดอนมดแดง	เล่ม114 ตอน 80ง 12กันยายน 2540
24	เจดีย์วัดป่าบึงเขาหลวง	กลางเมือง	เขื่องใน	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				LAT15-30-33N,LONG104-25-34E
25	หอไตรหนองขุหลุ	ขุหลุ	ตระการพืชผล	เล่ม118ตอน29ง. 26มีนาคม2544
				LAT15-36-48N,LONG105-01-25E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
26	ศิลาจารึกปากลำโดมน้อย(โบราณวัตถุ)		สิรินธร	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM48 550993E,1688725N
27	อาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุบลราชธานี	ในเมือง	เมือง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM48 5116E,1683205N
28	วัดบูรพาราม	ในเมือง	เมือง	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM48 486906E,1683634N
29	ดอนขุมเงิน(ร.ร.บ้านสะพือใต้)	โพธิ์ศรี	พิบูลมังสาหาร	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM48527588E,1684937N
30	วัดราษฎร์ประดิษฐ์	กระเดียน	ตระการพืชผล	เล่ม118ตอน124ง. 17ธันวาคม2544
				UTM48 508486E,1724308N
31	อาคารโรงเรียนเบ็ญจมมหาราช	ในเมือง	เมืองฯ	เล่ม 119 ตอนพิเศษ131ง 28 ธ.ค. 2545
32	โนนแก	คูเมือง	วารินชำราบ	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548
33	วัดบ้านนาซาว	โนนรัง	เขื่องใน	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548
<u>จังหวัดอำนาจเจริญ</u>				
1	บ้านโพนเมืองหรือโนนขวาว	โพนเมืองน้อย	ม่วงสามสิบ	เล่ม53หน้า1534 27กันยายน2479
2	เมืองงิ้ว(วัดโนนบึงศิลา)	เค็งใหญ่	หัวตะพาน	เล่ม116ตอน17ง. 17มีนาคม2542
				LAT15-45-32N,LONG104-35-47E
3	วัดโพธิ์ศิลา	เปือย	ลืออำนาจ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 131ง 28 ธ.ค. 2545
4	อุโบสถวัดบ้านยางช้า	อำนาจ	ลืออำนาจ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 131ง 28 ธ.ค. 2545
5	วัดพระเหลาเทพนิมิต	พนา	พนา	เล่ม121ตอนพิเศษ52ง 10 พ.ค.2547
6	วัดโพธาราม	เสนางคนิคม	เสนางคนิคม	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษาที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดชัยภูมิ				
1	ปรางค์กู่ (1)	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
	ปรางค์กู่ (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
2	หินรูปใบเสมา	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
3	ภูพระ	นาเสียว	เมือง	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
4	กุฏิสี่มุม	บ้านตาล	จตุรัส	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
5	สบน้ำมัน	บ้านตาล	จตุรัส	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
6	หินตั้ง	บ้านตาล	จตุรัส	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
7	บ้านประโค (1)	บ้านชวน	จตุรัส	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
	บ้านประโค (2)	บ้านชวน	จตุรัส	เล่ม100ตอน88 31พ.ค.2526
8	วัดร้างบ้านชวน	บ้านชวน	จตุรัส	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
9	โบสถ์ร้างบ้านกำปิง	บ้านเพ็ด	จตุรัส	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
10	กู่บ้านหัวสระ	บ้านตาล	จตุรัส	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
11	สระพระ	บ้านตาล	จตุรัส	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
12	ปรางค์บ้านตาล	บ้านตาล	จตุรัส	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
13	โบสถ์ร้างบ้านกะทุ่มพระ	บ้านตาล	จตุรัส	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
14	ดอนข้างบ้านหนองฉิม	ละหาน	จตุรัส	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
15	หินตั้ง	ละหาน	จตุรัส	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
16	ดอนเมืองพรหม	ละหาน	จตุรัส	เล่ม53หน้า902 2สิงหาคม2479
17	หนองหินตั้ง	ละหาน	จตุรัส	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
18	ดอนหัวนานาปรอท	ละหาน	จตุรัส	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
19	ภูพระ	ผักปัง	ผักปัง	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
20	ธาตุเต๊อะเลอะ	ผักปัง	ผักปัง	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
21	ธาตุบ้านผักปัง	ผักปัง	ผักปัง	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
22	ธาตุบ้านแก้ง (1)	บ้านแก้ง	ผักปัง	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
	ธาตุบ้านแก้งหรือพระธาตุสามหมื่น (2)	บ้านแก้ง	ภูเขียว	เล่ม99ตอน130 14กันยายน2525
23	ธาตุงูซาวหรือ ธาตุงูซวง	บ้านยาง	ผักปัง	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
24	ภูกุ้มข้าว	บ้านยาง	ผักปัง	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
25	พระเจ้าหมูบ	บ้านยาง	ผักปัง	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
26	พระพุทธรูป	บ้านแก้ง	ผักปัง	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
27	ปรางค์กู่	บ้านเต่า	ผักปัง	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
28	ธาตุกุดจอก (1)	บ้านยาง	ผักปัง	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
	ธาตุกุดจอก (2)	บ้านยาง	เกษตรสมบูรณ์	เล่ม119 ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545
29	พระพุทธรูป	โนนกอก	ผักปัง	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
30	ธาตุ	โนนกอก	ผักปัง	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
31	พระพุทธรูป	คอนสาร	ผักปัง	เล่ม53หน้า903 2สิงหาคม2479
32	กู่บ้านกุดยาง	ตลาดแร้ง	บ้านเขว้า	เล่ม66ตอน172 18พ.ย.2525
33	ปรางค์ดอนกู่	หนองไผ่	เมือง	เล่ม115ตอน83ง. 21ก.ย.2541
				925400
34	บ้านโนนฆ้อง	สระโพนทอง	เกษตรสมบูรณ์	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM817642E,1801459NLAT16-16-28N,LONG101-58-20E
35	ธาตุตาผ้าขาว	สระโพนทอง	เกษตรสมบูรณ์	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM815813E,1798510NLAT16-14-53N,LONG101-57-17E
36	พระธาตุแก้งคอย	โนนคูณ	คอนสาร	เล่ม119 ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545
จังหวัดนครราชสีมา				
1	โบราณวัตถุต่าง ๆ ที่วัดสุทธจินดา	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1527 27ก.ย.2479
2	กำแพงเมืองโคราช	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1527 27ก.ย.2479
3	สถานพระนารายน์ (1)	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1527 27ก.ย.2479
	วัดพระรายณ์มหาราช (สถานพระนารายณ์) (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม115ตอน83ง. 21ก.ย.2541
				LAT14-58-23N,LONG102-06-37E
4	วัดกลาง	ในเมือง	เมือง	เล่ม53หน้า1527 27ก.ย.2479
5	วัดพนมวัน (1)	บ้านโพธิ์	เมือง	เล่ม53หน้า1527 27ก.ย.2479
	ปราสาทหินพนมวัน (วัดพนมวัน) (2)	บ้านโพธิ์	เมือง	เล่ม115ตอน83ง. 21ก.ย.2541
				LAT15-01-20N,LONG102-11-29E
6	วัดกลาง (ปรางค์) (1)	พุดซา	เมือง	เล่ม53หน้า1527 27ก.ย.2479
	วัดปรางค์ (วัดกลาง) (2)		เมือง	เล่ม100ตอน36 15มี.ค2526
7	วัดบน (1)	พุดซา	เมือง	เล่ม53หน้า1527 27ก.ย.2479
	วัดบน (ร้าง) (2)	พุทรา	เมือง	เล่ม104ตอน143 28ก.ค.2530
8	วัดตะวันตก (1)	พุดซา	เมือง	เล่ม53หน้า1527 27ก.ย. 2479
	วัดสุริยาเย็น (วัดตะวันตก) (2)	พุทรา	เมือง	เล่ม115ตอน83ง. 21ก.ย.2541
				LAT15-02-02N,LONG102-02-31E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
9	วัดนครราชสีมาเก่า	เสมา	สูงเนิน	เล่ม53หน้า1527 27ก.ย2479
10	พระนอน	เสมา	สูงเนิน	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
11	โนนกู่ (1)	เมืองเก่า	สูงเนิน	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
	โนนกู่ (2)	โคราช	สูงเนิน	เล่ม60ตอน69 30ก.ย.2495
	โนนกู่หรือปราสาทหินโนนกู่ (3)		สูงเนิน	เล่ม99ตอน155 21ต.ค.2525
12	เมืองแขก (1)	เมืองเก่า	สูงเนิน	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
	เมืองแขก (2)	โคราช	สูงเนิน	ตอน60เล่ม69 30ก.ย.2496
	เมืองแขกหรือปราสาทหินเมืองแขก (3)	โคราช	สูงเนิน	เล่ม100ตอน36 15มี.ค.2526
13	เมืองเก่า (1)	เมืองเก่า	สูงเนิน	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
	เมืองเก่าหรือปราสาทหินเมืองเก่า (2)	โคราช	สูงเนิน	เล่ม99ตอน155 21ต.ค.2525
14	วัดสิงห์	ลาดบัวขาว	จันทึก	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
15	วัดเกาะ	สีคิ้ว	จันทึก	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
16	วัดสีคิ้ว	สีคิ้ว	จันทึก	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
17	โบสถ์บ้านไฟไหม้	มะลัง	โนนลาว	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
18	วัดกลาง	สำโรง	โนนลาว	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
19	ปราสาทบ้านปราสาท	จันวัด	โนนวัด	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
20	คูบ้านปราสาท	จันวัด	โนนวัด	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
21	ปรางค์พลสงคราม (1)	เสลา	โนนวัด	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
	ปรางค์พลสงคราม (2)	พลสงคราม	โนนสูง	เล่ม99ตอน130 14ก.ย.2525
22	ปรางค์บ้านปรางค์ (1)	วังโพ	บัวใหญ่	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
	ปรางค์บ้านปรางค์ (2)	ปรางค์	คง	เล่ม100ตอน36 15มี.ค.2526
23	กู่ฤาษีบ้านกู่ (หรือกู่บ้านคู) (1)	ดอนตะหนิน	บัวใหญ่	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
	กู่ฤาษีบ้านกู่ (หรือกู่บ้านคู) (2)	ดอนตะหนิน	บัวใหญ่	เล่ม100ตอน36 15มี.ค.2526
24	กู่พราหมณ์จำศีลบ้านนางรำ	วังหิน	บัวใหญ่	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
25	ปราสาทบ้านนางรำ (1)	วังหิน	บัวใหญ่	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
	ปราสาทนางรำ (ปราสาทบ้านนางรำ) (2)	นางรำ	ประทาย	เล่ม98ตอน104 30ม.ย.2524
26	ปรางค์บ้านสีดา (1)	กุดจอก	บัวใหญ่	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย.2479
	ปรางค์บ้านสีดา (2)	สีดา	บัวใหญ่	เล่ม99ตอน155 21ต.ค.2525
27	บ้านปะโค	ปึง	กระโทก	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
28	ปรางค์บ้านปรางค์	ปึง	กระโทก	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
29	เมืองเก่า	สาระถี	กระโทก	เล่ม53หน้า1528 27ก.ย2479
30	ปรางค์สระเพลง (1)	กระโทก	กระโทก	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
	ปรางค์สระเพลง (2)	กระโทก	โชคชัย	เล่ม98ตอน104 30ม.ย.2524

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
31	ถ้ำวัวแดง (1)	แซะ	กระโทก	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
	ถ้ำวัวแดง (2)	แซะ	โชคชัย	เล่ม97ตอน41 14มี.ค.2523
32	ปรางค์ครบุรี (1)	ครบุรี	ปักธงชัย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
	ปรางค์ครบุรี (2)	ครบุรี	ครบุรี	เล่ม98ตอน104 30มิ.ย.2524
33	วัดพระเจ้าคอหัก	ตูม	ปักธงชัย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
34	ปราสาทหนึ่งคำ	สะแกราช	ปักธงชัย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
35	ปราสาทจำปาทอง	สะแกราช	ปักธงชัย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
36	ปราสาทหนองหอย	สะแกราช	ปักธงชัย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
37	โนนหินตั้ง	สำโรง	ปักธงชัย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
38	ปราสาทนาแค	เมืองปัก	ปักธงชัย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
39	ปราสาทสระน้อย	กอก	ปักธงชัย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
40	เมืองพิมาย	ในเมือง	พิมาย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
41	ซุ้มประตูตะวันตก	ในเมือง	พิมาย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
42	ซุ้มประตูทิศเหนือ	ในเมือง	พิมาย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
43	กองศิลาแลงประตูตะวันออก	ในเมือง	พิมาย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
44	เมรุพรหมทัต (1)	ประตูชัย	พิมาย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย2479
	เมรุพรหมทัต (2)	ในเมือง	นครราชสีมา	เล่ม99ตอน155 21ต.ค.2525
45	เมรุน้อย	ประตูชัย	พิมาย	เล่ม53หน้า1529 27ก.ย.2479
46	กุฏิฤาษีน้อย (1)	ประตูชัย	พิมาย	เล่ม53หน้า1530 27ก.ย2479
	กุฏิฤาษีน้อย (2)	ในเมือง	พิมาย	เล่ม100ตอน36 15มี.ค.2526
47	ท่านางสระผม (1)	ประตูชัย	พิมาย	เล่ม53หน้า1530 27ก.ย.2479
	ท่านางสระผม (2)	ประตูชัย	พิมาย	เล่ม98ตอน63 28เม.ย.2524
48	ซุ้มประตูไชย	ประตูชัย	พิมาย	เล่ม53หน้า1530 27ก.ย.2479
49	เมืองถ่ายจาน	จิ้ว	พิมาย	เล่ม53หน้า1530 27ก.ย.2479
50	บ้านกงรถ	จิ้ว	พิมาย	เล่ม53หน้า1530 27ก.ย.2479
51	เมืองพลับพลา	จิ้ว	พิมาย	เล่ม53หน้า1530 27ก.ย.2479
52	กู่ศิลา	จิ้ว	พิมาย	เล่ม53หน้า1530 27ก.ย.2479
53	บ้านตะก้าย	หนองสาหร่าย	พิมาย	เล่ม53หน้า1530 27ก.ย.2479
54	กู่ศิลา	หนองสาหร่าย	พิมาย	เล่ม53หน้า1530 27ก.ย.2479
55	เมืองเพ็ด	หนองหลวง	พิมาย	เล่ม53หน้า1530 27ก.ย.2479
56	บ้านแท่น	ประสุก	พิมาย	เล่ม53หน้า1530 27ก.ย.2479
57	ประตูชุมพล	ในเมือง	เมือง	เล่ม54หน้า2285 3ม.ค.2480

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
58	ศาลาเจ้าพ่อหลักเมือง (1)	ในเมือง	เมือง	เล่ม54หน้า2285 3ม.ค.2480
	ศาลาเจ้าพ่อหลักเมือง (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม115ตอน83ง.21ก.ย.2541
				LAT15-07-27N,LONG102-01-37E
59	อนุสาวรีย์ท้ายสุรนารี	โพธิกลาง	เมือง	เล่ม54หน้า2285 3ม.ค.2480
60	กี่	สูงเนิน	สูงเนิน	เล่ม54หน้า2285 3ม.ค.2480
61	โบสถ์บ้านห้วยวัด	นากลาง	สูงเนิน	ตอน60เล่ม69 30 ก.ย.2496
62	โบสถ์ระหว่างบ้านนากลางกับนาใหญ่	นากลาง	สูงเนิน	เล่ม54หน้า2285 3ม.ค.2480
63	แท่นพระ วัดไทรงาม (1)	มะเกลือใหม่	สูงเนิน	เล่ม54หน้า2285 3ม.ค.2480
	แท่นพระวัดไทรงาม (2)	มะเกลือใหม่	สูงเนิน	ตอน60เล่ม69 30 ก.ย.2496
64	พระพุทธรูปโนนสุรินทร์ (หินเหิบ)	มะเกลือใหม่	สูงเนิน	เล่ม54หน้า2285 3ม.ค.2480
65	พระพุทธรูปเหิบพระ (1)	มะเกลือใหม่	สูงเนิน	เล่ม54หน้า2285 3ม.ค.2480
	พระพุทธรูปเหิบพระ (2)	มะเกลือใหม่	สูงเนิน	ตอน60เล่ม69 30 ก.ย.2496
66	พระพุทธรูปโนนสุรินทร์ (โนนสุรินทร์) (1)	มะเกลือใหม่	สูงเนิน	เล่ม54หน้า2285 3 ม.ค.2480
	พระพุทธรูปโนนสุรินทร์ (2)	มะเกลือใหม่	สูงเนิน	ตอน60 เล่ม 69 30ก.ย.2496
67	ปรางค์ศิลาแลงที่บ้านบุใหญ่ (1)	สูงเนิน	สูงเนิน	ตอน60 เล่ม 69 30ก.ย.2496
	ปรางค์ศิลาแลงที่บ้านบุใหญ่ (2)	สูงเนิน	สูงเนิน	เล่ม100ตอน36 15ม.ค.2526
68	เมืองนครราชสีมาเก่า	เสมา	สูงเนิน	ตอน60เล่ม69 30ก.ย. 2495
69	โนนกู่	โคราช	สูงเนิน	ตอน60เล่ม69 30 ก.ย.2495
70	กี่	สูงเนิน	สูงเนิน	ตอน60เล่ม69 30ก.ย. 2495
71	พระนอน	เสมา	สูงเนิน	ตอน60เล่ม69 30ก.ย. 2495
72	โบสถ์	นากลาง	สูงเนิน	ตอน60เล่ม69 30ก.ย. 2495
73	เมืองเก่า	โคราช	สูงเนิน	ตอน60เล่ม69 30ก.ย. 2495
74	กู่เกษม	สะแกราช	ปักธงชัย	เล่ม99ตอน130 14ก.ย.2525
75	ปราสาทสระหิน	ตะกุ	ปักธงชัย	เล่ม99ตอน155 21ต.ค.2525
76	ปราสาทบ้านปรางค์	นกออก	ปักธงชัย	เล่ม99ตอน155 21ต.ค.2525
77	ปรางค์บ้านถนนหัก	สารถี	โชคชัย	เล่ม99ตอน155 21ต.ค.2525
78	ปรางค์ (ศิลาแลง)วัดหนองชุมแสง	ตูม	ปักธงชัย	เล่ม99ตอน172 18พ.ย.2525
79	ภาพเขียนสีเขาจันทร์งามบ้านเลิศสวัสดิ์	ลาดบัวขาว	สีคิ้ว	เล่ม107ตอน127 24ก.ค.2533

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
80	ปราสาทบ้านหลุ่งตะเคียน	หลุ่งตะเคียน	ห้วยแถลง	เล่ม111ตอน56ง 1ธ.ค.2537
				48PTB50774
81	แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท	ธารปราสาท	โนนสูง	เล่ม111ตอน85ง 25 ต.ค.2537
				48PTB181869
82	วัดปทุมคงคา	นกออก	ปักธงชัย	เล่ม113ตอน50ง18 ธ.ค.2539
				48PSB812257
83	วัดกุดชะนวน	มิตรภาพ	สีคิ้ว	เล่ม113ตอน50ง18 ธ.ค.2539
				47PQS901457
84	วัดถนนคด	สีคิ้ว	สีคิ้ว	เล่ม113ตอน50ง18 ธ.ค.2539
				47PQS898478
85	วัดโนนกุ่ม	สีคิ้ว	สีคิ้ว	เล่ม113ตอน50ง18 ธ.ค.2539
				47PQS942458
86	วัดยองแยง	หนองระเวียง	เมือง	เล่ม113ตอน50ง18 ธ.ค.2539
				48PTB004597
87	วัดมะเริงน้อย	พะเนาว์	เมือง	เล่ม113ตอน50ง18 ธ.ค.2539
				48PSB993590
88	วัดโคกตลาด	ตลาด	เมือง	เล่ม113ตอน50ง18 ธ.ค.2539
				47PSB947637
89	วัดหน้าพระธาตุ	ตะคุ	ปักธงชัย	เล่ม113ตอน50ง18 ธ.ค.2539
				47PRS218296
90	สิมวัดโพธิ์ทอง	เมืองปัก	ปักธงชัย	เล่ม113ตอน50ง 18 ธ.ค.2539
				48PSB841289
91	วัดโคกศรีสะเกษ	นกออก	ปักธงชัย	เล่ม113ตอน50ง18 ธ.ค.2539
				48PSB824247
92	ปรางค์กู่	โนนสำราญ	แก้งสนามนาง	เล่ม115ตอน83ง. 21ก.ย.2541
				123472
93	ปราสาทบ้านปราสาท	หินดาด	ด่านขุนทด	เล่ม115ตอน83ง. 21ก.ย.2541
				973813
94	คู-กำแพงเมืองโบราณบ้านกระเบื้อง	กระชอน	พิมาย	เล่ม115ตอน83ง. 21ก.ย.2541
				493110
95	ปราสาทหัวสระ บ้านปรางค์เก่า	กุดน้อย	สีคิ้ว	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM798522E,1649793N

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
<u>จังหวัดบุรีรัมย์</u>				
1	ปราสาทบ้านกระโดง (1)	ในเมือง	เมือง	เล่ม 52 หน้า 3688 8 มีนาคม 2478
	ปราสาทบ้านกระโดงหรือปราสาทเขากระโดง (2)		เมือง	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
2	ปราสาทหนองหงส์ (1)	ประคำ	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3688 8 มีนาคม 2478
	ปราสาทหนองหงส์ (2)	โนนดินแดง	ละหารทราย	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
3	ถ้ำเป็ดทอง	ประคำ	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3688 8 มีนาคม 2478
4	ปราสาทโคกปราสาท (1)	ประคำ	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3688 8 มีนาคม 2478
	ปราสาทโคกปราสาท (2)	ปะคำ	กิ่ง อ.ปะคำ	เล่ม100ตอน36 15มีนาคม2526
5	ปราสาทประคำหรือตาคำ	ชุมแสง	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3688 8 มีนาคม 2478
6	ปราสาทหนองตาสี (1)	ชุมแสง	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3688 8 มีนาคม 2478
	ปราสาทหนองตาสี (2)	ไทยเจริญ	กิ่ง อ.ปะคำ	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
7	ปราสาทเถาวัลย์เปรียง	ชุมแสง	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3688 8มีนาคม 2478
8	ปราสาทหนองฝังกา	ชุมแสง	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3688 8มีนาคม 2478
9	ปราสาทเย้ยปราสาท (1)	ชุมแสง	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3688 8มีนาคม 2478
	ปราสาทเย้ยปราสาท (2)	เย้ยปราสาท	หนองกี่	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
10	ปราสาทสระตะโก	ชุมแสง	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3688 8มีนาคม 2478
11	วัดตะวันตกนางรอง	นางรอง	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3688 8 มีนาคม 2478
12	ปราสาทหนองโปร่งหรือหนองปล่อง (1)	หนองปล่อง	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม 2478
	ปราสาทหนองโปร่งหรือหนองปล่อง (2)	หนองปล่อง	นางรอง	เล่ม99ตอน172 18พฤศจิกายน2525
13	เมืองแฝก	หนองปล่อง	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
14	กุฎีฝ้าย	ลาดยาว	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
15	เมืองสูง	ลาดยาว	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
16	เมืองไทรออ	ลาดยาว	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
17	เขาคุม	ระหารทราย	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
18	ปราสาทเขาพนมรุ้ง (1)	ตาเป็ก	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
	ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง (2)	ตาเป็ก	นางรอง	เล่ม93ตอน141 9พฤศจิกายน2519
19	โรงช้างเผือกพนมรุ้ง	ตาเป็ก	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
20	ปราสาทหนองกง	ตาเป็ก	นางรอง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
21	กู่สวนแตง (1)	ทองหลาง	พุทไธสง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
	กู่สวนแตง (2)	หนองแวง	พุทไธสง	เล่ม98ตอน104 30มิถุนายน2524

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
22	กุฏิฤาษี (1)	ทองหลาง	พุทไธสง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
	กุฏิฤาษีหรือกู่ฤาษี (2)	ทองหลาง	พุทไธสง	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
23	ปราสาทละลมธม (1)	จันดุม	ตลุง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
	ปราสาทละลมธม (2)	โนเจริญ	บ้านกรวด	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
24	ปราสาทถมอ (1)	ปังกู	ตลุง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
	ปราสาทถมอ (2)	หินลาด	บ้านกรวด	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
25	ปราสาทเมืองต่ำ (1)	จระเข้มาก	ตลุง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
	ปราสาทเมืองต่ำ (2)	จระเข้มาก	ประโคนชัย	เล่ม115หน้า83ง. 21กันยายน2541
				LAT14-29-39N,LONG102-59-14E
26	สระเพลง	จระเข้มาก	ตลุง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
27	กุฏิฤาษี	จระเข้มาก	ตลุง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
28	ศาลปู่เจ้าหรือกระท่อมเมียะตา	บ้านไทร	ตลุง	เล่ม 52 หน้า 3689 8มีนาคม2478
29	คูเมืองกำแพงเมือง	ในเมือง	เมือง	เล่ม 97 ตอน108 12 กรกฎาคม 2523
30	กู่ฤาษี	จระเข้มาก	ประโคนชัย	เล่ม99ตอน155 21ตุลาคม2525
31	ปราสาทบึ้ง	ไทยสามัคคี	กิ่งอ.หนองหงส์	เล่ม99 ตอน 172 18 พฤศจิกายน 2525
32	ถ้ำเป็ดทอง	หนองโบสถ์	นางรอง	เล่ม100ตอน36 15มีนาคม2526
33	ปราสาทกลางบ้าน	ไทยสามัคคี	กิ่ง อ.หนองหงส์	เล่ม100ตอน36 15มีนาคม2526
34	ปราสาททอง	ไทยสามัคคี	กิ่ง อ.หนองหงส์	เล่ม100ตอน36 15มีนาคม2526
35	ปราสาทบ้านบุ	จระเข้มาก	ประโคนชัย	เล่ม100ตอน36 15มีนาคม2526
36	ปราสาทบ้านหนองถั่วแปบ	หนองโบสถ์	นางรอง	เล่ม100ตอน36 15มีนาคม2526
37	วัดบรมคงคา	บ้านแวง	พุทไธสง	เล่ม 113 ตอน 50 ง 18 ธันวาคม 2539
				48PTC831227
38	แหล่งตัดหินบ้านกรวด	ปราสาท	บ้านกรวด	เล่ม 113 ตอน50 ง 18 ธันวาคม 2539
				48PTB940880
39	วัดโพธิ์ย้อม	ปะคำ	ปะคำ	เล่ม115หน้า83ง. 21กันยายน2541
				LAT14-26-23N,LONG102-43-11E
40	ชุมชนโบราณบ้านฝ้าย	เมืองฝ้าย	หนองหงส์	เล่ม115หน้า83ง. 21กันยายน2541
				LAT14-51-45N,LONG102-44-18E
41	ปราสาทบ้านยาง	บ้านยาง	ลำปลายมาศ	เล่ม115หน้า83ง. 21กันยายน2541
				720438
42	คูเมืองน้อย	บ้านยาง	ลำปลายมาศ	เล่ม115หน้า83ง. 21กันยายน2541
				725446

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
43	ชุมชนโบราณบ้านเมืองเก่า (โนนเมืองกลับ)	ตูมใหญ่	คูเมือง	เล่ม115หน้า83ง. 21กันยายน2541
				952818
44	เมืองพุทไธสง	พุทไธสง	พุทไธสง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545
45	กู่สวนแตง	กู่สวนแตง	กิ่ง อ.บ้านใหญ่ไชย	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545
จังหวัดสุรินทร์				
1	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุรินทร์	ในเมือง	เมือง	เล่ม52หน้า3712 8มี.ค.2478
2	ปราสาทตาเมียนโต๊ด (1)	บักได	เมือง	เล่ม 52หน้า3712 8 มี.ค.2478
	ปราสาทตาเมียนโต๊ด (2)	บักได	กาบเชิง	เล่ม106ตอน220 14ธ.ค.2532
3	ปราสาทตาเมียนธม	บักได	เมือง	เล่ม52หน้า3712 8มี.ค.2478
4	ปราสาทบ้านไพล (1)	ไพล	เมือง	เล่ม52หน้า3712 8มี.ค.2478
	ปราสาทบ้านไพรหรือวัดบ้านโคกปราสาท (2)		ปราสาท	เล่ม99ตอน155 21ต.ค.2525
5	ปราสาทเฉนียง (1)	เฉนียง	เมือง	เล่ม52หน้า3712 8มี.ค.2478
	ปราสาทบ้านเฉนียง (2)	เฉนียง	เมือง	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM336851E,1634997NLAT14-47-07N,LONG103-29-02E
6	ปราสาทเมืองที	เมืองที	เมือง	เล่ม 52หน้า3712 8มี.ค.2478
7	ปราสาทบ้านปราสาทหรือปราสาทกังแอน (1)	กังแอน	เมือง	เล่ม 52หน้า3712 8มี.ค.2478
	ปราสาทบ้านปราสาทหรือปราสาทกังแอน (2)	กระเทียม	สังขะ	เล่ม98ตอน104 30มิ.ย.2524
8	ปราสาทบ้านพลวง (1)	กังแอน	เมือง	เล่ม52หน้า3712 8 มี.ค.2478
	ปราสาทบ้านพลวง (2)	กังแอน	เมือง	เล่ม99ตอน172 18พ.ย.2525
9	ปราสาทบ้านสนม	สนม	รัตนบุรี	เล่ม 52 หน้า 3712 8 มีนาคม 2478
10	อุ้มหลักหิน	แก	รัตนบุรี	เล่ม 52 หน้า 3712 8 มีนาคม 2478
11	ปราสาทบ้านปราสาท	ยาง	ศรีขรภูมิ	เล่ม 52 หน้า 3712 8 มีนาคม 2478
12	ปราสาทอานาร์ (1)	ยาง	ศรีขรภูมิ	เล่ม 52 หน้า 3712 8 มีนาคม 2478
	ปราสาทบ้านอนันนต์หรือปราสาทอานาร์ (2)	ยาง	ศรีขรภูมิ	เล่ม98ตอน104 30มิ.ย.2524
13	ปราสาทหมื่นศรีน้อย	สำโรงทาบ	ศรีขรภูมิ	เล่ม 52 หน้า 3712 8 มีนาคม 2478
14	ปราสาทช่างปี่ (1)	ช่างปี่	ศรีขรภูมิ	เล่ม 52 หน้า 3712 8 มีนาคม 2478
	ปราสาทช่างปี่ (2)	ช่างปี่	ศรีขรภูมิ	เล่ม98ตอน104 30มิ.ย.2524
15	ปราสาทบ้านปราสาท	กระเทียม	สังขะ	เล่ม 52 หน้า 3713 8 มีนาคม 2478
16	ปราสาทสังข์ศิลปไชย	กระเทียม	สังขะ	เล่ม 52 หน้า 3713 8 มีนาคม 2478

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
17	ปราสาทบ้านจาร (1)	กระเทียม	สังขะ	เล่ม52หน้า3713 8มี.ค.2478
	ปราสาทบ้านจารย์หรือวัดปราสาท (2)	บ้านจารย์	สังขะ	เล่ม99ตอน172 18พ.ย.2525
18	ปราสาทบ้านด่าน	ท่าด่าน	สังขะ	เล่ม 52 หน้า 3713 8 มีนาคม 2478
19	ปราสาทบ้านกระดูด	ลำดวน	สังขะ	เล่ม 52 หน้า 3713 8 มีนาคม 2478
20	ปราสาทบ้านตะเบียงเตียน (1)	ลำดวน	สังขะ	เล่ม52หน้า3713 8มี.ค. 2478
	ปราสาทตะเบียงเตียน (2)	โชคเหนือ	สังขะ	เล่ม99ตอน155 21ต.ค.2525
21	ภูศาลา	บัวเชด	สังขะ	เล่ม 52 หน้า 3713 8 มีนาคม 2478
22	ปราสาทตามอย (1)	บัวเชด	สังขะ	เล่ม 52 หน้า 3713 8 มีนาคม 2478
	ปราสาทตามอย (2)	บัวเชด	กิ่ง อ.บัวเชด	เล่ม99ตอน155 21ต.ค.2525
23	ปราสาทปรอ	ดม	สังขะ	เล่ม 52 หน้า 3713 8 มีนาคม 2478
24	ปราสาทปูน	ดม	สังขะ	เล่ม 52 หน้า 3713 8 มีนาคม 2478
25	ปราสาทยายเหงา (1)	สังขะ	สังขะ	เล่ม 52 หน้า 3713 8 มีนาคม 2478
	ปราสาทยายเหงา (2)	สังขะ	สังขะ	เล่ม98ตอน63 28เม.ย.2524
26	ปราสาททองบ้านแสร์ออ	ตากูก	ท่าตูม	เล่ม 52 หน้า 3713 8 มีนาคม 2478
27	ศิลาจารึก	ตากูก	ท่าตูม	เล่ม 52 หน้า 3713 8 มีนาคม 2478
28	บ้านบัลลังก์	ท่าตูม	ท่าตูม	เล่ม 52 หน้า 3713 8 มีนาคม 2478
29	ปราสาทจอมพระ (1)	จอมพระ	ท่าตูม	เล่ม 52 หน้า 3713 8 มีนาคม 2478
	ปราสาทจอมพระ (2)	จอมพระ	จอมพระ	เล่ม98ตอน104 30มิ.ย.2524
30	กำแพงเมือง-คูเมือง		เมือง	เล่ม95ตอน98 18ก.ย.2521
31	ปราสาทศรีขรภูมิ	ระแงง	ศรีขรภูมิ	เล่ม98ตอน104 30มิ.ย.2524
32	ปราสาทมีชัย (หมื่นชัย)	กระเทียม	สังขะ	เล่ม98ตอน104 30มิ.ย.2524
33	เนินดินบ้านลลักได	สลักได	สลักได	เล่ม110ตอน220 24ธ.ค.2536
				48PUB428418
34	วัดป่าดงน้ำคำ	เบิด	รัตนบุรี	เล่ม115ตอน83ง. 21ก.ย.2542
35	เจดีย์ในโรงเรียนบ้านลำดวน	ลำดวน	ลำดวน	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM35 7100E,1627700NLAT14-43-14N,LONG103-40-21E
36	ปราสาทขุมดิน	หนองหลวง	กิ่ง อ.โนนนารายณ์	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM38 4436E,1682287NLAT15-12-55N,LONG103-55-20E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
37	ปราสาททนง	ปราสาททนง	ปราสาท	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM232190E,161905NLAT14-38-25N,LONG103-21-29E
38	ปราสาทนางบัวตูมบ้านปราสาท	ท่าตูม	ท่าตูม	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย.2544
				UTM353535E,1693185NLAT15-18-44N,LONG103-38-08E
39	วัดประทุมธรรมชาติ	แคใหญ่	เมือง	เล่ม 119ตอนพิเศษ 117ง 29พ.ย.2545
40	ปราสาทแก้ว	บ้านนร	กิ่ง อ.เขาสินรินทร์	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 13 สงขลา

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดนราธิวาส				
1	วัดชลธาราสิงเห (1)	เจ๊ะเห	ตากใบ	เล่ม 92 ตอน136 21 ก.ค. 2518
	วัดชลธาราสิงเห (2)	เจ๊ะเห	ตากใบ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545
2	วัดธารากร	เจ๊ะเห	ตากใบ	เล่ม116ตอน17ง. 17มี.ค.2542
				LAT06-15-50N,LONG100-02-33E
3	วัดโคกมะเฟือง	ศาลาใหม่	ตากใบ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545
4	วัดโคกมะม่วง	พร่อน	ตากใบ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545
จังหวัดปัตตานี				
1	ภูเขาฤาษี	มายอ	มายอ	เล่ม 52 หน้า 3690 8มีนาคม 2478
2	สุเหร่าหรือมัสยิด (มัสยิดดาโต๊ะ)	ตะโละกาโป	มายอ	เล่ม 52 หน้า 3690 8มีนาคม 2478
3	สุเหร่าหรือมัสยิด (1)	ตันหยงลุโละ	สะบารัง	เล่ม 52 หน้า 3690 8มีนาคม 2478
	สุเหร่าหรือมัสยิดหรือมัสยิด (กรือเซะ) (2)	ตันหยงลุโละ	เมือง	เล่ม 100ตอน167 18ตุลาคม2526
4	ที่หล่อปืนปัตตานี	ตันหยงลุโละ	สะบารัง	เล่ม 52 หน้า 3690 8มีนาคม 2478
5	ประตูเมืองปัตตานีเก่า	ตันหยงลุโละ	สะบารัง	เล่ม 52 หน้า 3690 8มีนาคม 2478
6	พระพุทธรูปศักสิทธิ์	ละหาร	เมืองสายบุรี	เล่ม 52 หน้า 3691 8มีนาคม 2478
7	ที่หล่อปืนใหญ่นางพญาตานี และเตาหลอม	ตันหยงลุโละ	เมือง	เล่ม83 ตอน40 3พฤษภาคม 2509
8	พลับพลาที่ประทับ รัชกาลที่ 7		โคกโพธิ์	เล่ม 92 ตอน136 21 กรกฎาคม 2518
9	ตึกขาวหรือตึกเดชะปัตตานายากูล	สะบารัง	เมือง	เล่ม116ตอน7ง. 22ม.ค.2542
				LAT06-52-10N,LONG101-1520E
10	วังเจ้าเมืองหนองจิก	ตุยง	หนองจิก	เล่ม116ตอน7ง. 22ม.ค.2542
				LAT66-50-33N,LONG101-10-45E
11	บ้านจาเละหมายเลข2,3	ยะรัง	ยะรัง	เล่ม116ตอน7ง. 22ม.ค.2542
				LAT06-45-32N,LONG101-18-36.7E
12	บ้านจาเละหมายเลข8	ยะรัง	ยะรัง	เล่ม116ตอน7ง. 22ม.ค.2542
				LAT06-45-36.6N,LONG101-18-42E
13	สุสานบ้านดาโต๊ะ	แหลมโพธิ์	ยะหริ่ง	เล่ม116ตอน7ง. 22ม.ค.2542
				LAT06-54-47N,LONG101-20-06E
14	วัดเทพนิมิต	บ้านกลาง	ปะนาเระ	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM47775762E,0754899NLAT06-49-25N,LONG101-29-43E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
15	มัสยิดรายอ (มัสยิดตะลุบัน)	ตะลุบัน	สายบุรี	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค. 2544
				UTM47789930E,0741179NLAT06-41-56N,LONG101-37-22E
16	วัดควนใน	ควน	ปะนาเระ	เล่ม 119 ตอน 117ง 29 พ.ย. 2545
17	วัดทุ่งคล้า	ทุ่งคล้า	สายบุรี	เล่ม121ตอนพิเศษ52ง 10พ.ค.2547
18	วัดปทุมวารี	เตราะบอน	สายบุรี	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548
จังหวัดยะลา				
1	ภูเขาวัดหน้าถ้ำ (ถ้ำคูหาภิมุข)	หน้าถ้ำ	สะเตง	เล่ม 52 หน้า 3695 8มีนาคม 2478
2	ภาพเขียนสีเป็นพระพุทธรูป (ถ้ำศิลป์)	หน้าถ้ำ	สะเตง	เล่ม 52 หน้า 3695 8มีนาคม 2478
3	ภาพเขียนสีเขายะลา (เขายะลา)		เมืองยะลา	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
				UTM47741819E,0721805N LAT06-31-33N,LONG101-11-13E
จังหวัดสงขลา				
1	กำแพงเมือง-ป้อม(1)	บ่อยาง	เมือง	เล่ม52หน้า3713 8 มี.ค.2478
	กำแพงเมืองสงขลา(2)	บ่อยาง	เมือง	เล่ม93ตอน112 21ก.ย.2519
2	หลักเมือง(1)	บ่อยาง	เมือง	เล่ม52หน้า3713 8มี.ค.2478
	ศาลเจ้าหลักเมือง(2)	บ่อยาง	เมือง	เล่ม71ตอน3 5ม.ค.2497
	ศาลเจ้าหลักเมือง(3)	บ่อยาง	เมือง	เล่ม102ตอน180 29พ.ย.2528
3	ป้อมปากน้ำแหลมทราย (1)	บ่อยาง	เมือง	เล่ม52หน้า3714 8มี.ค.2478
	ป้อมปากน้ำแหลมทราย(2)	บ่อยาง	เมือง	เล่ม104ตอน143 28ก.ค.2530
	ป้อมปากน้ำแหลมทราย(3)	บ่อยาง	เมือง	เล่ม117ตอน104ง.9ต.ค.2543
4	ที่ผังศพต้นสกุล ณ สงขลา(1)	แหลมสน	เมือง	เล่ม52หน้า3714 8มี.ค.2478
	สุสานต้นตระกูล ณ สงขลา(2)	หัวเขา	เมือง	เล่ม102ตอน180 29พ.ย.2528
5	พระเจดีย์และพลับพลาที่ประทับ ร.4 บนเขาตังกวน(1)	บ่อยาง	เมือง	เล่ม52หน้า3714 8มี.ค.2478
	พระเจดีย์บนเขาตังกวน และพลับพลา ร.4 (2)	บ่อยาง	เมือง	เล่ม102ตอน180 29พ.ย.2528
6	ที่ฝังศพพระยาแขก (มรหุ่ม)(1)	เก้าบ่อ	เมือง	เล่ม52หน้า37148 มี.คม 2478
	ที่ฝังศพพระยาแขก (มรหุ่ม)(2)	หัวเขา	เมือง	เล่ม94ตอน75 16ส.ค.2520
7	พระเจดีย์ของสมเด็จเจ้าพระยาองค์น้อย และองค์ใหญ่-บนเขาค่ายม่วง	แหลมสน	เมือง	เล่ม52หน้า3714 8 ม.ค. 2478

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
8	พระเจดีย์บนยอดเขาเก้าเส็ง(ของพระยาวิเชียรบุญสังข์)(1)	เขารูปช้าง	เมือง	เล่ม52หน้า3714 8มี.ค.2478
	พระเจดีย์บนเขาเก้าเส็ง(2)	เขารูปช้าง	เมือง	เล่ม112ตอน128 17ก.ย.2528
9	ป้อมของพระยาแขก(มรหุ่ม)	หัวเขา	เมือง	เล่ม52หน้า3714 8มี.ค.2478
10	พระเจดีย์ (ตั้งอยู่บนเขารูปช้าง)	เขารูปช้าง	เมือง	เล่ม52หน้า3714 8มี.ค.2478
11	พระเจดีย์(1)	เกาะยอ	เมือง	เล่ม52หน้า3714 8มี.ค.2478
	พระเจดีย์บนเขากุฏิ(2)	เกาะยอ	เมือง	เล่ม102ตอน180 29พ.ย.2528
12	เขาจังโหลน (อ.รัตนภูมิ)	คูหาใต้	กำแพงเพ็ชร์	เล่ม52หน้า3714 8มี.ค.2478
			รัตนภูมิ	
13	เขาพระ (อ.รัตนภูมิ)	ท่าชมวง	กำแพงเพ็ชร์*	เล่ม52หน้า3715 8มี.ค.2478
			รัตนภูมิ	
14	เขารังเกียด (อ.รัตนภูมิ)	กำแพงเพ็ชร์	กำแพงเพ็ชร์*	เล่ม52หน้า3715 8มี.ค.2478
			รัตนภูมิ	
15	วัดเจดีย์งาม(1)	บ่อตรุ	ระโนด	เล่ม52หน้า3715 8มี.ค.2478
	วัดเจดีย์งาม(2)	บ่อตรุ	ระโนด	เล่ม102ตอน31 12ม.ค.2528
16	วัดกุหร่า (อ.สะบ้าย้อย)	เบียนหมู่ที่ 2	เพทา *	เล่ม52หน้า3715 8มี.ค.2478
			สะบ้าย้อย	
17	วัดคูหา(1)	เขาแดงหมู่ที่ 3	เพทา *	เล่ม52หน้า3715 8มี.ค.2478
			สะบ้าย้อย	
	วัดคูหา(2)	คูหา	สะบ้าย้อย	เล่ม92ตอน136 21ก.ค.2518
18	วัดถ้ำตลอด (อ.สะบ้าย้อย)	เขาแดงหมู่ที่ 6	เพทา*	เล่ม52หน้า3715 8มี.ค.2478
			สะบ้าย้อย	
19	ถ้ำครก (อ.สะบ้าย้อย)	เขาแดงหมู่ที่ 2	เพทา*	เล่ม52หน้า3715 8มี.ค.2478
			สะบ้าย้อย	
20	ถ้ำเพิง (อ.สะบ้าย้อย)	เขาแดงหมู่ที่ 4	เพทา*	เล่ม52หน้า3715 8มี.ค.2478
			สะบ้าย้อย	
21	ควนเจดีย์ (อ.สะบ้าย้อย)	เขาแดงหมู่ที่ 3	เพทา*	เล่ม52หน้า3715 8มี.ค.2478
			สะบ้าย้อย	
22	วัดจะทิ้งพระ	จะทิ้งพระ	สทิงพระ	เล่ม 92 ตอน136 21 กรกฎาคม 2518
23	วัดมัชฌิมาวาส		เมือง	เล่ม 92 ตอน136 21 กรกฎาคม 2518
24	หอวิเชียรเทวดำรง	เขารูปช้าง	เมือง	เล่ม 102 ตอน180 29 พฤศจิกายน 2528
25	วัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ)	ชุมพล	สทิงพระ	เล่ม 102 ตอน180 29 พฤศจิกายน 2528

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
26	วัดโพธิ์ปฐมวาส	บ่อยาง	เมือง	เล่ม 102 ตอน180 29 พฤศจิกายน 2528
27	วัดสุวรรณคีรี	หัวเขา	เมือง	เล่ม 102 ตอน180 29 พฤศจิกายน 2528
28	วัดพังยาง	พังยาง	ระโนด	เล่ม 102 ตอน180 29 พฤศจิกายน 2528
29	วัดคูเต่า (อ.บางกล่ำ)	แม่ทอม	หาดใหญ่*	เล่ม 102 ตอน180 29 พฤศจิกายน 2528
			หาดใหญ่	
30	วัดศาลาหัวยาง	บ่อยาง	เมือง	เล่ม 102 ตอน180 29 พฤศจิกายน 2528
31	วัดคีรีวรรณาวาส (ร้าง)	หัวเขา	เมือง	เล่ม 102 ตอน180 29 พฤศจิกายน 2528
32	ป้อมเมืองสงขลาเก่า	หัวเขา	เมือง	เล่ม 102 ตอน180 29 พฤศจิกายน 2528
				47NPH737978
33	วัดสีหยัง	บ่อตรุ	ระโนด	เล่ม 102 ตอน180 29 พฤศจิกายน 2528
34	วัดดีหลวงใน	ชิงโค	เมือง	เล่ม 102 ตอนที่ 128 17 กันยายน 2528
35	ภูเขาน้อย (ทั้งลูก)	หัวเขา	เมือง	เล่ม 103 ตอนที่ 65 22 เมษายน 2529
36	วัดแจ้ง	บ่อยาง	เมือง	เล่ม 103 ตอนที่ 65 22 เมษายน 2529
38	ที่ฝังศพวิลันดา (ฮอนลันดา)	หัวเขา	สิงหนคร	เล่ม109ตอน90 16ก.ค.2535
				47NPH723997
37	เมืองสงขลาเก่า	หัวเขา	สิงหนคร	เล่ม109ตอน119 17ก.ย.2535
				47NPH737978
39	พระตำหนักเขาน้อย	บ่อยาง	เมือง	เล่ม111ตอน20ง 10มี.ค.2537
				47NPH723997
40	วัดดีหลวง	ชุมพล	สทิงพระ	เล่ม114ตอน81ง 15ก.ย.2540
				551393
41	วัดหนองหอย	วัดขนุน	สิงหนคร	เล่ม114ตอน81ง 15ก.ย.2540
				653081
42	วัดสลัดป่าเก่า	ชิงโค	สิงหนคร	เล่ม114ตอน81ง 15ก.ย.2540
				681014
43	วัดสนามชัย	สนามชัย	สทิงพระ	เล่ม114ตอน81ง 15ก.ย.2540
				566348
44	วัดบางเขียด	บางเขียด	สิงหนคร	เล่ม114ตอน81ง 15ก.ย.2540
				588109
45	วัดศิลาลอย	ชุมพล	สทิงพระ	เล่ม114ตอน81ง 15ก.ย.2540
				544415
46	วัดท้ายยอ	เกาะยอ	เมือง	เล่ม114ตอน81ง 15ก.ย.2540
				697908

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
47	วัดโลการาม	สทิงหม้อ	สิงหนคร	เล่ม114ตอน81ง 15ก.ย.2540
				687987
48	วัดแหลมพ้อ	เกาะยอ	เมือง	เล่ม114ตอน81ง 15ก.ย.2540
				722912
49	วัดสีหยัง	บ่อตรุ	ระโนด	เล่ม114ตอน81ง 15ก.ย.2540
				539437
50	วัดสามกอง	เกาะแต้ว	เมือง	เล่ม116ตอน7ง 22ม.ค.2542
				47NEH822858
51	ศาลาบ่อเก๋งและสุสาน เจ วี ลาเซง (เซน)	หัวเขา	สทิงพระ	เล่ม116ตอน7ง 22ม.ค.2542
				47NEH744964
52	ศาลาหลบเสือ	หัวเขา	สิงหนคร	เล่ม116ตอน7ง 22ม.ค.2542
				47NEH730962
53	ศาลากวง	หัวเขา	สิงหนคร	เล่ม116ตอน7ง 22ม.ค.2542
				47NEH729973
54	วัดแหลมจาก	ปากรอ	สิงหนคร	เล่ม116ตอน7ง 22ม.ค.2542
				47NPJ564034
55	เขาคูหา	ชุมพล	สทิงพระ	เล่ม116ตอน17ง 17มี.ค.2542
				47NPJ539406
56	วัดสูงเกาะใหญ่	เกาะใหญ่	กระแสสินธุ์	เล่ม116ตอน17ง 17มี.ค.2542
				47NPJ439366
57	วัดโพธิ์	หนองหอยโข่ง	คลองหอยโข่ง	เล่ม118ตอน87ง 10ก.ย.2544
				LAT06-53-39N,LONG100-22-46E
58	วัดพังกก	สนามชัย	สทิงพระ	เล่ม118ตอน87ง10ก.ย.2544
				LAT07-33-43N,LONG100-24-55E
59	พังพระ	ชุมพล	สทิงพระ	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545
60	วัดทรายขาว	ทุ่งหวัง	เมืองสงขลา	เล่ม121ตอนพิเศษ52ง 10พ.ค.2547
61	อาคารสถานีรถไฟสงขลา	บ่อยาง	เมืองสงขลา	เล่ม121ตอนพิเศษ52ง 10พ.ค.2547
62	วัดเกาะถ้ำ	รูปช้าง	เมืองสงขลา	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง22กันยายน 2548
จังหวัดสตูล				
1	ศาลาหลังเก่า หรือ คฤหาสน์กูเด็น	พิมาน	เมือง	เล่ม 106 ตอนที่ 26 14 กุมภาพันธ์ 2532

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 14 นครศรีธรรมราช

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล		
จังหวัดชุมพร				
1	พระปรางค์วัดสุทธาวาสธาราม	ตากแดด	ท่าตะเภา	เล่ม 53 หน้า 1526 27กันยายน 2479
2	ภูเขารับรอ	บางสน	ปทิว	เล่ม 53 หน้า 1526 27กันยายน 2479
3	วัดเขาเจดีย์	บางสน	ปะทิว	เล่ม 112 ตอน39ง 6 ตุลาคม 2538
				47PNM388824
4	วัดดอนสะท้อน	ปากแพรก	สวี	เล่ม114ตอน80ง.12กันยายน2540
5	วิหารวัดขันเงิน	วังตะกอ	หลังสวน	เล่ม114ตอน80ง.12กันยายน2540
6	วัดถ้ำเขาขุนกระทิง	ขุนกระทิง	เมือง	เล่ม115ตอน83ง. 21กันยายน2541
				LAT10-27-48N,LONG99-07-58E
7	พระธาตุมุจลินทร์	ทุ่งตะไคร	ทุ่งตะโก	เล่ม115ตอน83ง. 21กันยายน2541
				LAT10-07-00N,LONG99-04-40E
8	มาลิกเจดีย์ เกาะมัตโพน	ปากน้ำชุมพร	เมือง	เล่ม115ตอน83ง. 21กันยายน2541
				LAT10-26-50N,LONG99-15-21E
9	วัดสวี	สวี	สวี	เล่ม118ตอน127 21ธันวาคม2544
				UTM47510379E,1130903N
จังหวัดนครศรีธรรมราช				
1	กำแพงเมือง	ประตูไชยเหนือ	เมือง	เล่ม 53 หน้า1530 27 กันยายน 2479
2	หอพระอิศวร (1)	ประตูไชยเหนือ	เมือง	เล่ม 53 หน้า1530 27 กันยายน 2479
	หอพระอิศวร (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม95ตอน126 14พฤศจิกายน2521
3	โบสถ์พราหมณ์	ประตูไชยเหนือ	เมือง	เล่ม 53 หน้า1530 27 กันยายน 2479
4	หอพระนารายน์	ประตูไชยเหนือ	เมือง	เล่ม 53 หน้า1530 27 กันยายน 2479
5	วัดพระมหาธาตุ	พระเสื้อเมือง	เมือง	เล่ม 53 หน้า1530 27 กันยายน 2479
6	หอพระสิหิงค์	พระเสื้อเมือง	เมือง	เล่ม 53 หน้า1530 27 กันยายน 2479
7	ฐานพระสยม (1)	พระเสื้อเมือง	เมือง	เล่ม 53 หน้า1530 27 กันยายน 2479
	ฐานพระสยมภูวนารถ (2)	ในเมือง	เมือง	เล่ม95ตอน126 14พฤศจิกายน2521
8	ศาลพระเสื้อเมือง	พระเสื้อเมือง	เมือง	เล่ม 53 หน้า1531 17 กันยายน 2479
9	วัดหน้าพระลาน	พระเสื้อเมือง	เมือง	เล่ม 53 หน้า1531 17 กันยายน 2479
10	พระเจดีย์ยักษ์	คลัง	เมือง	เล่ม 53 หน้า1531 17 กันยายน 2479
11	วัดประดู่ (1)	ท่าวัง	เมือง	เล่ม 53 หน้า1531 17 กันยายน 2479
	วัดประดู่พัฒนาราม (2)	ปากพูน	เมือง	เล่ม122 ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล		
12	วัดแจ้ง (1)	ท่าวัง	เมือง	เล่ม 53 หน้า1531 17 กันยายน 2479
	วัดแจ้ง (2)	ปากพูน	เมือง	เล่ม121ตอนพิเศษ53ง 10 พ.ค.2547
13	วัดโมคคลาน	โมคคลาน	ท่าศาลา	เล่ม 92 ตอน136 21 กรกฎาคม 2518
14	วัดท้าวโคตร		เมือง	เล่ม96ตอน145 21สิงหาคม2522
15	หอพระสูง		เมือง	เล่ม98ตอน63 28เมษายน2524
16	ตึกรัตนธัช วัดท่าโพธิ์วรวิหาร	ท่าวัง	เมือง	เล่ม104ตอน246 1ธันวาคม2530
17	วัดวังตะวันตก	ท่าวัง	เมือง	เล่ม110ตอน220 24ธันวาคม2536
				47PPK063326
18	วัดควนชะลิก	ควนชะลิก	หัวไทร	เล่ม114ตอน80ง.12กันยายน2540
19	เจดีย์บ้านไสอิฐ	เสาเภา	สิชล	เล่ม114ตอน80ง. 12กันยายน2540
20	วัดภูเขาหลัก	ทุ่งสัง	ทุ่งใหญ่	เล่ม114ตอน80ง. 12กันยายน2540
21	วัดสระเนรมิต/วัดสระเหรี่ยง	เสาธง	ร่อนพิบูลย์	เล่ม 114 ตอนพิเศษ 80ง 12กันยายน2540
22	วัดจันทาราม	ท่าวัง	เมือง	เล่ม115ตอน83ง. 21กันยายน2541
				LAT08-26-30N,LONG99-57-54E
23	วัดวังไทร	กำโลน	ลานสกา	เล่ม115ตอน83ง. 21กันยายน2541
				LAT08-24-22N,LONG99-48-01E
24	เจดีย์เขาธาตุ	ท้องเนียน	ขนอม	เล่ม115ตอน83ง. 21กันยายน2541
				LAT09-16-45,LONG99-49-05E
25	วัดเสมาเมือง	ในเมือง	เมือง	เล่ม116ตอน25ง. 9เมษายน2542
				LAT08-25-15,LONG99-58-00E
26	วัดเขาลำปะ	เขาพระทอง	ชะอวด	เล่ม116ตอน25ง. 9เมษายน2542
				LAT07-58-00N,LONG99-56-00E
27	วัดเขาขุนพนม	บ้านเกาะ	พรหมคีรี	เล่ม116ตอน25ง. 9เมษายน2542
				LAT08-32-21N,LONG99-50-36E
28	วัดตุมปัง (ร้าง)	ไทรบุรี	ท่าศาลา	เล่ม118ตอน33ง. 9เมษายน2544
				UTM47591503E,0955521NLAT08-38-38N,LONG99-49-54E
29	วัดสรรเสริม (วัดสอ)	ขุมทะเล	ลานสกา	เล่ม118ตอน33ง. 9เมษายน2544
				UTM47592314E,0921853NLAT08-20-22N,LONG99-50-19E
30	วัดชายนา	ในเมือง	เมือง	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
				UTM47606736E,0928833NLAT08-24-08N,LONG100-13-51E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล		
31	วัดท่าพญา	บ้านเพิง	ปากพนัง	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
				UTM47635532E,0917363NLAT08-17-52N,LONG100-13-51E
32	วัดพัทธสีมา	ท่าซอม	หัวไทร	เล่ม118ตอน127ง 21ธันวาคม2544
				UTM4763508E,0899600NLAT08-08-14N,LONG100-15-05E
33	จารึกหุบเขาช่องคอย	ทุ่งโพธิ์	จุฬาภรณ์	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548
<u>จังหวัดพัทลุง</u>				
1	เขาอกทลุ (ยอดเขา)	คูหาสวรรค์	คูหาสวรรค์	เล่ม 52 หน้า 3694 วันที่ 8 มีนาคม 2478
2	เขาอกทลุ	คูหาสวรรค์	คูหาสวรรค์	เล่ม 52 หน้า 3694 วันที่ 8 มีนาคม 2478
3	ถ้ำคูหาสวรรค์	คูหาสวรรค์	คูหาสวรรค์	เล่ม 52 หน้า 3694 วันที่ 8 มีนาคม 2478
4	เขาหัวแตก	คูหาสวรรค์	คูหาสวรรค์	เล่ม 52 หน้า 3694 วันที่ 8 มีนาคม 2478
5	วัดควนปรง (1)	ท่ามิหรำ	คูหาสวรรค์	เล่ม 52 หน้า 3694 วันที่ 8 มีนาคม 2478
	วัดควนปรง (2)	ท่ามิหรำ	เมือง	เล่ม102ตอน180 29พฤศจิกายน2528
6	วัดเขาเจียก (1)	เขาเจียก	คูหาสวรรค์	เล่ม 52 หน้า 3694วันที่ 8 มีนาคม 2478
	วัดเขาเจียก (2)	เขาเจียก	เมือง	เล่ม121ตอนพิเศษ53ง 10พ.ค.2547
7	เขาไชยสน	เขาไชยสน	คูหาสวรรค์	เล่ม 52 หน้า 3694วันที่ 8 มีนาคม 2478
8	วัดวัง (1)	ลำปำ	คูหาสวรรค์	เล่ม 52 หน้า 3694วันที่ 8 มีนาคม 2478
	วัดวัง (2)	ลำปำ	เมือง	เล่ม102ตอน180 29พฤศจิกายน2528
9	วัดวิหารเบิก (1)	ลำปำ	คูหาสวรรค์	เล่ม 52 หน้า 3694 วันที่ 8 มีนาคม 2478
	วัดวิหารเบิก (2)	ลำปำ	เมือง	เล่ม102ตอน180 29พฤศจิกายน2528
10	วัดยางงาม (1)	ลำปำ	คูหาสวรรค์	เล่ม 52 หน้า 3694 วันที่ 8 มีนาคม 2478
	วัดยางงาม (2)	ลำปำ	เมือง	เล่ม102ตอน180 29พฤศจิกายน2528
11	เขากัง	คูหาสวรรค์	คูหาสวรรค์	เล่ม 52 หน้า 3694 วันที่ 8 มีนาคม 2478
12	เขาพรุเพรง	นาขยาด	ควนขนุน	เล่ม 52 หน้า 3694 8 มีนาคม 2478
13	ถ้ำเขากลาง	ปันแต	ควนขนุน	เล่ม 52 หน้า 3694 8 มีนาคม 2478
14	ถ้ำเขาพังอิฐ	ปรางค์	ควนขนุน	เล่ม 52 หน้า 3694 8 มีนาคม 2478
15	วัดบางมอง	มะกอกเหนือ	ควนขนุน	เล่ม 52 หน้า 3695 วันที่ 8 มีนาคม 2478
16	วัดโดนคลาน (1)	ป่าพยอม	ควนขนุน	เล่ม 52 หน้า 3695 วันที่ 8 มีนาคม 2478
	วัดโดนคลาน (2)	ป่าพยอม	ควนขนุน	เล่ม92ตอน136 21กรกฎาคม2518
17	วัดทุ่งขุนหลวง	ฝาละมี	ปากพยูน	เล่ม 52 หน้า 3695 วันที่ 8 มีนาคม 2478
18	วัดตะเขียนบางแก้ว (1)	จองถนน	ปากพยูน	เล่ม 54 หน้า 2286 3มกราคม 2480
	วัดเขียนบางแก้ว (2)	จองถนน	เขาชัยสน	เล่ม103ตอน65 22เมษายน2529

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล		
19	คูและกำแพงเมือง หมู่1,7	คอนมะพร้าว	เมือง	เล่ม94ตอน75 16สิงหาคม2520
20	วัดสุนทราวาส	บันแต	ควนขนุน	เล่ม99ตอน130 14กันยายน2525
21	วังใหม่	ลำปำ	เมือง	เล่ม100ตอน88 31พ.ค.2526
22	วัดป่าลิไลย์	ลำปำ	เมือง	เล่ม 102 ตอน180 29พฤศจิกายน 2528
23	วัดป่าขอม	ลำปำ	เมือง	เล่ม 102 ตอน180 29พฤศจิกายน 2528
24	เจดีย์บนเขาชัยบุรี	ชัยบุรี	เมือง	เล่ม 102 ตอน180 29พฤศจิกายน 2528
25	วัดควนแร่	ควนมะพร้าว	เมือง	เล่ม 102 ตอน180 29พฤศจิกายน 2528
26	วัดควนกรวด	ปรางค์หมู่	เมือง	เล่ม 102 ตอน180 29พฤศจิกายน 2528
27	วังใหม่	ลำปำ	เมือง	เล่ม100ตอน88 31พ.ค.2526
				47NPJ203461
	ที่ดินวังเจ้าเมืองเก่าวังใหม่ (วังเจ้าเมืองพัทลุง)	ลำปำ	เมือง	เล่ม 109 ตอนที่ 90 16 กรกฎาคม 2535
	วังเจ้าเมืองพัทลุง	ลำปำ	เมือง	เล่ม122ตอนพิเศษ98ง 22 กันยายน 2548
28	วัดเขาแดงตะวันออก	พญาขัน	เมือง	เล่ม115ตอน83ง. 21ก.ย.2541
				LAT07-38-35N,LONG99-05-24E
29	วัดเขาอ้อ	มะกอกเหนือ	ควนขนุน	เล่ม115ตอน83ง. 21ก.ย.2541
				LAT07-45-08N,LONG100-04-16E
<u>จังหวัดสุราษฎร์ธานี</u>				
1	วัดพระมหาธาตุ	เวียง	ไชยา	เล่ม53หน้า1532 27กันยายน2479
2	วัดเวียง	เวียง	ไชยา	เล่ม53หน้า1532 27กันยายน2479
3	เขาสายสมอ	เวียง	ไชยา	เล่ม53หน้า1532 27กันยายน2479
4	วัดหลง (1)	เวียง	ไชยา	เล่ม53หน้า1532 27กันยายน2479
	วัดหลง (2)	เวียง	ไชยา	เล่ม94ตอน126 13ธันวาคม2520
5	วัดแก้ว	เลม็ด	ไชยา	เล่ม53หน้า1532 27กันยายน2479
6	เขาน้ำร้อน (1)	เลม็ด	ไชยา	เล่ม53หน้า1532 27กันยายน2479
	เขาน้ำร้อน (2)	เมล็ด	ไชยา	เล่ม119ตอนพิเศษ117ง 29พ.ย.2545
7	วัดใหม่ชลธาน	เลม็ด	ไชยา	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479
8	วัดป่าเลไลย์	เลม็ด	ไชยา	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479
9	วัดโท	ทุ่ง	ไชยา	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479
10	วัดจำปา	ทุ่ง	ไชยา	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479
11	วัดศรีวิชัย	พุนพิน	ท่าข้าม	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง (ตามราชกิจจานุเบกษา/ที่ตั้งปัจจุบัน)		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/GPS)
		ตำบล		
12	เขาพระนารายน์ (1)	พุนพิน	ท่าข้าม	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479
	เขาพระนารายณ์ (เขาศรีวิชัย) (2)	เขาศรีวิชัย	พุนพิน	เล่ม118ตอน33ง. 9เมษายน2544
				UTM47524961E,1012003NLAT09-09-21N,LONG99-13-38E
13	เมืองเวียงสระ	เวียงสระ	บ้านนา	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479
14	ภูเขาขรม	นาสาร	บ้านนา	เล่ม53หน้า1533 27กันยายน2479
15	วัดถ้ำสิงขรณ์	ถ้ำสิงขรณ์	ท่าขนอน	เล่ม54หน้า 2287 3มกราคม2480
16	วัดเขาพระนิ่ม	ท่าทอง	กาญจนดิษฐ์	เล่ม54หน้า 2287 3มกราคม2480
17	วัดถ้ำเขาคูหา	ช้างขวา	กาญจนดิษฐ์	เล่ม54หน้า 2287 3มกราคม2480
18	วัดประดู่	ท่าอุแท	กาญจนดิษฐ์	เล่ม54หน้า 2287 3มกราคม2480
19	วัดเขาถ้ำ	ท่าอุแท	กาญจนดิษฐ์	เล่ม54หน้า 2287 3มกราคม2480
20	วัดสมุหนิมิต	พุมเรียง	ไชยา	เล่ม98ตอน63 28เมษายน2524
21	วัดควนท่าแร่	ท่าเรือ	กิ่ง อ.บ้านเดิม	เล่ม99ตอน130 14ก.ย.2525
22	วัดท่าสะท้อน	ท่าสะท้อน	พุนพิน	เล่ม100ตอน88 30พฤษภาคม2526
23	ภูเขาคูหา (ทั้งลูก)	ช้างขวา	กาญจนดิษฐ์	เล่ม102ตอน180 29 พฤศจิกายน2528
24	ภูเขาพระนิ่ม (ทั้งลูก)	ท่าทอง	กาญจนดิษฐ์	เล่ม102ตอน180 29 พฤศจิกายน2528
25	ภูเขาถ้ำสิงขร (ทั้งลูก)	ถ้ำสิงขร	คีรีรัฐนิคม	เล่ม102ตอน128 17กันยายน2528
26	ภูเขาประสงค์ (ทั้งลูก)		ท่าชนะ	เล่ม103 ตอน65 22เมษายน2529
27	วัดภูเขาน้อย (อ.พุนพิน)		เกาะพะงัน	เล่ม 114 ตอน80ง 12กันยายน2540
28	วัดใน	บ้านใต้	เกาะพะงัน	เล่ม 114 ตอน80ง 12กันยายน2540
29	วัดน้ำรอบ	น้ำรอบ	เกาะพะงัน	เล่ม 114 ตอน80ง 12กันยายน2540
30	วัดอัมพาวาส	วัง	ท่าชนะ	เล่ม115ตอน83ง. 21ก.ย.2541
				LAT09-32-58N,LONG99-12-06E
31	วัดเขาพระอานนท์	ศรีวิชัย	พุนพิน	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM47525665E,1012180NLAT09-09-27N,LONG99-14-01E
32	วัดพัฒนาราม	ตลาด	เมือง	เล่ม118ตอน127ง 21ธ.ค.2544
				UTM47536459E,1010969NLAT09-08-47N,LONG99-19-55E
33	เขาน้ำร้อน	เมล็ด	ไชยา	เล่ม 119ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545
34	เขานรเดช	ศรีวิชัย	พุนพิน	เล่ม121ตอนพิเศษ53ง 10 พ.ค.2547
35	วัดอุบล (ร้าง)	พุมเรียง	ไชยา	เล่ม121ตอนพิเศษ53ง 10 พ.ค.2547

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนใน สำนักศิลปากรที่ 15 ภูเก็ต

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจาฯ/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
จังหวัดกระบี่				
1	ถ้ำผีหัวโต	อ่าวลึกใต้	อ่าวลึกใต้	เล่ม121ตอนพิเศษ52ง 10 พ.ค.2547
จังหวัดตรัง				
1	ภูเขาหลักจัน	น้ำผุดเหนือ	ทับเที่ยง	เล่ม52หน้า3685 8 มีนาคม 2478
2	ภูเขาชุมทอง	น้ำผุดเหนือ	ทับเที่ยง	เล่ม52หน้า3685 8 มีนาคม 2478
3	วัดวิหาร	เขากอบ	เขาขาว	เล่ม52หน้า3685 8 มีนาคม 2478
4	ภูเขาสาย	บางกระดพ	เขาขาว	เล่ม52หน้า3685 8 มีนาคม 2478
5	ถ้ำวัดหรือถ้ำพระ	หนองบัว	เขาขาว	เล่ม52หน้า3685 8 มีนาคม 2478
6	ถ้ำตรา	ปากแจ่ม	เขาขาว	เล่ม52หน้า3685 8 มีนาคม 2478
7	สถานีรถไฟกันตัง	กันตัง	กันตัง	เล่ม113ตอน50ง. 18 ธันวาคม 2539
				47NNJ566189
8	เขาปินะ	นาวง	ห้วยยอด	เล่ม113ตอน50ง. 18 ธันวาคม 2539
				47NNJ584564
9	ตำหนักโปร่งฤทัย(พลับพลารัชกาลที่5)	กระช่อง	นาโยง	เล่ม113ตอน50ง. 18 ธันวาคม 2539
				47NNJ866344
10	วัดนิคมประทีป	โคกหล่อ	เมือง	เล่ม116ตอน17ง. 17 มี.ค.2542
				LAT07-32-23N,LONG99-38-23E
11	วัดกะพังสุรินร์	ทับเที่ยง	เมือง	เล่ม116ตอน17ง. 17 มี.ค.2542
				LAT07-34-09N,LONG99-37-36E
12	วัดจอมไตร	นาโยงเหนือ	นาโยง	เล่ม116ตอน17ง. 17 มี.ค.2542
				LAT07-33-32N,LONG99-42-47E
13	วัดตรังคภูมิพุทธาวาส	กันตัง	กันตัง	เล่ม118ตอน33ง. 9 เมษายน 2544
				UTM47558298E,0818703NLAT 07-24-25N,LONG99-31-42E
14	สโมสรข้าราชการจังหวัดตรัง	ทับเที่ยง	เมืองฯ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545
15	วัดมงคลสถาน	ละมุง	นาโยง	เล่ม 119ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545
16	วิหารคริสต์จักรตรัง	ทับเที่ยง	เมืองฯ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545
17	พระปรมาภิไธยย่อ ปปร. ภปร.	ช่อง	นาโยง	เล่ม 119ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจาฯ/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
18	จวนผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง	ทับเที่ยง	เมืองฯ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545
19	บ้านตระกูลคีรีรัตน์	ทุ่งค่าย	ย่านตาขาว	เล่ม 119ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545
20	เขาโพธิ์โทน	นาวง	ห้วยยอด	เล่ม 121ตอนพิเศษ 52ง 10 พ.ค. 2547
<u>จังหวัดพังงา</u>				
1	พระนารายน์	เหล	กะปง	เล่ม52 หน้า3693 8ม.ค2478
2	พระลักษณ์	เหล	กะปง	เล่ม52 หน้า3693 8ม.ค2478
3	ศิลาจารึก	เหล	กะปง	เล่ม52 หน้า3693 8ม.ค2478
4	นางสีดา	เหล	กะปง	เล่ม52 หน้า3693 8ม.ค2478
5	ทุ่งตึก	เกาะคอเขา	เกาะคอเขา	เล่ม52 หน้า3693 8ม.ค2478
6	วัดหน้าเมือง (1)	ตลาดเหนือ	ตลาดใหญ่	เล่ม52 หน้า3693 8ม.ค2478
	วัดหน้าเมือง (2)	ตะกั่วป่า	ตะกั่วป่า	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545
7	เขาพระเหนอ(1)	ผ่านยาง	ตลาดใหญ่	เล่ม52 หน้า3693 8ม.ค2478
	เขาพระเหนอ(2)	บางนายสี	ตะกั่วป่า	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7พ.ย.2548
8	อาคารศาลากลางจังหวัดพังงา(หลังเก่า)		เมืองพังงา	เล่ม104 ตอน18 1ก.พ. 2530
9	วัดมาตุคณาราม	กระโสม	ตะกั่วทุ่ง	เล่ม113ตอน50ง.18ธ.ค.2539
				47PMK402269
10	วัดเสนานุชรังสรรค์	ตะกั่วป่า	ตะกั่วป่า	เล่ม113ตอน50ง. 18ธ.ค.2539
				47PMK402269
11	กำแพงจวนเจ้าเมืองตะกั่วป่า	ตะกั่วป่า	ตะกั่วป่า	เล่ม113ตอน50ง. 18ธ.ค.2539
				47PMK307759
12	วัดคงคาพิมุข	ตะกั่วป่า	ตะกั่วป่า	เล่ม113ตอน50ง. 18ธ.ค.2539
				PMK302771
13	เจดีย์เขาล้างบาตร์		เมืองพังงา	เล่ม113ตอน50ง. 18ธ.ค.2539
				47PMK484352
14	วัดคีรีเขต	ตะกั่วป่า	ตะกั่วป่า	เล่ม116ตอน7ง. 22ม.ค.2542
				LAT08-49-45N,LONG98-26-47E
15	วัดสราภิมุข	ถ้ำน้ำผุด	เมืองพังงา	เล่ม116ตอน7ง. 22ม.ค.2542
				LAT08-28-37N,LONG98-31-39E

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจาฯ/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
16	วัดมงคลสุทธาวาส	ท้ายช้าง	เมืองพังงา	เล่ม118ตอน33ง. 9เม.ย2544
				UTM47 4489545E,0936464 NLAT08-27-48N,LONG98-32-13E
17	วัดลุมพินี	นาเตย	ท้ายเหมือง	เล่ม 119ตอนพิเศษ 117ง 29 พ.ย. 2545
18	ที่ว่าการอำเภอจังหวัดพังงา	ท้ายช้าง	เมืองฯ	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545
19	ที่ว่าการอำเภอตะกั่วป่า	ตะกั่วป่า	ตะกั่วป่า	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545
20	ถ้ำสุวรรณาคูหา	กระโสม	ตะกั่วทุ่ง	เล่ม 119 ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545
21	วัดศรีรัตนาราม	กะไหล	ตะกั่วทุ่ง	เล่ม121ตอนพิเศษ52ง 10 พ.ค.2547
22	วัดเจริญรมณาวาส	กะไหล	ตะกั่วทุ่ง	เล่ม121ตอนพิเศษ52ง 10 พ.ค.2547
23	เขาพระนารายณ์	เหล	กะปง	เล่ม122ตอนพิเศษ126ง 7 พ.ย.2548
จังหวัดภูเก็ต				
1	อาคารศาลากลางจังหวัดภูเก็ต		เมืองภูเก็ต	เล่ม94ตอน39 10 พฤษภาคม 2520
2	อาคารศาลจังหวัดภูเก็ต (1)		เมืองภูเก็ต	เล่ม94ตอน39 10 พฤษภาคม 2520
	อาคารศาลจังหวัดภูเก็ต (2)	ตลาดใหญ่	เมืองภูเก็ต	เล่ม118ตอน33ง. 9 เมษายน 2544
				UTM47433873E,0871956NLAT 07-53-19N,LONG98-24-00E
3	วัดพระนางสร้าง(1)	เทพกระษัตรี	ถลาง	เล่ม101ตอน27 1 มีนาคม 2527
	วัดพระนางสร้าง(2)	เทพกษัตรี	ถลาง	เล่ม116ตอน7ง. 22 มกราคม 2542
				LAT08-01-28N,LONG98-20-07E
4	บ้านพระยาพิชิตสงคราม (เมืองถลางเก่า)	ศรีสุนทร	ถลาง	เล่ม102ตอน128 17 กันยายน 2528
5	สนง.ขายประจำประเทศไทย บ.การบินไทย		เมืองภูเก็ต	เล่ม113ตอน3ง. 9 กุมภาพันธ์ 2539
				47NMT324713
6	อาคารสำนักงานที่ดิน	ตลาดใหญ่	เมืองภูเก็ต	เล่ม113ตอน50ง. 18 ธันวาคม 2539
				47NMT335719
7	ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข(หลังเก่า)	ตลาดใหญ่	เมืองภูเก็ต	เล่ม116ตอน7ง. 22 มกราคม 2542
				LAT07-52-58N,LONG98-23-41E
8	อาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ถลาง	ศรีสุนทร	ถลาง	เล่ม116ตอน7ง. 17มีนาคม2542
				LAT07-54-15N,LONG99-22-13E
9	วัดมงคลนิมิตร	ลาดใหญ่	เมืองฯ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545
10	โรงเรียนภูเก็ตไทยหัว	ลาดใหญ่	เมืองฯ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545

ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ (ประกาศในราชกิจจาฯ/GPS)
		ตำบล	อำเภอ	
<u>จังหวัดระนอง</u>				
1	อาคารศาลากลางจังหวัดระนอง		เมือง	เล่ม94ตอน39 10 ตุลาคม 2520
2	กำแพงจวนเจ้าเมืองระนอง	เขานิเวศน์	เมือง	เล่ม113ตอน50ง. 18 ธันวาคม 2539
				47PML606022
3	สุสานเจ้าเมืองระนอง	บางนอน	เมือง	เล่ม116ตอน7ง. 22 มกราคม 2542
				LAT09-58-05N,LONG98-37-51E
4	วัดปทุมธาราราม	กะเปอร์	กะเปอร์	เล่ม118ตอน33ง. 9 เมษายน 2544
				UTM47456956E,1060411NLAT09-35-37N,LONG98-36-28E
5	วัดสุวรรณคีรีวิหาร	เขานิเวศน์	เมือง	เล่ม118ตอน33ง. 9 เมษายน 2544
				UTM 47 460628E,1102819NLAT 09-58-38N,LONG98-38-27E
6	เนินประวัติศาสตร์	เขานิเวศน์	เมืองฯ	เล่ม 119ตอนพิเศษ 119ง 4 ธ.ค. 2545
7	สุสานพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี	บางนอน	เมืองฯ	เล่ม121ตอนพิเศษ52ง 10 พ.ค.2547

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างโครงการการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ดำเนินการโดย (อบต./เทศบาล/อบจ.) .....อำเภอ.....
จังหวัด.....

หลักการและเหตุผล

พิพิธภัณฑสถาน มีบทบาทสำคัญ 3 บทบาท บทบาทแรกคือการเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ด้วยเหตุนี้โรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จึงมีความตื่นตัวในการใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นสถานที่ที่จะให้นักเรียนใช้เป็นที่เรียนรู้นอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในชั้นเรียน บางโรงเรียนเห็นความสำคัญมากจนมีการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานภายในโรงเรียน

พิพิธภัณฑสถานประจำท้องถิ่นหรือเราเรียกกันในชื่อว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ก็มีความสำคัญมากในฐานะเป็นแหล่งอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นที่ๆ คนในชุมชนได้ชื่นชมและศึกษาภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาอาชีพ และพัฒนาชุมชนสืบไป

จากความต้องการในการจัดตั้งและดำเนินการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นดังกล่าวมาแล้ว (อบต./เทศบาล/อบจ.)..... จึงจัดทำโครงการนี้เพื่อจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นอันจะเป็นแหล่งข้อมูล ฐานการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น โดยมีการดำเนินการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งจะสามารถอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถให้ความรู้ และให้การศึกษาแก่ผู้เข้าชมได้
2. เพื่อให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งสะสมภูมิปัญญาของท้องถิ่น และเป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นต่อๆ ไป

ผู้รับผิดชอบโครงการ

(อบต./เทศบาล/อบจ.).....

วิธีการดำเนินการ

1. จัดเวทีประชาพิจารณ์เพื่อให้ทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นและผลดีของการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

2. จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ตามแผนที่กำหนดไว้ตามหลักวิชาการ โดยขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญจากกรมศิลปากร หรือคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

เป้าหมายในการดำเนินการ

มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและสามารถเปิดให้บริการแก่ประชากรในท้องถิ่นได้อย่างสมบูรณ์ภายใน 2 ปี หลังจากการทำประชาพิจารณ์ครั้งแรก

งบประมาณ :

1.1 รายรับ

- จากงบประมาณ..... ประจำปีงบประมาณ .....

  จำนวน ..... บาท

1.2 รายจ่าย เป็นเงิน.....บาท

หมวดค่าตอบแทน รวมเป็นเงิน ..... บาท

- ค่าวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
- ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

หมวดค่าใช้สอย รวมเป็นเงิน ..... บาท แบ่งเป็น

- ค่าบำรุงสถานที่จัดทำประชาพิจารณ์
- ค่าอาหารและเครื่องดื่ม
- ค่าถ่ายเอกสาร

ฯลฯ

หมวดค่าวัสดุ เป็นเงิน ..... บาท

- ค่าวัสดุครุภัณฑ์
- ค่าวัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่นสำหรับรถยนต์ที่ใช้เดินทางออกเก็บข้อมูลภาคสนาม
- ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

<u>หมายเหตุ</u> : ขอถัวจ่ายค่าใช้จ่ายทุกรายการ

แผนการดำเนินงาน :

<u>กิจกรรม</u>	**กำหนดเวลา**											
	<u>พ.ศ. 25...</u>						**<u>พ.ศ. 25....</u>**					
	1-2	3-4	5-6	7-8	9-10	11-12	1-2	3-4	5-6	7-8	9-10	11-12
1. เตรียมงานและข้อมูล	←	—	→									
2. จัดทำประชาพิจารณ์และสรุปเป็นแผนเพื่อจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น				↔								
3. จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น					←	—	—	—	—	—	→	
4. เปิดให้บริการ แก่ประชาชนทั่วไป											↔	↔

ผลที่คาดว่าจะได้รับ :

1. (อบต./เทศบาล/อบจ.)..... มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อสั่งสมความรู้และภูมิปัญญาของชุมชนไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์
2. ประชาชนในท้องถิ่นได้รับความรู้ ความเข้าใจและความภูมิใจในท้องถิ่นของตนจากพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ดัชนีชี้วัดสำหรับการประเมินโครงการ :

1. มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
2. จำนวนผู้เข้าชม
3. จำนวนกิจกรรมในแต่ละปีที่ (อบต./เทศบาล/อบจ.).....จัดเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแลและบริหารพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ภาคผนวก ฉ

ตัวอย่างแบบฟอร์มการสำรวจแหล่งโบราณคดี หรือแหล่งโบราณสถาน

แผ่นที่ ….....

แบบสำรวจแหล่งโบราณคดี / โบราณสถาน

ชื่อแหล่งโบราณคดี/โบราณสถาน .....
ตำแหน่งที่ตั้ง .....
****
สภาพภูมิประเทศ
ลักษณะภูมิประเทศโดยรอบของแหล่ง .....
.....
แหล่งน้ำธรรมชาติ……
……..
****
สภาพของแหล่งโบราณคดี / โบราณสถาน
การเดินทางเข้าสู่แหล่งโบราณคดี .....
.....
เจ้าของพื้นที่ ..... ขนาดของแหล่ง /โบราณสถาน .....
สภาพโดยทั่วไป .....
.....
ประวัติความเป็นมาโดยสังเขป .....
.....
ที่มาของข้อมูล(อ้างอิง) .....
…….....

ข้อเสนอแนะ / ประเด็นที่น่าสนใจ .....

.....

.....

ข้อมูลหลักฐานโบราณคดี

รูปแบบและลักษณะของแหล่ง/โบราณสถาน .....

.....

โบราณวัตถุที่พบจากการสำรวจ .....

.....

โบราณวัตถุที่ชาวบ้านหรือหน่วยงานเก็บไว้ .....

.....

อายุสมัยของแหล่งโดยประมาณ .....

****

ข้อมูลการอนุรักษ์แหล่งโบราณคดี/โบราณสถาน

☐ ได้รับการอนุรักษ์/บูรณะ ☐ ยังไม่ได้รับการอนุรักษ์/บูรณะ

สภาพการเปลี่ยนแปลงของแหล่ง .....

.....

ความคิดเห็นของชุมชนท้องถิ่น .....

.....

****

ข้อเสนอแนะ .....

.....

ผู้บันทึก .....

วันที่ ..... เวลา .....

ภาคผนวก ช

ตัวอย่างการจัดทำเอกสารโครงการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาแหล่งโบราณคดี กรณีของบ้านโป่งมะนาว ตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

แบบคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. .....

จำแนกรายการโครงการ

กลุ่มจังหวัด ภาคกลางตอนบน (กลุ่ม 2)จังหวัด ลพบุรี
หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
ชื่อโครงการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรอบเขื่อนป่าสัก ฯ รองรับนักท่องเที่ยวแหล่งโบราณคดีประวัติศาสตร์เมืองลพบุรี (ต่อเนื่อง) แหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว&น้ำตกสวนมะเดื่อ
คำขอตั้งงบประมาณปี ..... จำนวน…….....บาท
หน่วยงานที่รับผิดชอบระดับพื้นที่

1. ชมรมอนุรักษ์แหล่งโบราณคดีและทรัพยากรธรรมชาติตำบลห้วยขุนราม
2. อบต.ห้วยขุนราม

ส่วนที่ 1 ความสอดคล้อง/เชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ของจังหวัด และผลผลิต/โครงการของหน่วยงาน

1. ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (ระบุเพียง 1 ยุทธศาสตร์)
   แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดนโยบายด้านต่าง ๆ (ระบุเพียง 1 เรื่อง)
   - ☐ การเกษตร ระบุ (ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด)
   - ☑ การท่องเที่ยว ระบุ (ประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด)
   - ☐ การแก้ไขปัญหาความเดือนร้อนและความยากจนของประชาชน ระบุ (ประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด)
   - ☐ การค้าระหว่างประเทศและชายแดน ระบุ (ประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด)

☐ การลงทุน, BOI, นิคมอุตสาหกรรม SMEs และ OTOP
ระบุ (ประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด)

☐ Logistic ระบุ (ประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด)

☐ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ระบุ (ประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด)

☐ อื่น ๆ ระบุ
ระบุ (ประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด)

3. เป้าประสงค์ของจังหวัด (ระบุเพียง 1 เป้าประสงค์)

แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพและขยายโอกาสด้านการตลาด

4. กลยุทธ์ของจังหวัด (ระบุเพียง 1 กลยุทธ์)
พัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวให้สนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

5. สอดคล้องกับผลผลิต / โครงการของหน่วยงาน (ระบุเพียง 1 ผลผลิต / โครงการ)
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 รายละเอียดโครงการ

1. หลักการและเหตุผล

ลพบุรี เมืองแห่งความหลากหลาย และต่อเนื่องเป็นทางวัฒนธรรมยาวนานกว่า 3,500 ปี ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงปัจจุบันซึ่งยังคงอุดมไปด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย หลักฐานที่สำคัญ ได้แก่ การขุดพบโครงกระดูกมนุษย์โบราณพร้อมภาชนะดินเผา อายุระหว่าง 4,500 - 3,500 ปี ที่แหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว ชุมชนโบราณสมัยทวาราวดี ซึ่งมีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัฒนธรรมประมาณ 1,000 ปี เช่น เมืองโบราณซับจำปา อยู่ในเขต อำเภอท่าหลวง แหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาวและเมืองโบราณซับจำปาได้เริ่มดำเนินการพัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยตั้งแต่ปี 2543 และมีความสำคัญอย่างยิ่งปัจจุบันได้รับการขุดค้นทาง โบราณคดีตามหลักวิชาการโดยคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ทำให้สามารถอธิบายเรื่องราวในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทยโดยในช่วงหลัง 4,500 – 1,000 ปี มาแล้วให้มีความชัดเจนขึ้นได้ และนอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการที่จะได้รับแล้ว แหล่งโบราณคดีแห่งนี้ยังมีศักยภาพสูงมาก สำหรับการจัดแสดงหลุมขุดค้นทาง

โบราณคดี เช่นเดียวกับแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นการประสานประโยชน์ระหว่างวิชาการกับการสร้างผลตอบแทนให้กับสังคมปัจจุบันได้อย่างลงตัว เมื่อมรดกทางวัฒนธรรมได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว แล้วจะส่งผลให้ประชาชนจะได้มีรายได้จากการท่องเที่ยว ดังนั้นแหล่งโบราณคดีต่างๆ หากมีการจัดการดำเนินการอย่างถูกต้องเหมาะสมแล้ว แหล่งโบราณคดีจะกลายเป็นทรัพยากรที่สามารถสร้างรายได้และเป็นศูนย์การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยให้กับชุมชนได้อย่างดี

น้ำตกสวนมะเดื่อซึ่งเป็นน้ำตกที่เกิดจากน้ำผุดจากธารน้ำธรรมชาติคือลำห้วยสวนมะเดื่อ ซึ่งเป็นเส้นทางน้ำแบ่งแยกระหว่างจังหวัดลพบุรีและสระบุรี ลำห้วยแห่งนี้ปัจจุบันอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร มีลักษณะเป็นลำห้วยท้ายไร่ของชาวบ้านแต่ละคนซึ่งแต่เดิมไม่ค่อยมีใครสนใจมากนัก จนเมื่อเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์เปิดโครงการฯ และได้เกิดกระแสการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์มากขึ้น คณะกรรมการหมู่บ้านและแกนนำจึงร่วมกันพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ริมห้วยสวนมะเดื่อบริเวณที่มีสภาพเป็นน้ำตกที่สวยงาม มีชั้นน้ำตกขนาดเล็กมากกว่า 12 ชั้น ตลอดชั้นน้ำตกมีพืชพรรณไม้ธรรมชาติอย่างมากมายอุดมสมบูรณ์ และได้พบว่าบริเวณดังกล่าวมีต้นไม้ขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญ บริเวณน้ำตกมีความสวยงามมีศักยภาพที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในชุมชนได้ ชาวบ้านได้ช่วยกันลงทุนและลงแรงร่วมกันปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้เป็นอุทยานการศึกษาธรรมชาติน้ำตกสวนมะเดื่อจนสำเร็จได้อย่างน่าชื่นชมแต่ยังต้องการสนับสนุนสิ่งปลูกสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เที่ยวชมเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

แหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว และน้ำตกสวนมะเดื่อ ยังมีความจำเป็นที่ต้องการงบประมาณเร่งด่วนเพื่อก่อสร้างพัฒนาปรับปรุงสิ่งจำเป็นเร่งด่วน จังหวัดลพบุรี จึงได้จัดทำโครงการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรอบเขื่อนป่าสักฯ รองรับนักท่องเที่ยวแหล่งโบราณคดีประวัติศาสตร์เมืองลพบุรี (ต่อเนื่องจากปีงบประมาณ2548) เพื่อการพัฒนาปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์จังหวัดลพบุรีได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อพัฒนาปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์และเป็นการอนุรักษ์พิพิธภัณฑสถานชุมชนแหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว

2. เพื่อพัฒนาปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์น้ำตกสวนมะเดื่อให้เป็นอุทยานการศึกษาธรรมชาติน้ำตกสวนมะเดื่อตำบลห้วยขุนราม

3. เพื่อพัฒนาปรับปรุงศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว

3. กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์

1. ประชาชนตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
จำนวน 6,000 ราย

4. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว

2) จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนา

3) ร้อยละของรายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP

5. ประเภทโครงการ

☐ โครงการตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด

☑ โครงการตามยุทธศาสตร์จังหวัด

6. สถานะโครงการ

☑ โครงการต่อเนื่อง ☐ โครงการใหม่

7. ระยะเวลาดำเนินโครงการ 1 ปี เริ่มต้นปี พ.ศ. 2549 สิ้นสุดปี พ.ศ. 2550

8. วงเงินของโครงการ 6,493,000 บาท

หน่วย : บาท

ปีงบประมาณ	เริ่มปี 2548	2549	2550	2551	2552 จบโครงการ
รวมทั้งสิ้น	-	6,493,000	-	-	6,493,000
เงินงบประมาณ	-	6,493,000	-	-	6,493,000
- งบบุคลากร	-	-	-	-	-
- งบดำเนินงาน	-	-	-	-	-
- งบลงทุน					
(1) ผูกพัน	-	-	-	-	-
(2) ไม่ผูกพัน	-	6,493,000	-	-	6,493,000
- งบเงินอุดหนุน	-	-	-	-	-
- งบรายจ่ายอื่น	-	-	-	-	-
เงินนอกงบประมาณ	-	-	-	-	-
(ระบุแหล่งเงิน)	-	อบต.ห้วยขุนราม	-	-	อบต.ห้วยขุนราม
เงินสมทบจากอปท.	-	-	-	-	-

9. รายละเอียดประมาณการค่าใช้จ่าย ปี 2549

9.1 รวมทั้งสิ้น 6,493,000 บาท

9.2 ค่าใช้จ่ายจำแนกตามงบรายจ่าย หน่วย : บาท

ลำดับที่	งบรายจ่าย	จำนวน (อัตรา)	คำขอตั้ง ปี 2549	คำอธิบาย
1	งบบุคลากร			
1.1	ค่าจ้างชั่วคราว			
2	งบดำเนินงาน			
2.1	ค่าตอบแทนใช้สอย และวัสดุ			
2.1.1	ค่าตอบแทน			
	(ระบุรายการ)			
2.1.2	ค่าใช้สอย			
	(ระบุรายการ)			
2.1.3	ค่าวัสดุ			
	(ระบุรายการ)			
2.1.4	ค่าสาธารณูปโภค			
	(ระบุรายการ)			

ลำดับที่	ประเภท-รายการ	หน่วยนับ	จำนวนหน่วย	ราคาต่อหน่วย	คำขอตั้งปี 2549	คำอธิบาย
3	งบลงทุน					
3.1	ค่าครุภัณฑ์					
	(ระบุรายการ)					
3.2	ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง					
3.2.1	รายการปีเดียว					
	(ระบุรายการ)					
3.2.2	รายการผูกพันที่เริ่มในปี 2549					
	แหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว					
	1.ก่อสร้างซุ้มประตูโครงเหล็กประชาสัมพันธ์	ชุด	1	250,000	250,000	
	2.ก่อสร้างร้านค้าชุมชน	ชุด	1	500,000	500,000	
	3.ก่อสร้างรั้วพร้อมป้ายมาตรฐานรอบวัดอย่างสวยงาม	600ม.	1	1,500,000	1,500,000	
	4.สร้างลานจอดรถยนต์บริเวณหน้าแหล่งโบราณคดี	แห่ง	1	200,000	200,000	

	5.สร้างถนนทางเดินเชื่อมอาคารขุดค้นและอาคารพิพิธภัณฑ์หลังใหม่	เมตร	1	350,000	350,000	
	6.ปรับสภาพภูมิทัศน์จัดสวนหย่อม,สวนสมุนไพรพื้นบ้านและปรับปรุงน้ำตกคลองโป่งมะนาว	แห่ง	1	300,000	300,000	
	7.จัดทำป้ายบอกทางตามแบบมาตรฐานททท.	ป้าย	25	10,000	250,000	
	8.ก่อสร้างห้องน้ำตามแบบมาตรฐานโยธาธิการ	แห่ง	1	535,000	535,000	
	9.จัดนิทรรศการและครุภัณฑ์ตบแต่งภายในการจัดแสดงโบราณวัตถุที่อาคารพิพิธภัณฑ์ฯและที่อาคารคลุมหลุมขุดค้น	แห่ง	1	900,000	900,000	ดำเนินการกรณีพิเศษโดยคณะโบราณคดี ม.ศิลปากรดำเนินการ
	10.ครุภัณฑ์สำนักงานสำหรับนำเสนอความรู้และจัดปรับปรุงสำนักงานพิพิธภัณฑ์ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวน้ำตกสวนมะเดื่อ	แห่ง	1	200,000	200,000	ดำเนินการกรณีพิเศษโดยคณะโบราณคดี ม.ศิลปากรดำเนินการ

	1.ทำทางเดินเข้าสู่น้ำตก, ทางรถจักรยาน ตลอดแนวน้ำตก	แห่ง	-	200,000	200,000	
	2.ปรับสภาพภูมิทัศน์ จัดทำสวนหย่อมพร้อมปลูกต้นไม้ทำสวนรุกชาติพันธุ์ไม้ต่างๆ(เพื่อการเรียนรู้)พร้อมป้าย	แห่ง	1	200,000	200,000	
	3.ป้ายชื่อน้ำตกขนาดใหญ่ คสล.ขนาด 1.5 X 5 เมตร พร้อมจัดสวนหย่อมและป้ายชื่อชั้นน้ำตก	แห่ง	1	80,000	80,000	
	ศูนย์บริการข้อมูล/จุดพักนักท่องเที่ยว (ศูนย์บริการแพทย์ทางเลือก)	ตั้งอยู่ที่บริเวณเส้นทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว ณ.สถานีอนามัยตำบลห้วยขุนรามปัจจุบันได้รับงบยุทธศาสตร์จังหวัดลพบุรีปี 2548 ผ่านสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดต่อเติมอาคารชั้นล่างสถานีอนามัยไว้เสร็จเรียบร้อยแล้ว				
	1.ก่อสร้างห้องน้ำตามแบบมาตรฐานโยธาธิการ	แห่ง	1	535,000	535,000	
	2.ก่อสร้างถนน คสล. กว้าง4 ม.ยาว120ม.	แห่ง	1	216,000	216,000	
	3.ป้าย/นิทรรศการศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	แห่ง	1	120,000	120,000	
	4.ปรับสภาพภูมิทัศน์ จัดทำสวนหย่อม	แห่ง	1	150,000	150,000	

4	เงินอุดหนุน	-	-	-	-	-
4.1	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคลากร	-	-	-	-	-
4.2	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน	-	-	-	-	-
4.3	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการลงทุน	-	-	-	-	-
4.4	เงินอุดหนุนรายการ	-	-	-	-	-
	(รายการ ระบุ)	-	-	-	-	-

ลำดับที่	ประเภท-รายการ	เป้าหมาย		คำขอตั้งปี 2549	คำอธิบาย
		หน่วยนับ	จำนวน		
5	งบรายจ่ายอื่น	-	-	-	-
5.1	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคลากร	-	-	-	-
5.2	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน	-	-	-	-
5.3	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการลงทุน	-	-	-	-
5.4	ค่าใช้จ่ายอื่น	-	-	-	-
	รายการ (ระบุ)	-	-	-	-
	รายการ (ระบุ)	-	-	-	-

* <u>หมายเหตุ</u> สำหรับงบเงินอุดหนุนและรายจ่ายอื่นที่จำแนกค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคลากรการดำเนินงานและการลงทุน ให้นำแบบคำขอจำแนกงบบุคลากร งบดำเนินงาน และงบลงทุนมาปรับใช้โดยอนุโลม

ส่วนที่ 3 ความพร้อมของโครงการ

☐ ดำเนินการได้ทันที

☑ อยู่ในระหว่างเตรียมความพร้อม

1. ความพร้อมของพื้นที่ดำเนินการ

   ☑ มีแล้วและอนุญาตให้ใช้ได้ตามกฎหมาย

   ☐ ต้องจัดหาใหม่

2. ความพร้อมของแบบรูปรายการ

   ☐ มีและสมบูรณ์ ☑ มีแต่ยังไม่สมบูรณ์ ☐ ไม่มี

3. ความพร้อมของการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม

   ☑ ไม่กระทบ ☐ ผ่านคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมฯ แล้ว

   ☐ ยังไม่ผ่าน

4. ความพร้อมของบุคลากร เครื่องมือและเทคนิค

   ☑ สูง ☐ ปานกลาง ☐ ต่ำ

5. การศึกษาโครงการเบื้องต้น

   ☐ ไม่ต้องมี เพราะ

   ☑ มีแล้ว

   ☐ ยังไม่มี เพราะ

ส่วนที่ 4 วิธีดำเนินการ และแผนการดำเนินงาน

1. วิธีดำเนินการ

   ☐ ดำเนินการเอง ☑ จ้างเหมา

2. แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนการดำเนินงาน				
		รวมทั้งสิ้น	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
แหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว						
1.ก่อสร้างซุ้มประตูโครงเหล็กประชาสัมพันธ์	1 ชุด	250,000	✓	✓	✓	✓
2.ก่อสร้างร้านค้าชุมชน	แห่ง	500,000	✓	✓	✓	✓
3.ก่อสร้างรั้วพร้อมป้ายมาตรฐานรอบวัดอย่างสวยงาม	600 ม.	1,500,000	✓	✓	✓	✓
4.สร้างลานจอดรถยนต์บริเวณหน้าแหล่งโบราณคดี	แห่ง	200,000	✓	✓	✓	✓
5.สร้างถนนทางเดินเชื่อมอาคารขุดค้นและอาคารพิพิธภัณฑ์หลังใหม่	แห่ง	350,000	✓	✓	✓	✓
6.ปรับสภาพภูมิทัศน์จัดสวนหย่อม,สวนสมุนไพรพื้นบ้านและปรับปรุงน้ำตกคลองโป่งมะนาว	แห่ง	300,000	✓	✓	✓	✓
7.จัดทำป้ายบอกทางตามแบบมาตรฐาน ททท.	25 ป้าย	250,000	✓	✓	✓	✓
8.ก่อสร้างห้องน้ำตามแบบมาตรฐานโยธาธิการ	1 แห่ง	535,000	✓	✓	✓	✓

9.จัดนิทรรศการและครุภัณฑ์ตบแต่งภายในการจัดแสดงโบราณวัตถุที่อาคารพิพิธภัณฑ์ฯ และที่อาคารคลุมหลุมขุดค้น	1 แห่ง	900,000	✓	✓	✓	✓
10.ครุภัณฑ์สำนักงานสำหรับนำเสนอความรู้และจัดปรับปรุงสำนักงานพิพิธภัณฑ์ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวน้ำตกสวนมะเดื่อ	แห่ง	200,000	✓	✓	✓	✓
1.ทำทางเดินเข้าสู่น้ำตก, ทางรถจักรยาน ตลอดแนวน้ำตก	แห่ง	200,000	✓	✓	✓	✓
2.ปรับสภาพภูมิทัศน์จัดทำสวนหย่อมพร้อมปลูกต้นไม้ทำสวนรุกชาติพันธุ์ไม้ต่างๆ(เพื่อการเรียนรู้) พร้อมป้าย	แห่ง	200,000	✓	✓	✓	✓
3.ป้ายชื่อน้ำตกขนาดใหญ่ คสล.ขนาด 1.5 X 5 เมตร พร้อมจัดสวนหย่อมและป้ายชื่อชั้นน้ำตก	แห่ง	80,000	✓	✓	✓	✓
ศูนย์บริการข้อมูล/จุดพักนักท่องเที่ยว (ศูนย์บริการแพทย์ทางเลือก)						

1.ก่อสร้างห้องน้ำตามแบบมาตรฐานโยธาธิการ	แห่ง	535,000	✓	✓	✓	✓
2.ก่อสร้างถนนคสล.กว้าง4 ม.ยาว120ม.	แห่ง	216,000	✓	✓	✓	✓
3.ป้าย/นิทรรศการ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	แห่ง	120,000	✓	✓	✓	✓
4.ปรับสภาพภูมิทัศน์จัดทำสวนหย่อม	แห่ง	150,000	✓	✓	✓	✓

ผู้รับผิดชอบโครงการ…….. ตำแหน่ง ท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี

สถานที่ติดต่อ ศาลากลางจังหวัดลพบุรี โทร. 036 – 411997

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย

ที่ 119/2549

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาร่างมาตรฐานการบริหาร/การบริการสาธารณะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้วยในปีงบประมาณ 2549 กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ดำเนินการจัดทำพร้อมทั้งว่าจ้างสถาบันการศึกษา/หน่วยงานที่มีความรู้ ความสามารถจัดทำมาตรฐานการบริหาร/การบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม 23 มาตรฐาน โดยแบ่งคณะทำงานรับผิดชอบออกเป็น 4 คณะ ดังนี้

- คณะทำงานที่ 1 รับผิดชอบ มาตรฐานสะพาน มาตรฐานการบริหารระบบไฟฟ้าด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ มาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ มาตรฐานสถานีขนส่งทางน้ำ มาตรฐานสถานีขนส่งทางบก และมาตรฐานห้องน้ำสาธารณะ
- คณะทำงานที่ 2 รับผิดชอบ มาตรฐานการส่งเสริมการพัฒนาสตรี มาตรฐานการส่งเสริมอาชีพ มาตรฐานการพัฒนาการดำเนินงานด้านเอดส์ มาตรฐานการจัดการที่อยู่อาศัย ผู้มีรายได้น้อย มาตรฐานหอพัก และมาตรฐานการคุ้มครองผู้บริโภค
- คณะทำงานที่ 3 รับผิดชอบ มาตรฐานด้านการทะเบียนและการอนุญาต มาตรฐานด้านการเปรียบเทียบปรับ มาตรฐานสุสานและฌาปนสถาน มาตรฐานหอกระจายข่าว และมาตรฐานการดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์

- คณะทำงานที่ 4 รับผิดชอบ มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม มาตรฐานการพัฒนาป่าชุมชน มาตรฐานการดูแลโบราณสถาน มาตรฐานการส่งเสริมศาสนา วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่น มาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว และมาตรฐานการส่งเสริมกีฬา

เพื่อให้มาตรฐานการบริหาร/การบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีความถูกต้อง เหมาะสมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้เป็นคู่มือ/แนวทางในการบริหารจัดการและการจัดบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ท้องถิ่นสนองตอบความต้องการและความพึงพอใจของประชาชน จึงแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาร่างมาตรฐานการบริหาร/การบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงร่างมาตรฐาน 23 มาตรฐานดังกล่าว ตามบัญชีรายชื่อแนบท้ายคำสั่งนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2549

ชัยฤกษ์ ดิษฐอำนาจ

(นายชัยฤกษ์ ดิษฐอำนาจ)

รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

รายชื่อคณะทำงานที่ 4

พิจารณามาตรฐานการดูแลโบราณสถาน

แนบท้ายคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 119/2549 ลงวันที่ 12 เมษายน 2549

1.	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (นายวสันต์ วรรณวโรทร)	ประธานคณะทำงาน
2.	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร	คณะทำงาน
3.	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา	คณะทำงาน
4.	นายกเทศมนตรีนครนครราชสีมา	คณะทำงาน
5.	นายกเทศมนตรีนครลำปาง	คณะทำงาน
6.	นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี	คณะทำงาน
7.	นายกเทศมนตรีเมืองกาญจนบุรี	คณะทำงาน
8.	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเวียง จังหวัดเชียงราย	คณะทำงาน
9.	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย	คณะทำงาน
10.	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร	คณะทำงาน
11.	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุพนม จังหวัดนครพนม	คณะทำงาน
12.	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	คณะทำงาน
13.	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	คณะทำงาน
14.	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี	คณะทำงาน
15.	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดอนเจดีย์ จังหวัดกาญจนบุรี	คณะทำงาน
16.	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพงตึก จังหวัดกาญจนบุรี	คณะทำงาน
17.	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต	คณะทำงาน
18.	ท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม	คณะทำงาน
19.	ท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
20.	ผู้แทนกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม	คณะทำงาน
21.	ผู้แทนกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม	คณะทำงาน
22.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม	คณะทำงาน
23.	ผู้แทนสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม	คณะทำงาน

24.	ผู้แทนสำนักสถาปัตยกรรม กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย	คณะทำงาน
25.	ผู้แทนกองวัฒนธรรม สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
26.	รศ.ศรีศักร วัลลิโภดม บรรณาธิการบริหารวารสารเมืองโบราณ	คณะทำงาน
27.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	คณะทำงาน
28.	ผู้แทนสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย	คณะทำงาน
29.	ผู้แทนสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย	คณะทำงาน
30.	ผู้แทนสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย	คณะทำงาน
31.	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	คณะทำงาน
32.	ผู้อำนวยการส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น (นโยบายและแผน)	คณะทำงาน
33.	ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนากิจกรรมเยาวชน สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น	คณะทำงาน
34.	ผู้อำนวยการส่วนแผนงานและงบประมาณทางการศึกษาท้องถิ่น สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น	คณะทำงาน
35.	ผู้อำนวยการส่วนมาตรฐานการบริหารงานท้องถิ่น สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	คณะทำงาน

ที่ปรึกษา

1.	นายสมพร	ใช้บางยาง	อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
2.	นายธวัชชัย	ฟักอังกูร	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
3.	นายวัลลภ	พริ้งพงษ์	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
4.	นายวสันต์	วรรณวโรทร	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

คณะผู้จัดทำในส่วนของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

1.	นายวสันต์	วรรณวโรทร	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
2.	นายอำนวย	ตั้งเจริญชัย	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3.	นายธนา	ยันตรโกวิท	ผู้อำนวยการส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น
4.	นายวีระชาติ	ทศรัตน์	ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนากิจกรรมเยาวชน
5.	นางอุทุมพร	แว่วศรี	ผู้อำนวยการส่วนแผนงานและงบประมาณทางการศึกษาท้องถิ่น
6.	นางราตรี	รัตนไชย	ผู้อำนวยการส่วนมาตรฐานการบริหารงานท้องถิ่น
7.	นางณัฐกมล	เจริญพานิช	บุคลากร 7
8.	นายจีรศักดิ์	ศรีสุมล	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 ว
9.	นายธีรพันธุ์	รื่นกลิ่นจันทร์	เจ้าพนักงานปกครอง 5
10.	นางสาวจุฑามาศ	บุญเนื่อง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4
11.	ว่าที่ ร.ต. ก้องเกียรติ	นัยนาประเสริฐ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 3

คณะผู้จัดทำในส่วนของคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

1.	รองศาสตราจารย์ สุรพล นาถะพินธุ	หัวหน้าคณะผู้จัดทำ
2.	ศาสตราจารย์ ดร.ผาสุข อินทราวุธ	ผู้ช่วย
3.	ศาสตราจารย์ ดร.สันติ เล็กสุขุม	ผู้ช่วย
4.	รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย สายสิงห์	ผู้ช่วย
5.	อาจารย์ ดร.จิรัสสา คชาชีวะ	ผู้ช่วย
6.	อาจารย์สฤษดิ์พงศ์ ขุนทรง	ผู้ช่วย
7.	นางสาวฉวีวรรณ หลิมวัฒนา	ผู้ช่วย
8.	นางสาวสุธาทิพย์ แสงเดชะ	ผู้ช่วย